

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1-1075

J. H. VAN DALE.

TAALKUNDIG HANDBOEKJE,

OF
ALPHABETISCHE LIJST

VAN ALLE
NEDERLANDSCHE WOORDEN,

DIE WEGENS SPELLING OF TAALKUNDIG GEBRUIK AAN EENIGE
BEDENKING ONDERHEVIG ZIJN.

Vierde Druk.

HERZIEN EN MET DE SPELLING VAN HET WOORDENBOEK
DER NEDERLANDSCHE TAAL IN OVEREENSTEM-
MING GEBRACHT,

DOOR
J. MANHAVE.

SCHOONHOVEN,
S. E. VAN NOOTEN.

1874.

J. H. VAN DALE.
TAALKUNDIG HANDBOEKJE,

OF

ALPHABETISCHE LIJST

VAN ALLE

NEDERLANDSCHE WOORDEN,

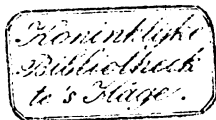
DIE WEGENS SPELLING OF TAALKUNDIG GEBRUIK AAN EENIGE
BEDENKING ONDERHEVIG ZIJN.

Vierde Druk.

HERZIEN EN MET DE SPELLING VAN HET WOORDENBOEK
DER NEDERLANDSCHE TAAL IN OVEREENSTEM-
MING GEBRACHT,

DOOR

J. M A N H A V E.

SCHOONHOVEN,
S. E. VAN NOOTEN.

1874.

Toen vóór eenige jaren de lust ter beoefening onzer moedertaal meer en meer toenam en men ook meer prijs begon te stellen om onze taal zuiver te schrijven, besloot Dr. A. DE JAGER, na daartoe van verschillende zijden te zijn aangezocht, tot de uitgave van een Taalkundig Handboekje, dat het volgende bevatte:

- 1°. Al de *zelfstandige naamwoorden*, met aanwijzing van het geslacht, en, waar hieromtrent twijfel konde zijn, vorming van het meervoud.
- 2°. De *bijvoeglijke naamwoorden* met hunne trappen van vergelijking, mede voor zoover omtrent een of ander eenige onzekerheid kon bestaan.
- 3°. De aan bedenking onderhevige *werkwoorden*, met aanwijzing van den eersten persoon van den tegenwoordigen, onvolmaakt en volmaakt verleden tijd der aantoonende wijs, waaruit de geheele vervoeging gemakkelijk kan afgeleid worden.
- 4°. Alle woorden, welke met *e* en *ee*, of *o* en *oo* (òf een zacht-, òf een scherplang geluid hebbende), alsmede die met *ei* of *ij* moeten geschreven worden;

terwijl voorts alle woorden werden opgenomen, welke ten opzichte van spelling, gebruik, beteekenis, enz. eenige onzekerheid opleverden.

Die arbeid van dezen kundigen taalgeleerde werd met blijdschap ontvangen en in betrekkelijk korten tijd waren de twee eerste oplagen uitverkocht. Dr. DE JAGER, door den heer TER GUNNE, den uitgever van genoemd boekje, nu aangezocht om een derden druk van zijn boekje te bewerken, gewijzigd naar de spelling van het *Woordenboek der Nederlandsche taal*, verklaarde daartoe niet te kunnen besluiten, daar hij tegen de spelling van genoemd Woordenboek een menigte bezwaren had.

Hij raadde evenwel den heer TER GUNNE aan zich met zijn verzoek tot mijn ontslapen leermeester en vriend, den heer J. H. VAN DALE, te wenden. En hier vond de heer TER GUNNE gehoor. Nadat de bekende *Woordenlijst voor de spelling der Nederlandsche taal* verschenen was, nam de heer VAN DALE volgaarne de taak op zich het boekje te herzien en de spelling te wijzigen naar die van het *Woordenboek der Nederlandsche taal*. In Maart '67 zag die druk het licht. Jaren zijn nu sinds dien tijd verloopen en thans is een vierde druk noodzakelijk geworden.

Op vereerend verzoek van den heer S. E. VAN NOOTEN, in wiens handen nu het kopijrecht van dat boekje is overgegaan, heb ik mij met de nieuwe uitgave belast. Zooals de gebruiker merken zal, heb ik het boekje met zorg en nauwkeurigheid herzien. De 2e druk der *Woordenlijst voor de spelling der Nederl. taal* en VAN DALES *Nieuw Woordenboek der Nederlandsche taal* hebben mij daarbij tot vraagbaak gediend. Ik heb nu ook hierin zooveel mogelijk de woorden opgenomen, wier spelling of geslacht na de verschijning van den eersten druk der *Woordenlijst* veranderd is. Heet de heer VAN DALE bij de bewerking van den derden druk bij menig woord een aantekening, verklaring of afleiding gevoegd, om de dorheid der lijst zooveel mogelijk weg te nemen, ik heb daarin zijn voorbeeld gevolgd en die aantekeningen en verklaringen met verscheidene vermeerderd. Kortom, ik heb moeite noch tijd ontzien om het boekske zooveel mogelijk in volledigheid en degelijkheid te doen winnen. Ik vlei mij dan ook, dat deze druk met evenveel belangstelling zal ontvangen worden als de vorige.

Ten slotte nog mijn dank aan den Hooggeleerden Heer Dr. M. DE VRIES voor zijne welwillende hulp, die hij mij hier bij een paar moeilijkheden heeft betoond.

's Gravenhage,
4 Augustus '74.

J. MANHAVE.

A.

A, V., a's 1).

A, voorz.: *twee a drie gulden, drie a vier stuivers*; doch niet: *twee a drie schepen*. In dezen laatsten volzin moet a door of vervangen worden.

Aafsch, b. n. *Verkeerd, slinksch*: *aafsche trekken*.

Aagt, V. Ook aagtappel, aagtjesappel; eigenlijk Agatha's-appel.

Aaien, b. w. *Streelen, strooken*. Ik aai, aaide, heb geaaid.

Aak, V. *Een platbodemd vaartuig* 2).

Aak, M. 3) *Spaansche aak*, ook *Spaansche eik* genoemd: *een inlandsche boom*.

Aaks, aakse, aks, akse, soms ook akst, V. In sommige streken *een zware bijl, die tot het vellen van boomen gebezigd wordt*.

Aakster, ekster, V.

Aal, aalt, in sommige streken *ale, meststof*, V.

Aal (spreek uit eel), O. *Eene soort van Engelsch bier*.

Aal, M. *als voorwerpsnaam*, V. *als stofnaam*: *Hier heb ik een vetten aal. Geef mij*

wat van die vette aal. Aals-huid, -vel.

Aalbes, aalbezie, V., aalbessen, aalbeziën 4). Aalbesseblad, aalbezieblad, -boompje, -struik. Aalbessenjenever, aalbeziënjenevér, -nat, -rist, -sap, -saus, -tros, -vla, -wijn.

Aalgeer, M., aalgeeren. In plaats van dit verouderde woord bezigt men tegenwoordig elger, aalschaar, palingschaar enz.

Aalmoes, V., aalmoezen.

Aalmoezenier, M., aalmoezenieren en aalmoezeners. Aalmoezeniershuis, -kamer.

Aam, O., amen. — *Met zooveel, hoeveel en een bepaald telwoord, wanneer de gansche hoeveelheid als een geheel beschouwd wordt, is het meerv. ook aam. Een aam jenever is gelijk aan 1,552 Ned. vat en een aam olie, aan 1,455 Ned. vat.*

Aambeien, V., aambeien 5).

Aamborstig, b. n. Aamborstig *is ontstaan uit angborstig, d. i. engborstig, eene nauwe, bekleemde borst hebbende*.

Aanaarden, b. w. Ik aardi aan,

1) De namen der letters zijn alle V.: *Dat is eens groote a.*

2) Van de namen van vaartuigen zijn die welke op -er eindigen M., als: *driemaster, uitlegger, boeier*; O. zijn *fragat, galjoen en jacht*; M. zijn *marsiliaan en driemast*; de overige zijn V.

3) De namen van boomen zijn M., met uitzondering van *linde, spar, tamarisk* en *tamarinde*, welke V. zijn.

4) De woorden, welke op -ie eindigen, zijn alle V., met uitzondering van het M. *kanarie*, de O. *concilie, evangelie* en *genie* (vernuft, vernuftig mensch) en het V. *genie* (een wapen in het leger).

5) Met uitzondering van de M. woorden *Mei, kei* en *rei* (koor) zijn alle woorden, welke op -ei eindigen, V.

aardde aan, heb aangeaard.
 Aanbaffen, b. w. Ik baf aan,
 bafte aan, heb aangebaf.
 Aanbassen, b. w. Ik bas aan,
 baste aan, heb aangebast.
 Aanbeeld, O. Aanbeeldsblok.
 Aanbelangen, b. w. *Betreffen*.
 Alleen gebruikelijk in: *wat
 aanbelangt*.
 Aanbelangend, b. n. *Zij han-
 delden over een aanbelangend
 onderwerp. Aanbelangend is
 minder sterk dan belangrijk,
 gewichtig en belangwekkend*.
 Aanberen, o. w. *Verouderde
 scheepsterm: alle zeilen bij-
 zetten*. Ik beer aan, beerde
 aan, heb aangebeerd.
 Aanberg, M. *Heuvel*.
 Aanbesteden, b. w. Ik besteed
 aan, besteedde aan, heb aan-
 besteed.
 Aanbevelen, b. w. Ik beveel
 aan, beval aan, hebaanbevelen.
 Aanbevelenswaardig, aanbeve-
 lingswaardig, b. n. -waardig-
 er, -waardigst, of meer en
 meest -waardig. Er is geen
 onderscheid in beteekenis tus-
 schen *aanbevelenswaardig* en
*aanbevelingswaardig, bewon-
 derenswaardig en bewonde-
 ringswaardig* enz.
 Aanbidden, b. w. Ik aanbid of
 bid aan, aanbad of bad aan,
 heb aanbeden, of, liever en
 gewoonlijk, heb aangebeden.
 Aanbiddenswaardig, b. n. -waar-
 diger, -waardigst, of meer en
 meest -waardig.
 Aanbieden, b. w. Ik bied aan,
 bood aan, heb aangeboden.
 Aanblik, M.
 Aanbod, O., aanbiedingen, V.

Aanboeten, b. w. *Het vuur aan-
 boeten, d. i. opstoken, feller
 doen branden*. Ik boet aan,
 boette aan, heb aangeboet.
 Aanbouw, M.
 Aandacht, V.
 Aandeel, O., aandeelen.
 Aandisschen, b. w. Ik disch aan,
 dischte aan, heb aangedischt.
 Aandoenlijk, b. n.
 Aandrang, M.
 Aandrift, V.
 Aandruischen, o. w. Het druischt
 aan, druischte aan, heeft aan-
 gedruischt tegen de waarheid.
 Aanduiden, b. w. Ik duid aan,
 duidde aan, heb aangeduid.
 Aaneen, bijw. *Aaneen vormt met
 werkwoorden samenstellingen,
 als: aaneenbehooren, -binden,
 -groeien, -knoopen, enz.*
 Aangang, M., aangangen.
 Aangeboren, v. d. en b. n.
 Aangeërfd, v. d. en b. n.
 Aangelegen, v. d. en b. n.
 Aangetogen, v. d. en b. n.
 Aangezicht; O. Aangezichtspijn.
 Aangift, aangifte, V. — *Aangave*,
 in de beteekenis van *aangifte*,
 dient vermeden te worden.
 Aangorden, b. w. Ik gord aan,
 gordde aan, heb aangegord.
 Aangrinniken, b. w. Ik grinnik
 aan, grinnikte aan, heb aange-
 grinnikt. — Niet *aangreniken*.
 — *Iemand tergen door een half
 onderdrukt spottend gelach*.
 Aangroei, M.
 Aanhang, M.
 Aanhangeling, M. en V. 1)
 Aanhangsel, O., 2) aanhang-
 sels en aanhangselen.
 Aanhebben, b. w. Ik heb aan,
 had aan, heb aangehad.

1) Wanneer gemeenslachtige woorden vrouwelijke wizens aanduiden, verdient het aanbeveling er eene toonlooze e aan toe te voegen: *een aanhangeling, eene aanhangsels* enz.

2) Met uitzondering van het V. *stijfsel* zijn alle woorden met het achtervoegsel -sel O.: *baksel, brouwsel* enz.

Aanhef, M.
Aanheffen, b. w. Ik hef aan, hief aan, heb aangeheven.
Aanhitsen, b. w. Ik hits aan, hitste aan, heb aangehitst.
Aanhoogen, b. w. Ik hoog aan, hoogde aan, heb aangehoogd.
Aanhooren, b. w. Ik hoor aan, hoorde aan, heb aangehoord. *Eene enkele maal is aan onscheidbaar*, b. v. in: *Men aanhoore de conditiën. Komt, lieve vrienden! aanhoort mijn verhaal. Men schrijve ten aanhooren en niet ten aanhoore.*
Aanhoorig, b. n.
Aankanten (zich), terugw. w. Ik kant mij aan, kante mij aan, heb mij aangekant.
Aanklacht, aanklachte, V. — Niet *Aanklage*.
Aankleef, M. — Alleen in de uitdrukking: *Met den aankeve van dien, d. i. met alles wat er toe behoort of er betrekking op heeft.*
Aanknoopen, b. w. Ik knoop aan, knoopte aan, heb aangeknoopt.
Aankomeling, M. en V. Zie bij *Aanhangeling*.
Aankomst, V.
Aankondigen, b. w. Ik kondig aan, kondigde aan, heb aangekondigd.
Aankoop, M., aankopen.
Aanlanden, o. w. Ik land aan, landde aan, ben aangeland.
Aanlangen, b. w. *Aanreiken*. Ik lang aan, langde aan, heb aangelangd.
Aanleg, M.
Aanleggen, b. en o. w. Ik leg aan, legde (leide, lei) aan, heb aangelegd (aangeleid).
Aanlenen (aanleunen), o. w. Ik leen (loun) aan, leende (leunde) aan, heb aangeleend (aangeleund).

Aanloksel, O., aanloksels en aanlokselen. Zie *Aanhangsel*.
Aanloop, M., aanloopen.
Aanmaak, M. *Het vervaardigen van iets in voorraad.*
Aanmarcheeren, o. w. Ik marcheer aan, marcheerde aan, heb en ben aangemarcheerd.
Aanmarsch, M.
Aanmerkenwaardig, b. n. -waardiger, -waardigst, of meer en meest -waardig.
Aanminlijk, aanminnelijk, b. n.
Aanminlijkheid, V.
Aannemelijk, b. n.
Aanneming, V. Niet: *Aanname*.
Aannemingssom, V.
Aannopen, b. w. *Dringend noopen, aanzetten*. Ik noop aan, noopte aan, heb aangenoopt.
Aanranden, b. w. Ik rand aan, randde aan, heb aangerand.
Aanransen, b. w., hetzelfde beteekenende als aanranden. Ik rans aan, ranste aan, heb aangeranst.
Aanrechtbank (rechtbank), V.
Aanrechten, b. w. *Opdisschen*. Ik recht aan, rechte aan, heb aangerecht.
Aanrechtkeuken, V.
Aanrechttafel, V.
Aanrichten, b. w. *Veroorzaken*. Ik richt aan, richtte aan, heb aangericht.
Aanrit, M. *Snelle voorwaartsche beweging der ruitery om met den vijand handgemeen te worden.*
Aanritsen, b. w. *Aanporren*. Ik rits aan, ritste aan, heb aangeritst.
Aanschenden, aanschennen, b. w. *Met geweld, schendig aanvallen, aantasten*. Ik schend of schen aan, schond of schon aan, heb aangeschonden of aangeschonnen.
Aanschijn, O.

Aanschouw, M. — Komt alleen voor in: *In aanschouw* (in oogenschouw) *nemen*.

Aanschouwelijk of aanschouwend, b. n.

Aanschouwelijkheid, V.

Aansijfelen, o. w. *Ook aanschuitelen. Sijfelend, d. i. fluitend, sissend naderen.* Ik sijfel aan, sijfelde aan, ben aangesijfeld.

Aanslag, M., aanslagen.

Aanslagbiljet, O.

Aansleepen, b. w. *Voorttrekken.*

Ik sleep aan, sleepte aan, heb aangesleept.

Aanslenteren, o. w. Ik slenter aan, slenterde aan, ben aangeslenterd.

Aanslepen, o. w. *Slepend, sleepcoetend naderen.* Ik sleep aan, sleepte aan, ben aangesleept.

Aanslibben, o. w. Ik slib aan, slibde aan, ben aangeslibd.

Aanspeling, V. *Verouderd: toespeling, zinspeling.*

Aanspeten, b. w. *Aan het spit steken.* Ik speet aan, speette aan, heb aangespeet.

Aanspieën, aanspijen, b. w. *Door het aandrijven der spieën de deelen van een werktuig vasten doen aansluiten.* Ik spie (spij) aan, spiede (spijde) aan, heb aangespied (aangespijd).

Aansporen, b. w. *Opwekken.* Ik spoor aan, spoorde aan, heb aangespoord.

Aansporen, o. w. *Met den spoorwagen aankomen.* Ik spoor aan, spoorde aan, ben en heb aangespoord.

Aanspraak, V., aanspraken.

Aansprakelijk, aanspraaklijk, b. n.

Aansprakelijkheid, V.

Aanspugen, b. w. Ik spuug aan, spooog aan, heb aangespogen.

Aanspuwen, b. w. Ik spuw aan, spuwde aan, heb aangespuwd.

Aanstaand, b. n.

Aanstaande, M. en V.

Aanstaalste, V. *Toebereidselen.*

Dit woord wordt gewoonlijk in het meervoud gebruikt. 1)

Aansteken, b. w. Ik steek aan, stak aan, heb aangestoken.

Aanstekend, b. n. *Besmettelijk: eene aanstekende ziekte.*

Aanstijven, o. w. *Stijver worden.* Stijf aan, stijfde aan, is aangestijfd.

Aanstijven, b. w. *Stijver maken, t. w. linnen.* Ik stijf aan, steef aan, heb aangesteven.

Aanstands, bijw.

Aanstoot, M.

Aanstootelijk, b. n.

Aanstouwen, b. w. *Samenpakken (van goederen).* Ik stouw aan, stouwde aan, heb aangestouwd.

Aanstuwen, b. w. *Aanduwen.* Ik stuw aan, stuwde aan, heb aangestuwd.

Aantaal, V. *Aanspraak in rechten.*

Aantal, O.

Aanteekenboek, O.

Aanteekenen, b. w. Ik teeken aan, teekende aan, heb aangeteekend.

Aanteekeningspartij, V. *Eene partij ter eere van een verloofd paar, bij gelegenheid van hunne aanteekening als bruid en bruidegom.*

Aantelen, b. w. Ik teel aan, teelde aan, heb aangeteeld.

Aantijgen, b. w. *Te laste leggen.* Ik tijg aan, teeg of tijdde

1) Met uitzondering van de O. verzamelwoorden, als: *geberste, gedierte, gohoomte* enz. zijn alle woorden, welke op *te* eindigen, V.: *diepte, duurte, gifte, klachte* enz.

aan, heb aangetegen of aangetijd.
Aantocht, M.
Aantoonen, b. w. Ik toon aan, toonde aan, heb aangetoond.
Aantoonend, b. n. *Aantoonende wijs*.
Aantrekkingskracht, V.
Aanvaarden, b. w. Ik aanvaard, aanvaardde, heb aanvaard, Deze vervoeging verdient de voorkeur boven: Ik vaard aan, vaardde aan, heb aangevaard
Aanval, M., aanvallen.
Aanvallenderwijs, bijw.
Aanvalskreet, M., -kreten.
Aanvalssein, O.
Aanvang, M. Aanvangspunt, O.
Aanvangen, b. en o. w. Ik vang aan, ving aan, heb en ben aangevangen.
Aanvankelijk, b. n. en bijw.
Aanvaren, b. en o. w. Ik vaar aan, voor aan, heb of ben aangevaren.
Aanverwant, M.
Aanverwante, V.
Aanvoegsel, O, -voegsels en -voegselen. Zie *Aanhangsel*.
Aanvoer, M.
Aanvraag, aanvraag, V. 1)
Aanwas, M.
Aanwenden, b. w. Ik wend aan, wendde aan, heb aangewend.
Aanwennen, b. w. Ik wen aan, wende aan, heb aangewend.
Aanwensel, O., aanwensels en aanwenselen. Zie *Aanhangsel*.
Aanwenst, V. Hetzelfde als *aanwensel*, doch minder gebruikelijk.
Aanwezen, aanzijn, O.

Aanwezend, b. n. *Dit woord is, behalve in de samenstelling eerstaanwezend, bijna geheel door aanwezig vervingen.*

Aanwezig, b. n.
Aanwezigheid, V.

Aanwijsster, V.

Aanwinst, V.

Aanzicht, aangezicht, O.

Aanzien, O. Aanzienlijk, b. n.
Aanzoek, O.

Aap, M., apen. Samenstellingen: Apenbakhuis of apenbakkes, -bek, -gezicht, -kop, -kuur, -liefde, -spel.

Apin, V.

Aar, V., aren. *Korenaar*. Ook *Vaart*.

Aâr, M., âren. Samentrekking van *ader*.

Aar, *Samentrekking van ander. 't Komt enkel in dichtmaat voor. Ik ben coquet gelijk een aar, somtijds een beetje vinnig.*

Aard, M. *Natuurlijke gesteldheid*.
Aardje, O. In: *Een aardje hebben naar zijn vaartje*.

Aard, aarde, V. Zie *Aanvraag*. De *grond*. Ook onze *aardbol*.

Aardaker, aardeikel, M. In sommige streken *aardmuis*, in andere weder *aardnoot* geheeten. Zie *Appel*.

Aardbei, aardbezie, V., aardbeien, aardbeziën. — Aardbezieblad, -boom, -loof, -plant, -struik. Aardbeziënbed, -tuin, -veld. Aardbeieblad, -loof, -plant, -struik. Aardbeiebed, -tuin, -veld.

Aardebaan, V.

Aardewerk, O.

1) Alle woorden, welke of eene toonlooze -e eindigen, of vroeger daarop eindigden, zijn V.: *vees of vreeze, lant of late, reis of reise, tarw of tarwe, wijs of wijze, smarte, hope enz.*

Aardewerksschuit, V.
 Aardsch, b. n.
 Aardschgezind, b. n. *Niet: aardsgezind.*
 Aardveil, O. *Zeker onkruid, ook hondsdrif geheeten.* Het heet *aardveil* in tegenoverstelling van *boomveil* of *klimop*.
 Aardworm, aardwurm, M.
 Aars, M., aarzen.
 Aars. *Samentrekking van anders.* Zie Aar.
 Aarts, in aartsbisschop, aartsengel, aartschelm, aartsvijand enz.
 Aarzelen, o. w. Ik aarzel, aarzelde, heb geaarzeld.
 Aas, O. in alle beteekenissen, azen.
 Abberdaan, V. *Deze visch is aldus genoemd geworden naar de landstreek (Le) Labourd: dat gedeelte van het Baskenland, waarvan Bayonne de hoofdstad is. De uitspraak eischt de spelling Labberdaan.*
 AB of ABC, O., AB's of ABC's.
 AB-boek, O.
 AB-bord, O.
 Abdij, V., abdijen. Zie *Babbelarij*.
 Abdis, V., abdiszen.
 Abeel, M., abeelen. Zie *Aak*.
 Abrikoos, V. voor de vrucht, M. voor den boom. 1)
 Abrikozeboom, M. 2) — Samenstellingen: abrikozeblad,

-stam, -loof, -schors, -bast, -tak, -schel, -kern, -pit.
 Abrikozeartaar, V.
 Abt, M.
 Acacia, M., acacia's. 3) Zie *Aak*.
 Academie, V., academiën en academies.
 Academisch, b. n.
 Accijns, M., accijnzen.
 Ach, tusschenw.
 Acht, V. *Zorg, toezicht.* Wel-eer ook *ban*.
 Acht, telw., als z. n., 'evenals de namen der overige cijfers, V. *Hij zette eene groote acht.*
 Achtbaar, b. n., achtbaarder, achtbaarst.
 Achtehalf, telw. *Zeven en een half.*
 Achteling, M. *Het achtste gedeelte van eene andere maat, die als eenheid beschouwd wordt.*
 Achteloos, b. n., achteloozer, achtelooft.
 Achten, b. w. Ik acht, achtte, heb geacht.
 Achtendeel, O., achtendeelen.
 Achtentwintig, M. 4) *Een geldstuk ter waarde van 28 stuivers.*
 Achter, voorz. en bijw.
 Achteraan, achteraf, achterin enz. bijw.
 Achteraankomen, o. w. Ik kom achteraan, kwam achteraan, ben achteraan gekomen.

1) De vrouwelijke namen van vruchten worden mannelijk, als zij moeten dienen om de boomen aan te duiden, die de vruchten voortbrengen: *Geef mij eene lekkere abrikoos van dien jongen abrikoos* (abrikozeboom).

2) De samenstellingen op *-hoom*, wier eerste lid ook op zich zelf als de benaming van den boom gebezigd wordt, worden zonder verbindings-*n* geschreven. Waar de welluidendheid het eischt, ontvangen zij eene verbindings-*e*, b. v. *beukeboom*, *eikeboom*, *perzikboom* of *perrikeboom* enz.

3) Het meervoud der vreemde woorden en eigennamen met heldere sluitlinkers wordt, evenals hun 2de naamval enkelvoud, gevormd door *s*, voorafgegaan door een weglatingsteeken, b. v.: *Maria's boek. Cicero's welsprekendheid. Er waren drie Maria's in het gezelschap. Zij waren de Cicero's van hunne oewo.*

4) De namen van munten zijn M., met uitzondering van *guinje* en *pistool*, welke V. zijn.

Achteraf brengen, b. w. Ik breng achteraf, bracht achteraf, heb achterafgebracht.

Achterbaks, bijw. Beteekenis: *achter den rug*, dat is: *geheim, verborgen*: *Hij hield het achterbaks.*

Achterdocht, V.

Achterkander, bijw.

Achterhande, soortgetal. *Van acht soorten.* — 't Woord is eene koppeling van het verouderde z. n. *hande*, dat aard beteekent, en den 2en nv. van het telw. *acht*.

Achterklap, M.

Achterlei, soortgetal. *Van acht soorten.* — 't Woord is eene koppeling van het verouderde *lei*, dat soort beteekent en den tweeden naamv. van het telw. *acht*. — Daar lei soort beteekent is de uitdrukking *allerlei soort* af te keuren. *Zelfs allerlei wijzen*, voor *alle wijzen*, is niet volkomen juist.

Achterna, bijw. *Achterna vormt met werkwoorden samenstellingen, als:*

Achternagaan, -loopen, -rijden, -sturen, -zenden enz.

Achterom, bijw. *Met werkw. vormt achterom samenstellingen, als:*

Achteromhalen, -komen, -loopen, -zien, enz.

Achterop, bijw.

Achteropkomen, o. w. Ik kom achterop, kwam achterop, ben achteropgekomen.

Achterover, bijw. *Met werkw. vormt het woord samenstellingen, als:*

Achteroverhellen, -gaan, -liggen, -vallen enz.

Achterstal, M. *Achterstallige schuld.*

Achteruit, bijw. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*

Achteruitboeren, -deinzen, -leeren, -loopen, -rijden, -treden, -zeilen enz.

Achternvolgen, b. en o. w. Ik achtervolg, achtervolgde, heb en ben achtervolgd.

Achterwege, bijw.

Achting, V. 1)

Achtingswaardig, achtenswaardig, b. n. -waardiger, -waardigst of meer en meest -waardig. Zie *Aanbevelenswaardig*.

Achttien, telw.

Achtzaam, b. n. en bijw. *Zorgvuldig, oplettend.*

Aconiet, O. *Eene zeer vergiftige plant, ook wolfswortel of monnikskap geheeten.*

Actie, V., acties en actiën.

Adder, V., adders en adderen.

Adderengebroedsel, O.

Adel, M. Adellijk, b. n.

Adelaar, M., adelaars en adelaars. — Het woord is samengesteld uit *adel* = *edel* en *aar*, de verouderde benaming van *arend*. *Adelaar* beteekent dus *edele arend*.

Adelaarsnest, O.

Adelborst, M. — Het woord is samengesteld uit *adel* = *edel* en *borst* [*Hd. bursch, bursche*] = *knaap, jongeling*. *Adelborst* beteekent dus *woorde-lijk edelknaap*.

Adeldom, M.

1) De woorden op -ing, welke van werkwoorden gevormd zijn, zijn V.: *belooning* = *voldoening, vertooning, verzoening, hanteering, nering* enz.

- Adelen, b. w. Ik adel, adelde, heb geadeld.
- Adem, asem, M. 1) Ademen, amen, o. w.
- Ader, aâr, V.
- Aderlaten, b. w. Heb adergelaten.
- Adjutant, M.
- Adjunct, M., adjuncten.
- Adjunct-commies, M.
- Admiraal, M., admiraals en admiralen.
- Admiraal-Generaal, M., Admiraals-Generaal, Admiralen-Generaal.
- Admiraalschap, O. *Ambt van admiraal.*
- Admiraalschap, V. *Maatschap van reeders.*
- Admiraalsschip, O.
- Admiraliteit, V. 2)
- Admiraliteitskamer, V.
- Adspirant, M.
- Adspirant-ingenieur, M., adspirant-ingenieurs.
- Advies, O., adviezen.
- Advocaat, M. Advocatenborrel, V. Wordt in sommige streken ook *Oudemansmelk* geheeten.
- Advocaat-Generaal, M., Advocaten-Generaal.
- Afbeeld(en), b. w. Ik beeld af, beeldde af, heb afgebeeld.
- Afbraak, V.
- Afbreuk, V.
- Afdak, O., afdaken.
- Afdruk, M. Adrukje.
- Affuit, V. *Stel, waarop een kanon rust.*
- Afgang, M.
- Afgezant, M., afgezanten.
- Afgezante, V.
- Afgift, afgifte, V. Niet: *Afgave.*
- Afgod, M., afgoden. Afgoderij, V.
- Afgodisch, b. n.
- Afgrauw, M. Afgrauwen, b. w.
- Afgrijselijk, afgrijslijk, b. n. en bijw.
- Afgrijselijkheid, afgrijslijkheid, V
- Afgrizen, O.
- Afgrond, M.
- Afgunst, V.
- Afhangeling, M. en V. Zie *Aanhangeling.*
- Afhankelijk, afhanklijk, b. n. en bijw.
- Afhankelijkheid, afhanklijkheid, V.
- Afhebben, b. w. Ik heb af, had af, heb afgehad.
- Afheining, V. Afheinkje, O.
- Afkappingsteeken, O.
- Afkeer, M. Afkeerig, b. n.
- Afkerven, b. w. Ik kerf af, korf (kerfde) af, heb afgekorven.
- Afkluiven, b. w. In sommige streken *afknuiven*. Ik klui af, kloof af, heb afgekloven.
- Afkomeling, M. en V. Zie *Aanhangeling.*
- Afkomst, V.
- Afkooksel, O. Zie *Aanhangsel.*
- Afkoop, M., afkopen.
- Aflaat, M.
- Afleiden, b. w. Ik leid af, leidde af, heb afgeleid.
- Afleider, M.
- Afleidkundige, M. en V.
- Afleen, o. w., wordt inzonderheid van tranen gezegd: *De tranen leekten van zijne wangen af.* Hij leekt af, leekte af, is afgeleekt.
- Aflekken, o. w. *Het water lekte van het dak af.*
- Affichten, b. w. Ik licht af, lichte af, heb afgelicht.

1) De woorden op *-en* (*-sem*, *-zem*), *-lm* en *-rm* zijn M.: *adem*, *nsem*, *bezen*, *helm*, *arm* enz. Uitzond.: *Scherms* is O., *uniform*, en *palm*, in de bet. van *plakke hand*, *lengtemaat* en *kruid*, zijn V.

2) Alle woorden, die op *leit* eindigen, zijn V.: *sociëteit*, *rariteit*, *securiteit*, *softheid* enz.

Aflikken, b. w., waarvoor men in sommige streken hoort *aflekken*. *De kat likte het bord af.*
 Afloop, M., afloopen.
 Afmalen, b. w. *Geheel malen, ten einde malen*. Ik maal af, maalde af, heb afgemalen.
 Afmalen, b. w. *Afschilderen*. Ik maal af, maalde af, heb afgemaald.
 Afmatten, b. w. Ik mat af; matte af, mattede af, matt'e af; heb afgemat.
 Afmoeten, o. w. Het moet af, moest af, heeft afgemoeten.
 Afploten, b. w. Ik ploot af, plootte af, heb afgeploot.
 Afpluizen, b. w. *Bij pluusjes afplukken*. Ik pluiz af, ploos af, heb afgeplozen.
 Afpluizen, b. en o. w. *Pluusjes wegnemen of loslaten*. Ik pluiz af, pluizde af, heb en ben afgepluizd.
 Aprachen, b. w. *Afbedelen*. Ik prach af, prachte af, heb afgepracht.
 Africhten, b. w. Vroeger ook *afrechten*. Ik richt af, richtte af, heb afgericht.
 Afrij, M. *Het afrijden*.
 Afrij, V. *Helling, langs welke men afrijdt*, ook april (M.) geheeten.
 Afrikaan, M., Afrikanen. *Persoon, die in Afrika woont*.
 Afrikaan, V., afrikanen. *Zekere plant*.
 Afrit, M. *Het afrijden*.
 Afrooven, b. w. *Ontrooven*. Ik roof af, roofde af, heb afge-roofd.
 Afroven, b. w. *Van 't roofje ont-doen*. Ik roof af, roofde af, heb afgeroofd.
 Afschaffingsmaatschappij, V., -maatschappijen.
 Afscheid, O. Afscheidbaar, b. n.

Afscheidingsvloot, V., -vlooten.
 Afscheidsel, O., afscheidfels en afscheidselen. Zie *Aanhangsel*.
 Afschenken, b. w. *Afgieten*. Ik schenk af, schonk af, heb afgeschenken.
 Afschenken, b. w. (*in de pijpenmakerij*). Ik schenk af, schenkte af, heb afgeschenkt.
 Afscheren, b. w. Ik scheer af, schoor af, heb afgeschoren.
 Afschraapsel, O.
 Afschrapsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Afschrapsel, O.
 Afschrift, O.
 Afschrik, M.
 Afschutsel, O., afschutsels en afschutselen. Zie *Aanhangsel*.
 Afschuw, M. Afschuwelijk, b. n.
 Afsijpelen, afzijpelen, o. w. Sijpel (zijpel) af, sijpelde (zijpelde) af, is en heeft afge-sijpeld (afgezijpeld).
 Afslag, M.
 Afsleepen, b. w. *Aftrekken*. Ik sleep af, sleepte af, heb afgesleept.
 Afslenen, o. w. *Afhangen*.
 Afslonzen, b. w. Ik slons af, slonsde af, heb afgeslonsd.
 Afslonzer, M. Afslonsster, V.
 Afsloven (zich), terugw. w. Ik sloof mij af, sloofde mij af, heb mij afgesloofd.
 Afsnijdsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Afsnuiten, b. w. (*eene kaars*). Ik snuit af, snoot af, heb afgesnooten.
 Afsnuiten, b. w. (*een stuk hout*). Ik, snuit af, snuitte af, heb afgesnuit.
 Afspreek, V.
 Afstammeling, M. en V. Zie *Aanhangeling*.
 Afstand, M.
 Afstandswijzer, M.
 Aftocht, M.
 Aftred, M.
 Aftrek, M.

- Aftroggelen, b. w. In sommige streken *aftruggelen*. Ik troggel af, troggelde af, heb afgetroggeld.
- Afval, M. *Het afvallen*.
- Afval, O. *Het afgevallene*.
- Afvallige, M. en V.
- Afwaarts, bijw. Afwaartsch, b. n.
- Afweg, M.
- Afweren, b. w. Ik weer af, weerde af, heb afgeweerd.
- Afwezend, b. n.
- Afwezig, b. n.
- Afzichtelijk, b. n.
- Afzichtig, b. n.
- Afziedsel, O. Zie *Aanhangsel*.
- Afzonderen, b. w. Ik zonder af, zonderde af, heb afgezonderd.
- Agaat, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*. 1)
- Agent, M.
- Agurk, V.
- Ahorn, M. Zie *Aak*.
- Ajuin, M., ajunen. In sommige streken *juin*. Als stofnaam V. *Is ze gaar, de ajuin?* — Zie *Aal*.
- Akant, M. *Naam van de bladeren der plant berenklaauw, doch alleen in de bouwkunst*.
- Akefietje, O. *Het woord is hoogstwaarschijnlijk eene verbastering van het Hoogduitsch Aquavit, brandewijn, jenever*.
- Akelei, akolei, V., akeleien, akoleien. *Zekere bloem, gewoonlijk Onze-Lieve-Vrouwehandschoen geheeten*.
- Aker, eikel, M. 2)
- Aker, M. *Puttemmer*.
- Akker, M.
- Akkoord, O. *in alle beteekenissen*.
- Akse. Zie *Aakse*.
- Akte, V.
- Alant, M. *Zeker kruid*.
- Alarm, O.
- Albast, ook Albaster, O. Albasten, stoff. b. n.
- Albedil, M. en V.
- Aleer, bijw.
- Alft, M. *Zekere visch, gewoonlijk Elft geheeten*.
- Algebra, V.
- Alikruik, V. *Zeeslak*.
- Alkoof, alkove, V.
- Alkoran, M.
- Alledaagsch, b. n. Alledaagscheid, V.
- Alleenblijven, o. w. Ik blijf alleen, bleef alleen, ben alleengebleven.
- Alleenig, b. n. en bijw.
- Allegaartje, O.
- Allengs, allengskens, bijw.
- Allenthalve, bijw.
- Allerlei, allerhande, soortget. 3)
- Allerwegen, bijw.
- Alleszins, bijw.
- Allooi, O.
- Almacht, V. Almachtig, b. n.
- Almanak, M., almanakken.
- Almogend, b. n. Almogendheid, V.
- Aloë, V., aloë's. Zie *Acacia*.
- Alphabeth, O. Alphabetisch, b. n.
- Alreede, alreeds, bijw.
- Alruin, V. *Zeker kruid*.
- Alsem, M. Zie *Adem*.
- Alt, V.
- Altaar, O., altaren.
- Altemet, bijw.
- Althans, bijw. *Samentrekking van al te hande*.

1) De namen van bijzondere steenen, als *robijn, topaas, saffier, smaragd* enz. zijn M.; duiden zij slechts de steensoort als stof aan, dan zijn zij O. *Hij vond een grooten agaat en een kleinen diamant. Het diamant is harder dan het agaat.*

2) De inheemsche namen van vruchten op *-el* en *-er* zijn M.: *appel, eikel, akker* enz.

3) De soortgetallen op *-lei* en *-hande* worden niet verbogen.

Altijd, bijw.
 Altijddurend, b. n.
 Aluin, V.
 Alvast, bijw.
 Alvermogen, O. Alvermogend,
 b. n. Alvermogendheid, V.
 Alvorens, bijw. en voegw.
 Alwetend, b. n. Alwetendheid, V.
 Am, amme, V. *Voedster*. 't Woord
 is verouderd.
 Amandel, M. *als boom*, amandels;
 V. *als vrucht*, amandels
 en amandelen. Zie *Abri-
 koos*.
 Amarant, V. *Eene bloem*, ook
 Duizendschoon, Hanekam en
 Fluweelbloem *geheeten*.
 Amaril, V. *Steen om te polijsten*.
 Amazone, V. Amazonenkleed, O.
 Ambacht, O. Ambachtsschool, V.
 Ambassade, V.
 Amber, M. *Barnsteen*.
 Ambroos, M. *Godenbrood*. *Uit-
 gezochte spijs*.
 Ambrozijn, O. *Als boven*.
 Ambt, O. Ambtje, O. Ambts-
 halve, bijw.
 Ambtenaar, M., ambtenaars en
 ambtenaren.
 Amechtig, b. n. *Onmachtig*.
 Amechtigheid, V.
 Amerij, V. *Verbasterd uit Ave
 Maria*. *De tijd, vereischt om
 een Wees Gegroet te bidden:
 Oogenblik*.
 Amethist, M.
 Amiant, M. en O. *Asbest, steen-
 vlas*. Zie *Agaat*.
 Ammelaken, O. *Tafellaken*.
 Ammoniak, M.
 Amper, ampertjes, bijw.
 Amuseren, b. w. Ik amuseer,
 amuseerde, heb geamuseerd.
 Ananas, V.
 Ananassenkast, V.
 Anderdeels, bijw.

Andersom, bijw.
 Anderszins, bijw.
 Andijvie, V. De gewone uit-
 spraak is *Andivie*.
 Andoren, M. *Eene plant*.
 Anekdote, V., anekdoten en
 anekdotes.
 Anemoon, V., anemonen. *Klap-
 roos*.
 Angel, M.
 Angst, M. Angstelijk, angstig-
 lijk, bijw. Angstig, b. n.
 Anijl, M. *Indigo*.
 Anijs, M.
 Anjelier, V., anjelieren.
 Anker, O.
 Ansjovis, V., ansjovissen.
 Antwoord, O.
 Antwoorden. o. en b. w. Ik ant-
 woord, antwoordde, heb ge-
 antwoord.
 Apocrief, b. n. *Twijfelachtig*.
Dat komt mij apocrief voor.
 — *De apocriefe boeken*.
 Apostel, M., apostelen. Apos-
 tolicsch, b. n.
 Apostelschap, O. *voor het Apos-
 telambt*, V. *voor de Aposte-
 len samen*.
 Apotheek, V., apotheken. 1)
 Apotheker, M.
 Appel, M. Zie *Aker*.
 Appetijt, M.
 April, M. 2)
 April, M. Zie *Afrij*.
 Ar, V. *Arreslee*.
 Ar, b. n. Alleen gebruikelijk in:
In arren moede, d. i. met
 toornig, gram gemoed.
 Arak, V. *Een geestrijke drank,
 die uit rijst, suiker en ko-
 kosnotensap wordt gestookt*.
 Arbeid, M.
 Arbeiden, o. w. Ik arbeid, ar-
 beidde, heb gearbeid.
 Archief, O., archieven.

1) Alle woorden, die op *theek* eindigen, zijn V., a's: *bibliotheek, hypotheek, glyptotheek* enz.

2) De namen der maanden zijn M.

- Architect, M., architecten.
 Archivaris, M., archivariissen.
 Arduin, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*.
 Are, V. *Vierkante Nederlandse roede* = 100 *vierkante meters of ellen*.
 Arend, M. Arendsschacht, V.
 Argeloos, b. n., argeloozer, argeloos.
 Argeren. Zie het gebruikelijke *Ergeren*.
 Arglist, V. Arglistig, b. n.
 Argwaan, M. Argwanig, b. n.
 Argwanen, b. w. Ik argwaan, argwaande, heb geargwaard. Het werkwoord wordt zelden anders dan in de onbepaalde wijs en in het verleden deelwoord gebruikt: *Zij begon hem te argwanen. Men heeft hem geargwaard*.
 Argwanend, deelw.
 Aria, V., aria's. Zie *Acacia*.
 Ark, arke, V.
 Arm, M. Armpje, O.
 Armoede, V. Armoedje, O.
 Armozijn, O. *Eene lichte zijden stof*.
 Arren of Narren, o. w. Ik ar, arde, heb geard.
 Arreslede, arreslee, V., arresleden, arresleeën.
 Arrest, O.
 Arrondissement, O.
 Arrondissement's-rechtbank, V.
 Arsenaal, O. *Tuighuis*.
 Arsenik, O. *Rattenkruit*.
 Artikel, O., artikelen en artikels.
 Artillerie, V.
 Artisjok, V., artisjokken.
 Arts, M., artsen.
 Ass (van een wiel), V., assen.
 Asch (stof van een verbrand lichaam), V.
 Asschepoester, V. Niet: *assche-poester*.
 Asschig, b. n.
- Asem. Zie *Adem*.
 Asperge, V., asperges. De uitspraak luidt ook *Asperzie*.
 Aspergenbed, O.
 Assignaat, O., assignaten.
 Assignatie, V., assignatiën en assignaties.
 Astrand, b. n. Wordt in verschillende streken verschillend uitgesproken. *Verbasterd uit het Fransche assurant*.
 Aterling, M. en V. Aterlinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Atlas, M. *Kaartenboek*. Atlas, O. *Zekere zijden stof, die in Indië vervaardigd wordt*.
 Atmosfeer, V., atmosferen.
 Agurk, V. *Lierer Agurk*.
 Augustus, M. Zie *April*.
 Autaar, O., autaren. *Altaar* is gebruikelijker.
 Authentiek, b. n.
 Avegaar, M., avegaars, avegaren. *Eene groote boor, ook Effer geheeten*.
 Avenant. In: *Naar avenant, bijw. uitdrukking*.
 Averechts, bijw. Averechtsch, b. n.
 Averij, V. *Zeeschade*. *Voor averij vindt men ook haverij. Averij echter is in het Nederlandsch de zuiverste vorm; maar de h van haverij is geenszins af te keuren, daar het Arabische woord, waarvan het afkomt met eene letter begint, welke de Europeanen niet kunnen uitspreken en die zij of weglaten, of door middel der h uitspreken.*
Oosterlingen. R. Dozy.
 Averuit, V. *Zekere plant*.
 Avond, M.
 Avontuur, O. Avontuurlijk.
 Azen, b. n. Ik aas, aasde, heb geaasd.

Azijn, M.

Azuur, M. voor den steen, O. voor de stof of verf. Liever: *Lazuur*.

Azuur, O. *Het azuur des hemels*.

Azuren of Lazuren. Stoffelijk b. n.

B.

B, V., b's. Zie A.

Baadje, O. *Op zijn baadje krijgen*. Het woord is aan het Maleisch ontleend.

Baai, V., baaien. *Zeeboezem*.

Baai, V. *Roode baai*, eene soort van wijn.

Baai, V., baaien. *Eene wollen stof*. Baaien, stoff. bijv. n. 1)

Baaierd, beierd, M. 2) *Chaos, mengelklomp*.

Baai-tabak, V.

Baak, V., baken. Hetzelfde als

Baken, O., bakens.

Baal, V., balen.

Baan, bane, V., banen. — Zie *Gifte*.

Baanderheer, M., baanderheeren.

Baar, berrie, burrie, V. Baar, V. *Golf*. Baar, V. *Staaf*.

Baar, b. n. en bijw. *De bare zee*. *Baar geld*. Komt voor in *Openbaar*, d. i. *open* en

baar: open en bloot, en in *Baarblijkelijk* b. n.

Baard, M.

Baars, M., baarzen.

Baas, M., bazen. *Baasje*. *Bazin*.

Baat, bate, V. Zie *Gifte*.

Baatzucht, V. *Baatzuchtig*, b. n.

Babbelaar, M. *Babbelaarster*.

Babbelaarj, V. 3)

Babelguigje, O. *Zotternijen, zotte kuren*. Zie *Guig*. — Dit woord is in sommige streken verbasterd tot *Babelegoesjes*.

Babijn, bobijn, V. *Garenklos*.

Babok, M. *Lomperd*.

Bad, O., baden. *Badje*.

Baden, b. w. Ik baad, baadde, heb gebaad.

Baffen, bassen (blaffen), o. w. Ik baf, bas; bafte, baste; heb gebaft, gebast.

Bag, bagge, V. *Edelgesteente, dat in een vingerring is gezet*. Ook de ring zelf.

Bagage, V., 4) *bagages*.

Bagatel, V.

Bagge, V. *In sommige streken een groote korf, die op den rug gedragen wordt*.

Bagger, V. *Modder, veen*.

Bagno, O., bagno's. Zie *Acacia*.

Bajonet, V., bajonetten.

Bak, M.

Bakboord, O. *Beteekenis: Rugboord*: linkerzijde van het schip, wanneer men van het roer naar den voorsteven ziet. Zie *Achterbaks*.

Bakelaar, V. *Laurierbezie*.

Bakenen, o. w. Ik baken, bakende, heb gebakend.

Baker, V. *Bakermat* of *Baker*

1) De stoffelijke bijv. n. op -en worden niet verbogen: *Zij kocht een baaien rok, een katoenen kleed en wollen sokken*.

2) Het achtervoegsel -erd komt alleen bij M. woorden voor.

3) Het achtervoegsel -ij vormt V. woorden. Alleen *schilderij* wordt in den gemeenzamen stijl ook O. gebruikt.

4) Alle woorden, welke op -age eindigen, zijn V.: *kijpaga, tuigaga, potaga* enz. Uitzonderingen zijn *bosschaga, dieraga* en *personaga*, die O. zijn.

- mand: *Mand*, waarin voorheen de baker met het kind zat, om te bakeren.
- Bakhuis, O., bakhuizen.
- Bakkebaard, M. Bet.: *wangbaard*. Niet zelden, verkeerdelijk, *bokkebaard* gheeten.
- Bakken, b. en o. w. *Koken*. Ik bak, bakte, heb gebakken.
- Bakken, o. w. *Op 't verkeerbord spelen*. Ik bak, bakte, heb gebakt.
- Bakkerij, V. Zie *Babbelarij*.
- Bakkes, O., bakkesen. Verbasering van *bakhuis*. Bakkesje, O.
- Baksel, O. Zie *Aanhangsel*.
- Bakslagerij, V. *Kinnebakslag*.
- Bakstag, O. *Een touw, dat van den grooten mast naar den bazaansmast loopt*. Meerv. bakstagen.
- Bal, M., ballen. — *Rondlichaam*. Balletje.
- Bal, O., bals. *Danspartij*.
- Balanceren, b. en o. w. Ik balanceer, balanceerde, heb gebalanceerd.
- Balans, V., balansen.
- Baldadig, b. n. en bijw. *Boos of kwaaddadig: boosaardig*.
- Balddadig, b. n. en bijw. *Stout, roekeloos, vermetel: eigenlijk: bouddadig*.
- Balein, O. *voor de stof, V. voor uit het balein vervaardigde voorwerpen*. Het balein is eene horenachtige, zeer buigzame stof, die zich aan het bovenkakebeen van den walvisch bevindt. *Ziehier eene nieuwe balein voor uwe paraplû*. — Velen spreken het woord uit als *blein*. — Baleinen, stoff. b. n.
- Balg, M.
- Balie, V., baliën en balies.
- Baljuw, M., baljuws en baljuwen.
- Balk, M.
- Balkon, O., balkons en balkonnen.
- Ballast, M. — *Ballast* is ontstaan uit *baklast*. Dit *bak* is hetzelfde woord, dat men ook aantreft in *bakboord* en *achterbaks*.
- Balling, M. en V. Zie *Aanhangeling*. Het woord is ontstaan uit *banling*.
- Balloteeren, o. w. Ik balloteer, balloteerde, heb geballoteerd.
- Baloorig, b. n. en bijw.
- Balsem, M., balsems. Zie *Adem*.
- Balsturig, b. n. en bijw.
- Bamboes, O. Bamboesriet: *eene Oostindische rietsoort, die soms eene hoogte van 60 voet bereikt*. Bamboes, M. *Bamboesstok: een stok van bamboesriet*.
- Ban, M., bannen.
- Band, O. *voor de stof, M. voor een stuk der stof, en in overdrachtelijke beteekenis; als: de band der vriendschap*.
- Bandelier, M., bandelieren en bandeliers.
- Bandiet, M., Bandieten.
- Bandientroep, V.
- Bandrekel, M. *Hond, die aan den band ligt*. In overdrachtelijke beteekenis, als scheldnaam: *luijaard, vadsigaard*.
- Banen, b. w. Ik baan, baande, heb gebaand.
- Bang, b. n. en bijw. *Bangheid, Bangigheid*. 1)
- Banier, V.
- Bank, V.
- Bankaard, M., bankaarden en bankaards. *Onecht kind*.

1) Alle woorden, welke op *-heid* eindigen, zijn V. Hun meervoud gaat uit op *-heden*.

- Bankbreuk, V.
 Banket, O., banketten. 1)
 Banketeeren, o. w. Ik banke-
 teer, banketeerde, heb ge-
 banketeerd.
 Bankier, M.
 Banknoot, V., banknoten.
 Bankroet, O. Bankroetier, M.
 Banneling, balling, M. en V.
 Bannelinge, V. Zie *Aanhan-
 geling*.
 Bannen, b. w. Ik ban, bande,
 heb gebannen.
 Bar, b. n. en bijw., barder,
 barst.
 Barak of Brak, V. *Soldaten-
 verblijf*. Ook *slecht of ellen-
 òg ingericht huis*, en in
 sommige streken *kermistent*.
 Barbaar, M., barbaren. Bar-
 baarsch. Barbaarschheid.
 Barbeel, M., barbeelen. *Zeker
 rivierisch, met baarden aan
 beide zijden van den muil*.
 Barbier, M., barbieren en bar-
 biers.
 Bard, M.
 Bardezaan, M., bardezanen. *Ou-
 derwetsche hellebaard*.
 Baren, b. w. Ik baar, baarde,
 heb gebaard.
 Barg, M., bargen. *Een gesne-
 den zwijn*, in sommige stre-
 ken *Berg* geheeten.
 Barge, V., barges. *Trekschuit*.
 Zie *Aak*.
 Bark, V. *Een klein vaartuig,
 eene soort van schuit*. Ook
 eene soort van driemaster en
 dan vaak *barkschip* geheeten.
 Zie *Aak*.
 Barkas, V. *De grootste sloep,
 welke een vaartuig aan boord
 heeft*.
 Barkan, O. *Eene soort van grof
 kamelot of kemelshaar*. Zie
Kamelot.
- Barm, M. *Barbeel of baard-
 visch*. Barmpje.
 Barmhartig, b. n. en bijw.
 Barmte, V. *Een hoop aarde
 of opgehoopte grond*.
 Barmen (bernen), b. en o. w.
 Ik barn, barnde, heb gebarnd.
 Bet.: *branden*. 't Komt zel-
 den anders voor dan in de
 uitdrukking: *In 't barnen
 der gevaren*.
 Barning, V. *Branding*. Zie
Achting.
 Barnsteen, O. *Amber*. Barn-
 steenen, stoff. bijv. n.
 Barometer, M.
 Baron, M. Barones, V. Baronie,
 V., baronieën.
 Barrevoeter, M.
 Barrevoets, bijw.
 Barsch, b. n. en bijw., bar-
 scher, barscht. Barschheid.
 Barst, berst, borst, M.
 Barsten, o. w. Ik barst, barstte
 of borst, ben gebarsten of
 geborsten.
 Bas, M. *Baszanger*.
 Bas, V. *Muziekinstrument: Hij
 speelt op de bas*. Ook *bas-
 partij: hij zingt de bas*.
 Bas (draaibas), V. *Scheepsge-
 schut van klein kaliber*.
 Basalt, O. Basalten, stoff. b. n.
 Basilisk, M. *Zekere slang*.
 Basson, V. *Een blaaspeeltuig*.
 Bast, M. Bastachtig, b. n.
 Bastaard, basterd, M., bast-
 aards, bastaarden, basterds.
 Zie *Baaierd*.
 Bataljon, O., bataljons.
 Baten, o. w. Het baat, baatte,
 heeft gebaat.
 Batist, O. *Eene soort van fijn
 lijnwaad*. Batisten, stoff. b. n.
 Batsch, b. n. en bijw. *Trotsch,
 stout*, batscher, batscht.
 Batterij, V. Zie *Babbelaarj*.

1) De meeste woorden op et zijn O., als: *genet, helmet, kabinet, karpel, klinkel, korsel*, enz.

- Bauwen, o. w. Ik bouw, bouwde, heb gebouwd.
 Bavaan, M., bavianen.
 Bavianengezicht, O. Men hoort vaak *Baviaansgezicht*.
 Bazuin, V. 1)
 Bearden, b. w. Ik beaard, beaardde, heb beaard.
 Beademen, beasemen, b. w. Ik beadem, beasem; beademde, beasemde; heb beademd, beasemd.
 Beambte, M. en V.
 Beamen, b. w. Ik beaam, beaamde, heb beaamd. *Toestemmen*, eigenlijk: *Amen zeggen*.
 Beangst, b. n. en bijw.
 Beangstigen, b. w. Ik beangstig, beangstigde, heb beangstigd.
 Beantwoorden, b. w. Ik beantwoord, beantwoordde, heb beantwoord.
 Beascht, b. n. *Met asch bemorst*.
 Bed, O., bedden. Samenstellingen: Beddedeken, -flesch, -goed, -jak, -kleed, -kussen, -kwast, -laken, -pan, -plank, -sprei, -tafel, -tijk, -warmer, -zak; beddenkooper, -kuischer of -schoonmaker, -winkel.
 Bedaagd, b. n.
 Bedachtzaam, b. n.
 Bedaren, b. en o. w. Ik bedaar, bedaarde, heb en ben bedoord.
 Bedding, V.
 Bede, bee, V., beden, beên.
 Bedeelen, b. w. Ik bedeel, bedeelde, heb bedeed.
 Bedeesd, b. n. en bijw., bedeesder, bedeesdst.
 Bedeksels, O., bedeksels en bedekselen. Zie *Aanhangsel*.
- Bedelaar, M., bedelaars en bedelaren.
 Bedelen, b. en o. w. Ik bedel, bedelde, heb gebedeld.
 Bedenklijk, b. n.
 Bedenken, b. w. Ik bedenk, bedacht, heb bedacht.
 Bederf, O. Bederfelijk, b. n.
 Bederving, V.
 Bederven, b. en o. w. Ik bederf, bedierf, heb en ben bedorven.
 Bedevaart, V.
 Bedegenoot, M. Bedgenocce, V.
 Bedied, O. Bediedsel, nu *Beduidsel*, O.
 Bedieden, b. w. Eigenlijke *bedieden*: *In de taal van het Diet, d. i. het volk, overbrengen*. Zie *Beduiden*.
 Bedienaar, M., bedienaren en bedienaars.
 Bedienares, V., bedienaressen.
 Bediende, M. en V., bedienden.
 Bedijen, o. w. Het bedijt, bedijde, is bedijd. *Onrechtvaardig goed bedijt (ook gedijt) niet*.
 Bedillen, b. w. Ik bedil, bedilde, heb bedild. *Bedilal (albedil)*, M. en V.
 Beding, O., bedingen.
 Bedingen, b. w. Ik beding, bedong, heb bedongen.
 Bedlegerig, b. n.
 Bedompt, b. n., bedompter, bedomptst.
 Bedotten, b. w. Ik bedot; bedotte, bedottede, bedott'e; heb bedot.
 Bedoven, v. d. van het oude *beduiven*. Bet.: *gedompeld*.
 Bedreven, b. n. Bedrevenheid, V.
 Bedriegen, b. w. Ik bedrieg, bedroog, heb bedrogen.
 Bedrieglijk, b. n. en bijw.
 Bedrijf, O., bedrijven.

1) De vreemde namen van muziekinstrumenten zijn V.: *gitaar, viool, klarinet* enz.

Bedrijf, M. en V.
 Bedrijven, b. w. Ik bedrijf, be-
 dreef, heb bedreven.
 Bedroefd, b. n.
 Bedrog, O., bedriegerijen, V.
 Beducht, b. n. Beduchtheid.
 Beduiden, *vroeger ook* Bedie-
 den, b. w. Ik beduid, be-
 duidde, heb beduid.
 Beduidenis, V. 1)
 Bedunken, O. *Naar mijn be-*
dunken. Mijns bedunkens.
 Bedwang, O.
 Bedwelmen, b. w. Ik bedwel, m.
 bedwelme, heb bedwelmd.
 Beëdigen, b. w. Ik beëdig,
 beëdigde, heb beëdigd.
 Beek, V., beken. Beekje, O.
 Beeld, O. Beeldje, O. Beel-
 dendienaar. Beeldenstorm.
 Beelden, b. w. Ik beeld, beeldde,
 heb gebeeld.
 Beelderig, b. n. en bijw.
 Beeldig, b. n. en bijw.
 Beeldhouwen, b. w. Ik beeld-
 hou, beeldhouwde, heb ge-
 beeldhouwd.
 Beeldjeskoop, M., beeldjeskoo-
 pen. *Verkooper van beelden*
(in gips of pleister).
 Beeldstormer, M.
 Beeldstormerij, V.
 Beelen, o. w. Ik beel, beelde
 heb en ben gebeeld. *Berouw*
hebben, van een voorgenomen
besluit terugkomen. Hij stond
op trouwen, maar is gebeeld,
of: heeft gebeeld.
 Beeltenis, V. Zie *Beduidenis*.
 Beemd, M., beemden.
 Been, O., beenen. *Lichaams-*
dee! 2)

Been, O., beenderen. *Gebeente.*
 Doodsbeenderen.
 Beenen, stoff. b. n.
 Beenig, b. n.
 Beer, M., beeren. *Mannetjes-*
varken. Waterkeering. Muur-
stut. Heiblok.
 Beer, M. *Drek.*
 Beer, M., beren. *Verscheurend*
dier. Schuldeischer. Berin, V.
Het wijffe van den beer. Be-
 rendans, -huid, -jong, -klauw,
 -leider, -muil, -muts.
 Beest, O. — Dit woord was
 vroeger V.: vandaar dat men
 nog zegt: *de beest spelen.* —
 Beestig, b. n. Beestachtig,
 b. n. Beestenboel, -markt,
 -spel, -stal, -temmer.
 Beestiaal, O. *Vee.* — Men
 wachte zich wel dit woord
 in het meerv. te gebruiken.
 Beet, M., beten. *Hap.*
 Dolle-hondsbeet.
 Beet (ook wel Biet), V., beeten.
Beetwortel.
 Beethebben, b. w. Ik heb beet
 had beet, heb beetgehad.
 Bef, V.
 Befaamd, b. n., befaamder, be-
 faamdst.
 Begaafd, b. n., begaafder, be-
 gaafdst.
 Begaan, b. n. *Hij was er mee*
begaan: hij had er medelij-
 den mee, hij was er door be-
 wogen.
 Begeeren, b. w. Ik begeer, be-
 geerde, heb begeerd. Begee-
 rig, b. n.
 Begeerte, V. Zie *Aanstalte*.
 Begeven, b. w. Ik begaef,

1) Alle woorden op -nis zijn V., met uitzondering van *vonnis* en *getuigenis*, welke O. zijn. In deffigen stijl evenwel is het laatste V.

2) Vroeger bestond er tusschen het meervoud en enkelvoud van sommige woor-
 den weinig of in 't geheel geen onderscheid. Vandaar dat men nu nog zegt: *Op*
de been brengen voor: op de beenen brengen, en evenzoo: *slang krijgen voor slagen*
krijgen; onder de voet werpen voor onder de voeten werpen, enz.

begaf, heb begeben. Begeving, V.
 Begijn, V. *Eene geestelijke dochter, welke echter de kloostergelofte niet doet.* — Begijn is afgeleid van den naam des stichters dier geestelijke vereeniging, te weten: Lambert le Begues of le Beghe, die op het eind der 12e eeuw priester te Luik (in België) was.

- Begin, O.

Beginnen, b. en o. w. Ik begin, begon, heb en ben begonnen. Men zegt zoowel: *Ik heb mijn werk begonnen* als: *Ik ben mijn werk begonnen* of: *Ik ben aan mijn werk begonnen*. — Er is eenig verschil in beteekenis tusschen *aan iets beginnen* en *iets beginnen*. In de eerste uitdrukking is beginnen onzijdig of onovergankelijk, ziet dus geheel op het onderwerp en staat derhalve de persoon die begint op den voorgrond, als: *zijt ge nog niet aan uw werk begonnen?* In de tweede uitdrukking is beginnen bedrijvend of overgankelijk. Daar staat dus de zaak of de handeling die begonnen wordt op den voorgrond. *Wat zal hij nu beginnen? Wat heb ik begonnen? Zij zal een winkel beginnen.*

Beginsel, O., beginsels, beginselen. — In de beteekenis van *stelregels* alleen *beginselen*: *Hij is een man van edele, goede beginselen.* — *Alle beginsels zijn moeilijk.*

Begoochelen, b. w. Ik begoochel, begoochelde, heb begoocheld. Begoocheling, V.

Begraven, b. w. Ik begraaf, begroef, heb begraven. Begrafenis, V. Zie *Bèduidenis*,

Begrazen, b. w. Ik begraas, begraasde, heb begraasd.

Begrenzen, b. w. Ik begrens, begrensde, heb begrensd.

Begrijpelijk, b. n. en bijw. *Licht te begrijpen.* — *Vlug van begrip.*

Begrinten, b. w. Ik begrint, begrintte, heb begrint.

Begrip, O.

Begroeiing, V. Zie *Achting*.

Begrootten, b. w. Ik begroot, begrootte, heb begroot. Begrooting, V.

Beguichelen, b. w. *Begoochelen*. Ik beguichel, beguichelde, heb beguicheld. Beguicheling, V.

Behaaglijk, b. n.

Behalve, voorz. en bijw.

Behangen, b. w. Ik behang, behing, heb behangen. Voor *behing* vindt men soms *behong*.

Beheeren, b. w. Ik beheer, beheerde, heb beheerd. Beheering. Beheerder. Beheerster.

Beheerschen, b. w. Ik beheersch, beheerschte, heb beheerscht. Beheerscher. Beheerscheres. Beheersching.

Behelpen (zich), terugw. w. Ik behelp mij, behielp mij, heb mij beholpen.

Behelzen, b. w. Ik behels, behelsde, heb behelsd.

Behemot, M. *Naam van een reusachtig dier, waarvan in het boek van Job gesproken wordt.*

Behept, v. d. *Hij is met leelijke ondeugden behept.* — *Behept* beteekent *bevangen* en komt van het werkwoord *happen*.

Behoeden, b. w. Ik behoed, behoedde, heb behoed.

Behoef, O. In de uitdrukkingen: *Ten behoefte van, te mijnen behoefte*, en dergelijke.

Behoefte, V., behoeften. Zie *Aanstalte*,

Behoeven, b. en o. w. Ik behoef, behoefde, heb behoefd.

Behooren, o. w. Ik behoer, behoorde, heb bchoord. Behoorlijk, b. n.

Behoud, O.

Behouden, b. w. Ik behoud, behield, heb behouden. Behoudster.

Behoudenis, V. Zie *Beduidenis*.

Behoudensman, voorz.

Behoudsman, M., behoudslieden.

Behulp, O.

Behuwdbroeder, -vader, -zoon, M.

Behuwdzuster, -moeder, -dochter, V.

Bei, V., beien. Hetzelfde als *bes*, *bezie*, doch komt alleen in samenstellingen voor:

Aardbeien, *Moerbeien*.

Beide, alg. telw., van zaken: *De pennen zijn beide vermaakt*.

Beiden, alg. *telw., van personen: *De broeders zijn beiden hier*.

Beiderhande, soortgetal. Zie *Allerlei*.

Beiderlei, soortgetal. Zie *Allerlei*.

Beiden, o. en b. w. Ik beid, beidde, heb gebeid.

Beiaard, M. 1) *Klokkenspel*.

Ook: *Een muziekwerktuig, bestaande uit een vrij langen stok, waaraan op sierlijke wijze een aantal belletjes of klokjes zijn bevestigd*.

Beiaarddrager, M. *De muzikant, die den beiaard draagt en, door dien te schudden of er tegen te slaan, de beierende*

belletjes of klokjes doet klinken.

Beieraar, M. *De persoon, die beiert, op de klokken speelt*.

Beierd. Zie *Baaierd*.

Beieren, o. w. *Op de klokken spelen*. Ik beier, beierde, heb gbeierd.

Beitel, M. 2)

Beitelaak, V. *Eene soort van vaartuig*. Zie *Aak*.

Beitelen, b. w. Ik beitel, beitelde, heb gebeiteld.

Bejaën, b. w. *Met ja beantwoorden*. Ik beja, bejade, heb bejaad.

Bejag, O.

Bejegenen, b. w. Ik bejegen, bejegende, heb bejegend. Bejegening, V.

Bek, M. Bekaf: *Door en door vermoeid*.

Bekaaid, b. n. en bijw.

Bekaden, b. w. Ik bekaad, bekaadde, heb bekaad.

Bekamen, o. w. *Bedeekt worden met kaam of kaamsel*. Zie dit woord. Het bier bekaamt, bekaamde, is bekaamd.

Bekeeren, b. w. Ik bekeer, bekeerde, heb bekeerd. Bekeering, V. Bekeerling, M. en V. Bekeerlinge, V.

Bekende, M. en V.

Bekendmaken, b. w. Ik maak bekend, maakte bekend, heb bekendgemaakt. Bekendmaking. Bekendwording.

Bekennen, b. w. Ik beken, bekende, heb bekend. Bekentenis, V. Zie *Beduidenis*.

Beker, M.

1) Het achtervoegsel *-ard* vormt bijna uitsluitend manlijke persoonsnamen; daarom is *beiaard* M.

2) Het achtervoegsel *-el* vormt van werkwoorden M. benamingen van werktuigen, of middelen om de werking te verrichten, b. v. *beitel* (van *bijten*, *beit*, oudt. *beil*), *klepel* (van *kleppen*), *stekel* (van *steken*), *vleugel* (van *vliegen*, *vloog*), *sleutel* (van *sluiten*, *sloot*), enz.

Bekkeneel, O., 1) bekkeneelen.
Hersenpan.

Bekkesnijden, o. w. *alleen in de onbepaalde wijs gebruikelijk.* Bekkesnijder, M.

Beklaaglijk, b. n. en bijw. Beklaaglijkheid, V.

Beklag, O.

Bekleeden, b. w. Ik bekleed, bekleedde, heb bekleed.

Bekleedsel, O. Zie *Aanhangsel.*

Beklijven, o. w. *Vastblijven, bestendig blijven: Onrechtvaardig goed beklift niet, bekliftde niet, heeft niet beklift.* — *Op den weg, dien wij betreden, Staat geen voetstap, die beklift.* — *Maar Gij, Heer, zult eeuwig blijven, Eeuwig zal uw roem bekliven.* — Beklijving, V.

Bekocht, b. n. *In den koop bedrogen. Ik ben daaraan of daarmee bekocht, d. i.:* Ik heb het te duur betaald. In gelijke beteekenis gebruikt men *miskocht.*

Bekomen, b. en o. w. Ik bekom, bekam, heb en ben gekomen.

Bekomst, V.

Bekopen, b. w. *Betalen.* Ik koop, bekocht, heb bekocht.

Bekoren, b. w. Ik bekoor, bekoorde, heb bekoord. Bekoorlijk, b. n. Bekoring, V.

Bekorsten, b. w. Ik bekorst, bekorste, heb bekorst.

Bekorten, b. w. Ik bekort, bekortte, heb bekort.

Bekrachten, b. w. Ik bekrachtig, bekrachtigde, heb bekrachtigd.

Bekransen, b. w. Ik bekrans, bekransde, heb bekransd.

Bekrijgen, b. w. *Beoorlogen.* Ik

bekrijg, bekrijgde, heb bekrijgd.

Bekrimpen, terugw. w. Ik krimp mij, bekrimp mij, heb mij bekrompen. Bekrompenheid, V.

Bekronen, b. w. Ik bekroon, be kroonde, heb be kroond. Bekroner. Bekroning.

Bekrozen, b. n. Van het oude werkw. *bekruizen: met roet besmeren.*

Bekwaam, b. n. en bijw., bekwaamer, bekwaamst. Bekwamelijk, bijw.

Bel, V. Belletje, O.

Belabberd, b. n. *Slecht, ellendig, armzalig.*

Belachelijk, b. n. en bijw.

Belachen, b. w. Ik belach, belachte (*soms ook beloeg*), heb belachen. Belacher, M. Belachster. Belaching, V.

Beladen, b. w. Ik belaad, belaadde, heb beladen.

Belanden, o. w. *Aan land komen, aankomen. Ik weet niet waar hij beland is.* Ik beland, belandde, ben beland. — In sommige streken, met klankwisseling: *belenden*, en dan sterk vervoegd: *Ik belend, belond, ben belonden.*

Belang, O. Belangeloos, b. n.

Belanghebbende, M. en V.

Belangen, onpers. w. Het belangt, belangde, heeft belangd. Belangende, voorz.

Belangstellen, o. w. Ik stel belang, stelde belang, heb belanggesteld.

Belderom, M., belderommen. *Een vette os, gildos.*

Beleedigen, b. w. Ik beleedig, beleedigde, heb beleedigd. Beleediger. Beleediging, V.

1) De meeste woorden op eel zijn O.: *bureel, struweel, houweel, rondeel, tafereel, tooneel, paneel, perceel, pensel, priëel, plateel* enz.

Beleenen, b. w. Ik beleen, beleende, heb beleend. Beleener. Beleenster. Beleening, V.
 Beleg, O., belegeringen, V.
 Belegeren, b. w. Ik beleger, belegerde, heb belegerd.
 Beleggen, b. w. Ik beleg; belegde, beleide of belei; heb belegd of beleid.
 Belegsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Beleid, O.
 Beleiden, b. w. *Bestieren*. Ik beleid, beleidde, heb beleid. — Beleider. Beleidster.
 Belenden, o. w. *Aanpalen, aangrenzen*. Het belendt, belendde, heeft belend. — Belending, V.
 Belet, O.
 Beletsel, O., beletsels en beletselen. Zie *Aanhangsel*.
 Beletten, b. w. Ik belet; belette, belettede, belett'e; heb belet.
 Beleven, b. w. Ik beleef, beleefde, heb beleefd.
 Belezen, b. w. Ik belees, belas, heb belezen.
 Belgen (zich), terugw. w. Ik belg mij, belgde mij, heb mij gebelgd.
 Belhamel, M. *Een hamel, die, met een bel om den hals, de kudde voorgaat*. Overdrachtelijk: *de voorganger, aanvoerder van oproermakers en dergelijken*.
 Beliegen, b. w. Ik belieg, be loog, heb belogen.
 Belijden, b. w. *Bekennen*. Ik belijd, beleed, heb beleeden. Belijdenis, V. Belijder. Belijderes.
 Belijden, terugw. w. *Zich behelpen*. Wordt weinig gebruikt. *Ik zal mij daarmede wel belijden*.
 Bellen, o. w. Ik bel, belde, heb gebeld.
 Belletrist, M. *Beminnaar der fraaie letteren*.

Beloofte, V. Zie *Aanstalte*.
 Beloken, v. d. van het oude werkw. *beluiken*, d. i. *sluiten*. 't Komt nog voor in *Beloken Paschen*: de eerste Zondag na Paschen.
 Beloonen, b. w. Ik beloon, beloonde, heb beloond. Belooner, M. Beloonster. Belooning, V. Belooninkje, O.
 Beloop, O.
 Belooopen, b. w. Ik beloop, beliep, heb belooopen.
 Beloven, b. w. Ik beloof, beloofde, heb beloofd.
 Belt, V. *Een aschhoop*.
 Beluiden, beluïen, b. w. Ik beluid, beluï; beluidde, beluide; heb beluid.
 Bemalen, b. w. (*met den watermolen*). Ik bemaal, bemaalde, heb bemalen.
 Bemalen, b. w. *Beschilderen*. Ik bemaal, bemaalde, heb bemaald.
 Bemiddelaar, M. Bemiddelaarster. Bemiddelares, V.
 Beminde, M. en V.
 Beminlijk, beminnelijk, b. n. Beminlijkheid, V.
 Bemoeial, M. en V.
 Bemoeien (zich), terugw. w. Ik bemoei mij, bemoeide mij, heb mij bemoeid. Bemoeienis, V. Bemoeiing, V.
 Bemost, b. n. *Met mos begroeid*.
 Ben, Benne, V. Bennetje.
 Benaasten, b. w. *Benaderen, tot zich nemen*. Ik benaast, benaaste, heb benaast.
 Benadeelen, b. w. Ik benadeel, benadeelde, heb benadeeld. Benadeeler. Benadeelster. Benadeeling, V.
 Benaming, V.
 Benard, b. n. en bijw. *Benauwd*.
 Bende, V.
 Beneden, bijw. en voorz.
 Benedenkamer, V.

Benedictijn, *M. Monnik van de orde van Sint-Benedictus.*

Beneenen, b. w. *Neen zeggen.*

Ik beneen, beneende, heb beneend. Beneening, V.

Benepen, b. n., benepener, benepenst. *Benauwd, benard.*

Benevelen, b. w. Ik benevel, benevelde, heb beneveld.

Benevens, benefens, voorz.

Bengel, M.

Benieuwen, onpers. w. Het benieuwt, benieuwde, heeft benieuwd.

Benijden, b. w. Ik benijd, benijdde, heb benijd. In plaats van *benijdde* hoort men vaak *bened.* Het eerste verdient de voorkeur. — Benijder. Benijdst. Benijdswaardig. Benijding, V.

Benoodigd, v. d. en b. n.

Bent, V. *Genootschap. Vereeniging.* Schildersbent. *Partij, bende:* Bentleus, bentgeest, bentnaam.

Benuchteren, b. en o. w. *Nuchteren maken of worden.* Ik benuchter, benuchterde, ben benuchterd.

Beoogen, b. w. Ik beoog, beoogde, heb beoogd. Beooging, V.

Beoorlogen, b. w. Ik beoorloog, beoorloogde, heb beoorloogd. Beoorlogging, V.

Bepinzelen, b. w. *Overdenken.* Ik bepeins, bepeinsde, heb bepeinsd.

Bepekken, bepikken, b. w. *Met pek (pik) bestrijken.* Ik bepek (bepik), bepekte (bepikte), heb bepekt (bepikt).

Bepluizen, b. w. *Uitpluizen.* Ik bepluis, beploos, heb beplozen.

Bepoten, b. w. Ik bepoot, bepootte, heb bepoot. Bepoting, V.

Beraad, O.

Beraadslagen, o. w. Ik beraadslaag, beraadslaagde, heb beraadslaagd. Beraadslaging, V.

Beraden (zich), terugw. w. Ik beraad mij, beraadde of beried mij, heb mij beraden.

Berd, O. *Bord.* Nog over in: *Te berde of te borde brengen.* *Berd*, mv. *berderen*, is door letterwisseling ontstaan uit *Bred*, plank, bord, tafel be- teekenende.

Berechten, b. w. Ik berecht, berechte, heb berecht. Berechter. Berechtster. Berechting, V.

Beredeneeren, b. w. Ik beredeneer, beredeneerde, heb beredeneerd.

Beregend, v. d.

Bereiden, b. w. *Gereedmaken.* Ik bereid, bereidde, heb bereid.

Bereids, bijw.

Bereik, O.

Bereiken, b. w. Ik bereik, bereikte, heb bereikt.

Bereizen, b. w. Ik bereis, bereisde, heb bereisd.

Berg, M.

Bergamot, V. *voor de vrucht, M. voor den boom.* Zie *Abrikoos.* — *Eene soort van peer. Ook eene soort van oranje-appel, uit welks schil de Bergamotolie wordt getrokken.*

Bergen, b. w. Ik berg, borg, heb geborgen.

Bericht, O.

Berichten, b. w. Ik bericht, berichtte, heb bericht.

Berieken, beruiken, b. w. Ik beriek (beruik), berook, heb beroken.

Beril, M. *voor den steen, O. voor de stof.* Zie *Agaat.*

Berisp, b. w. Ik berisp, be-

rispte, heb berispt. Berisper.
 Berispster. Berisping, V.
 Berk, berkeboom, M. Zie *Aak*.
 Berkenhout, O. Berkenhouten,
 stoff. b. n.
 Berkemeier, M. *Eene soort van
 grooten beker, dien men van
 een berketak vervaardigde.*
 Berketak, M.
 Berkoen, M. *Soort van dunnen
 balk.*
 Berlijnsch-blauw, O.
 Berm, berme, V. *Een graspad
 langs steenwegen, enz.*
 Berm, M. Rijsberm: *Eene soort
 van zeeuwing, die met rijs-
 hout versterkt is. Onderberm.*
 Bernslot: *Sloot langs den
 onderberm van den dijk.*
 Bernage, V. *Zekere plant.*
 Bernen. Zie *Barnen*.
 Bernsteen. Zie *Barnsteen*.
 Beroep, O.
 Beroerding, M. *Beroerde kerel.*
 Beroerte, V.
 Berokkenen, b. w. Ik berokken,
 berokkende, heb berokkend.
 Beroid, b. n.
 Berooken, b. w. Ik berook,
 berookte, heb berookt. Be-
 rooking, V.
 Berooven, b. w. Ik beroof, be-
 roofde, heb beroofd. Beroo-
 ver. Beroofster. Berooving, V.
 Berouw, O. Berouwhabbend,
 b. n.
 Berrie, V. *Draagbaar.*
 Bersten. Zie *Barsten*.
 Berucht, b. n. *Kwalijk bekend.*
 — Berucht is het verleden
 deelw. van een verouderd
 werk w. *beroepen*, dat *beschul-
 digen* beteekende.
 Bes, zie, V. Zie ook *Bei*. —
 Besseboom, besseblad. Bessen-
 gelei, -jenever, -nat, -rist, -sap,
 -tros, -wijn.
 Bescharen, b. w. *Stilletjes on-
 der iemands handen wegne-*

*men. Ik beschaar, beschaarde,
 heb beschaard.*
 Bescheid, O.
 Bescheiden, b. w. Ik bescheid,
 bescheidde, heb bescheiden.
 Bescheiden, b. n. Bescheiden-
 lijk, bijw. Bescheidenheid, V.
 Bescheren, b. w. Ik bescheer,
 beschoor, heb beschoren.
 Beschermeling, M. en V. Be-
 schermelinge, V.
 Beschijnen, b. w. Beschijn, be-
 scheen, heeft beschenen.
 Beschik, O.
 Beschoren, v. d. *Beschikt, toe-
 bedeeld. Van het oude w. w.
 Bescheren.*
 Beschot, O., beschotten.
 Beschuit, V. *voor eene enkele
 beschuit; O. voor de stof in
 het algemeen: Hij gaf mij
 eene harde beschuit. Dit be-
 schuit is beter dan dat. —
 Beschuit komt van het Fran-
 sche biscuit, dat beteekent:
 tweemaal gebakken.*
 Beschuldigde, M. en V.
 Beschutsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Beschutten, b. w. Ik beschut;
 beschutte, beschuttede, be-
 schutt'e; heb beschut.
 Besef, O. Beseffeloos, b. n.
 Beseffen, b. w. Ik besef, be-
 sefte, heb beseft.
 Beslag, O.
 Beslechten, b. w. Ik beslecht,
 beslechte, heb beslecht. Be-
 slechter. Beslechtster. Be-
 slechting, V. Zie *Achting*.
 Beslijken, b. w. Ik beslijk, be-
 slijkte, heb beslijkt.
 Beslissen, b. w. Ik beslis, be-
 sliste, heb beslist. Beslisser.
 Beslisster. Beslissing, V.
 Besluit, O.
 Besluiten, b. w. Ik besluit, be-
 sloot, heb besloten.
 Besmeren, b. w. Ik besmeer,
 besmeerde, heb besmeerd.

Besneeuwd, b. n. — Verled. deelw. van *Besneeuwen*.
 Besnijden, b. w. Ik besnijd, besneed, heb besneden.
 Bespieden, b. w. Ik bespied, bespiedde, heb bespied. Bespieder. Bespiedster. Bespieding, V.
 Besprek, O. *Mondelinge onderhandeling*.
 Best, V. *Oude vrouw*. — *Best, eene verkorting van bestevader en bestemoeder, gold vroeger voor beide geslachten, doch is langzamerhand alleen op vrouwen toegepast*.
 Bestje, O. *Niet*: Besje.
 Bestand, O.
 Bestanddeel, O., bestanddeelen.
 Bestedeling, M. en V. Bestedeling, V.
 Besteden, b. w. Ik besteed, besteedde, heb besteed. Besteder. Besteedster. Besteding, V.
 Bestek, O., bestekken.
 Bestel, O., bestellingen, V.
 Bestel, bestelle, V. *Beschuit*.
 Bestemaat, M., bestemaats.
 Bestemoer, V. *Overgrootmoeder*.
 Bestendig, b. n. Bestendiglijk, bijw.
 Bestevaar, M., bestevaars. *Overgrootvader*.
 Bestijgen, b. w. Ik bestijg, besteeg, heb bestegen.
 Bestier, bestuur, O., besturen.
 Bestoken, b. w. Ik bestook, bestookte, heb bestookt.
 Bestolings, bijw. *Steelswijze*.
 Bestrijden, b. w. Ik bestrijd, bestreed, heb bestreden. Bestrijder. Bestrijdster. Bestrijding, V.
 Bestuursvergadering, V.
 Bete, V., beten. *Stuk, brok, mondvul. Eene bete broods*.
 Beteekenen, b. w. Ik beteeken, beteekende, heb beteekend.
 Beteekenis, V. *Zie Beduidenis*.

Beter, b. n. en bijw.
 Beteren, terugw. en o. w. *Beter worden*. Ik beter, beterde, heb en ben gebeterd. Betering, V. Beterschap, V. Beternis, V. Beterhand, V.
 Beteren, b. w. *Met teer bestrijken*. Ik beteer, beteerde, heb beteed. Betering, V.
 Beteuterd, v. d. van *Beteuteren*.
 Betichten, b. w. *Beschuldigen*.
 Ik beticht, betichtte, heb beticht.
 Betijen, o. w. Wordt alleen gebruikt in de onbepaalde wijs: *Laat hem betijen* d. i.: *Laat hem zijn gang gaan*.
 Betingeld, b. n. *Verzot op, vernikkeld: Hij is er betingeld naar of achter*.
 Betingelen, b. w. *Timmermanswoord*. Ik betingel, betingelde, heb betingeld.
 Betogen, v. d. *van het verouderde betiegen, overdekken. Omgeven, bedekt*.
 Betonen, b. w. *Den toon plaatsen*. Ik betoon, betoonde, heb betoond. Betoning, V.
 Betonie, V. *Nieskruid*.
 Betoog, O., betoogen.
 Betoogen, b. w. *Bewijzen*. Ik betoog, betoogde, heb betoogd. Betooging, V.
 Betoomen, b. w. Ik betoom, betoomde, heb betoomd. Betooming, V.
 Betoon, O., betooningen, V.
 Betoonen, b. w. *Doen blijken, bewijzen*. Ik betoon, betoonde, heb betoond. Betooning, V.
 Betooveren, b. w. Ik betoover, betooverde, heb betooverd. Betoovertaar. Betoovertaarster. Betoovering, V.
 Betovergrootvader, M. *De vader van den overgrootvader of van de overgrootmoeder*.
 Betovergrootmoeder, V.

Betrachten, b. w. *Waarnemen, behartigen*: zijn plicht betrachten. Ik betracht, betrachtte, heb betracht. Betracht. Betrachtster. Betrachtig, V. Oulings betee-kende *Betrachten* ook *Overdenken*: *Leer ons, o Heer! uw lijden recht betrachten.*— *De nabetrachting van het avondmaal.*

Betrekkelijk, b. n.

Betrokkene, M. en V.

Betten, b. w. Ik bet; bettede, bette, bett'e; heb gebet.

Betweter, M. *Iemand, die alles beter meent te weten dan anderen.* Van *Bet*, waarvan de vergrootende trap is *beter* en de overtreffende *betst*, waarvoor men *best* schrijft.

Beu, b. n. *Verzadigd, moede.* *Ik ben het beu.*

Beugel, M. Beugeltasch, V.

Beuk, Beukeboom, M. Zie *Aak*. *Samenstellingen*: Beukeblad, -boom. Beukenbosch, -hout, -laan.

Beukelaar, M. *Schild*. 1) Fransch: *Bouclier*.

Beul, M. Beulsknecht, beulsvrouw.

Beuling, M. — *Beuling is eene samentrekking van 't Middelnederlandsch bodeling, beudeling, dat darm beteekent.*

Beun, bun, V. *Vischkaar*. In sommige streken: *Het beun.*

Beun, V. *Zolder*.

Beunhaas, M. *Knoeier, Makeelaar, die geene behoorlijke aanstelling als zoodanig bezit. Oorspronkelijk iemand, die een ambacht uitoefende, zonder het recht er toe te*

hebben, en daarom op zolder arbeidde. — Beunnaaister, V. In sommige streken voor: *Eene naaister, die haar ambacht niet verstaat, of die onder de markt arbeid.*

Beuren, b. w. Ik beur, beurde, heb gebeur.

Beurs, V., beurzen.

Beursch, b. n., beurscher, beurscht. *Eene beursche peer.*

In sommige streken: *buikziek.* — Beurschheid. Beurzig.

Beurt, V. Beurtelings, bijw. Beurtelingsch, b. n.

Beurtman, M., beurtmannen. *Schipper, die in de beurt vaart.*

Beuzelen, o. w. Ik beuzel, beuzelde, heb gebeuzeld. Beuzelaar. Beuzelaarster. Beuzelarij, V. Beuzelachtig, b. n. Beuzeling, V.

Bevang, O. *Omtrek*.

Bevattelijk, b. n.

Bevechten, b. w. Ik bevecht, bevocht, heb bevochten.

Bevel, O., bevelen.

Bevelen, b. w. Ik beveel, beval, heb bevolen.

Beven, o. w. Ik beef, beefde, heb gebeefd. Beving, V.

Bever, M. *voor het dier, O. voor de stof.*

Bevernel, V. *Zeker kruid, ook Steenbreker geheeten.*

Bevind, O. *Handel naar bevind van zaken.*

Bevljigten (zich), terugw. w. Ik bevljigt mij, bevljigtde mij, heb mij bevljigt.

Bevloeren, b. w. Ik bevloer, bevloerde, heb bevloerd.

Bevochten, b. w. Ik bevocht, bevochtte, heb bevocht.

1) -aar, dat doorgaans manlijke persoonsnamen vormt, behoudt ook in leeu-
looze voorwerpen het M. geslacht: *beukelaar, boezelaar, hazelaar, evenaar* enz.

Bevochtigen, b. w. Ik bevochtig, bevochtigde, heb bevochtigd. 1)

Bevoordeelen, b. w. Ik bevoordeel, bevoordeelde, heb bevoordeeld. Bevoordeeling, V.

Bevooordeeld, b. n. Bevooordeeldheid, V.

Bevoorrechten, b. w. Ik bevoorrecht, bevoorrechtte, heb bevoorrecht.

Bevorens, bijw. en voegw.

Bevrachten, b. w. Ik bevracht, bevrachtte, heb bevracht. Bevrachting, V. Zie *Achting*.

Bevredigen, b. w. Ik bevredig, bevredigde, heb bevredigd.

Bevreemden, onp. w. Het bevreemdt, bevreemde, heeft bevreemd.

Bevriezen, o. en b. w. Ik bevries, bevroor, ben en heb bevroren en bevrozen. *Voor bevroor hoort men in sommige streken* bevroos.

Bevrijden, b. w. Ik bevrijd, bevrijdde, heb bevrijd. Bevrijder. Bevrijdster. Bevrijding, V.

Bevroeden, b. w. Ik bevroed, bevroedde, heb bevroed.

Bevruchten, b. w. Ik bevrucht, bevruchtte, heb bevrucht.

Bewaarheiden, bewaarheden, b. w. Ik bewaarheid, bewaarheidde, heb bewaarheid.

Bewasemen, b. w. Ik bewasem, bewasemde, heb bewasemd.

Bewasschen, b. w. *Schoonmaken*. Ik bewasch, bewiesch, heb bewasschen. Bewas-

sching, V.

Bewassen, o. w. *Begroeien*. Het bewast, bewies, is bewassen.

Beweenen, b. w. Ik beweene, beweende, heb beweend.

Bewegen, b. w. Ik beweeg, bewoog, heb bewogen. Beweeglijk, b. n.

Bewelkomen, b. w. Ik bewelkom, bewelkomde, heb bewelkomd.

Beweren, b. w. Ik beweere, beweerde, heb beweerd. Bewering, V.

Bewerp, O. *Ontwerp*.

Bewierooken, b. w. Ik bewierook, bewierookte, heb bewierookt.

Bewijs, O., bewijzen.

Bewijzen, b. w. Ik bewijs, bewees, heb bewezen.

Bewind, O. Bewindsman, M., bewindlieden.

Bewonderenswaardig, bewonderingswaardig, b. n. -waardiger, -waardigst of meer en meest -waardig. Zie *Aanbevelenswaardig*.

Bewonen, b. w. Ik bewoon, bewoonde, heb bewoond. Bewoner. Bewoonster. Bewoning, V.

Bezaaien, b. w. Ik bezaai, bezaaide, heb bezaaid. Bezaaier. Bezaaiing, V.

Bezaan, V. *Achterzeil*. Bezaansmast, M.

Bezadigd, b. n.

Bezeeren, b. w. Ik bezeer, bezeerde, heb bezeerd. Bezeering, V.

1) Er is geen verschil in beteekenis tusschen: *bevochten* en *bevochtigen*, *begiften* en *begiften*, *nullen* en *nulligen*, *verkonden* en *verkondigen*, *vesten* en *vestigen*, *zich verlusten* en *zich verlustigen*, *kruisen* en *kruisigen*, *volcinden* en *volcindigen*, *spijzen* en *spijzen*, *nooden* en *noodigen*, *verzaden* en *verzadigen*, *vereenen* en *vereenigen* enz. Men houde daarbij evenwel in het oog, dat wel de vormen op *-en* in dezelfde beteekenis gebruikt worden als die op *-igen*, maar dat niet het omgekeerde plaats heeft. Zoo hebben b. v. *kruisen* en *nullen*, beteekenissen, welke *kruisigen* en *nuttigen* niet hebben: *een weg kruisen*; *dat schip kruist in de Middellandsche Zee*; *wat nut u al uwe arbeid?* Jezus werd gekruisigd, gekruist; Hij heeft spijze noch drank genuttigd, genut.

- Bezeeveren, b. w. *Bekwijlen*.
Ik bezeever, bezeeverde, heb bezeeverd.
- Bezegen, b. w. Ik bezegel, bezegelde, heb bezegeld.
- Bezeilen, b. w. Ik bezeil, bezeilde, heb bezeild.
- Bezem, M., bezems. Zie *Adem*.
Bezempje. Bezemschoon, b. n.
- Bezending, V.
- Bezetene, M. en V.
- Bezetten, b. w. Ik bezet; bezette, bezettede, bezett'e; heb bezet. Bezetting, M.
- Bezichtigen, b. w. Ik bezichtig, bezichtigde, heb bezichtigd.
- Bezie (bes, bei), V., beziën.
- Bezig, b. n.
- Bezigen, b. w. Ik bezig, bezigde, heb gebezigd. Beziger. Bezigster. Beziging, V.
- Bezighouden, b. w. Ik houd bezig, hield bezig, heb beziggehouden.
- Bezijden, voorz. en bijw.
- Bezinnen, terugw. w. en bedr. w. Ik bezin mij, bezon mij, heb mij bezonnen. — *Wie heeft die middelen bezonnen*, d. i. verzonnen, bedacht, uitgedacht?
- Bezit, O.
- Bezitten, b. w. Ik bezit, bezat, heb bezeten.
- Bezoar, M. *Steenachtige verharding in de ingevanden van sommige dieren*.
- Bezoden, b. w. Ik bezood, bezoodde, heb bezood.
- Bezoek, O.
- Bezoeken, b. w. Ik bezoek, bezocht, heb bezocht.
- Bezoldeling, M. en V. Bezoldeling, V. Zie *Aanhangeling*.
- Bezoldigen, b. w. Ik bezoldig, bezoldigde, heb bezoldigd. Bezoldiging, V. Zie *Achting*. Hetzelfde als
- Bezolding, V.
- Bezoomen, b. w. Ik bezoom, bezoomde, heb bezoomd.
- Bezopen, b. n., bezopener, bezopenst. *Dronken*.
- Bezorgen, b. w. Ik bezorg, bezorgde, heb bezorgd.
- Bezwaar, O., bezwaren. Bezwaarlijk, b. n. en bijw.
- Bezwaarnis, V. Zie *Beduidenis*.
- Bezwachtelen, b. w. Ik bezwachtel, bezwachtelde, heb bezwachteld.
- Bezweet, b. n.
- Bezweren, b. w. Ik bezweer, bezwoer, heb bezworen.
- Bezwijken, o. w. Ik bezwijk, bezweek, ben bezwaken.
- Bezwijmen, o. w. Ik bezwijm, bezwijmde (bezweem), ben bezwijmd (bezweemen).
- Bibliotheek, V., bibliotheken. Zie *Apotheek*.
- Bidden, b. w. Ik bid, bad, heb gebeden.
- Biecht, V.
- Biechten, b. w. Ik biecht, biechte, heb gebiecht. Biechteling, M. en V. Biechteling, V.
- Bieden, b. w. Ik bied, bood, heb geboden.
- Biefstuk, M., biefstuks.
- Bier, O. Bierbuik, M. en V.
- Bierenbrood, O. *Eene spijs, die uit bier en brood bestaat*.
- Bies, bieze, V., biezen. Biesbosch. Bieslook. Biezenkistje.
- Biest, V. *De eerstemelk van eene koe, nadat zij gekalfd heeft*.
- Bietebauw, M. *Een bullebak*.
- Big, bigge, V. Biggetje. Voor *Big* hoort men in sommige streken *Viggen*, O.
- Biggelen, o. w. De traan biggelt, biggelde, is gegiggeld.
- Bij, voorz.
- Bij, V. bijen. Bijenangel, -cel, -korf, -koningin, -was, -zwerm.

Bijbel, M. Bijbelsch, b. n.
 Bijblijven, o. w. Ik blijf bij, bleef bij, ben bijgebleven.
 Bijdehandsch, bijderhandsch, b. n. *Het bijdehandsche paard.*
 Bijdrage, V. Bijdraagje.
 Bijeen, bijw. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*
 Bijeenblijven, -brengen, -halen, -plaatsen, -zamelen, -zitten, -zoeken enz.
 Bijgeloof, O. Bijgeloovig, b. n.
 Bijgeval, bijw. en voegw.
 Bijgevolg, bijw. en voegw.
 Bijkans, bijw.
 Bijl, V. Bijltje. Bijleman, M., bijlemans, bijlemannen.
 Bijlage, V.
 Bijna, bijw. — *Bijna is eene omzetting van nabij.*
 Bijnaam, M.
 Bijpad, O., bijpaden. Bijpaadje.
 Bijschrift, O.
 Bijslaap, M. en V. — *Mijn broer is mijn bijslaap.*
 Bijsleepen, b. w. Ik sleep bij, sleepte bij, heb bijgesleept.
 Bijsmak, M.
 Bijsnuiten, b. w. (*een stuk hout*). Ik snuit bij, snuitte bij, heb bijgesnuit.
 Bijspreuk, V.
 Bijstaan, o. w. Ik sta bij, stond bij, heb bijgestaan. Bijstander.
 Bijstand, M.
 Bijster, b. n. Bijsternis, V.: *Verbijstering. Bijsterzinnig: Verward van zinnen.*
 Bijt, V. Ook *Bit*. O. In sommige streken alleen *Bijtgat*.
 Bijten, b. w. *Happen*. Ik bijt, beet; heb gebeten. Bijter. Bijtster.
 Bijten, o. w. *Eene bijt hakken*. Ik bijt, bijtte, heb gebijt.
 Bijtijds, bijw.
 Bijval, M. Bijvalletje.

Bijvoeglijk, b. n.
 Bijvoet, M. *Sint-Janskruid*.
 Bijweg, M., bijwegen. Bijwegje.
 Bijwerk, O.
 Bijwijf, O., bijwijven.
 Bijwijlen, bijw.
 Bijziend, b. n., bijziender, bijziendst.
 Bijzen, bissen, biezen, o. w. *Onstuimig rondloopen der koeien in de weide*. De koe biest, biesde, heeft gebiesd. Spreekw.: *Als de eene koe biest, steken de andere den staart op. Als de eene koe bist, bissen ze alle.*
 Bijzig, b. n. *Onstuimig: 't Is bijzig weer.*
 Bijzit, V.
 Bijzonder, b. n. en bijw., bijzonderder, bijzonderst. *In de uitspraak bijzonder of bijzonder.*
 Bikkel, M.
 Bikken, b. w. Ik bik, bikte, heb gebikt.
 Bil, V., billen. Billetje.
 Biljart, O. In de uitspraak vaak V.
 Biljarten, o. w. Ik biljart, biljartte, heb gebiljart.
 Biljet, O., biljetten.
 Biljoen, O. *Geld buiten omloop*.
 Billijken, b. w. Ik billijk, billijkte, heb gebillijkt.
 Billijkerwijs, billijkerwijze, bijw.
 Billioen, O. *Een grondgetal*.
 Bilzenkruid, O. *Eene giftplant, ook dolkruid en malwillem-pjeskruid geheeten*.
 Binden, b. w. Ik bind, bond, heb gebonden. Bindsel, O. Bindtouw. Bindgaren. Bindrijs.
 Bink, M. *Een slecht werkman. Een dommerik. Een slecht paard*.
 Binnen, bijw. en voorz. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*

Binnenhalen, -dringen, -gaan, -kruipen, -sluipen, -zeilen enz.
 Binnengaats, bijw.
 Binnenshuis. Binnenskamers.
 Binnensmonds. Binnensrands.
 Binnenstijds, bijwoorden.
 Binnenwaarts, bijw.
 Bint, O., binten. Bintje. Gebint, O.
 Birkwortel, M. *Priemkruid*.
 Bisdóm, O. 1)
 Bisschop, M. *Kerkvoogd*. Bisschoppelijk. Bisschopsnijter. Bisschopsstaf.
 Bisschop, V. *Zekere drank, samengesteld uit heeten wijn, suiker en specerijen*.
 Bit, O. Zie *Bijt*.
 Bits, b. n. en bijw., bitser, bitst. Bitsheid, V. Zie *Bangigheid*.
 Bitsig, b. n. en bijw., bitsiger, bitsigst. Bitsigheid.
 Bitter, b. n., bitterder, bitterst.
 Bitter, O.
 Bizon, M. *Bultos. Wilde os uit Amerika*.
 Blaam, V.
 Blaar, V., blaren. Blaartje. In sommige streken *Bladder*. *Blaar* is eene samentrekking van *Blader*.
 Blaar, V. *Eene witte plek aan het voorhoofd van koeien*.
 Blaas, V., blazen. Blaasje.
 Blaasbalg, M. In de uitspraak vaak *Blaasbalk*.
 Blaashoorn, blaashoren, M., olaashoorns, blaashorens.
 Blaaskaak, M., blaaskaken.
 Blaaskruid, O.
 Blaaspijp, V.
 Blaasspeeltuig, O.
 Blad, O., bladen (*van een boek*

enz., en in samenstellingen); bladen, bladeren en blären (*van planten*). Blaadje, blaadjes. Bladertjes, blaartjes. Bladderrijk. — Schouderbladen. Tafelbladen. Schenkbladen. — Kaartbladen (speelkaarten). Dag- en Weekbladen. — Eene bladen hijlikmaker. — Koolbladeren. Slabladeren. Aalbessebladeren. Eikebladeren.

Blaffen, o. w. Ik blaf, blafte, heb geblaft.

Blaker, M.

Blameeren, b. w. Ik blameer, blameerde, heb geblameerd.

Blank, M. *Zekere vroegere munt*. Zie *Achtentwintig*.

Blanketten, b. w. Ik blanket, blankette, heb geblanket. Blanketsel.

Blaren (blaten), o. w. Ik blaar, blaarde, heb geblaard.

Blaten, o. w. Ik blaaf, blaafte, heb geblaaf. In dit woord heeft de *a* niet zelden den klank der *e* in *wereld, kerel*; en *perel*, waarom sommigen ook schrijven *bleten*.

Blauw, b. n. Blauwtje. Blauwsel, O. Zie *Aanhangsel*. Blauwverver.

Blauwbekken, o. w. Ik blauwbek, blauwbekte, heb geblauwbekt. *Hij staat daar weer te blauwbekken*, van iem. gezegd, die aan de voordeur of op eene andere plaats staat, wanneer het zeer koud is.

Blauwblauw. *De zaak blauwblauw laten*, de zaak laten zooals ze is.

1) Sommige woorden op *dom* zijn M. en O. *Blannelijk* als zij een staat of toestand beduiden, als: *adeldom, rijkdom, waadom, vrydom, onderdom, weedom* enz. *Onzijdig* als zij een gebied, eene waardigheid, eene verzameling, eene godsdienstige gezindte of hare leerbegrippen uitdrukken, als: *prinsdom, hertogdom, vorstendom, priesterdom, menschedom, heidendom* enz.

Blauwlakenssch, stoff. b. n. *Eene blauwlakensche jas.*
 Blauwzijden, stoff. b. n. *Een blauwzijden japon.*
 Blazen, o. en b. w. Ik blaas, blies, heb geblazen.
 Bleazen, O. 1)
 Bleek, V., bleeken.
 Bleek, b. n. en bijw., bleeker, bleekst. In sommige streken *bleik.*
 Bleeken, o. en b. w. Ik bleek, bleekte, heb gebleekt. Bleeker. Bleekster. Bleekerij, V. Bleekveld.
 Bleekerd, M. *Zekere bleekroode wijn. Zie Baaierd.*
 Blei, V., bleien. *Zekere witte visch, ook Blik geheeten.*
 Blein, V. *Blaar.* Bloedblein.
 Bles, V. *voor eene witte plek aan den kop van het paard; M. voor het paard zelf.*
 Bleten (blaten, blaren), o. w. Ik bleet, bleette, heb gebleet.
 Blik, V., blieken.
 Blij, blijde, blijd, b. n., blijder, blijdst. Blijdschap, V. Blijheid, V. Blijbaar, blijmare, V.
 Blijde, blij, V. *Een werptuig der Ouden.*
 Blijk, O.
 Blijken, onp. w. Het blijkt, bleek, is gebleken.
 Blijspel, O., blijspelen.
 Blijven, o. w. Ik blijf, bleef, ben gebleven.
 Blik, M. *Oogopslag.*
 Blik, O. *Vertind dun plaat-ijzer. Zeker stuk keukenge-reedschap.*
 Blikaars (blikgat), M., blikaar-

zen. *Zich een blikaars rijden, zich door paardrijden (in 't begin) het vel openrijten.*
 Blikken, o. w. — *In alle betee-kenissen: Ik blik, blikte, heb geblikt. — De oogen op iets slaan: hij blikte op u. In: Hij weet van blikken noch blozen beteekent blikken, bleeken. De schors aftrekken, b. w.: hij blikte den boom.*
 Bliksem, M. *Zie Adem.* Bliksemflits, bliksemschicht, d. i. bliksemstraal, M.
 Bliksems, bijw. Bliksemsch, b. n. Blikslager, M.
 Blikstanden, o. w. *De tanden laten zien.* Ik blikstand, blikstandde, heb geblikstand.
 Blind, b. n. Blindelings, bijw.
 Blind, O. *Luik voor vensters of ramen.* In sommige streken ook *Blinde* geheeten en dan V.
 Blinde, M. en V.
 Blinddoeken, b. w. Ik blinddoek, blinddoekte, heb geblinddoekt.
 Blinden, b. w. Ik blind, blindde, heb geblind.
 Blindhokken, b. w. Ik blindhok, blindhokte, heb geblindhokt.
 Blinken, o. w. Ik blink, blonk, heb geblonken.
 Blinkerd, M. *Zie Baaierd.*
 Bloed, O. Bloeddorst, M.
 Bloed, M. *Sukkel.*
 Bloeden, o. w. Ik bloed, bloedge, heb gebloed.
 Bloedverwant, M. Bloedverwante, V.
 Bloedverwantschap, V. 2)
 Bloei, M.

1) Vele woorden op oen zijn O. als: *fatsoen, festoen, galjoen, garnizoen, leyioen, rantsoen, pariljoen, plantsoen, seizoen, amfioen* enz.

2) Sommige woorden op -schap zijn V. en O.: *Vrouwelijc*, als zij eene *verzamelung van personen*, *Onzijdig*, als zij de *betrekking of den staat van die personen* aanduiden. Zoo verschillen: *de ridderschap en het ridderschap, de burgerschap en het burgerschap, de buurschap en het buurschap, de maagschap en het maagschap*, enz. *Verwantschap en bloedverwantschap* zijn tegenwoordig in beide beteekenissen V.

Bloeien, o. w. Ik bloei, bloeide, heb gebloeid. Bloeisel, O.
 Bloem, V. Bloempje. Bloemist. Bloemengneur, -handel, -maaker. Bloemlezing.
 Bloesem, M. Zie *Adem*. Bloesempje.
 Blok, O.
 Blokland, O. *Verscheidene stukken land te zamen*.
 Bloknaad, M. *Platte naad*.
 Blom (bloem), V. Blommetje.
 Blond, b. n.
 Blood, bloode, bloo, b. n., blooder, bloodst. Bloodaard. Bloohartig. Blooheid, V.
 Bloot, b. n. *Onbedekt, naakt*. Blooter, blootst. Blootelijk, bijw. Blootshoofds. Blootsvoets.
 Blootgeven (zich), terugw. w. Ik geef mij bloot, gaf mij bloot, heb mij blootgegeven.
 Blootleggen, b. w. Ik leg en lei bloot, legde en leide bloot, heb blootgelegd en blootgeleid.
 Blooten of ploten, b. w. *Schapevellen van wol ontblooten*. Ik bloot, blootte, heb gebloot. Blooter.
 Bloss, M. Bloesje.
 Blouwel, M. *Een werktuig tot bereiding van vlas en hennep*.
 Blouwen, b. w. Ik blouw, blouwde, heb geblouwd. *Hennep blouwen*, d. i. hennep braken, ontbolsteren.
 Blozen, o. w. Ik bloos, bloosde, heb gebloosd. Blozend. Blozing, V.
 Bluf, M.
 Blusschen, b. w. Ik blusch, bluschte, heb gebluscht. Blusscher. Bluschster. Blussching, V.
 Bluts, blutse, V., blutsen. *Deuk*. — In sommige streken *Butse*, en vandaar het spreekwoor-

delijk gezegde: *De buile moet de butse slaan*, d. i.: Het eene moet tegen het andere opwegen; wat aan het eene ontbreekt, moet door het andere vergoed worden.
 Blutsen, b. w. *Kneuzen*. In sommige streken *Butsen*. Ik bluts, blutste, heb geblutst. Blutsing, V.
 Bobbel, M. Bobbeltje. Bobbelig.
 Bobijn. Zie *Babijn*.
 Bochel, M. Bochelaar: *Gebochelde*. Bochelaarster. Bochelen, d. i. *Hard werken*, luidt in sommige streken *Buchelen*.
 Bocht, V. *Buiging*.
 Bocht, O. *Slechte waar*. In sommige streken *Bucht*.
 Bocht, M. *Eene afgesloten plaats, waar de stalmeest van koeien, paarden enz. geworpen wordt*. Varkensbocht.
 Bocht, O. *Een houten afgesloten kerkbank met zitplaatsen voor meer dan één persoon*.
 Bod, O.
 Bode, M. en V., boden. Bodin, V. Bodeschap, O. Bodetje. Bodenbrood, -loon, -kamer.
 Bodem, M. Zie *Adem*. Bodempje.
 Bodemerij, V. *Beleening op een schip*. — *Geld op eene bodemerij uitzetten*, d. i. op den bodem van een schip.
 Boedel, boel, M. Boedelhuis, boelhuis.
 Boef, M., boeven. Boefje. Boefsch. Boefachtig. Boeverij, V. Boevenstreek, -stuk.
 Boeg, M.
 Boegen, o. w. Ik boeg, boegde, heb geboegd.
 Boegkruisen, o. w. *Laveeren*. Ik boegkruis, boegkruiste, heb geboegkruist.
 Boegseeren (boegscheren, boegsjaarden), b. w. Ik boegseer,

- boegseerde, heb geboegseerd.
 Boegseering, V.
 Boeha. Zie Boha.
 Boei, V. *Ton*. Boeireep. Boei-
 tang.
 Boei, V. *Kluister*.
 Boeien, b w. Ik boei, boeide,
 heb geboeid.
 Boeier, M. *Een vaartuig*. Zie
Aak. Boeiertje.
 Boek, O. Boekenkamer, -kast,
 -kennis, -kraam, -lijst, -plank,
 rek, -stalletje. Boekver-
 koopster.
 Boekel, M. *Haarlok*. Van het
 Fr. *boucle*.
 Boekske, boekskens, O., boek-
 skes en boekskens.
 Boekstaaf, V., boekstaven. *Let-
 ter, drukletter*. Van het Hd.
Buchstabe.
 Boekstaven, b. w. *Spellen. Op-
 schrijven. Boeken*. Ik boek-
 staaf, boekstaafde, heb ge-
 boekstaafd.
 Boekweit, V. Boekweitebrood.
 Boel. Zie *Boedel*.
 Boel, M. *Menigte*.
 Boel, M. en V. *Bijzit*. Boelage,
 V. Zie *Bagage*. Boelschap, O.
 Boeleeren (boelen), o. w. Ik
 boeleer, boeleerde, heb ge-
 boeleerd. Boeleerder. Boe-
 leerster. Boeleering, V.
 Boender, M. *Ook, naar de stof
 waarvan hij gemaakt wordt,*
 Heiboender *geheeten*: een
 soort van borstel. *In sommige
 streken, naar het gebruik dat
 men er van maakt.*: Potten-
 boender.
 Boener, M. Boenster, V.: *Per-
 sonen, die boenen*.
 Boer, M., boeren. Boersch.
 Boerschheid, V. — Boeren-
 dochter, -zoon, -meid, -dracht,
 -kermis, -kinkel, -stand enz.
 Boerin, V. Boerinnenjak, hoer-
 innenmuts.
- Boert, V. *Scherts, jok*. Boer-
 tenderwijs, boertenderwijs,
 bijw. Boertig. Boertachtig.
 Boerten, o. w. Ik boert, boertte,
 heb geboert. Boerterij, V.
 Boete, V. Zie *Aanvraag*. Boet-
 vaardig, b. n.
 Boeteling, M. en V. Boetelin-
 ge V. Zie *Aanhangeling*.
 Boeten, b. w. Ik boet, boette,
 heb geboet.
 Boetpreek, V., boetpreeken.
 Boetpredikatie, V., boetpre-
 dikatiën en boetpredikaties.
 Boetse (bootse). Zie *Poets*.
 Boetseeren (bootseeren), b. w.
 Ik boetseer, boetseerde, heb
 geboetseerd. Boetseerder.
 Boetseerster. Boetseering, V.
 Zie *Achting*.
 Boezel, O. *Stof voor boezelaars*.
 Boezel, M. *Boezelaar*.
 Boezem, M. Zie *Adem*. Boe-
 zempje.
 Boezeroen, O. Zie *Blazoën*.
 Bof, M. *Slag*.
 Boffen, b. w. *Ook Poffen. Wer-
 pen*. Ik bof, bofte, heb geboft.
 Bogen, o. w. *Roemen*. Ik boog,
 boogde, heb geboogd.
 Boha, tusschenw. *Boha schreeu-
 wen*. Boha, M. *Een grooten
 bohamakan*. Bohamaker.—Dit
 woord is oorspronkelijk Ma-
 leisch. Wanneer men, met
 de sloep over de modderbank
 voor Batavia varende, vast-
 raakt, moeten de roeiers er
 uit om te slapen: 't welk
 uit hoofde der menigvuldige
 kaaimans, die zich aldaar be-
 vinden, niet weinig gevaarlijk
 is. Wanneer nu de Javanen,
 die op de modderbank vis-
 schen, eene sloep zien vast-
 zitten, roepen zij de equipage
 toe: *bohaja*, 't welk in 't Ma-
 leisch *kaatman* beteekent, ten
 einde men hun de sloep doe

sleepeu en zij er wat aan verdienen. Uit dat herhaald en luid geschreeuw der Javanen is ontstaan dat de matrozen een schreuwder, rumoermaker een *Bohamaker* noemen.

Bok, M. Boksaard, -boon, -horen, -poot. Bokkenaard, -leder, -wagen. Bokkesprong, -vel. — Bokkenleeren, stoff. b. n.

Bokaal, V., bokalen. Bokaaltje.

Bokking, M., bokkingen. Bokkinkje.

Bokkinghang, M. *Eene schuur, waar men bokking te drogen hangt.*

Boksdoren, M. *Zeker Oostersche heester.*

Bokse, V. In sommige streken *Broek.*

Bol, M., bollen. Bolletje. Bollenbakker.

Bol, b. n., boller, bolst. Bolachtig.

Bolderik, bolderd, V. 1) *Zeker onkruid.*

Bolderwagen, M. *Overdekte wagen, die niet op riemen of veeren hangt.*

Bolk, V. *Zekere visch, ook Wijting geheeten.*

Bolster, M.

Bolwerk, O.

Bolvormige-driehoeksmeting, V.

Bolworm, M. *Een worm in het hoofd.* Vooral de schapen lijden en sterven aan deze kwaal.

Bom, V., bommen. Bommetje.

Bombammen, o. w. Ik bombam, bombamde, heb gebombamd.

Bombardeeren, b. w. Ik bombardeer, bombardeerde, heb gebombardeerd. Bombardeerder. Bombardeering, V.

Bombarie, V. *Beweging, getier,*

opschudding. Bombarie maken. Bombarie schoppen.

Bombast, M. Bombastisch, b. n.

Bombazijn, O. Bombazijnen, stoff. b. n.

Bommel, M. (*of Bom, V.*), bommels. *De stop van een vat.*

Bond, verbond, O. — M. in: *De Duitse Bond.* — Bondgenoot, M. — Bondgenoot, V. Bondzegel.

Bondel, *gewoonlijk* Bundel, M. Bondig, b. n. en bijw.

Bonk, V. *Schonk, stuk, groot stuk:* Eene bonk vleesch. — M. in de beteekenis van *persoon*, of *slecht paard:* Dat trekpaard is een oude bonk. — Oorlogsbonk: *Zeesoldaat, matroos.*

Bons, V., bonzen.

Bont, O. Bontje. Bonten, stoff. b. n.

Bont, b. n. en bijw., bonter, bontst.

Bonzen, b. en o. w. Ik bons, bonsde, heb gebonsd.

Bonzing (ook: *bonzing*), M., bonzingen, bonzings.

Boodschap, V.

Boog, M., bogen. Bogenmaker.

Boom, M., boomen. Boompje.

Boom (bodem), M.

Boomen, b. en o. w. Ik boom, boomde, heb geboomd.

Boomgaard, M. *Gewoonlijk uitgesproken:* Boogaard, bogerd, bongerd.

Boon, V., boonen. Booneboom. Boonenbrood, -kruid, -meel, -soep, -staak, -veld.

Boor, V., boren. Boortoestel, M. en O.

Boord, M. voor *Rand* enz., O. voor *Scheepsboord* en *Boorden eener kast.*

1) Plautnamen, welke op ik eindigen, zijn vrouwelijk, als: *dolik, dravik, ganzerik, wederik* enz. *Mierik* is mannelijk.

Boorden, b. w. Ik boord, boordde, heb geboord. Boordsel, O. Boordster, V.

Boordevol, b. n.

Boordevolletje, O. *Een glas tot aan den rand volgeschonken.*

Boorts (bort), V. *Eene soort van ziekte, uit overmaat van gal onstaande.*

Boos, b. n., boozer, boost. — *De booste mensch.* Boosaardig. Booswicht, M.

Boot, V., booten en boots. *Een klein vaartuig.* Bootsmanmaat. Bootsvolk. Bootsmanstoeltje.

Boot, V., booten. *Een halssieraad.*

Bootsen, b. w. Ik boots, bootste, heb gebootst.

Borat (brat), O. *Zekere wollen stof.* Boratten, stoff. b. n.: *Boratten sajat, bratten kousen.*

Bord, O. Bordje. Bordpapier.

Bordeel, O., bordeelen.

Borduren, b. w. Ik borduur, borduurde, heb geborduurd.

Boren, b. w. Ik boor, boorde, heb geboord.

Borg, M.

Borgen, b. w. Ik borg, borgde, heb geborgd. Borger. Borgster.

Borgtocht, M. Borgtochtelijk, b. n.

Born, V. *Bron*, dat door letterwisseling uit *Born* is ontstaan. Bornput, M. Bornwater.

Borrel, M., borrels. Borreltje.

Borst, V. *Lichaamsdeel.* Borstrok. Borstwering, V.

Borst, M. *Knaap.* Adelborst.

Borstel, M.

Bos, M., bossen. *Bundel.* *Een bos hooi, stroo* enz. *Een bosje pennen.*

Bos, V., bossen. *Gewoonlijk* Bus *geheeten.* Bosje.

Bosch, O., bosschen. — *Het Haagsche bosch.* — Boschje. Boschachtig.

Bosschage, O., bosschages 1).

Bot, V. *Visch.*

Bot, V. *Knop, scheut.*

Bot, O. *Been, knook.*

Bot, M. *Bots, slag.* Nog over in de uitdrukking *Bot vangen*: teleurgesteld worden; eigenlijk: *slagen krijgen.*

Bot, O. *Einde.* In de uitdrukking: *Het touw heeft geen bot genoeg.* In sommige streken noemt de jeugd het touw, waaraan de vlieger opgelaten wordt, zelf *bot.*

Boter, V. Boterham, V. Boterhammetje. Botervlootje.

Bots, botse, V. *Stoot, schok.*

Botsen, b. en o. w. Ik bots, botste, heb gebotst. Botsing, V.

Bottel, V. *Flesch.* Ook *Rozebottel.* — Bottelroos.

Botten, o. w. Het bot; botte, bottede, bott'e; is gebot.

Botterik, M., botteriken.

Botvieren, o. w. Ik vier bot, vierde bot, heb botgevierd.

Boud, b. n. en bijw., bouder, boudst. *Stout, ondernemend.*

Bouffante, V., bouffantes.

Bouquet, M. *Ruiker.*

Bout, M. *in alle beteekenissen.* Boutje.

Bouw, M.

Bouwen, b. w. Ik bouw, bouwde, heb gebouwd.

Bouwen, M. *Een vrouwenrok.* *Een tabbaard met pofmouwen.*

Bouwval, M.

Boven, bijw. en voorz.

Bovendrijven, o. w. Ik drijf boven, dreef boven, heb bovengedreven.

Braaf, b. n., braver, braafst.

Braak, V.

1) Dit woord moest eigenlijk V. zijn. Zie *Bagage.*

Braak, b. n. *Onbebouwd. Die akker ligt braak.*
Braam, V., bramen. Braampje.
Brabant, O. — Brabander, M.
Braden, b. en o. w. Ik braad, braadde (*vroeger* bried), heb gebraden. Brader. Braadster.
Brak, M., brakken. *Een jachthond.*
Brak, V. Zie *Barak*. Van het Fr. *baraque*.
Brak, b. n., brakker, brakst. *Zoutachtig: Het water is brak.*
Braken, b. w. *Vlas breken*. Ik braak, braakte, heb gebraakt.
Braken, b. en o. w. *Overgeven*. Wordt vervoegd als het voorgaande.
Brallen, o. w. *Pralen, snoeven, pochen*. Ik bral, bralde, heb gebrald.
Bram, M. *Zeker zeil*.
Brand, M.
Branden, o. en b. w. Ik brand, brandde, heb gebrand. Brandsel, O. Brander. Brandster.
Branding, V.
Brandendheet, b. n.
Brandewijn, M.
Brandig, b. n. en bijw. Brandeerig, b. n. en bijw.
Bras, M. *Zeker scheepstouw*.
Brasem, M. Zie *Adem*. Bra-sempje.
Brassen, o. w. Ik bras, braste, heb gebrast. Brasser. Brasster.
Brat. Zie *Borat*.
Brauwen. Zie *Breeuwen*.
Braveeren, b. w. Ik braveer, braveerde, heb gebraveerd.
Breed, b. n. en bijw., breeder, breedst. Breedachtig. Breed-sprakig.
Breefok, V. *Eene soort van noodzeil*.
Breeuwen, b. w. *De reten van een schip met werk dichtmaken*. Ik breeuw, breeuwde, heb gebreeuwd. Breeuwer.

Breeuwershamer. Breeuwersstoel.
Breidel, M. Breideltje. Breidel-loos.
Breidelen, b. w. Ik breidel, breidelde, heb gebreideld. Breideling, V.
Breien, b. w. Ik brei, breide, heb gebreid. Breier. Breister.
Breijing, V. Breischool.
Brein, O. *De hersenen*.
Brekebeen, M., brekebeenen.
Breken, b. en o. w. Ik breek, brak, heb en ben gebroken. Breker. Breekster. Breking, V.
Brekespel, M. en V., brekespellen.
Brem, V. *Ziltig vocht. Zekere plant, ook genst of ginst geheeten*.
Brengen, b. w. Ik breng, bracht, heb gebracht.
Bres, V., bressen.
Bretel, V., bretellen, bretels.
Breuk, V.
Brief, M., brieven. Brievenbus. Brievenbesteller. Brieven-tasch. Brievenpost (bode), M. Brievenpost (postertij), V.
Bries, V. *Verbasterd uit het Engelsche breeze: een zachte wind. Eene frissche bries. Eene stijve bries*. Briesje.
Brieschen, o. w. Ik briesch, brieschte, heb gebriescht. Briesching, V.
Briezel. Zie het betere *Brijzel*.
Brigantijn, V., brigantijnen. Zie *Aak*.
Brij, V., brijen. Brijbek, M. en V. Brijn, O. *Zoutwater*.
Brijzel, V. *Kruimel. Heel klein stukje*. — Spreekw.: *Beter een brok dan eene brijzel. — De pot viel in brijzels*.
Brijzelen, b. w. Ik brijzel, brijzelde, heb gebrijzeld. Brijze-ling, V.
Brik, V. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.

*

- Brik, O. *Gebroken steenen, puin.*
 Briksteen, M.
- Bril, M., brillen. Brilledoos, -glas. Brillenhuisje, -kooper, -kramer, -maker, -slijper.
- Brink, M. *Met gras bedekt marktveld in de kom van het dorp.*
- Brits, V. *Houten ligplaats in de wachtkamer. De soldaat lag op de brits.*
- Brits, V. *Broek. — Hij krijgt voor de brits. — 't Woord is eene verbastering van het Eng. breeches.*
- Broed, O.
- Broeden (broeien), b. en o. w. Ik broed, broedde, heb gebroed. Broedsch. Broedscheid, V.
- Broeder, broer, M., broeders, broederen, broers. Broedertje, broertje. Broederschap, V. en O. Zie *Bloedverwantschap.*
- Broedertje, O. *Zeker gebak. Broedertjeskraam.*
- Broeien, b. en o. w. Ik broei, broeide, heb gebroeid. Broeing, V. Broeiei. Broeisch. Broeischeid, V.
- Broek, V. *Kledingstuk. Broekengoed. Broekstof en Broekenstof.*
- Broeksband, M. Broekspijp, V.
- Broek, O. *Moerassig land.*
- Brok, M., brokken. Brokje.
- Bron, V. *Oorspronkelijk born, van 't werkw. borren, borrelen.*
- Brons, O. Bronzen, stoff. b. n.
- Bronst, V. *Tochtigheid van de dieren, inzonderheid bij de vogels en bij het hertengeslacht. Bronstig. Bronstijd.*
- Brood, O., brooden. Brood-dronken.
- Broos, V., brozen. *Schoeisel, waarvan de tooneelspelers der Ouden zich vooral in het treurspel bedienden, om grooter te schijnen.*
- Broos, b. n. en bijw., brozer, broost. Broosheid.
- Bros, b. n. en bijw., brosser, brost.
- Brouwen, b. w. Ik brouw bier, brouwde bier, heb bier gebrouwen. Brouwsel, O.
- Brouwen (met de stem), o. w. Ik brouw, brouwde, heb gebrouwd.
- Brug, V., bruggen. Brugje. Bruggetje. Bruggegeld. Bruggenhoofd.
- Bruï, M. *Ik geef er den bruï van.*
- Bruïd, V. Bruidskleed. Bruidsuiker.
- Bruidegom, bruijom, M. Bruijomspijp.
- Bruïen, b. en o. w. Ik bruï, bruïde, heb en ben gebruïd. Bruïer. Bruïster. Bruïerij, V.
- Bruïloft, V. *Eigenlijk bruidloft, bruidloopt, d. i. bruidsoptocht. — Bruïloftfeest. Bruïloftzang.*
- Bruin, b. n. en bijw., bruïner, bruïnst.
- Bruin, M. *Een bruin paard. Bruïntje.*
- Bruin, O. *Bruïne kleur.*
- Bruïneeren, b. w. Ik bruïneer, bruïneerde, heb gebruïneerd. Bruïneerder. Bruïneester. Bruïneering, V.
- Bruïnoog, M. en V., bruïnoogen.
- Bruïnvisch, M., bruïnvisschen.
- Bruis, V. en O. *Schuim. In sommige streken Broesem. M. Zie Adem. — Bruïspoe-der, O.*
- Bruis, o. w. Het water bruist, bruïste, heeft gebruist. Bruïsing, V.
- Brullen, o. w. Ik brul, brulde, heb gebruld. Brulling, V.
- Brusk, b. n. en bijw., brusker, bruskt. *Driftig, opvliegend.*

- Verbasterd uit het Fransche brusque.*
- Brutaal**, b. n., brutaler, brutaalst. *Onbeschoft, stout. Brutaliteit*, V.
- Buffel**, M. Buffelshuid, -leder, -vel.
- Bui**, V., buien. Buitje. Buiig. Buiachtig.
- Buidel**, buil, M. *Een geldbuidel.*
- Buien**, o. w. Het buit, buide, heeft gebuid.
- Buigen**, b. en o. w. Ik buig, boog, heb en ben gebogen.
- Buik**, M. Buikspreker. Buikspreekster.
- Buil**, V. *Gezwel.*
- Buil**, M. *Meelbuil.*
- Buis**, V. *Pijp: Kachelbuis. Eene looden buis.*
- Buis**, V. *Haringbuis.* Buisjesdag.
- Buis**, O. *Kleedingstuk.*
- Buiskool**, V. *Eigenlijk* Kabuiskool.
- Buit**, M.
- Buiten**, b. w. Ik buit, buitte, heb gebuit.
- Buiten**, O. *Buitenplaats, lustplaats.*
- Buiten**, bijw. en voorz. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*
- Buitendrijven**, buitensluiten, buitenstaan, buitenwerpen enz.
- Buitendijks**, buitengaats, buitenshuis, buitenslands, buitentijds of buitenstijds, bijw.
- Buitmaken**, b. w. Ik maak buit, maakte buit, heb buitgemaakt.
- Buks**, V.
- Bul**, bulle, V. *Gezegelde oorkonde.* De bul is eigenlijk het verheven zegel van was of lood, dat men aan eene openbare oorkonde pleegt te hangen. *De gouden bul:* de Rijkswet van keizer Karel IV, van 1356, betrekkelijk het
- verkiezen der keizers. — Andreas II, koning van Hongarije, verleende in zijne gouden bul, in 1222, groote voorrechten aan adel en geestelijkheid. — *Eene Pauselijke bul.*
- Bul**, M. *Stier.* Bullepees, V., bullepezen. Bulhond, M.
- Bullebak**, M.
- Bulster**, V. *Peuluw, oorkussen en matras.*
- Bult**, M. Bultig. Bultenaar.
- Bultzak**, M. *Scheepsbed.*
- Bun**, V. *Vischkaar.* Bunnetje. *Zie Beun.*
- Bundel**, M.
- Bunder**, O. *Eene vlaktemaat (= 100 vierkante roeden).*
- Bunzing**, bonzing, M., bunzingen, bunzings, bonzingen, bonzings.
- Burcht**, burg, M., burchten, burgen. *Slot.* Burchtje. Burgje.
- Bureel**, O., bureelen. *Hetzelfde als het Fransche bureau.*
- Bureelist**, M. *dat verre de voorkeur verdient boven Bureaualist.*
- Burg**, M. *Zie Burcht.*
- Burgemeester**, M. Burgemeestersplaats.
- Burger**, M. Burgeres, V.
- Burgerschap**, V. *De burgerij.*
- Burgerschap**, O.: *burgerrecht.* *Zie Bloedverwantschap.*
- Burrie**, V. *Zie Berrie.*
- Bus**, V. *Zie Bos. Geldbus. De loop van een schietgeweer. Het schietgeweer zelf.*
- Buskruit**, O.
- Bussel**, M., bussels. *Bundel of bondel.*
- But**, V., butten. *Zekere houten kan.*
- Buts**, V. *Zie Bluts.*
- Butoor**, M. *Beter: Pitoor, M., pitoren. Roerdomp.*
- Buur**, M. *In sommige streken*

ook V., en dan gewoonlijk
Bure luidende. Burin. Buur-
vrouw.
Buurschap, V. Buurt. Buur-

schap, O.: de betrekking als
buur.
Buurt, V.

C.

C, V., c's. Zie A.
Cadeau, O., cadeau's.
Cadet, M., cadetten en cadets.
Militaire kweekeling.
Canapé, V., canapé's.
Candidaat, M.
Canon, M., canons. *Regel,*
richtsnoer, voorschrift.
Capitool, O.
Carnaval, O.
Carton, O. *Modelblad voor schil-*
ders, tapijtwerkers. Zekere
teekening. — In de beteekenis
van *licht bordpap'er* schrijft
men *karton.*
Catechisatie, V., catechisatiën
of catechisaties.
Catholiek, katholiek, M., ca-
tholieken, katholieken.
Cavalerie, V. Cavalerist, M.
Cedel, ceël, V., cedelen, cedels,
ceëlen. Huurceëlen.
Ceder, M., cederen en ceders.
Zie *Aak.*
Cel, V. Celletje. Cellebroeder.
Cellulair.
Cement, O.
Cent, M. Zie *Achtentwintig.*
Meerv.: Cents, centen. De
tweede meervoudsvorm wordt
dan gebruikt, als men *afzon-*
derlijke centstukken bedoelt:
Hier hebt gij tien centen.
Bedoelt men *bloot de waarde,*
dan verwerpt men het meer-
voud of gebruikt men den
eersten meervoudsvorm: *Deze*
lei kost twintig cent of cents.
Centiare, V., centiaren en cen-

tiares. *Vierkante el of hon-*
derdste deel van eene are.
Centiliter, M. *Vingerhoed (=*
honderdste gedeelte van een
liter of kan).
Centimeter, M. *Duim (= hon-*
derdste gedeelte van een meter
of el).
Cezar, M.
Chais (ook: sjees), V., chaisen.
Chaos, M. Zie *Baaierd, beierd.*
Cherub, M., Cherubs.
Cherubijn, M., Cherubijnen.
Chijl, V. Chijlachtig.
Chinees, M., Chineezen.
Chocolade, V. Chocolaadje, O.
Chrestomathie, V., chrestoma-
thiën.
Christen, M. Christin. Christe-
lijk. Christendom, O. Chris-
tenheid, V.
Cichorei en suikerij, V.
Cider, M. *Appeldrank.*
Cijfer, O. Cijferaar.
Cijns, M., cijzen.
Cimbaal, cimbél, V. *Een mu-*
ziekinstrument. Zie Bazuin.
Cipier, M.
Cirkel, M.
Citer, V. Zie *Bazuin.*
Citroen, M.
Civiël-ingenieurs, M., civiël-in-
genieurs.
Cochenille, V. *De Amerikaan-*
sche schildluis, van welke
eene scharlakenvèrf gewon-
nen wordt. — *Deze scharlaken-*
verf wordt in de volkstaal
konzenielje geheeten.

College, O., colleges.	Zie <i>Aalbezie</i> .
Comedie, V., comediën en comedies. <i>Blijspel</i> . — <i>Komedie</i> duidt den <i>schouwburg</i> aan.	Conditie, V., condities, conditiën.
Commandeeren, b. w. Ik commandeer, commandeerde, heb gecommandeerd.	Condor, M. <i>Zekere roofvogel</i> .
Commies, M., commiezen. <i>Ambtenaar bij de posterijen of bij een ministerie</i> . — <i>Kommies</i> duidt een ambtenaar bij de belastingen aan.	Conducteur, M., conducteuren, conducteurs.
Commissaris, M., commissarissen.	Consciëntie, V., consciënties, consciëntiën.
Commissie, V., commissies, commissiën.	Consistorie, O., consistories, consistoriën.
Commode, V., commodes. <i>Lafafel</i> .	Correctieeel, b. n., correctieenee.
Compagnie, V., compagnieën.	Courant, ook krant, V.
Compleet, b. n., completer, compleetst.	Credit, O. <i>Term in 't boekhouden</i> .
Compliment, O.	Crimineel, b. n., crimineele.
Concilie, O., conciliën, concilies.	Critiek, V. <i>Oordeelkunde</i> . Zie ook <i>kritiek</i> .
	Cursief, b. n., cursieve.
	Cylinder, M.
	Cypres, M. Zie <i>Aak</i> . Cypresboom. Cypressenhout.

D.

D, V., d's. Zie A.	Dagdief, M.
Daad, V., daden.	Dagdieven, o. w. Ik dagdief, dagdiefde, heb gedagdiefd.
Daags, bijw. Daagsch, b. n.	Dagen, onpers. w. w. <i>Dag worden</i> . Daagde, is gedaagd.
Daal, V. <i>Pijp in eene pomp</i> .	Dagen, b. w. <i>Voor de rechtbank roepen</i> .
Daalder, M. Zie <i>Achtentwintig</i> .	Dagen, o. w. <i>Verschiijnen</i> . Het daagt, daagde, heeft gedaagd.
Dadel, M. <i>voor een boom</i> , V. <i>voor de vrucht</i> . Zie <i>Abrikoos</i> .	Daglicht, O.
Dader, M. Daderes, V.	Dagloon, O., dagloonen. Daglooner. Dagloonster.
Dading, V. <i>Schikking in rechten</i> .	Dagreis, V., dagreizen.
Dag, M., dagen. Dagje. — Dagjes, daagjes. 1)	Dagteekenen, b. w. Ik dagteeken, dagteekende, heb gedagteekend. Dagteekening, V.
Dagelijks, bijw. Dagelijksch, b. n.	Dagvaarden, b. w. Ik dagvaard,
Dageraad, M.	
Dagge, dag, V. <i>Dolk, pook</i> . Ook: <i>Een stuk touw, waarmede de misdadigers op een schip gestraft worden</i> .	

1) De eerste meervoudsvorm ziet op *elken dag* in het bijzonder, de laatste op *al de dagen*, als een geheel beschouwd. Dezelfde opmerking geldt voor *dalletjes* en *daaltjes*, *duktjes* en *duaktjes*, *staljes* en *stedsjes*, *tredjes* en *treetjes*, *eitjes* en *eiertjes*, *hoentjes* en *hoendertjes* enz.

- dagvaardde, heb gedagvaard.
 Dagvaarding, V.
- Dagvaart, V., dagvaarten.
- Dak, O., daken. Dakje. — Dakjes en daakjes. Zie *Dag*.
- Dal, O., dalen. Dalletje. — Dalletjes en daaltjes. Zie *Dag*.
- Dam, M. *Hoogte van aarde om het water te keeren.* Dammetje.
- Dam, V. *Schiff van het damspel.*
- Damast, O. Damastlinnen. Damastpruim. — Damasten, stoff. b. n.
- Damlooper, M. *Eene soort van vaarttuig, ook Bijlander geheeten.*
- Dammen, b. en o. w. *Een dam leggen. Met het dambord spelen.* Ik dam, damde, heb gedamd. Dammer. Damster. Dampspeler.
- Damp, M.
- Dampig, b. n. *Vochtig, nevelig: Dampig weer. — Kortademig, van paarden sprekende; doch in plaats van Dampig hoort men dan algemeen Dempig. — Dampigheid, V. Dempigheid, V.*
- Dank, M.
- Dankenswaardig, b. n., -waardiger, -waardigst, meer en meest -waardig.
- Dankzegger, o. w. Ik zeg dank, zeide of zei dank, heb dankgezegd. Dankzegging, V.
- Dans, M., dansen.
- Dansen, o. w. Ik dans, danste, heb gedanst. Danser. Danseres.
- Darm, M. Zie *Adem.* Darpje.
- Das, M. *Een dier.* Dassenhaar, -hok, -huid, -net. Dassevel.
- Das, V. *Een halsdoek.*
- Dateeren, b. w. Ik dateer, dateerde, heb gedateerd. Dateering, V.
- Datum, M., datums en data.
- Dauw, M. Dauwworm. Dauwdrup.
- Dauwel, V. *Eene trage en onhebbelijke vrouw.*
- Dauwen, onpers. w. Het dauwt, dauwde, heeft gedauwd.
- Decagram, O. *Een lood.* Decaliter, M. *Een schepel.* Decameter, M. *Eene roede.*
- December, M. Zie *April.*
- Decigram, O. *Een korrel.* Deciliter, M. *Een maatje.* Decimeter, M. *Een palm.*
- Deeg, O., deegen.
- Degelijk, b. n. en bijw.
- Deel, O., deelen. *Gedeelte.* Deeltje. Deelhebber. Deelhebster.
- Deel, V., delen. *Plank. Dorschvloer.*
- Deelen, b. w. Ik deel, deelde, heb gedeeld. Deeling, V. Zie *Achting.* Deelinkje.
- Deelgenoot, M. Deelgenoot, V.
- Deelnemen, o. w. Ik neem deel, nam deel, heb deelgenomen.
- Deelnemend, b. n.
- Deemoed, M. *Ootmoed, bescheidenheid, nederigheid.*
- Deemoedig, b. n. en bijw.
- Deerlijk, b. n. en bijw.
- Deern, deerne, V., deernen. Deerntje.
- Deernis, V. Zie *Beduidenis.*
- Deesem, M. *Voor deeg, van deegsem.* Zie *Adem.*
- Degel, M.
- Degen, M., degens. Degentje.
- Degene, voorn. w.
- Deinen, o. w. *Golven.* Dein, deinde, is gedeind. Deining, V.
- Deinzen, o. w. Ik deins, deinsde, ben gedeinsd. Deinzing, V. Zie *Achting.*
- Dek, O., dekken. Dekje.
- Deken, M., dekens en dekenen. *Zekere waardigheid. — Hij is deken van de orde der advocaten. De deken van het gilde.*

Deken, V., dekens. *Dekkleed.*
Eene wollen deken.
 Deksel, O. Zie *Aanhangsel.*
 Del, delle, delling, V. *Laagte,*
vlakke.
 Deluw, b. n. *Bleek, loodkleurig.*
 In sommige streken *Dellig.*
 Delven, b. w. Ik delf, dolf, heb
 gedolven. Delver. Delfster.
 Delving, V.
 Dempig, b. n. Zie *Dampig.*
 Den, M. Zie *Aak.* Denne-
 boom. Dennenhout, -woud.
 Dennen, stoff. b. n.
 Denken, b. w. Ik denk, dacht,
 heb gedacht. Denker. Denk-
 ster.
 Denkbeeld, O.
 Denkwijs, denkwijze, V., denk-
 wijzen.
 Denkelijk, b. n. en bijw.
 Deren, b. w. Ik deer, deerde,
 heb gedeerd.
 Derhalve, bijw. en voegw.
 Derrie, V. *Eene minder goede*
veensoort. Zie *Aalbezie.*
 Dertien, telw. Dertienhonderd.
 Derven, b. w. Ik derf, derfde,
 heb gederfd. Derving, V.
 Vleeschderving.
 Derwaarts, bijw.
 Deskundige, M. en V.
 Desnoods, bijw. Destijds, bijw.
 Deswege, bijw.
 Deugd, V. Deugdelijk. Deugd-
 zaam.
 Deugniet, M. en V. Deugniet-
 rij, V.
 Deuk, V.
 Deun, M. Deuntje, O.
 Deun, b. n. *Zuinig, karig.*
 Deur, V.
 Deuvik, M., deuviken. *De tap*
in eene ton.
 Dewijl, voegw. *Naardien.*
 Deze, voorn.
 Dezelfde, voorn.
 Dezelve, voorn.
 Dezulke, voorn. w.

Diaken, M., diakenen, diakens.
 Diakones, V. *Armverzorgster.*
 Diamant, M. *voor den steen,* O.
voor de stof. Zie *Aguat.* Di-
 amanten, stoff. b. n.
 Dicht, O. *Gedicht.*
 Dicht, b. n., dichter, dichtst.
 Dichtheid, V. Dichtjes, bijw.
 Dichtdoen, b. w. Ik doe dicht,
 deed dicht, heb dichtgedaan.
 Dichtsluiten, b. w. Ik sluit
 dicht, sloot dicht, heb dicht-
 gesloten.
 Dichten, b. w. *Verzen maken.*
 Wordt vervoegd als:
 Dichten, b. w. *Dichtmaken.* Ik
 dicht, dichtte, heb gedicht.
 Dichter, M. Dichtster. Dichter-
 es.
 Dichteeren, b. w. Ik dicteer,
 dicteerde, heb gedichteerd.
 Dief, M. Dievegge, V. *Dit woord*
is ontstaan uit dievige. *Sa-*
menstellingen: dievenbende,
 -lantaarn, -taal.
 Diefstal, M.
 Diemit, O., diemiten. *Eene fijne*
katoenen stof. Diemiten, stoff.
 b. n.
 Dienaar, M., dienaren en dien-
 naars. Dienares, V.
 Diender, M.
 Dienst, M. Dienstplichtig.
 Dienvolgens, dientengevolge,
 bijw. — Volgen *regeerde vroeger*
den 3en naamv. Dienvol-
 gens *luidde oudtijds* dienvol-
 gende, *waaruit* dienvolgend,
 dienvolgens, dienvolgens *ont-*
staan is. *Men wachte zich*
dus wèl diensvolgens *te*
schrijven.
 Diepte, V. Zie *Aanstalte.*
 Dier, O. Dierage, O. Zie *Bos-*
schage. Dierengevecht, -rijk,
 -tuin.
 Dier, b. n. en bijw., dierder,
 dierst. *Dierbaar.*
 Dierbaar, b. n. en bijw., dier-
 baarder, dierbaarst.

Diergaarde, V. *Dierentuin*.

Diets, bijw. 't *Komt voor in* Diets maken, d. i. wijsmaken.

Dietsch, O. De Dietsche taal, waarin o. a. Jacob van Maarlant, „de vader der Dietsche dichteren algader”, geschreven heeft: het Middelnederlandsch. — *Diets en dietsch* komen van het z. n. *Diet*, dat *Volk* beteekent. Zie *Bedieden*.

Diggel, V., diggels en diggelen. *Potscherf*.

Dij, dije, V., dijen. Dijtje.

Dijen, o. w. *In grootte toemenen, uitzetten*. Het dijt, dijde, is gedijd. Dijing, V.

Dijnen, o. w. Ik dijt, deeg, ben gedegen. — *Gedegen goud*.

Dijharst, M. *Schapebout*.

Dijk, M. Dijkage, V. Zie *Bagage*.

Dijzig, b. n. en bijw. *Dampig*. *Vochtig*.

Dikbuik, M. en V.

Dikkerd, M.

Dikkop, M. en V.

Dikte, V. Diktetie.

Dikwerf, dikwijls, dikmaals, bijw.

Dikzak, M. en V.

Dille, V. *Zeker welriekend kruid*.

Dilt, O. *Gewoonlijk* Hooidilt.

De ruimte boven den stal, waar het hooi geborgen wordt.

Dilhouten. *De losse balken of stukken hout, waarop het hooi rust*.

Ding, O. Dingetje.

Dingen, b. w. Ik ding, dong, heb gedongen. Dingtaal, V.

Dinsdag, M.

Dinsdags, bijw. Dinsdagsch, b. n.

Disch, M., disschen. Dischgenoot, M. Dischgenoot, V.

Dissel, M. *Eene soort van bijl,*

in sommige streken Distel geheeten.

Dissel, M. *Boom aan een rijtuig*. Disselboom. Disselchais. *Eene chais, welke door twee paarden getrokken wordt*.

Distel, V. *Een doornachtig gewas*. Distelvink.

Dobbel, M. *Het dobbelen*. Dobbelaar. Dobbelaarster.

Dobber, M.

Doch, voegw. — *Doch en maar* zijn zinverwant. Alleen het laatste wordt in het dagelijksch leven gehoord. In de schrijftaal wijst *maar* eene sterkere tegenstelling aan dan *doch*. *Hij is bekwaam, maar lui* (en dit vermindert de waarde van zijne bekwaamheid); *Hij is rijk, maar bijna altijd ziek* (en daardoor heeft hij het ware genot van zijn rijkdom niet). *Hij is geleerd, doch verwaand* (maar daarom niet minder geleerd); *Hij is rijk, doch gierig* (terwijl men eerder zou mogen verwachten, dat hij mild was). *Frederik II was even matig, spaarzaam en arbeidzaam als zijn vader Frederik Willem I, doch een voorstander van wetenschap en kunst* (waarvan zijn vader een vreeslijken afkeer had).

Dochter, V. Dochtertje, dochterke, dochterken.

Doctor, M., doctoren. *De Heer A. is doctor in de Rechten*.

Dokter, M., dokters en doctoren. *De Heer B. is mijn gewone dokter* (geneesheer). Doktersgang, M.

Dodderig, b. n. en bijw. *Stapeloos, lusteloos*.

Dodijnen, b. w. *Een kind op den arm of in de wieg zachtjes schommelen en in*

- slaap zingen. Oudtijds schreef men ook Douwdeinen. — Ik dodijn, dodijnde, heb gedodijnd.*
- Dodoor, M. en V., dodooren. *Persoon, die slaperig, sufferig is.*
- Doedelzak, M. *Soms alleen Doedel geheeten.*
- Doek, O. *voor de stof, M. voor een stuk van die stof, een kleedingstuk, uit die stof vervaardigd.*
- Doel, O. *Wit, waarop men mikt.*
- Doelen, M. *Plaats, waar de schutters naar het doel plachten te mikken, ook wel Doel genoemd.*
- Doelwit, O.
- Doen, b. w. *Ik doe, deed, heb gedaan. Boosdoener.*
- Doeniet, M. en V., doenieten.
- Doenlijk, b. n.
- Doezelen, b. w. *Ik doezel, doezelde, heb gedoezeld. Doezeelaar, M. Doezeling, V.*
- Dof, M., doffen. *Riems slag. Stoot, duw. Dofje.*
- Doffer, M. *Mannetjesduif.*
- Doft, V. *Roeibank, zitplaats in eene schuit.*
- Dog, M., doggen. Dogje.
- Dogger, M. *Kabeljauw. Doggerboot, V., doggerbooten. Vaartuig, bestemd voor de kabeljauwvangst. Doggersbank, V. Eene bank in de Noordzee, bekend door den zeestrijd van 1781.*
- Dok, O., dokken.
- Dol, M., dollen. *Roeipen.*
- Dol, b. n., doller, dolst.
- Dolle-hondsbeet, M. *Dollepraat, M.*
- Dolen, o. w. *Ik dool, doolde, heb gedood. Doling, V.*
- Dolfijn, M.
- Dolik, V. *Zeker onkruid, ook*
- Windhaver geheeten. Zie Bolderik.*
- Dolk, M.
- Dolkop, M. en V.
- Domein, O. *Goed, dat het land toebehoort.*
- Dom, M. *Hoofdkerk.*
- Dominee, M., dominees. *Domineesbriefje, domineesbef.*
- Domino, M., domino's. *Vermomming.*
- Domino, O., domino's. *Spel.*
- Domkop, M. en V.
- Dommekracht, V.
- Dommerik, M., dommeriken.
- Domper, M.
- Domproost, M.
- Donder, M.
- Donderdag, M.
- Donderdage, bijw., Donderdagsch, b. n.
- Donderen, onp. w. *Het dondert, donderde, heeft gedonderd.*
- Donders, bijw. *Dondersch, b. n.*
- Dons, O. *Donzen, stoff. b. n.*
- Dood, M. *Vroeger V.: vandaar nog ter dood brengen, totterdood. — Doodelijk. Doodsch, b. n. en bijw. Doodschheid, V.*
- Doodbedaar, doodsbedaar, b. n.
- Doodbloeden, o. w. *Ik bloed dood, bloedde dood, ben doodgebloed.*
- Doode, M. en V.
- Doodekop, V. *Eene soort van verf en polijstpoeder voor glas en metaal.*
- Doodenmarsch, M.
- Dooden, b. w. *Ik dood, doodde, heb gedood.*
- Doodschieten, b. w. *Ik schiet dood, schoot dood, heb doodgeschoten.*
- Doodslag, M., doodslagen.
- Doodsteek, M., doodsteken.
- Doodsweet, O.
- Doodsstrijd, M. *Doodsuur, O.*
- Doodverven, b. w. *Ik doodverf, doodverfde, heb gedoodverfd.*

- Doodvijand, M.
 Doof, b. n. en bijw., doover, doofst. Doofheid, V. Doovigheid, V.
 Doofstomme, M. en V.
 Doofstommen-instituut, O.
 Dooi, M. *Het dooien*.
 Dooien, onpers. w. Het dooit, dooide, heeft gedooit. Dooiing, V.
 Dooier, M., dooiers. *Het geel van een ei*.
 Doolhof, O., doolhoven.
 Doop, V. *Saus*.
 Doop, M. *Kerkplechtigheid*. Doopeling, M. en V. Doopelinge, V. Doopsgezinde, M. en V.
 Doopen, b. w. Ik doop, doopte, heb gedoopt. Dooper. Dooping, V. Doopvont, V.
 Door, M. en O. Zie *Dooier*.
Door is eene samentrekking van Doder.
 Door, voorz. en bijw. *Met werku. vormt het samenstellingen, als:*
 Doorabbelen, -brengen, -loopen, -prikken, -scheuren, -spelen enz.
 Doorbraak, V., doorbraken.
 Doorgaans, bijw.
 Doorgang, M.
 Doorgeleerd, b. n. Doorkoud, b. n. Doorkundig, b. n.
 Doorloop, M., doorloopen.
 Doorlucht, doorluchtig, b. n. en bijw.
 Doorn, doren, M., doornen en dorens. Doortje. Doornachtig. Doornig.
 Doornenkroon, V.
 Doorslag, M., doorslagen.
 Doorslepen, b. n. en bijw. *Loos*.
 Doorsnede, V.
 Doortocht, M.
 Doorvaart, V.
 Doorwrocht, b. n.
 Doorzicht, O. Doorzichtig. Doorzichtigkunde, V.
- Doos, V., doozen. Doozenfabriek, -kraam, V.
 Dooven, b. w. Ik doof, doofde, heb gedooft. Dooving, V.
 Doovenetel, V. *Eene plant*.
 Dop, M., doppen.
 Dor, b. n. en bijw., dorder, dorst.
 Doren. Zie *Doorn*.
 Dorp, O. Dorp is hetzelfde woord als terp. Dorpje. Dorpachtig. Dorpsch. Dorpeling, M. en V. Dorpeling, V. Dorpsschool, V. Dorpsschout, M.
 Dorpel, M. *Drempel*. — Dorpel is ontstaan uit *Deurpaal*.
 Dorper, M. *Bewoner van een dorp*.
 Dorperheid, V. *Onbeschaaftheid*.
 Dorschen, b. w. Ik dorsch, dorschte, heb gedorscht. Dorschschuur. Dorschdeel, V., dorschdelen.
 Dorst, M.
 Dorsten, o. en onp. w. Ik dorst, dorstte, heb gedorst.
 Dos, M. *Kleding*.
 Dossen, b. w. *Kleeden*. Ik dos, doste, heb gedost.
 Dot, V., dotten.
 Douw, duw, M. *Stoot*.
 Douwen, duwen, b. w. *Stooten*. Ik douw, duw; douwde, duwde; heb gedouwd, geduwd.
 Dozijn, O.
 Draad, M. *Een draad garen. Een zijden draad. O. als stof, en in samenstellingen met metalen: ijzerdraad, gouddraad, koperdraad*.
 Draagbaar, V.
 Draagboom, M., draagboomen.
 Draaglijk, b. n. Draaglijkheid, V.
 Draagzadel, M. en O.
 Draai, M., draaien. Draaitje.

- Draaibas, V. Zie *Bas*. *Draai-*
bas is hetzelfde als *Draaibus*,
welk *bus* nog over is in *Bus-*
kruit. Een kanon heette oud-
tijds eene *Bus*.
- Draaien, b. en o. w. Ik draai,
draaide, heb en ben gedraaid.
Draaier. Draaiing, V.
- Draak, M. Drakenbloed.
- Drab, drabbe, V. Zie *Ebbe*.
- Dracht, V., drachten. Kleeder-
dracht.
- Draf, M. *Het draven*. *Snelle*
loop. Drafje. Ook: *Grondsop*
van een brouwsel. *Spoeling*.
- Dragen, b. en o. w. Ik draag,
droeg, heb gedragen.
- Dragon, V. *Zeker kruid*. Ook:
Kwast aan het gevest van
een degen.
- Dragonder, M.
- Draineeren, b. w. *Droogleggen*
der landerijen. Ik draineer,
draineerde, heb gedraineerd.
Draineering, V. Draineer-
buis.
- Dralen, o. w. Ik draal, draalde,
heb gedraald. Draling, V.
- Drang, M.
- Drangreden, V., drangredenen.
- Drank, M.
- Dras, V. *Slijk, modder, moeras*.
- Dras, b. n., drasser, drast.
- Drassig, b. n., drassiger, dras-
sigst.
- Draven, o. w. Ik draaf, draafde,
heb gedraafd. Draver, M.
- Dravik, V. *Zeker onkruid*. Zie
Bolderik.
- Dreef, V., dreven. Dreefje.
- Dreg, dregge, V., dreggen.
Dregje, dreggetje. Ente-dreg.
- Dreigen, b. en o. w. Ik dreig,
dreigde, heb gedreigd.
- Drek, M.
- Drempel, M. Zie *Dorpel*.
- Drenkeling, M. en V. Drenke-
linge, V. Zie *Aanhangeling*.
- Drenken, b. w. Ik drink, drink-
- te, heb gedrenkt. Drenkwed, O.
- Drente, O. *Eene provincie van*
het koninkrijk der Neder-
landen. *Niet*: Drenthe. Dren-
tenaar.
- Drentelen, o. w. Ik drentel,
drentelde, heb en ben ge-
drenteld.
- Dreum, dreumel, M. *Draad*,
welke van de schering over-
blijft, wanneer het stuk is
afgeweven.
- Dreumes, M., dreumesen. —
Dreumes van dreumen =
ineendraaien, ineenwringen.
- Dreun, M., dreunen.
- Dreutel, M.
- Drevel, M. *IJzer, waarmede*
de spijkers worden ingedre-
ren. Zie *Beitel*.
- Drie, telw. Als zelfst. naamw. V.
- Drieduizendste, telw. (rangge-
tal).
- Drieërhande, drieërlei, soortge-
tallen.
- Driegen, b. w. *Met wijde steken*
vasthechten, rijgen. Ik drieg,
driegde, heb gedriegd.
- Driegdraad, M. *Rijgdraad*.
- Driehoek, M.
- Driehonderd, telw. Driehon-
derdste.
- Drieklank, M.
- Drieling, M. en V. Drieling, V.
- Driemaal, herhalingsgetal.
- Drieschen, o. w. (verouderd).
Jagen, beroeren. *Dreigen*. Ik
driesch, drieschte, heb ge-
driescht.
- Driest, b. n. en bijw., driester,
driestst. *Koen*.
- Driestal, M. Driestalletje.
- Drift, V. Driftkop, M. en V.
- Drijven, b. en o. w. Ik drijf,
dreef, heb en ben gedreven.
- Dril, M. *Eene boor*.
- Dril, V. *Gestold vleeschnat*.
- Dringen, b. en o. w. Ik dring,
drong, heb en ben gedrongen.

- Drinken, b. w. Ik drink, dronk, heb gedronken. Drinkebroer.
 Droef, b. n. en bijw., droever, droefst. Droefenis, V.
 Droes, M. *Duivel*.
 Droes, M. *Eene ziekte der paarden*. Droezig. Droezigheid, V.
 Droesem, M. Zie *Adem*.
 Droevig, b. n., droeviger, droevigst.
 Drogen, b. en o. w. Ik droog, droogde, heb gedroogd. Droging, V. Drogerij, V.
 Drogist, M.
 Drok, druk, b. n. Drokte, drukte, V.
 Drom, M.
 Dromedaris, M., dromedarissen.
 Drommel, M.
 Drommelsch, b. n. Drommels, bijw.
 Dronk, M.
 Dronkaard, M., dronkaards, dronkaarden.
 Dronken, b. n.
 Droog, b. n. en bijw., droger, droogst. Droogvoets of Droogsvoets, bijw.
 Droogloopen, o. w. Loop droog, liep droog, is drooggeloopt.
 Droogte, V.
 Droom, M., droomen. Droompje. Droomig. Droomerig.
 Droomen, b. en o. w. Ik droom, droomde, heb gedroomd. Droomer. Droomster.
 Droopen, b. w. *Bedruipen*. Ik droop, droopte, heb gedroopt. Drooping, V.
 Drop, drup, M. *Afdruipende vloeistof*.
 Drop, V. *Afkooksel van zoethout*.
 Droppel, druppel, M., droppels (druppels) en droppelen (druppelen).
 Drossaard, M., drossaards. *Drost*.
 Drost, M., drosten. Drostendienst, M.
 Druif, V., druiven. Druiveblad, -boom, -pit, -schil, -steel. Druivenbloed, -boon, -korf, -mand, -nat, -oogst, -pers, -rank, -sap, -tros, -vocht.
 Druil, M. *Zeil*.
 Druil, M. en V. *Talmer, talmster*.
 Druilen, o. w. Ik druil, druilde, heb gedruild.
 Druipen (druppen, druppen), o. w. Ik druip, droop, heb en ben gedropen.
 Druipstaart, M. *Dier, dat den staart tusschen de pooten laat hangen*.
 Druipstaarten, o. w. Ik druipstaart, druipstaartte, heb gedruipstaart.
 Druischen, o. w. Het druischt, druischte, heeft gedruischt. Druisching, V.
 Druk, M.
 Druk. Zie *Drok*.
 Drup. Zie *Drop*.
 Druppel. Zie *Droppel*.
 Druppen (druipen), o. w. Het drupt, drupte, is gedrupt.
 Dubbel, b. n. en bijw. Als z. n. O. Dubbeltje, O.
 Dubben, o. w. *Twijfelen, wankelen*. Ik dub, dubde, heb gedubd. In sommige streken luidt het *duppen* en heeft het de beteekenis van *mijmeren, peinzen: Hij zit weer te duppen*.
 Dubloen, M. *Eene Spaansche munt*. Zie *Achtentwintig*.
 Duchten, b. w. Ik ducht, duchtte, heb geducht. Duchtung, V.
 Duchtig, b. n. en bijw.
 Duffel, O. *voor de stof, M. voor het kleedingstuk: de jas*.
 Duffelsch, stoff. b. n.
 Dufsteen (tufsteen, duifsteen), O. *voor de stof, M. voor een brok dufsteen*.
 Duiden, b. w. Ik duid, duidde, heb geduid. Duiding, V.

- Duif, V., duiven. Duifje. Duivenei, -hok, -kot enz.
- Duifsteen. Zie *Dufsteen*.
- Duig, V., duigen. Duigje.
- Duikelaar (duiker), M.
- Duiken, o. w. Ik duik, dook, heb gedoken.
- Duiker, M. Duikersklok, V.
- Duim, M. Duimpje.
- Duimeling, M. *De duim van een handschoen*.
- Duin, V. *Zandheuvel*. O. als *verzamelwoord*.
- Duist, O. *Stof van meel*. Ook: *de bast van boekweit*.
- Duit, M. Zie *Achtentwintig*. Duitendief.
- Duivel, M., duivels en duivelen.
- Duivels, bijw. Duivelsch, b. n. Duizendschoon, V. *Eene soort van anjelier*.
- Duizelen, o. w. Ik duizel, duizelde, heb geduizeld. Duizeling, V.
- Dukaat, M. Zie *Achtentwintig*. Dukatengoud.
- Dukaton, M., dukatonnen en dukatons. Zie *Achtentwintig*.
- Dukdalf, M., dukdalven. *Een paal in het water om de schepen aan vast te leggen*.
- Duldeloos, b. n., duldelooser, duldeloost.
- Dulden, b. w. Ik duld, duldde, heb geduld.
- Dun, b. n. en bijw., dunner, dunst. Dunnetjes. Dunheid, V. Dunte, V.
- Dunk, M.
- Dunken, onp. w. Mij dunkt, dacht of docht, mij heeft gedacht of gedocht.
- Dunnen, b. en o. w. Ik dun, dunde, heb en ben gedund.
- Dunsel, O. Zie *Aanhangsel*.
- Duren, o. w. Ik duur, duurde, heb geduurd.
- Durfal, M. en V., durfallen.
- Durfniet, M. en V., durfnieten.
- Durk, M. *Scheepswoord*.
- Durven, o. w. Ik durf, durfde en dorst, heb gedurfd.
- Dut, M. Dutje.
- Dutten, o. w. Ik dut; dutte, duttede, dutt'e; heb gedut.
- Duur, M. *Het voortduren*.
- Duur, b. n. en bijw., duurder, duurst. In sommige streken *Dier*.
- Duurte, V. In sommige streken *Dierte*.
- Duw. Zie *Douw*.
- Duwen, o. w. Ik duw, duwde, heb geduwd. Zie *Douwen*.
- Dwaal, V. *Handdoek*.
- Dwaas, b. n. en bijw., dwazer, dwaast. Dwaselijk.
- Dwaashoofd, dwaaskop, M. en V.
- Dwang, M.
- Dwarrelen, o. w. Ik dwarrel, dwarrelde, heb gedwarreld.—Dwarreling, V. Dwarrelwind.
- Dwars, b. n. en bijw., dwarser, dwarst. Dwarsdraads, bijw.
- Dwarsboomen, b. w. Ik dwarsboom, dwarsboomde, heb gedwarsboomd.
- Dwarsdrijven, o. w. Ik dwarsdrijf, dwarsdrijfde, heb gedwarsdrijfd. Dwarsdrijfverij, V.
- Dwarsscheeps, bijw. Dwarsscheepsch, b. n.
- Dweil, V.
- Dweilen, b. w. Ik dweil, dweilde, heb gedweild.
- Dwepen, o. w. Ik dweep, dweepete, heb gedweept. Dweperij, V. Dweper. Dweepster.
- Dwerg, M.
- Dwingeland, M. *Eigenlijk het tegenwoordig deelwoord van dwingelen*. Dwingelandij, V.
- Dwingen, b. w. Ik dwing, dwong, heb gedwongen.

E.

- E, V., e's. Zie A.
 Eb, ebbe, V. 1)
 Ebben, onp. w. Het ebt, ebde, heeft geëbd.
 Ebbenhout, O. Ebbenhouten, stoff. b. n.
 Echel, M. *Bloedzuiger*.
 Echo, V., echo's.
 Echt, M. Echtstaat. Echtscheiding. Echtelijk. Echteloos. Echteded. Echtelieden. Echtelingen.
 Echt, b. n., echter, echtst. Echtheid, V.
 Echten, b. w. Ik echt, echte, heb geëcht.
 Echter, voegw.
 Echtgenoot, M. Echtgenoot, V.
 Economie, V. *Zuinigheid*. Zie ook *Oeconomie*.
 Edel, b. n. en bijw., edeler, edelst. Edelachtbaar, edelgeboren, edelgrootachtbaar, edelmogend, b. n.
 Edelgesteente, O.
 Edik, M. *Azijn*.
 Edoch, voegw.
 Echenis, V. *Lies*.
 Eed, M., eeden.
 Eega, eegade, M. en V., eegaas, eegaden. *Ee* beteekent *echt*.
 Eek. Zie *Edik*.
 Eek, V. *Eikenschors*.
 Eekel, M. Zie *Eikcl*.
 Eekelaar, eikelaar, M.
 Eekhoren, eekhoorn, M., eekhorens, eekhoorns. *In de uitspraak ook* Eikhoorn, inkhoren.
 Eel, M. en O. *Eene soort van*
- Engelsch, zwak gehopt, sterk bier.*
 Eelt, O.
 Een, eene, lidw., telw. en voorn. — *Geef mij een appel.* — *Geef mij één appel.* — *Daar zijn appelen. Geef mij er een.*
 Eind, V. Eendje. Eendebout. Eendenkooi, -nest, -kroos, -roer.
 Eendracht, V. Eendrachtig. Eendrachtiglijk. Eendrachtelijk.
 Eenhoorn, eenhoren, M.
 Eenig, b. n. en bijw.
 Eenigszins, bijw.
 Eenoog, M. en V.
 Eentonig, b. n.
 Eenvoud, O. *Enkelvoud*.
 Eenvoud, M. *Eenvoudigheid*.
 Eenvoudig, b. n. en bijw.
 Eenwerf, herhalingsgetal. *Vaak* Eenwerf, *bij verkooping*en, *in de uitdrukking*: Eenerwerf, anderwerf, derdewerf.
 Eer, eere, V., eerbewijzingen. Eerlijk. Eerloos.
 Eer, bijw., eerder, eerst.
 Eerder, b. n. en bijw.
 Eeren, b. w. Ik eer, eerde, heb geëerd.
 Eereprijs, M. *Belooning*.
 Eereprijs, V. *Eene plant*.
 Eerstdaags, bijw.
 Eersteling, M. en V. Eersteling, V.
 Eerstgeborene, M. en V.
 Eest, M. *Een oven, ter droging van het mout.*

1) Alle woorden, welke op -he eindigen, zijn V., als: *tobbe, tombe, schubbe* of *schub, ribbe* of *rib, kribbe* of *krib, drabbe* of *drab, flebbe* of *fleb, nebbe* of *neb*, enz.

Eetwaar, V., eetwaren.
 Eeuw, V.
 Effen, b. n. en bijw., effener, effenst. Effentjes, bijw.
 Effenbaar, b. n. *Een effenbaar gemoed: een gemoed, dat onder alle omstandigheden zichzelf gelijk blijft.*
 Eg, egge, V. *In sommige streken* Eegde. — Egje, eggetje.
 Egel, M. *Stekelvarken.*
 Egelantier, M., egelantieren en egelantiers. *Wilde rozeboom.*
 Eggen, b. w. Ik eg, egde, heb geëgd.
 Ei, O., eiers, eieren. Eitje, eitjes en eiertjes. Zie *Dag*. Eierdop.
 Eigen, b. n. en bijw. Eigenaardig.
 Eigenaar, M., eigenaars en eigenaren. Eigenares, V.
 Eigenbaat, V. Eigenbatig.
 Eigendom, O., in de beteekenis van het voorwerp, dat iemand eigen is, eene bezitting: Deze hofstede is het eigendom van mijn grootvader; M. in de beteekenis van het recht van eigendom: Deze advocaat heeft eene verhandeling geschreven over den eigendom. Er bestaat twist over den eigendom van dat eigendom.
 Eigendunkelijk, b. n. en bijw.
 Eigenlijk, b. n. en bijw.
 Eik, M. Eikeboom, -stam, -tak. Eikenbosch, -hout, -mos, -schors. Eikelooft of eikenloof. Eikekrans of eikenkrans, eikekroon of eikenkroon. Eiken, stoff. b. n.
 Eikel (eekel, aker), M. Zie *Aker*.
 Eiker, M. *Vrachtschip*. Zie *Aak*.
 Eiland, O. Eiland.
 Eiloof, O. *Klimop*.
 Einde, eind, end, O. Eindje, endje.
 Eindelijk, b. n. en bijw.
 Eindelinghout, O.

Einden, enden, b. en o w. Ik eind, end; eindde, endde; heb geëind, geënd.
 Eindigen, b. en o. w. Ik eindig, eindigde, heb en ben geëindigd.
 Eindrijm, O.
 Eisch, M., eischen.
 Eischen, b. w. Ik eisch, eischte, heb geëischt. Eischer. Eischeres.
 Ekel, M. *Afkeer*. Men schrijve beter *Hekel*.
 Ekster (aakster), V.
 Eksteroog, O.
 El, V., ellen. Elletje.
 Eland, M., elanden.
 Elefant, olifant, M., elefanten, olifanten.
 Element, O.
 Elf, telw. Elven. Elfdehalf. Elfderhande, elfderlei.
 Elf-en-dertigst. *Op zijn elf-en-dertigst, op zijn gemak, langzaam aan. — Dit spreekwoord is ontleend aan de vroegere beraadslagingen der staten van Friesland, wier leden bestonden uit de afgevaardigden der elf steden en dertig grietenijen.*
 Elfhonderd, telw.
 Elft, M. Zie *Alft*.
 Elger. Zie *Aalgeer*.
 Elkander, elkaar, wederk. voorn. [*Afbreken: elk-ander, elkaar.*]
 Elleboog, M., ellebogen. Elleboogsbeen, -mouw. Elleboogspier.
 Ellende, V. Ontstaan uit *el* (elders) en *land*. De eigenlijke beteekenis is dus anderlandigheid.
 Ellendeling, M. en V. Ellendeling, V. Zie *Aanhangeling*.
 Elpenbeen, ook elp, O. *Ivoor*. Elpenbeenen, ook elpen, stoff. b. n.

- Els, M., elzen. *Een boom.* Zie *Aak.* Elzen, stoff. b. n. Elzeboom, -blad, -stam, -struik, -tak. Elzenbosch, -heg. Elzenhout.
- Els, V., elzen. *Priem.* Schoenmakersels. In sommige streken *Elsen* en *Elsem.*
- Emmer, M.
- End. Zie *Einde.*
- Engborstig, b. n. Wie eene nauwe, enge borst heeft, is engborstig. Zie *Aamborstig.*
- Engel, M. Engelin. Engelenzang, M.
- Engels, O. *Een gewicht.*
- Engelsch, O. *De Engelsche taal.*
- Engte, V. Zie *Aanstalte.*
- Enkel (enklaauw), M.
- Ent, ente, V.
- Enten, b. w. Ik ent, entte, heb geënt.
- Eppe, V. *Eene soort van peterselie.*
- Erachten, O. In: *Mijns erachten, zijns erachtens* enz.
- Erbarmelijk, b. n. en bijw.
- Erbarmen, terugw. w. Ik erbarm mij, erbarmde mij, heb mij erbarmd.
- Erf, O., erven. *Eigen grond.* Voor *Erf* vindt men niet zelden *Erve*, dat V. is. Zie *Aanvraag.*
- Erfenis, V.
- Erfgenaam, M. en V. Erfgenaam, V.
- Ergernis, V. Zie *Beduidenis.*
- Erkennen, b. w. Ik erken, erkende, heb erkend.
- Ernst, M. Ernstig, b. n.
- Erts, O., ertsen.
- Ervaren, b. w. Ik erbaar, ervoer, heb ervaren. *Ervaring*, V.
- Erven, M. meerv. *Erfgenamen.*
- Ervan, b. w. Ik erf, erfde, heb geërfd. *Erfelijk.*
- Erwet, V., erwten. *Erwtensoep.*
- Esch, M., esschen. *Esscheboom.* *Esschenhout.*
- Eskader, O. Eskadron, O.
- Esp, M., espen. *Espeboom,* -blad. *Espenhout.*
- Estrik, M., estriken. *Gebakken vloersteen.*
- Eten, b. w. Ik eet, at, heb gegeten.
- Etgroen, O. Van *ed*, d. i. *weder, opnieuw* en *groen: Groen, dat na den hooibouwen weder de weide bedekt.*
- Etmaal, O. *Weder, opnieuw maal.* Vergelijk *Etgroen.*
- Etsen, b. w. Ik ets, etste, heb geëts. *Etsen.* *Etsnaald.*
- Ettelijke, telw.
- Etter, M.
- Euvel (evel), O. *Kwaal.* *Voet-euvel.* *Podagra, pootje.*
- Euvel, b. n. en bijw., euveler, euvelst. *Slecht, verkeerd.* *Euvelmoed.* *Euveldaad.*
- Evangelie, O., evangeliën. *Evangeliisch.*
- Even, effen, b. n. en bijw. *Gelijk.*
- Even, bijw. *Een weinig.* *Eventjes.*
- Evenaar, M., evenaars en evenaren. Zie *Beukelaar.*
- Evenaren, b. w. Ik evenaar, evenaarde, heb geëvenaard.
- Evengoed, bijw.
- Evenmensch, M.
- Evennaaste, M. en V.
- Evennachtslijn, V.
- Evenredig, b. n. en bijw.
- Ever, M. *Wild zwijn.* In *Everzwijn* is *zwijn* eigenlijk overtollig.
- Everwortel, M. *Witte distel: eene plant.*
- Examen, O., examens en examina. *Examinator*, M.
- Excellentie, V., excellenties en excellentiën.
- Executie, V., executiën en executies.

Exempel, O., exempels.
 Exerceeren, o. w. Ik exerciseer,
 exerciseerde, heb geëxerceerd.
 Extratje, O.
 Ezel, M. Ezelin, V. Ezelinnen-
 melk. Ezelachtig.

Ezelen, o. w. *Werken als een
 ezel*. Ik ezel, ezelde, heb
 geëzeld.
 Ezelskop, M. *Kop van een ezel*.
 Ezelskop, M. en V. *Domoor*.

F.

F, V., f's. Zie A.
 Fa, V., fa's. 1)
 Faal, V. *Feil*. Faalgreep, M.
Misgreep.
 Faam, V.
 Fabel, V., fabels en fabelen.
 Fabelachtig.
 Fabriek, V., fabrieken. 2) Fa-
 brieksprijs.
 Fabriek, M. *Opziener over de
 gemeentegebouwen*.
 Fábrikant, M.
 Fakkelt, V.
 Falen (feilen), o. w. Ik faal,
 faalde, heb gefaald.
 Falie, V., faliën en falies. *Re-
 genkleed*.
 Faliekant, b. n. en bijw. *Ver-
 keerd*.
 Falievouwen, o. w. *Huichelen,
 vleien, geveinsd handelen*. Ik
 falievrouw, falievrouwde, heb
 gefalievouwd.
 Falkonet, O., falkonetten. *De
 kleinste soort van veldstuk-
 ken*.
 Familie, famielje, V., familiën,
 families, famieljes.
 Farizeër, M., Farizeërs, Fari-
 zeën. Farizeesch.
 Faro, O. *Eene soort van zwaar
 Brusselsch bier; (ook zeker
 spel*.
 Fatsoen, O., fatsoenen. Fat-
 soenlijk.
 Fatsoeneeren, b. w. Ik fatsoe-

neer, fatsoeneerde, heb ge-
 fatsoeneerd. Fatsoeneering, V.
 Fazant, M., fazanten. Fazan-
 tenei, -hok, -jacht enz.
 Februari, M. Zie *April*.
 Feeks, V., feeksen. Feeksig.
 Feeksigheid, V.
 Feest, O. Feesteling, M. en V.
 Feestelinge, V.
 Feestvieren, o. w. Ik vier feest,
 vierde feest, heb feestgevierd.
 Feil, V. *Gebrek*. Ook hetzelfde
 als *Dweil*.
 Feilen (falen), o. w. Ik feil,
 feilde, heb gefeild. In de be-
 teekenis van *Dweilen*, b. w.
 Feit, O. *Daad*.
 Feitel, V. *Een witte doek, wel-
 ken men den jongen kinderen
 voorspeldt*.
 Fel, b. n. en bijw., feller, felst.
 Felicitatie, V., felicitatiën en
 felicitaties.
 Feliciteeren, b. w. Ik feliciteer,
 feliciteerde, heb gefeliciteerd.
 Felp. Zie *Fluweel* en *Fulp*.
 Femelen (fijmelen), o. w. Ik
 femel, femelde, heb gefe-
 meld. Femelaar. Femelarij, V.
 Fenegriek, O. *Zekere plant,
 ook Bokshoren geheeten*.
 Feniks en phoenix, M., fenik-
 sen, phoenixen.
 Fermoor, O., fermoren. *Scheeps-
 timmermansbeitel*.
 Festoen, O. en V.

1) De namen der muzieknoden zijn V.

2) De woorden op -iek zijn V., a's: *muziek, kroniek, fabriek* enz.

- Feziken, o. w. *Stil of binnensmonds praten*. Ik fezik, fezikte, heb gefezikt. Feziker. Fezikster.
- Fideel, b. n. en bijw., fideeler, fideelst. *Vertrouwelijk*.
- Fict, M. Fieltenstuk. Fielterij, V.
- Fier, b. n. en bijw., fierder, fierst. Fierheid, V. Fierte, V.
- Figuur, V. *Gedaante, vorm*; O. *Gestalte*. Figuurlijk.
- Fijn, b. n. en bijw. Fijnte, V. Fijnkauwen, fijnmalen, fijnstampen enz. *Als samenstellingen in één woord te schrijven*.
- Fijt, V. *Ook wel uitgesproken* Vijt. *Eene zweer aan den vinger*.
- Fikfakken, o. w. *Drentelen, beuzelen*. Ik fikfak, fikfakte, heb gefikfakt. Fikfakker. Fikfakster. Fikfakkerij, V.
- Fiks, bijw., fikser, fikst.
- Fiksch, b. n., fikscher, fikscht.
- Filomeel, V., filomeelen. *Nachttegaal*.
- Filozel, V. *Grove zijde*. Filozellen, stoff. b. n.
- Financiën, V. meerv. *Geldwezen, geldmiddelen*. Financiëel, b. n.
- Fiool, V., fiolen. *Eene kleine flesch met langen hals en ronden buik*.
- Firmament, O. *Het uitspansel*.
- Fistel, V.
- Flambouw, V.
- Flanel, O. Flanelen, stoff. b. n.
- Flank, V.
- Flansen, b. w. *Werpen, smijten*. Ik flans, flanste, heb geflanst. Samenflansen. Neerflansen.
- Flap, M. *Deksel van eene bierkan*. — *Slag*.
- Flapuit, M. en V. *Babbelaar, babbelaarster*.
- Flarden, M. meerv. *Afgescheurde stukken en brokken*.
- Flater, M. *Misslag*.
- Flauw, b. n. en bijw., flauwer, flauwt.
- Flauwtjes, bijw. Flauwiteit, V.
- Fleb, fiebbe, fief, V. *Een driekant doekje, dat dient om het voorhoofd der jonge kinderen te bedekken*. Zie *Ebbe*.
- Fleemen, b. w. Ik fleem, fleemde, heb gefleemd. Fleemer. Fleemster. Fleemerij, V.
- Fleemkous, M. en V.
- Fleer, V., fleeren. *Slecht vrouwspersoon*.
- Fleer, fleers, M., fleerzen. *Slag, klap*.
- Flenters, M. meerv. *Flarden*.
- Flerecijn, O. *Jicht*.
- Flesch, V., flesschen. Flesschebakje. Flesschenmand, -rek, -blazer, -glas.
- Flets, b. n. en bijw., fletser, fletst. Fletsheid, V.
- Fleur, M. *Bloei*. — Fleur, V. *Opgerolde lijn om rivierisch te vangen*.
- Flikflooi, b. w. Ik flikflooi, flikfloode, heb geflikflooid. Flikflooiër. Flikflooiërster.
- Flits, M., flitsen. *Pijl*. Bliksemflits.
- Flodder, V. *Slijk, modder*.
- Floers, O., floersen.
- Flonkerbag, V. Zie *Bag*.
- Flonkeren, o. w. Ik flonker, flonkerde, heb geflonkerd.
- Floret, V. *Schermdegen*.
- Floret, O. *Eene soort van grove zijde*. Floretten, stoff. b. n.
- Flous, V., flouzen. *Armzalige uitvlucht*.
- Flouw, V. *Een snippennet*.
- Fluim, V. Fluimpje.
- Fluit, V. Fluitspeler. Fluitenmaker.
- Fluiten, b. w. Ik fluit, floot, heb gefloten.

- Fluks, bijw., flukser, flukst.
Terstond, dadelijk, gauw.
- Fluksch, b.n., flukscher, flukscht.
Vaardig, vlug.
- Flus, fusjes. Zie *Fluks*.
- Fluweel, O., fluweelen. Fluweelen, stoff. b. n.
- Fluwijn, O. *Bunzing*.
- Fniezen, o. w. Ik fnies, fniesde, heb gefniesd. *Hetzelfde als niezen, waarvan het door voorklamping der f gevormd is.*
- Fnuiken, b. w. Ik fnuik, fnuikte, heb gefnuikt.
- Foedraal, O., foedralen. *Scheede.*
- Foelie, V., foeliën. *Eene kruiderij. Ook Verfoeliesel van een spiegel.*
- Fok, V.
- Folen, b. w. *Plagen, kwellen, sollen.* Ik fool, foolde, heb gefoold.
- Foliant, M.
- Fommelen, frommelen, b. w. *Kreuken.* Ik fommel, fommelde, heb gefommeld.
- Fondament, fondement, ook fundament, O.—Fondament en fondement is de gewone, de alledaagsche vorm, fundament, de wetenschappelijke: *het gebouw dreunde op zijne fondamenten; de volkomene offerande van onzen Heer J. C. is het eenige fundament onzer zaligheid.*
- Fonds, O., fondsen.
- Fonkelen, o. w. *Schitteren.*
- Fonkelnieuw. — Vonkelen, o. w. *Vonken schieten. De sterren fonkelen. Het vuurwerk vonkelde.*
- Fontein, V.
- Fontenel, V. *Kunstzweer.*
- Fooi, V., foaien. *Footje.*
- Foreest, O. *Bosch of woud.*
- Forel, V. *Zekere visch. Forellennet.*
- Formaat, O.
- Formeel, b. n. en bijw., formeele.
- Formeeren, b. w. Ik formeer, formeerde, heb geformeerd.
- Formeering, V.
- Formulier, O.
- Fornuis, O., fornuizen.
- Forsch, b. n. en bijw., forscher, forscht. *Forschheid, V.*
- Forte-piano, V., forte-piano's.
- Fortuin, O. *Vermogen. Geluk.* — V. als *Geluksgodin.*
- Fourier, M. *Onderofficier.*
- Fout, V. *Foutief, foutieve, b. n.*
- Framboos, V., frambozen. *Frambozeboom. Frambozenazijn, -gelei, -koekje, -stroop.*
- Franciscaan, M. *Een monnik van de orde des heiligen Franciscus.*
- Franje, V.
- Frank, M. *Geldstuk en Volksnaam.*
- Frank, vrank, b. n. *Frank en vrij.*
- Frankeeren, b. w. Ik frankeer, frankeerde, heb gefrankeerd.
- Frankeering, V.
- Fransijn, O. *Perkament.*
- Fratsen, V. *Fratsenmaker.*
- Fregat, O., fregatten.
- Fret, O., fretten. *Een dier. Ook Eene kleine boor.*
- Fries, M., Friezen. *Een inboorling van Friesland. Friezin, V.*
- Fries, V. *Hoofdlijst eener zuil.*
- Frisch, b. n. en bijw., fris-scher, frischt. *Frischheid, V.*
- Frisket, ook verschet, O. *Boek-drukkerswoord.*
- Frommelen. Zie *Fommelen.*
- Frons, fronsel, V., fronsen, fronsels. *Rimpel.*
- Frontieren, V. *Grenzen.*
- Fruit, O. en V.
- Fruiten, b. w. Ik fruit, fruitte, heb gefruit. *Vleesch fruiten, kruiden, met toespis mengen.*

Fuik, V.
 Fulp, felp, O. *Fluceel*. Fulpen.
 stoff. b. n. Zie *Baaien*.
 Fun, M. *Guit*, *schurk*.
 Fundament, O. Zie *Fondament*.
 Fust, O. Fustage, V. Zie *Ba-
 gage*.
 Fustein, O. *Zekere stof*.

Fut, V. *Niets*, *wissegasjes*.
 Zegsw. 't is fut. 't beteekent
 niets.
 Futselaar, M. Futselaarster, V.
 Futselen, o. w. *Beuzelen*, *tal-
 men*. Ik futsel, futselde, heb
 gefutseld.
 Fuum, M. *Verwaandheid*.

G.

G, V., g's. Zie *A*.
 Ga. Zie *Gade*.
 Gaaf, gave, V., gaven.
 Gaaf, b. n. en bijw., gaver,
 gaafst. *Ongeschonden*. Gaaf-
 heid, V.
 Gaai, M. *Eene soort van vo-
 gel*. — *Naar den gaai schie-
 ten*. *Naar den gaai bollen*.
 Gaai, M. en V. *Gade*.
 Gaaike, gaaiken, O., gaaike,
 gaaiken. *Mannetje of wijfje
 (van vogels)*. *De duif heeft
 haar gaaike verloren*.
 Gaal, V., galen. *Eene kale
 streep in wollen stoffen*.
 Gaan, o. w. Ik ga, ging, heb
 en ben gegaan.
 Gaanderij, V.
 Gaard, M. *Boomgaard*. *Boom-
 gaardenier*. *Wijngaard*. *Ro-
 zenggaard*.
 Gaarde, V.
 Gaarder, M.
 Gaarne, bijw. *Trappen van
 verg.*: *Liever*, *liefst*; *grager*,
graagst.
 Gaas, O., gazen. *Gazen*, stoff.
 b. n.
 Gade, Ga, M. en V. *Ook Eega*,
Eegade. — *Gadeloos*, b. n.
Zonder weerga.
 Gading, V. — *Gading komt van
 het Middelnederlandsche ga-
 den, dat lusten, behagen, be-
 teekende*.

Gaffel, V. *Eene tweetandige
 vork*.
 Gagel, M. *Een welriekende
 heester*.
 Gagel, O. *Het gehemelte*.
 Gaggelen, gagelen, o. w. *Het
 kakelen der ganzen*. Zij gag-
 gelt, gaggelde, heeft gegag-
 geld.
 Gal, V., gallen. *Een knobbel
 of gezwel aan de beenen der
 paarden*. — *Een bitter vocht
 in dierlijke lichamen*. — *Ge-
 brek in gegoten ijzer*.
 Galeas, V., galeassen. *Een
 vaartuig*.
 Galei, V., galeien. *Een vaar-
 tuig*. — *Bij de letterzetter
 een plankje, waarop de let-
 ters worden gerangschikt*.
 Galerij, V., galerijen.
 Galg, V. *Galgebok*, M.
 Galijk, b. n. *In goeden staat*.
Ongalijk.
 Galjoen, O., galjoers en gal-
 joenen. *Spaansch koopvaar-
 dij- of oorlogsschip*.
 Galjoot, V., galjoten. *Kleine
 galei*. Zie *Aak*.
 Galm, M. Zie *Adem*.
 Galop, M.
 Galoppeeren, o. w. Ik galop-
 peer, galoppeerde, heb gega-
 loppeerd.
 Gang, M. *Loop*.
 Gang, V. *Gaanderij*. *Gangetje*.

- Achtergang, voorgang, V.
 Gannef, M., gannefen, ganneven. *Gauwdief.*
 Gans, V., ganzen. Ganzebout, -pen, -tong, -veer, -vleugel. Ganzenei. Ganzenbord, -spel, -hagel, -hok, -markt. Ganzedrek of ganzendrek, ganzelever of ganzenlever.
 Ganzerik, V. Zie *Bolderik. Zilverkruid.*
 Ganzerik, M. *Mannetjesgans.*
 Gapen, o. w. Ik gaap, gaapte, heb gegaapt. Gaping, V. Gabe, V.: *In sommige streken eene gapende snede.*
 Gaps, V., gapsen. *Een handvol.*
 Garde, V. *Wacht.*
 Garde, gard, V. *Roede.* Gardje.
 Gardiaan, M., gardianen. *Op- perste van een klooster.*
 Gareel, O., gareelen.
 Garen, O., garens. Garen, voor garenen, stoff. b. n.
 Garen, b. w. Ik gaar, gaarde, heb gegaard.
 Garf, garve, V., garven. *Korenschoof.*
 Garnaal, V., garnalen. *In sommige streken: Garneel, garnaat, gornaat.*
 Garnizoen, O. Garnizoenscom- mandant, M.
 Garst. Zie *Gerst.*
 Garstig, b. n. en bijw.
 Garven, b. w. *De garven in- halen.* Ik garfde, heb gegarfd.
 Gas, O., gassen. Gaslicht. Gas- meter.
 Gas, V. *Kleine straat of steeg.*
 Gast, M. en V.
 Gat, O., gaten. *Opening.* Gaatje.
 Gat, O., gatten. *Achterste.* Gatje.
 Gatenplateel, O. *Vergiettest.*
 Gatenplateelen.
 Gauw, b. n. en bijw. Gauwheid, V. Gauwigheid, V.
 Gauwdief, M.
 Gauwerd, M.
 Gebaar, O., gebaren. Gebaren- taal, -spel.
 Gebaarde, V. Zie *Gebaar.*
 Gebaard, b. n. *Van een baard voorzien.*
 Gebabbel, O.
 Gebas, gebas, geblaf, O.
 Gebak, O.
 Gebaren, b. en terugw. w. Ik gebaar mij, ik gebaarde mij, ik heb mij gebaard. *Hij ge- baarde zich doof, d. i. Hij hield zich doof. — Hij ge- baarde er geen woord van, d. i. Hij sprak er met geen enkel woord van.*
 Gebed, O., gebeden. Gebeden- boek.
 Gebeente, O.
 Gebeft, b. n. *Van eene bef voorzien.*
 Gebergte, O.
 Gebeuren, onp. w. Het gebeurt, gebeurde, is gebeurd.
 Gebeurtenis, V. Zie *Beduidenis.*
 Gebied, O. Stroomgebieden.
 Gebieden, b. w. Ik gebied, ge- bood, heb geboden.
 Gebint, O., gebinten.
 Gebit, O.
 Gebloemte, O. Zie *Aanstalte.*
 Gebod, O., geboden.
 Geboefte, O.
 Geboomte, O.
 Geboorte, V. Geboortenregister.
 Geboren, v. d. *van het oude werkw.* Beren.
 Gebouw, O. Gebouwtje, O.
 Gebraad, O.
 Gebrek, O., gebreken. Gebrek- kelijk. Gebrekkelig.
 Gebriesch, O.
 Gebroeders, gebroederen, M. meerv.
 Gebroederschap, O. *de betrek- king van broeder; V. veree- ning van broeders.*
 Gebruik, O.
 Gebruis, O.

Gebuur, M., geburen.
 Gedaagde, M. en V.
 Gedaante, V.
 Gedachte, V. *Niet zelden vindt men bij Zuidnederlandsche schrijvers het O. Gedacht voor het V. Gedachte. Gedachtenis, V. Zie Beduidenis.*
 Gedicht, O.
 Gedichtsel, O.
 Gedijen, o. w. Het gedijt, gedijde, is gedijid.
 Geding, O.
 Gedoen, gedoente, O.
 Gedoogen, b. w. Ik gedoog, gedoogde, heb gedoogd. Gedoogzaam.
 Gedrag, O., gedragingen.
 Gedragen (zich), terugw. w. Ik gedraag mij, gedroeg mij, heb mij gedragen.
 Gedrocht, O. Gedrochtelijk.
 Gedruisch, O.
 Geducht, b. n. en bijw.
 Geduld, O.
 Gedwee, b. n., gedweeër, gedweest.
 Geel, b. n., geler, geelst.
 Geen, geene, alg. telw. *Niet een.*
 Geen, gene, aanw. voorn.
 Geenszins, bijw.
 Geep, V., gepen. *Zekere visch.*
 Geer, V., geeren. *Een schuin stuk in een kleedingstuk.* Hetzelfde als het verouderde *geer* (eene speer met pijlvormige punt), dat nog voorkomt in *aalgeer*.
 Geeren, o. w. *Schuin loopen.* Het geert, geerde, heeft geerd.
 Geesel, M.
 Geeselen, b. w. Ik geesel, geeselde, heb gegeeseld.
 Geest, M. *Ziel. Geestverschijning.* Geestelijk. Geestig.
 Geest, V. *Zandige streek.*
 Geeuw, M. Geeuwonger, M.

Geeuwen, o. w. Ik geeuw, geeuwde, heb gegeeuwd.
 Geeuwer. Geeuwerd.
 Geginnegab, geginnegap, O.
 Gehalte, O.
 Geheel, gehee, b. n. en bijw.
 Geheim, O. Geheimenis, V.
 Gehemelte, O.
 Geheugen, O. Geheugenis, V.
 Gehoor, O. Gehoorig.
 Gehoornd, gehorend, b. n. *Van hoornen of horens voorzien.*
 Gehoorzamen, b. w. Ik gehoorzaam, gehoorzaamde, heb gehoorzaamd.
 Gehucht, O.
 Geien, b. w. *Een scheepswoord. De zeilen geien.* Ik gei, geide, heb gegeid.
 Geil, b. n. en bijw. Geilheid, V.
 Geinster, genster, M. *Eene glimmende vonk.*
 Geit, V. Geiteleeren of geitenleeren, stoff. b. n. Geitenhaar, -hoeder. Geitevel. Geitvleesch of geitenvleesch.
 Gejuich, O.
 Gekrijsch, O.
 Gekscheren, o. w. Ik gekscheer, gekscheerde, heb gekscheerd.
 Gekuch, O.
 Gekuischt, v. d. van het verouderde w. *kuischen*, dat, in de bet. van *reinigen, zuiveren, schoonmaken*, nog in sommige streken gehoord wordt. Zoo hoort men daar ook *afkuischen, opkuischen* enz. *Gekuischt* is als b. n. nog ovèr in: *Gekuischte stijl.*
 Gelaat, O. Gelaatskleur.
 Gelach, O. *Het lachen.*
 Gelag, O., gelagen. *Drinkgelag.*
 Gelang, O. In: *Naar gelang van omstandigheden* enz.
 Gelasten, b. w. Ik gelast, gelastte, heb gelast.
 Geld, O. Geldeloos.

- Gelden, o. w. Ik geld, gold, heb gegolden.
- Geldswaarde, V. Geldswaardig, b. n.
- Gelederen, O., *meerv. van gelid.*
- Geleding, V.
- Geleerde, M. en V.
- Gelegen, v. d. van het veroud. w. *Geliggen*, d. i. bevallen.
- Gelegen, b. n. *Gepast, behoorlijk, geschikt. Het valt mij niet gelegen. Een ongelegen uur.*
- Gelegenheid, V. Gelegenheidsvers, O.
- Gelei, V., geleyen. Geleitaart. Appelengelei, bessengelei, frambozengelei. — Ook: *Ge-stold vleeschnat.* Kalfsgelei.
- Gelei, geleide, O.
- Geleiden, b. w. Ik geleid, geleidde, heb geleid. Geleider. Geleidster.
- Geleidstar, geleidster, leidstar, leidster, V.
- Gelid, O., gelederen.
- Geliefde, M. en V.
- Gelieven, M. *meerv.*
- Gelijk, b. n., *bijw. en voegw.*
- Gelijken, o. w. Ik gelijk, geleek, heb geleken. Gelijkenis, V.
- Gelijkkloppen, -knippen, -komen, -stampen, -stooten enz. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*
- Gellig, b. n. en *bijw.* Ook *Gal-lig.* Wordt gezegd van een schaap, dat aan bederf in de gal lijdt.
- Gelofte, V.
- Geloof, geloove, O., gelooven. Geloofsstuk. Geloofszaak.
- Geloofsgenoot, geloofsverwant, M.
- Geloofsgenoote, geloofsverwan-te, V.
- Geloofelijk, b. n.
- Gelooven, b. w. Ik geloof, geloofde, heb geloofd.
- Geloovig, b. n. en *bijw.*
- Geloovige, M. en V.
- Gelt, b. n. *Onvruchtbaar.*
- Gelte, V. *Eene zeug, die men door zekere verminking der geslachtsdeelen ongeschikt heeft gemaakt voor de voort-teling.*
- Geltvarken, O. *Een ongesne-den mannetjeszwijn.*
- Gelui, O.
- Geluid, O.
- Geluk, O. Gelukskind, geluks-ster, -star.
- Gelukwensch, M.
- Gelukwenschen, b. w. Ik wensch geluk, wenschte geluk, heb gelukgewenscht. Gelukwens-ching.
- Gemaal, M., gemalen en ge-maals. Gemalin, V.
- Gemaal, O. *Gezanik.*
- Gemaal, O. *Het koren dat ge-malen wordt.* De aceijns op het geslacht en gemaal.
- Gemachtigd, v. d. van *Mach-tigen.*
- Gemak, O. Gemakshalve, *bijw.*
- Gemakkelijk, b. n. en *bijw.*
- Gemalin, V.
- Gemauw, O. Zie *Gemiauw.*
- Gember, V.
- Gemeen, b. n. en *bijw.*, gemeen-ner, gemeenst.
- Gemeenebest, O. Gemeenebest-gezinde, M. en V.
- Gemeenlijk, *bijw.*
- Gemeenschap, V.
- Gemeente, V.
- Gemelijk, b. n. en *bijw.*
- Gemet, O., gemeten. *Eene maat lands van 300 oude roeden of ruim $\frac{2}{3}$ bunder.*
- Gemiauw of gemiaauw, O.
- Gemoed, O., gemoederen. Ge-moedsstemming, V.
- Gemoet, O. in: *Iemand te ge-moet gaan, te gemoet komen, waarvoor men in sommige*

- streken hoort: *Iemand in 't gemoet gaan, in 't gemoet komen.* Gemoet is eene verkorting van het verouderde w. *gemoeten*, in de bet. van *ontmoeten*.
- Gems, V., gemzen. Gemzenhaar. Gemzeleer, gemzenleer, O. Gemzeleeren, gemzenleeren, stoff. b. n.
- Genade, V.
- Genant, M. en V. Genante, V. *Naamgenoot.* — *Genantjes*, dat men in sommige streken hoort, beteekent *makers, kameraden, deelgenooten*, en wel in een ongunstigen zin: Daar kwam hij aan met al zijn genantjes.
- Geneeren, b. w. *Hinderen.* Ik geneer, geneerde, heb geneerd. *Ook* terugw.: zich geneeren.
- Geneeslijk, geneselijk, b. n.
- Genegen, b. n., v. d. van *Nijgen*. Genegenheid, V. Nijging, V.
- Geneigd, b. n., v. d. van *Neigen*. Geneigheid, V. Neiging, V.
- Generaal, M., generaals.
- Generen (zich), terugw. w. *Onderhouden, den kost winnen.* Ik geneer mij, geneerde mij, heb mij geneerd.
- Genet, O., genetten. *Eene soort van vlugge, kleine Spaansche paarden.* In de dichtkunst *Paard*.
- Geneugte, genugte, V. Geneuglijk, d. i. *genoeglijk, vermakelijk.*
- Genezen, b. en o. w. Ik genees, genas, heb en ben genezen.
- Genie, V. *Een wapen in 't leger.*
- Genie, O., genieën. *Vernuft. Vernuftig persoon.*
- Genius, M., genieën. *Goede of kwade geest.*
- Genieten, b. w. Ik geniet, genoot, heb genoten.
- Genoegen, O. Genoeglijk.
- Genoot, M. Genoote, V.
- Genootschap, O.
- Genot, O., genietingen.
- Gent, M. *Mannetjesgans.*
- Gepeins, O.
- Gepoch, O. *Het pochen.*
- Geraamte, O.
- Gerak, O. *Dienst. Iemand gerak en gemak doen.*
- Gerecht, O. *Tafelspijs.*
- Gerecht, gericht, O. *Rechtbank, rechterlijke macht.* Gerechtsdienaar.
- Gerecht, b. n. en bijw., gerechter, gerechtst. Gerechtelijk.
- Gerechtigheid, V.
- Gereed, b. n. en bijw., gereeder, gereedst. Gereedelijk, bijw.
- Gereedleggen, gereedliggen, gereedmaken, gereedzetten, enz. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*
- Gereedschap, O.
- Gereformeerde, M. en V.
- Gerei, O. *Gereedschap*, hetzelfde als Gereide, O.
- Gerfkamer, V. *Consistoriekamer; (eertijds) kledkamer der geestelijken.* — Gerwen, Hoogd. *gerben*, beteekende oorspronkelijk *bereiden, toebereiden*, vanwaar later de beteekenis *uitrusten, uitdossen*.
- Gerfschaaf, V., gerfschaven.
- Gergel, girgel, M. *Keep in de duigen, waarin de bodem van het vat sluit.*
- Geribd, b. n.
- Gerief, O. Geriefelijk. Ongerief.
- Gerieven, b. w. Ik gerief, geriefde, heb geriefd.
- Gerij, O. *Het rijden.*
- Geringachten, b. w. Ik acht gering, achtte gering, heb geringgeacht.

Geritsel, O.
 Geronnen, v. d. van het verouderde w. *Gerinnen*, samen-vloeien. 't Komt nog voor in *Geronnen bloed*, d. i. samen-gevloeid, gestold bloed. Verder in het bekende: *Zoo gewonnen, zoo geronnen*. — Zie *Rennen*.
 Gerridon, M. *Een stuk huisraad, waarin het komfoor wordt geplaatst, waarop het theewater enz. wordt warm gehouden*.
 Gerst, garst, V. Gerstebier, -brij, -brood, -drank, -meel, -nat, -pap, -water.
 Gerucht, O.
 Geruisch, O.
 Gerust, b. n. en bijw., geruster, meest gerust. Gerustelijk.
 Geruststellen, b. w. Ik stel gerust, stelde gerust, heb gerustgesteld.
 Gerw, V. *Zekere plant*, ook *Duizendblad geheeten*.
 Geschacher, O.
 Geschenk, O.
 Geschied, v. geschichte, V. *Dichterlijk voor Geschiedenis*. Men vindt ook *Het geschicht*. 't Woord komt meest in het meerv. en zelden in proza voor. Het verdient geene aanbeveling. — *Treurgeschiede. Wie kent niet heel uw treurgeschiede, Den omvang van uw naamloos leed?*
 Geschieden, onpers. w. Het geschiedt, geschiedde, is geschied. Geschiedenis, V.
 Geschil, O.
 Geschubd, b. n. *Van schubben voorzien*.
 Geschut, O.
 Geslacht, O. *Familie, stam, kunne, soort*. Geslachtsboom en geslachtboom. Geslachts-

naam en geslachtsnaam. Geslachtswapen en geslachtwapen.
 Geslacht, O. *Geslacht vee. De accijns op het geslacht is afgeschafte*.
 Gesmijde, O. *Allerlei sieraden van metaal, paarden en edelgesteenten*.
 Gesmijdig, smijdig, b. w. *Wat licht gesmeed kan worden. Lenig, buigzaam*.
 Gesp, M. Gespenfabriek.
 Gespeel, O. *Het spelen*.
 Gespelen, M. en V. meerv. *Makkers, speelgenooten*.
 Gespen, b. w. Ik gesp, gespte, heb gespt.
 Gespens, O. *Spooksel*. Het woord is verouderd.
 Gesprek, O., gesprekken.
 Gespuis, O. *Het gemeen*.
 Gest, gist, V. Gesting, gisting, V.
 Gestadig, gestaag, b. n. en bijw.
 Gestalte, gestalteris, V.
 Gestand, b. n. *Hij bleef zijn woord gestand*.
 Gestel, O., gestellen. Gestelletje.
 Gesteldheid, V. Zie *Bangigheid*.
 Gesteltenis, V. Zie *Beduidenis*.
 Gesternte, gestarnte, O.
 Gesticht, O.
 Gestreng, b. n., gestrenger, gestrengst. Gestrengelijk, bijw.
 Getal, O., getallen, getalen. Het eerste meerv. wordt gebruikt in de beteekenis van bepaalde hoeveelheden en in samenstellingen: *Spreek die getallen eens uit. Grondgetallen, hoofdgetallen*. Het tweede meerv. wijst eene onbepaalde hoeveelheid, eene menigte aan: (*zwerk Gods wagens boven 't luchtig Zijn tien- en tienmaal duizend sterk, Verdubbeld in getalen*.
 Ps. 68, vers 9.

- Getij, tij, O., getijen, tijen. *Eb en vloed.*
- Getijde, getij, O. *Jaargetijde, jaargetij.*
- Getogen, v. d. van het verouderde w. *Tiegen.* -- *Getrokken.*
- Getuige, M. en V.
- Getuigenis, V. alleen in deftigen stijl; anders O. — Gewoonlijk stelt men, dat getuigenis V. is in den zin van *de daad van getuigen, het afleggen van eene verklaring door een getuige*, en O. in de beteekenis van *het getuigde, de afgelegde verklaring: Ik vorderde van hem de getuigenis* (d. i. dat hij getuigen zoude), *dat ik onschuldig was. Zij zochten valsche getuigenis tegen Hem, opdat zij Hem dooden mochten. Het getuigenis kwam niet met de waarheid overeen. Ook is er in uwe wet geschreven, dat het getuigenis van twee menschen waarachtig is.*
- Geul, V.
- Geur, M.
- Geus, M., geuzen. *Scheldnaam.*
- Geus, V., geuzen. *Eene soort van wimpelvag.*
- Gevaar, O. zoowel in de bet. van *Aanhoudend varen als in die van Hachelijke kans.* — Gevaarlijk.
- Gevaarte, O.
- Gevader, M.
- Geval, O. Gevalletje.
- Gevangene, M. en V.
- Gevangenis, V.
- Gevangennemen, b. w. Ik neem gevangen, nam gevangen, heb gevangengenomen.
- Gevankelijk, b. n.
- Gevecht, O.
- Geveinsd, b. n. en bijw.
- Gevel, M.
- Geven, b. w. Ik geef, gaf, heb gegeven. Gevensgezind.
- Gevest, O.
- Gevleesd, b. n. Komt af van *Vleesch.*
- Gevlei, O.
- Gevoeg, O. Gevoeglijk.
- Gevoel, O., gevoelens. Gevoelszin, M. Gevoelszenuw, V.
- Gevoelen, O.
- Gevogelte, O.
- Gevolg, O. Gevolgelijk.
- Gevolmachtigde, M.
- Gevrij, O.
- Gewaad, O., gewaden.
- Gewaarworden, b. w. Ik word gewaar, werd gewaar, ben gewaargeworden.
- Gewag, O.
- Gewagen, o. w. Ik gewaag, gewaagde, heb gewaagd.
- Gewapenderhand, bijw.
- Gewas, O., gewassen. *Planten.*
- Gewasch, O. *Het voortdurend wasschen.*
- Gewauwel, O.
- Geweer, O., geweren.
- Gewei, geweide, O. *Ingewand.*
- Geweld, O. Gewelddadig.
- Gewelf, O., gewelven. Soms *Gewulf.*
- Gewest, O. Gewestelijk, b. n.
- Geweten, O. Gewetenszaak, V.
- Gewezen, v. d. van het w. *wezen*, als b. n. in: *De gewezen Burgemeester*, enz.
- Gewicht, O. Gewichtig.
- Gewijsde, O. *Vonnis.*
- Gewild, b. n., gewilder, gewildst. *Dat artikel is zeer gewild.*
- Gewin, O.
- Gewisse, O. *Geweten.*
- Gewoon, b. n. en bijw., gewoner, gewoonst. Gewoonlijk.
- Gewoonte, V.
- Gewormte, O.
- Gewricht, O.
- Gewrocht, O.
- Gezag, O.

Gezamenderhand, bijw.
 Gezamenlijk, bijw.
 Gezang, O.
 Gezant, M.
 Gezantschap, O. Gezantschapssecretaris. Gezantschapschrijver.
 Gezeet, gezete, O. *Kleeding, gewaad.*
 Gezeglijk, b. n. Gezeglijkheid.
 Gezel, M. Gezellan, V. Gezellanetje, O.
 Gezelschap, O. Gezelschapsspel.
 Gezicht, O. Gezichtspunt.
 Gezichteinder, M.
 Gezin, O.
 Gezindheid, V. *Geneigdheid.*
 Gezindte, V. *Al deze lieden behooren tot dezelfde gezindte. 't Zijn allen Doopsgezinden.*
 Gezondheid, V.
 Gezusters, gezustersen, V. meerv.
 Gezwagers, M. meerv.
 Gezwind, b. n. en bijw.
 Gids, M. en V.
 Giegagen, o. w. *Schreeuwen als een ezel. Ik giegaag, giegaagde, heb gegiegaagd.*
 Giegelen, o. w. *Lachen. In sommige streken ook gijbelen en gijchelen. Ik giegel, giegelde, heb gegiegeld.*
 Gier, M., gieren. Zoowel voor *Zwaai* als voor den *Roofvogel.*
 Gierigaard, M., gierigaards.
 Gierst, V.
 Gieteling, M. *Een vogel.*
 Gieten, b. w. Ik giet, goot, heb gegoten.
 Gietlogen, M. en V. *Iemand, die in het liegen uitgeleerd is.*
 Gif, gift, O., giften. *Vergif.*
 Gift, V. *Geschenk.*
 Gij, pers. voorn. w. enkelv. en meerv. — *In de spreektaal gebruikt men zelden Gij. Wanneer men beleefd wil spreken zegt men U. In gewesten, waar de ij als i wordt uit-*

gesproken, hoort men in plaats van Gij, Gi, of ji, dat in Holland jij luidt. Dit jij wordt tot je, evenals wij tot we.
 Gijlieden, pers. voorn. w. 2e pers. meerv. In den tweeden naamval heeft het *ulieder.* In gemeenzame spraak hoort men alleen *juili* [*jullie, juldor, gilder*], dat door verzachting der uitspraak uit *gijlui* ontstaan is.
 Gijbelen, Gijchelen. Zie *Giegelen.*
 Gijk, giek, V. *Scheepsterm: Spriet.*
 Gijl, O. Brouwerswoord voor *Chijl.* Gijlbier. Gijlkuip.
 Gijlen, o. w. *Het werken van het bier in de gijlkuip. Het gijlt, gijlde, heeft gegijld.*
 Gijn, O. *Takeltouw.*
 Gijp, V. *Scheepswoord.*
 Gijpen, o. w. *Naar lucht haken. Ik gijp, gijpte, heb gegijpt. De snorker lag, zoo lang hij was, Te gijpen in een modderplas.*
 TOLLENS.
 Gijzelaar, M., gijzelaars, gijzelaaren.
 Gijzelen, b. w. *In hechtenis zetten. Ik gijzel, gijzelde, heb gegijzeld.*
 Gil, M. Gillette.
 Gilde, gild, O.
 Gildos, M. *Groote, vette os.*
 Ginds, ginder, bijw.
 Gindsch, b. n.
 Gingang, O. *Katoenen stof welke men uit Oost-Indië trekt. De namaak van deze stof. De eigenlijke beteekenis van 't woord Gingang is Gestreept.*
 Ginnegabben, ginnegappen, o. w. Ik ginnegab, ginnegap; ginnegabde, ginnegapte; heb ginnegabd, heb ginneg-

- gapt. *Dartel en luid lachen.*
 Ginnegabber, ginnegapper.
 Ginnegabster, ginnegapster.
 Ginniken, grinniken, o. w. Ik ginnik, ginnikte, heb geginnikt.
- Gips, O. Gipsen, stoff. b. n.
 Gipsen, b. w. *Met gips bepleisteren.* Ik gips, gipste, heb gegipst.
- Giraffe, V., giraffen en giraffes.
Een tweehoëvig of herkauwend zoogdier, dat in Midden-Afrika gevonden wordt en soms eene hoogte van zeven ellen bereikt.
- Girgel. Zie *Gergel.*
- Gis, V.
- Gisp, V. *Dunne roede, smalle riem* (zeker strafwerktuig).
- Gispen, b. w. *Berispen.* Eigenlijk *Met eene gisp enz. slaan.* Ik gisp, gispte, heb gegispt.
- Gist. Zie *Gest.*
- Git, O. *Zwarte of bruine agaat- of koraalsoort, V. voor de dunne, langwerpige koralen en dan wel gitte uitgesproken. Een snoer bruine of zwarte gitten.* Gitten, stoff. b. n.
- Gitaar, V., gitaren.
- Gittegom of, en beter, Guttegom, V. *Eene geelroede sapsverf, uit een Oostindischen boom verkregen.*
- Glad, b. n., gladder, gladst.
 Gladborstelen, gladmaken, gladshaven, gladschuren enz.
Als samenstellingen in één woord te schrijven.
- Glans, M., glansen. Glanzig.
 Glanzen, b. en o. w. Ik glans, glansde, heb geglansd.
- Glas, O., glazen. Glaasje. Glazen, stoff. b. n. Glazig. Glazenmaker.
- Glazenkast, V.
- Glazuur, O. *Gläsachtig bekleed-*
- sel van aardewerk of van de tanden: Verglaassel.*
- Gleisen, b. w. *Verglazen.* Ik gleis, gleiste, heb gegleist.
 Gleiswerk: *Verglaasd pottenbakkerswerk. In sommige streken* Gleierwerk, Geleierwerk *en soms ook geleiergoed.*
 Gleisen, o. w. *Schijnen, blinken.* Het gleist enz.
- Glidkruid, O. *Duizendblad.*
- Glijden, glijen, o. w. Ik glijd, gleeed, heb en ben gegleden.
 Glijbaan, V.
- Glimlach, M. *Liefelijke lach.*
 Glimplach, M. *Geveinsde lach.*
 Glimlachen, o. w. Ik glimlach, glimlachte, heb geglimlacht.
- Glimmen, o. w. Ik glim, glom, heb geglommen.
- Glimp, M.
- Glinster, M. *Eene glimmende vonk.*
- Glinting, V. *Latwerk, waaraan men de takken der leiboomen vastmaakt.* Glintinkje.
- Glip, M. *De spleet in eene pen.*
- Glippen, b. w. *Een glip in eene pen maken.* Ik glip, glipte, heb geglipt.
- Glippen, o. w. *Ontglippen, door het gladde ontsnappen (aan de hand).* Ik glip, glipte, ben geglipt.
- Gloed, M.
- Gloeien, o. en b. w. Ik gloei, gloeide, heb gegloeid. Gloeing, V.
- Gloeïendheet, b. n.
- Gloor, M.
- Glop, O. *Een smal straatje.*
- Gloren, o. w. Ik gloor, gloorde, heb gegloord.
- Glorie, V.
- Glos, glosse, V., glosses. *Randteekening.*
- Gluipe, o. w. Ik gluipe, gluipte, heb gegluipt. Gluiper. Gluiperd.

Gluijs, bijw. Gluipsch, b. n.
 Gniffelen, o. w. In sommige streken: *In zijn vuistje lachen.* Ik gniffel, gniffelde, heb gegniffeld.
 God, M. In den 3en n. Gode. *Geef Gode de eer.*
 God, M., goden. *De goden des Heidentoms.* Godje, godjes.
 Goddank, tusschenw. *Oorspronkelijk: Gode zij dank.*
 Godes, V. *Eene vrouwelijke godheid*
 Godin, V. *De vrouw van een god.*
 Godist, M. *Iemand die aan het bestaan van een Oppervezen, maar niet aan eene openbaring geloof.*
 Godlof, tusschenw. *Eigenlijk: Gode zij lof.*
 Godsdienst, M.
 Godsvrucht, V. — *In het Middelnederlandsch beteekent vruchten, dat door letterwisseling uit vruchten ontstaan is, vreezen, eerbiedigen, en vrucht, vrees. Godsvrucht staat dus voor Godsvrucht, d. i. Godsvrees, godvreezendheid.*
 Godvruchtig, b. n. en bijw.
 Goed, b. n. en bijw., beter, best.
 Goed, O., goederen. Goedje.
 Goeddunken, O.
 Goedendag, M., goedendags. *Een wapen, dat oudtijds de Vlamingen goed wisten te hanteeren: 't waren knotsen of knuppels aan het dikke einde wél voorzien van ijzeren prikkels. Ze werden ook kolven geheeten, waarom de lieden van den minderen stand, de dorpers, die er zich vooral mee wapenden, ook wel kolfkerels geheeten werden. Ook droegen naar dezen kolf de vroegere gerechtsdienaars den naam van kolfdragers. Men wil, dat het*

wapen zijn naam droeg naar het Goeden dag' dat de Vlaming, onder het toeslaan, zijn vijand spottend toeriep.
 Goedendagzeggen, b. w. Ik zeg goedendag, zeide goedendag, heb goedendaggezegd (-gezeid).
 Goeder, vergr. trap van Goed. *Dit woord komt enkele malen bij onzen volksdichter TOLLENS voor:*
 „Daar is geen liever, of geen goeder,
 Dan ik begeer.
 Ik wil tot schoonzoon,” sprak de Moeder,
 Een edel heer.”
Het gebruik van goeder verdient geene aanbeveling.
 Goedgeefsich, b. n. *Mild, geefzaam.* Goedgeefsichheid, V.
 Goedkeuring, V.
 Goedkoop, b. n. en bijw., goedkoop, goedkoopst. — *Beterkoop en bestkoop zijn de vergrootende en de overtreffende trap van de bijwoordelijke uitdrukking: goe' koop, goede koop.*
 Goedleven. *Pater goedleven, M. Iemand die gaarne zijn gemak houdt.*
 Goedmaking, V.
 Goedschiks, bijw.
 Goedsmoeds, bijw.
 Goedvinden, O.
 Goelijk, b. n., goelijker, goelijkt.
 Golf, V., golven.
 Gom, V., gommen.
 Gomlastiek, gom elastiek, O.
 Gondel, V. *Zeker vaarttuig, dat vooral te Venetië thuis behoort. Zie Aak.*
 Gons, M. *Een dof geluid.*
 Gonst, V. *In sommige streken de in den akker overgeblevene kracht van den mest.*

- Gonzen, o. w. Ik gons, gonsde, heb gegonsd.
 Goochelen, o. en b. w. Ik goochel, goochelde, heb gegoocheld. Goochelaar. Goochelaarster. Goochelaarij, V. Goocheltasch, V.
 Goo, in Oostergoo, Westergoo. Hetzelfde als *Gouw*.
 Gooi, V. *Worp*.
 Gooi, O. *Gooiland*. Naam eener landstreek in Noord-Holland.
 Goor, gore, b. n., goorder, goorst. *Gore*, d. i. zure, *melk*.
 Goren, o. w. *Zuur worden*. Het goort, goorde, is gegoord.
 Goot, V., goten.
 Gord, gorde, V. *Band, riem: gordel. Scheepswoord*.
 Gordel, M., gordels.
 Gorden, b. w. Ik gord, gordde, heb gegord.
 Gordijn, V. en O.
 Gording, V., gordingen en gordings. *Scheepswoord: Gij-touw*. In den vestingbouw het dwarshout, dat de palissaden of stormpalen verbindt.
 Gorgel, M.
 Gors, V., gorzen. *Aangeslibd land. Gorzen en slikken*.
 Gort, V. Gortepap, V. Gortebrij, V.
 Goteling, M. *Klein geschut*.
 Goud, O. Gouden, stoff. b. n.
 Goudenregen, M. *Een boom, die algemeen als sierplant gekweekt wordt*.
 Goudlakensch, b. n. *Goudlakensche fazant*, de fraaiste fazant, met goudgele veeren op den rug.
 Gouw, V. *Landstreek. Nederland werd in vroeger eeuw verdeeld in gouwen*. — *Hengouwen*, O. *Eigenlijk: gouw der Haine [Fr. Hainaut]*.
 Gouw, gouwe, V. *Goudwortel, Schelkruid. Het sap der stinkende gouw is zeer geschikt tot het verdrijven der wratten*.
 Graad, M. *Een deel eener afmeting*.
 Graaf, V. *Werktuig om te graven: Schop*.
 Graaf, M., graven. Gravin. Graaflijk, grafelijk, b. n.
 Graafschap, O. *Gebied van een graaf. De Graafschap zegt men van het vroegere graafschap Zutphen*.
 Graag, b. n. en bijw., grager, graagst.
 Graan, O., granen.
 Graat, V., graten. *Vischbeen*.
 Grabbel, V.
 Gracht, V.
 Graf, O., graven.
 Gram, O., grammen. *Wichtje, een duizendste gedeelte van een kilogram of Ned. pond*.
 Granaat, M. *voor een boom, V. voor de vrucht*.
 Granaat, M. *voor den steen, O. voor de stof*.
 Granaat, V. *Bom. Handgranaat*.
 Graniet, O.
 Grap, V.
 Gras, O., grassen en grazen. Grazig.
 Grasduinen, V. meerv. *Met gras begroeide duinen, hoog grasland. In grasduinen gaan beteekent: Veel en lekker eten, met verheuging des harten*.
 Grasvellig, b. n. *Dat voor schulden verkocht moet worden*.
 Gratie, V. *Bevalligheid. Genade*.
 Gratie, V., gratiën. *De drie gratiën, de drie gezellinnen van Venus*.
 Grauw, M. *Snauw*.
 Grauw, O. *Gemeen volk*.
 Graveel, O. *Graveelig*.
 Graveeren, b. w. Ik graveer, graveerde, heb graveerd.

- Graven, b. w. Ik graaf, groef, heb gegraven.
- Grazen, o. w. Ik graas, graasde, heb gegraasd.
- Greb, grebbe, V. *Greppel*.
- Greel, gareel, O., greelen.
- Greep, M., grepen. *Het grijpen*.
- Greep, V., grepen. *Handvol. Handvat. Mestvork.*
- Grein, O. *Korrel. Gewicht. Geweven stof.* — Greinen, stoff. b. n.
- Greling, M. *Zeker kabeltouw.*
- Grenadier, M. Grenadiersmuts.
- Grendel, M., grendels, grendelen.
- Greenhout, O. In sommige streken hoort men *Greinenhout*.
- Greenen, stoff. b. n. In sommige streken: *Greinen*.
- Greniken. Zie *Grinniken*.
- Grens, V., grenzen. Grenzenloos.
- Greppel (grippel, gruppel), V.
- Gretig, b. n. en bijw.
- Grief, grieve, V.
- Griël, V. *In de griël, d. i. te grabbel werpen.*
- Griend, V. *Een wilgenwaard.*
- Griep, V.
- Gries, O. *Gruis. Griesmeel.*
- Griet, V. *Zekers visch.*
- Grietenij, V.
- Griezelen, o. w. *Eene huivering gevoelen.* Ik griezelen, griezelden, heb gegriezeld.
- Griezeltje, O. *Kruimeltje, ziertje.* Van het verouderde *Griezel*.
- Griffel, grift, griffie, V.
- Griffoen, griffoen, M. *Een dier uit de fabelleer, half leeuw, half arend. Grijpvoegel.*
- Grift, V. *Eene beek.*
- Grijn, M., grijnen. *Knorrepot.*
- Grijnen, o. w. Ik grijn, grijnde of green, heb gegrijnd of gegreenen.
- Grijns, V., grijnzen. *Eene mom.*
- Grijnzaard, M. — Grijnzaard en veinzaard zijn de eenige zelfst. naamw. op aard, die van werkw. afgeleid zijn. De overige zijn samenstellingen met het oude aard, oorspronkelijk hard.
- Grijnzen, o. w. Ik grijns, grijnsde, heb gegrijnsd. — *Grijnzen* luidt in sommige streken *grenzen, grinsen.*
- Grijp, M. *Grijpvoegel.*
- Grijpen, b. w. Ik grijp, greep, heb gegrepen.
- Grijs, b. n. en bijw., grijzer, grijst. Grijsaard. Grijsheid. Grijsigheid.
- Grijzelen. Zie *Griezelen*.
- Grijzen, o. w. Ik grijs, grijsde, ben gegrijsd.
- Gril, V.
- Grim, V.
- Grimas, V., grimassen. Grimassenmaker.
- Grimlach, M. *Kwaadaardige lach.*
- Grimlachen, o. w. Ik grimlach, grimlachte, heb gegrimlacht.
- Grint, V. *Kiezelgruis.* — Ook het tweede meel van de boekweit. — Grintweg.
- Grinniken, o. w. Ik grinnik, grinnikte, heb gegrinnikt.
- Grissen, b. w. *Steelswijze bijeenrapen en wegnemen.*
- Groef, groeve, V.
- Groei, M.
- Groen, M. *Nieuweling onder de studenten.*
- Groen, O. *Groene kleur.*
- Groente, V., groenten.
- Groep, V.
- Groet, M. *in deftigen stijl.*
- Groete, V. Groetenis, V.
- Groeze, V. *Jeugdig groen, groene zode.*
- Grof, b. n. en bijw., grover, grofst. Grofte, V. Grofheid, V.

- Grog, M. Grogje.
 Grol, V.
 Grom (groom), O. *Ingewand van dieren.*
 Grommen, b. w. *Ingewand uithalen. Fisch grommen. Fischgrommer, M.* — 't Wordt verwoegd als Grommen, o. w. *Knorren.* Ik grom, gromde, heb gegromd.
 Grompot, M. en V.
 Grond, M.
 Grondel, grondeling, M. *Zekere riviervisch, ook grundje geheeten, die zich op den bodem van het water ophoudt en veel overeenkomst heeft met den barbeel.*
 Grondeloos, b. n.
 Grondvest, V. *Grondslag.*
 Groot, b. n. en bijw., grooter, grootst. Grootachtbaar. Grootedelachtbaar.
 Grootbrengen, b. w. Ik breng groot, bracht groot, heb grootgebracht. *Zijne kinderen grootbrengen, opkweeken, opvoeden.*
 Grootelijks, bijw.
 Grootmaken, b. w. Ik maak groot, maakte groot, heb grootgemaakt. *Iemand grootmaken, iemand tot groot aanzien verheffen. Verheerlijken: Komt, maakt God met mij groot.*
 Grootsch, b. n., grootscher, meest grootsch.
 Grootte, V.
 Groot-zegelbewaarder, M. *Ambtenaar, die het zegel van den Staat bewaart.*
 Grop, V. *Grup, greppel, groef.*
 Gros, O., grossen. *Twaalf dozijn.*
 Grot, V.
 Grovelijk, bijw.
- Gruis, O. Gruizig. Gruizelementen, O. meerv.
 Gruit, V. *Heffe, droesem.*
 Grut, V. *Gort.* Gruttenbrij. Gruttenmeel. Grutter.
 Gruwel (Grouwel), M.
 Guano, V.
 Guf, b. n. en bijw., guffer, gufst. *Mild, verkwistend.*
 Guichelen, o. w. *Goochelen.* Ik guichel, guichelde, heb geguicheld. Guichelspel.
 Guichelheil, O. *Akkerbasterdmuur: zekere wilde plant.*
 Guig, V. *Bespotting. Spotternij. Scherts.* Het verkleinwoord *Guigje* komt voor in *Babbelguigje*, dat in verschillende streken verschillende betekenissen heeft, als die van: *Kwinkslagen van een grappenmaker, grappen, potsen; tegenspraak; gesnap, gebabbel.*
 Guil, M. *Een oud slecht paard.*
 Guit, M.
 Gul, V. *Kleine kabeljauw.*
 Gul, b. n. en bijw., guller, gulst.
 Guldeling, M. *Gouden pippeling: zekere appel.*
 Gulden, M. *Zie Achtentwintig.*
 Gulden, stoff. b. n. *Gouden.* — *De gulden middelmaat. De gulden eeuw.*
 Gulp, V. *Groote teug* enz. In sommige streken *Golp* en *Galp.*
 Gulzig, b. n. en bijw. *Gulzig-aard.*
 Gunst, V.
 Gust, b. n. en bijw. *Niet drachtig.*
 Guts, V. *Een steekbeitel met hollen bek.*
 Guttegom, V. *Zie Gittegom.*
 Guur, b. n. en bijw., guurder, guurst.

H.

H, V., h's. Zie A.

Haag, V. *Heg*.

Haagdoorn, haagdoren, hagedoorn, hagedoren, M., -doornen en -dorens.

Haai, M. Haaienvangst, V.

Haak, M.

Haaks, bijw. Haaksch, b. n.

Haal, M. *Trek*.

Haal, V. en O. *Hangijzer: de ketting, of de getande ijzeren staaf, waaraan een ketel over 't vuur hangt. Haal is dan ook eene samentrekking van het verouderde Hangel, dat in sommige streken nog gehoord wordt.*

Haam, O. *Een leeren of houten juk om den hals der trekpaarden.* Haampje.

Haam, M., hamen. *Zeker vischnet.*

Haan, M., hanen.

Haander, M. *Mand, waarin men de vruchten plukt: Vruchtenkorf.*

Haar, pers. voorn. w. en bezittelijk voorn. w. — *Sommigen schrijven zoowel: de moeders beminnen hunne kinderen, als: de moeders beminnen hare kinderen. Het laatste verdient echter verreweg de voorkeur.*

Haard (heerd), M.

Haarkloof, o. w. Ik haarkloof, haarkloofde, heb gehaarkloofd. Haarklooverij, V.

Haas, M. *Als jagersterm, O.*

Haasjeover, O. *Een jongensspel.*

Haast, V. Haastelijk. Haastig. Haastiglijk.

Haat, M. Hatelijk, b. n. en bijw.

Hach, V. *Een gevaarlijk waag-*

stuk. Hachje, O. Guit, deugnet.

Hachelijk, b. n. en bijw.

Hacht, M. *Een dik stuk.*

Haft, O. *Oeverhaft, oeveraas: Een netvleugelig insect.*

Hagedis, V., hagedissen.

Hagel, M.

Hak, M. *Houw.*

Hak, V. *Hiel. Houweel met twee tanden.*

Hakkelen o. w. *Stotteren. Ik hakkel, hakkelde, heb gehakkeld.*

Hakkelaar, M.

Hakkenei, V. *Telpaard.*

Hal (hel), O. *De hardigheid der aarde.*

Hal, V. *Eene overdekte plaats. Vleeschhal. Lakenhal. Wapenhal.*

Halfacht, halfdrie, halfeen, halfelf, enz. bijw.

Halfbroeder, M. Halfzuster, V. *Gewoonlijk hoort men: Halve broeder, halve zuster.*

Halleluja, O.

Halm, M. Zie *Adem.* Halmpje.

Hals, M., halzen.

Halsstarrig, b. n. en bijw. *'t Woord is gevormd uit hals en starrig van star = strak, stijf.*

Halster, M. *Voor dit woord hoort men ook: Halter, Halfter, Helster, Holster. 't Komt van Halten, d. i. houden, vasthouden.*

Halt, halte, V.

Halter, M. *Werktuig voor gymnastische oefeningen.*

Halve, V. *Zijde. Komt voor in samenstellingen: Mijenthalve, zijenthalve, onzenthalve,*

*

uwenthalve. *Oorspronkelijk*: Van mijnen halven, van zijnen halven. enz.

Halveeren, b. w. Ik halveer, halveerde, heb gehalveerd.

Halvemaan, V.

Halverweg, halverwegen, bijw.

Ham, V. Hammetje. Hammebeen.

Hamei, V. *Buitenste hek eener stadspoort* Zie Aambei.

Hamel, M. *Gesneden mannetjesschaap*.

Hamer, M., hamers en hameren.

Hamerslag, M. *Slag met een hamer*.

Hamerslag, O. *Afpringende deeltjes van gesmeed ijzer*.

Hand, V.

Handelwijs, handelwijze, V.

Handhave, V. *Handvat*sel.

Handhaven, b. w. Ik handhaaf, handhaafde, heb gehandhaafd.

Handjegauw, M. en V.

Handvat, O. Handvat, V., handvatten. *Hiervoor hoort men niet zelden* Handvaten, Handsvaten.

Handvest, V.

Handvol, V., handvollen. *Handvol wordt niet zelden O. gebruikt. Voor Handvollen hoort men vaak* Handsvollen. *Handvol moet onderscheiden worden van hand vol, waarvan het meervoud natuurlijk is* handen vol. In den 2en druk der bekende *Woordenlijst voor de spelling der Ned. taal* vindt men als meerv. van *handvol* handen vol. *Handvol*, meent Dr. De Vries, is gekoppeld uit *hand vol*. Een eigenlijk meerv. bestaat niet. Het wordt vervangen door *handen vol*. *Handvollen* druischt, z. i., tegen den goeden smaak in. — *Handvolletje*, O.

Handzaam, b. n. en bijw. *Gerie-*

felijk. Gemakkelijk te behandelen. Handelbaar.

Hanebalk, M.

Hanengekraai, O.

Hang, M. *Hout of touw, waaraan men iets ophangt. Inzonderheid eene schuur, waarmede men visch enz. te rooken hangt*. Bokkinghang.

Hang, V. Zie *Heng*.

Hangebast, M. *Galgebrok*.

Hangebast, V. *Karnemelksspijs, ook Hangop, en in sommige streken Druptemelk, Druptin-'t-zak* geheeten.

Hangel, M. *Kettinghaak*. Zie *Haal*. Komt voor als scheldnaam: *Zij is een vuile hangel*.

Hangen, b. en o. w. Ik hang, hing, heb gehangen.

Hangoor, M. en V. *Een persoon met hangende ooren*.

Hangoor, V. *Eene tafel met hangende of neerslaande bladen*.

Hans, M., hanzen. *Sul*.

Hanssop, M. *Hansworst*. — *Hanssop is hetzelfde als het Fransche Jean-Potage*.

Hansworst, M.

Hanteeren, b. w. Ik hanteer, hanteerde, heb gehanteerd.

Hanteering, V.

Hanze (Henze), V. *Verbond*. De Hanzesteden. Henzebeker, Hensbeker, of: Hanzebeker, Hansbeker, M.

Hap, M.

Haperen, o. w. Ik haper, haperde, heb gehaperd. Hapering, V.

Har, harre, her, herre, V. *De duim van een hengsel. De deur staat op eene har*.

Hard, b. n. en bijw. *Hardheid*, V. *Hardigheid*, V.

Harddraven, o. w. Ik harddraaf, harddraafde, heb geharddraafd.

- Harden, b. en o. w. Ik hard, hardde, heb gehard.
- Haring, M., haringen. Als stofnaam V. *Neem dezen vetten haring. Ik koop van die haring.* Harinkje. Zie *Aal*.
- Hark, V.
- Harlekijn, M., harlekijns.
- Harmonie, V., harmonieën.
- Harnas, O.
- Harp, V. Zie *Bazuin*.
- Harpj, V., harpijen. *In de Grieksche fabelleer een der drie gevleugelde monsters, die het aangezicht eener vrouw, het lijf van een gier, en klauwen aan handen en voeten hadden.*
- Harpluis, O. *Oud geteerd werk, waarmee de schepen gebreeuwd worden.*
- Harpoen, M. Harpoener, harpoenier, M.
- Harpuis, O. *Een mengsel van hars en zuavel, waarmede men de vaartuigen bestrijkt, om ze te beveiligen tegen de wormen.*
- Hars, V. en O. Harsachtig.
- Harst, M. *Ruggestuk van geslacht vee.*
- Hart, O. Harteleed, -dief, -bloed, -wensch enz. Hartenaas, -boer, -vrouw, -heer; hartenacht, hartendrie, hartennegen enz.
- Hartelijk, b. n. en bijw.
- Hartgrondig, b. n. en bijw.
- Hartig, b. n. en bijw. *Scherp. Zout.*
- Hartlap, hartelap, M. en V.
- Hartsteken, b. n. *Hij is hartsteken dood, hij is morsdood, geeft geen teeken van leven meer.*
- Hartstocht, M. Hartstochtelijk.
- Hartsvanger, hertsvanger, M. *Een lang jachtmes, dat op de hertenjacht gebruikt wordt.*
- Haspel, M., haspels en haspelen.
- Haten, b. w. Ik haat, haatte, heb gehaat.
- Have, V. *Bezitting.*
- Haven, V., havens. Havenplaats.
- Haver, V.
- Haverij. Zie *Averij*.
- Havezaat, havezate, V. *Eene eigene hofstede, bijzonder in de provincie Overijsel.*
- Havik, M., haviken. Haviksbek.
- Hazelaar, M., hazelaren en hazelaars.
- Hazelnoot, V. *voor de vrucht, M. voor den boom.* Zie *Abrikoos*. Hazelnoteboom.
- Hecht, b. n. en bijw. *Sterk.*
- Hecht, heft, O.
- Hechten, b. en o. w. Ik hecht, hechte, heb gehecht.
- Hechtenis, V. Zie *Beduidenis*.
- Hectare [HA.], V., hectares en hectaren. *Bunder = 100 vierk. roeden of 10000 vierk. ellen.*
- Hectogram [HG.], O. *Een ons = 100 wichtjes of grammen.*
- Hectoliter [HL.], M. *Een Nederl. vat = 100 kan of liters. — Een Nederl. mud = 100 kop.*
- Hectometer [HM.], M. *100 Nederl. ellen = 10 roeden.*
- Heden, bijw.
- Hedendaags, bijw. *Heden-daagsch, b. n.*
- Heelen, b. w. *Genezen.* Ik heel, heelde, heb geheeld. Heelmeester. Heelkundige.
- Heelhuids, heeshuids, bijw.
- Heem, heim, O. *Huis, hof. Heimwee.*
- Heen, henen, bijw. *Zoo ook in samenstellingen als:*
- Heenbrengen, henenbrengen, heengaan, heneengaan, heenloopen en henenloopen, enz.
- Heep, V., hepen. *Eene soort van hakmes.*
- Heer, M., heeren. *Meester.*
- Heerlijk. Heerroom: *Met de-*

- zen titel spreekt men een priester aan.
- Heer of Heir, O., heren, heiren. *Leger. Groote menigte. De Heer der heirscharen.* Heerbijl. Heerleger. Heerbaan. Heertocht. Heerweg. Heerschaar.
- Heeremijntijd, tusschenw.
- Heerschen, o. w. Ik 'heersch, heerschte, heb geheerscht. Heerschzucht.
- Heesch, b. n. en bijw., heescher, meest heesch. Heeschheid, V.
- Heester, M.
- Heet, b. n. en bijw., heeter, heetst.
- Heeten, b. w. *Heet maken.* Ik heet, heette, heb geheet.
- Heeten, b. en o. w. *Noemen.* Ik heet, heette, heb geheeten. *Hij heet Jan* (1 n.), d. i.: Zijn naam is Jan. *Men heette hem* (4 n.) *Jan* (4 n.) *zonder genade*, d. i.: Men noemde hem Jan zonder genade. — *Jan van Oostervant werd Jan* (1 n.) *zonder genade geheeten.* — In *Hij heette het* (4 n.) *hem* (4 n.) *liegen heeft heeten* de bet. van *maken*. Het zegt zooveel als: *Hij maakte hem tot een leugenaar.* — Nog heeft *heeten* soms de bet. van *bevelen*, als: *Hij heet de knechten* (3 n.), *die genaken*, *Zich meester van den buit te maken.*
- Hef, heffe, V. *Het vuil, het onderste eener bezonken vloeistof.* Ook: *de heffe des volks*, het laagste gemeen, het grauw.
- Heffen, b. w. Ik hef, hief, heb geheven.
- Heg, hegge, V. *Haag* Hegjo, heggetje.
- Hei, V. *Een werktuig om te heien.*
- Heide, hei, V., heiden.
- Heiden, M., heidenen. *Afgodendienaar.* Heidensch.
- Heiden, M., heidens. *Zigeuner. Landlooper.*
- Heien, b. w. Ik hei, heide, heb geheid. Heier.
- Heil, O. Heilloos.
- Heiland, M. *Eigenlijk het tegenw. deelwoord van heilen, heelen: genezen.*
- Heilover, M. *Heilbelover. Een der vele namen van den ooievaar.*
- Heimelijk, b. n. en bijw.
- Heimpje (heempje), O. *Eene soort van krekkel.*
- Heinde, bijw. *Nabij.* Heinde en veer: *Nabij en ver.*
- Heinen, b. w. *Omtuinen.* Ik hein, heinde, heb geheind.
- Heining, V. Heininkje, O.
- Heir. Zie *Heer.*
- Hek, O., hekken.
- Hekken, O., hekken.
- Hekel, M. *Een werktuig, van opstaande draadspitsen voorzien, om het vlas en den hennep van de houtachtige deelen te reinigen.* Hekelen. Hekelig. Hekeldicht.
- Hekel, M. *Afkeer.*—Men wachte zich *ekel* te schrijven.
- Heks, V., heksen. Heksendans.
- Hel, V. Helsch.
- Hel, b. n. en bijw., heller, helst.
- Held, M. Heldin, V.
- Helder, b. n. en bijw., helderder, helderst.
- Helen, b. w. *Verbergen.* Ik heel, heelde, heb geheeld.
- Heler, M. *De heler is zoo goed als de steler.*
- Helft, V.
- Helicon, M. *Een berg in Boeotië, die aan Apollo en de Zanggodinnen was gewijd.*

Heliotroop, M., heliotropen. *Zonnebloem.*
 Hellebaard, V. *Eene spies met eene baarde of bijl, waarmee gestoken en gehouwen kan worden.* Hellebaardier.
 Hella, M. *Eene kleine koperen munt in verscheidene streken van Duitschland.*
 Helleveeg, V., hellevegen.
 Heilig, b. n. en bijw. *Boos, vergramd, toornig.*
 Helling, V.
 Helm, M. *Hoofddeksel.*
 Helm, V. *Grassoort.*
 Helmet, O. *Helm, in de dichtkunst.*
 Helpen, b. w. Ik help, hielp, heb geholpen.
 Helster, M. Zie *Halster.*
 Hemd, O. Hemdje.
 Hemel, M., hemels en hemelen. *Het eerste meervoud wordt gebruikt, als men van ledikanten of schilderijen —: het tweede, als men van het uitspansel spreekt. — Hemelsch. Hemelsblauw. Hemelschgezind.*
 Hemeling, M. en V.
 Hemelval, M. *Wat uit den hemel valt of geacht wordt uit den hemel, van de Godheid, neer te dalen, voort te komen. Die leer was hemelval. De tonen klonken mij als hemelval in de ooren.*
 Hen, V. Hennetje. Hennenei.
 Henen, bijw. Zie *Heen.*
 Heng, hang, V. *Hengsel van deuren, vensters enz.*
 Hengel, M.
 Hengsel, O. Hengselmand.
 Hengst, M. *Paard.*
 Hengst, V. *Vaarttuig.* Zie *Aak.*
 Henker, M. *Beul.*
 Hennep, M.

Her, herre, V. Zie *Har.*
 Her, bijw.
 Herademen, herbenoemen, herbouwen, herdoen, herkauwen, herleiden enz.
 Heraut, M.
 Herberg, V. Herbergier. Herbergierster.
 Herbergen, b. en o. w. Ik herberg, herbergde, heb geherbergd.
 Herder, M. Herdersstok. Herdersstaf. Herdersspel.
 Herfst, M. 1)
 Herhalingschool, V.
 Herinneren, b. w. Ik herinner, herinnerde, heb herinnerd.
 Herinnering, V. *Ik konde mij (4 n.) zijner (2 n.) onmogelijk herinneren. Hij herinnerde zich (3 n.) den man (4 n.) niet meer. Herinner hem (4 n.) aan die zaak. Herinnert gij u (4 n.) dien dag (bijw. 4 n.) nog?*
 Herkomen, o. w. Ik herkom, herkwam, ben herkomen.
 Herkomst, V. Herkomstig.
 Hermelijjn, M. *voor het dier.* O. *voor het bont.* Hermelijnen, stoff. b. n.
 Hersens, hersenen, harsens, harsenen, V. meerv. — Her-senloos.
 Herstel, O.
 Hert, O. *Hiertebeest.* Hertebout. Hertenjacht. Hertevleesch en hertenvleesch.
 Hertog, M., hertogen. — *Hertog* is samengesteld uit *heer* (leger) en *tog* van het verouderde werkw. *tien, toog, getogen*, dat behalve *trekken*, ook *geleiden, brengen* beteekende. *Hertog* beteekent dus woordelijk *heerleider*: aanvoerder, geleider van een

1) De namen der jaargetijden zijn M., met uitzondering van het V. *Lente.*

- heer of leger.
 Hertshoorn, hertshoren, M. voor den horen, O. voor de stof. Geest, olie van hertshoorn.
 Hervorming, V.
 Herwaarts, bijw.
 Hespe, hesp, V. *Eene ham. Eigenlijk* Hepse, van Hepe, heupe.
 Hette, V. Zie *Hitte*.
 Hetwelk, betr. voornw.
 Hetzelfde, hetzelfde, aanw. voornw.
 Heude, heu, V., heuden, heuen. *Een platbodemd koopvaardij-schip*.
 Heug, V. In: *Tegen heug en meug*. — Voor: *Iets tegen heug en meug opeten*, hoort men in sommigestreken, verkeerdelijk *iets heug tegen meug opeten*.
 Heugel, M. Zie *Haal en Hangel*. — *Ook de getande ijzeren staaf in eene dommekracht*.
 Heugen, onp. w. Het heugt, heugde, heeft geheugd. Geheugen. Heugenis, V.
 Heuglijk, b. n. en bijw.
 Heuker, M. *In Groningen een kruidenier in het klein*.
 Heul, M. *Slaapbol*. Heulsap. Heulzaad.
 Heul, O. *Hulp, bijstand*.
 Heule, Heul, V. *Houten bruggetje*.
 Heup, V.
 Heur, pers. voorn. w. *Haar*. — *Bij Zuidnederlandsche schrijvers komt heur voor haar dikwijls voor. Bij Noordnederlanders vindt men heur voor haar (zoowel als het bezittelijk voorn. w. heure voor hare) alleen dan, wanneer de wel-luidendheid dit schijnt te bevorderen*.
 Heusch, b. n. en bijw., heuscher, meest heusch. Heuschelijk. Heuschheid, V.
 Heuvel, M., heuvels en heuvelen.
 Heve, V. Zie *Heffe*.
 Hevel, M.
 Hevig, b. n. en bijw. Hefstig.
 Hiel, M.
 Hieling, V. *Het achterste gedeelte van de kiel. Achterstuk van eene schaats*.
 Hijgen, o. w. Ik hijg, hijgde, heb gehijgd.
 Hijlik, O. *Huwelijk*.
 Hijlikmaker, M. *Zekere soort van koek*. — *De verkeerde uitspraak heiligmaker heeft onze Vlaamsche naburen verleid deze soort van koek zaligmaker te noemen*.
 Hijs, hijze, V. *Een stuk rookvleesch*.
 Hijschen, b. w. Ik hijsch, heesch, heb geheschen.
 Hik, M.
 Hilletje, V. *De klep in eene pomp*.
 Hilt, V. *De kruk van een schippersboom of kloet*.
 Hiltik, hieltik, M., hiltiken. *Bikkel*. — *De bikkel wordt alzoo genoemd omdat hij uit den hiel van het dier wordt genomen. De hiel werd vroeger ook helte geheeten*.
 Hinde, V.
 Hinken, hinkelen, o. w. Ik hink, hinkel; hinkte, hinkelde; heb gehinkt en gehinkeld.
 Hinder, M. Hindernis, V.
 Hipocras, M. *Wijn, op kaneel en suiker getrokken. Alzoo genoemd naar den beroemden Griekschen geneesheer Hipocrates*.
 Historie, V., historiën, histories. Historisch.
 Hit, M. Eigenlijk: *Hitlandsch paard*.
 Hitte, hette, V. Hitsig. Hittig. Hittigheid, V.

Hobbel, M. *Eene oneffene hoogte, knobbel.*
 Hoed, M. *Hoofddeksel.* Hoëdebol, -doos. Hoedenfabriek, -maker, -winkel.
 Hoed, O. *Eene vroegere Nederl. inhoudsmaat.*
 Hoedanig, voorn. w.
 Hoede, V.
 Hoef, hoeve, V. *Hofstede.* Hoevenaar, M. *Pachter.*
 Hoef, M. *Paardenhoef.* Eenboevig. Hoefijzer.
 Hoefsmid, M., hoefsmeden.
 Hoegrootheid, V. *Zie Bangigheid.*
 Hoek, M. *Hoekswijs, hoekswijze, bijw.*
 Hoeker, M. *Vischhoeker.* *Zie Aak.*
 Hoeksch, b. n. en bijw.
 Hoeksche, M. en V.
 Hoen, O., hoenders, hoenderen.
 Hoentje, hoentjes, hoentertjes. *Zie Dag.*
 Hoep, M. *Hoeping: gladde ring. Hoepel.*
 Hoepel, M. *Een houten of ijzeren band om vaatwerk.*
 Hoereeren, o. w. Ik hoereer, hoereerde, heb gehoereerd.
 Hoest, M.
 Hoesten, o. w. Ik hoest, hoestte, heb gehoest.
 Hoetelaar, M. *Knoeier, broddelaar.*
 Hof, M., hoven. *Tuin.*
 Hof, O., hoven. *Vorstelijk verblijf.*
 Hoffelijk, b. n. en bijw.
 Hofraad, M.
 Hok, O.
 Hokkeling, M. en V. *Eenjarig kalf.*
 Hol, M. *Het hollen.*
 Hol, O., hollen. *Uitgehoolde ruimte. Holletje.*
 Hol, b. n., holler, holst.
 Holderdebolder, bijw.
 Holster, M. *Pistoolkoker.*
 Holte, V. *Zie Aanstaal.*

Hom, V. *De melk van mannetjesvisschen.* Hombaars. *Mannetje van den baars.*
 Hombergat, hommergat, O. *Scheepswoord.* Ook Tuingat, katrolgat geheeten.
 Hommel, M. *Mannetjesbij.*
 Hommeles, bijw. *'t Is er hommeles, er is twist, verdeeldheid.* — *Hommeles staat voor de bijvoordelijke uitdrukking, als in homulus. Homulus is de naam eener oude comedie, waarin hemel en aarde overhoopliggen.*
 Hommerd, M. *Mannetjesvisch, homvisch, in sommige streken Melker geheeten.*
 Homp, V.
 Hond, M. *Hondsch.* Hondekot. Hondenhok.
 Honderd, hoofdgetal. Tweehonderd, driehonderd enz.
 Honderd, O. *Men verkoopt de noten bij het honderd.*
 Hondsdagen, M. meerv. *De naam hondsdagen geeft men aan het tijdvak, waarin de zon het sterrenbeeld de Leeuw doorloopt, omdat alsdan de schitterendste ster van het uitspansel, Sirius, — die ook hondsster wordt genoemd, omdat hij tot het sterrenbeeld de groote hond behoort — te gelijk met de zon aan de Oosterkim verschijnt. Deze hondsdagen, gewoonlijk van half Juli tot half Augustus, zijn de warmste dagen van het jaar. Daar velen nu, geheel ten onrechte, eenig verband meenen te zien tusschen de Hondsdagen en hondsdolheid, is blijkbaar de naamsoorsprong geheel vergeten en wordt aan het woord eene geheele verkeerde betekenis gehecht.*

Hondsster, Hondstar, V.
 Hondsvot, M.
 Honger, M.
 Honig, honing, M.
 Honigraat, honingraat, V., honigraten, honingraten. *Samen- gesteld uit honig, honing en raat, waarvoor men in sommige streken ratel zegt. Raat beteekent het weefsel of celletje, dat met honig gevuld is.*
 Honk, O. — *Ver van honk gaan: Ver van huis gaan.*
 Hont, Honte, V. *De Hont of Wester-Schelde.*
 Hoofd, O. Hoofdelijk, b. n. en bijw. Hoofdeneinde. *In een bed het tegenovergestelde van het Voeteneinde. In sommige streken hoort men alleen Hoofdeinde, Voeteinde.*
 Hoofsch, b. n. en bijw. Hoofschheid, V.
 Hoog, b. n. en bijw., hooger, hoogst. Hooglijk, hoogelijk.
 Hoogaars, V., hoogaarzen. Zie *lak*.
 Hoogachtbaar, hoogerwaard, hooggeleerd, hooggeboren, hoogwelgeboren, b. n.
 Hoogachten, b. w. Ik acht hoog, achte hoog, heb hooggeacht.
 Hoogen, b. w. Ik hoog, hoogde, heb gehoogd.
 Hoogepriester, M.
 Hoogeschool, V.
 Hoogtijd, M.
 Hooi, O.
 Hoon, M.
 Hoonen, b. w. Ik hoon, hoonde, heb gehoond.
 Hoop, M., hoopen. *Stapel, menigte.*
 Hoop, hope, V. *Verwachting.*
 Hopeloos.
 Hoopen, b. w. *Opstapelen, op- hoopen.* Ik hoop, hoopte, heb gehoopt.

Hooren, o. en b. w. Ik hoor, hoorde, heb gehoord. Hoo- renswaardig.
 Hoorn. *Zie horen.*
 Hoornen, stoff. b. n.
 Hoornenband, M.
 Hoos, V., hoozen. Waterhoos. Windhoos.
 Hoos, V., hozen. *Kous.* Hoos- band, hozeband. *Kouseband.*
 Hoosvat, O.
 Hoovaardig, b. n. en bijw. *Ei- genlijk* hoovaardig.
 Hoovaardij, V.
 Hoozen, b. w. *Water scheppen.* Ik hoos, hoosde, heb gehoosd.
 Hop, hoppe, V. *Eene plant.*
 Hop, M. *Zekere vogel, ook schijt- hop, drek of stronthaan, stinkhaan en vlaszaaier ge- heeten.*
 Hopen, b. w. *Verwachten, wen- schen.* Ik hoop, hoopte, heb gehoopt.
 Hopman, M., hopmans, hop- lieden.
 Hopperd, M. *Het bier in den hopketel, vóór de hop er van afgescheiden is.*
 Hor, V. *Een speeltuig, dat een snorrend of ronkend geluid maakt, en daarom in som- mige streken door de jeugd ook Ronker geheeten wordt.*
 Horde, V. *Eene zwerfende bende.* Ook: *Een meestal langwer- pig vierkant vlechtwerk van teen, ijzerdraad enz., dat tot verschillenden einden dient. — Hordetje, veeltijds horretje uit- gesproken. — Hordenvlechter.*
 Hordenwand.
 Horen, hoorn, M., horens, hcorns. — O. *voor de stof.*
 Horizon, horizont, M., horizon- ten. *Gezichteinder.*
 Horloge, O. Horlogetje.
 Horn, M., horden. *Uitsprin- gende hoek.*

Horoscoop, M. en O., horoscopen. — Het woord is onzijdig alleen in de uitdrukking: *het horoscoop trekken*.

Horrel, M. *Stoot*.

Horrelvoet, M. *Misvormde voet, paardenvoet*.

Horrelvoet, M. en V. *Persoon met een horrelvoet*.

Hort, M. *Stoot, ruk*.

Horzel, V., horzels en horzelen.

Hot., V. *Het dik van geschifte of gekarnde melk*.

Hou, b. n. In: *Hou en trouw*.

Houden, b. w. Ik houd, hield, heb gehouden.

Houder, M. *Houderes, V.*

Hout, O. *Houten, stoff. b. n.*

Houtmijt, V.

Houvast, O.

Houw, V. *Een gebrek aan de oogenvan paarden en rundvee*.

Houw, M. *Hak*.

Houwdegen, M.

Houweel, O., houweelen. *Wordt in sommige streken V. gebruikt*.

Houwen, b. w. Ik hou, hieuw, heb gehouwen.

Houwer, M.

Hoveling, M.

Hoven, b. en o. w. *Iemand onthalen*. Ik hoof, hoofde, heb gehooft.

Hovenier, M., hoveniers en hovenieren. *Hovcnierster, V.*

Huds, V. *Versleten lap. Oud kleedje*.

Hugen, o. w. *Vleiend vragen van kinderen aan kinderen om een stukje van de eene of andere lekkernij*. Ik huug, huugde, heb gehuugd.

Hui, V. *Wei van melk*.

Huichelaar, M., huichelaars en huichelaren. *Huichelaarster, huichelares, V. Huichelarij, V.*

Huichelen, o. en b. w. Ik hui-

chel, huichelde, heb gehuicheld.

Huid, V. *Huidenkooper. Huidvetter*.

Huiden, heden, bijw. *Huidig, b. n. Ten huidige dage*.

Huif, V., huiven. *Huifkar*.

Huig, V., huigen. *Lelletje aan den ingang der keel*.

Huik, V. *Een vrouwenmantel met eene kap. De huik naar den wind hangen*.

Huilebalk, M. en V. *Gehuurde schreier of schreister bij begrafenissen — Ook: kind dat gedurig schreeuwt*.

Huilebalk, V. *De hoed van een huilebalk*.

Huis, O., huizen. *Huislijk, huiselijk. Huisje. Huisjesslak*.

Huishouden, o. w. Ik houd huis, hield huis, heb gehouden.

Huishouden, O.

Huisraad, O. *Verkorting van huisgeraad, d. i.: huisgereedschap*.

Huisvesten, b. en o. w. Ik huisvest, huisvestte, heb gehuisvest. *Huisvesting, V.*

Huivering, V. *Zie Achtting*.

Huizen, b. en o. w. Ik huis, huisde, heb gehuisd. *Huizing, huizinge, V. Zie Achtting*.

Hukken, hurken, huiken, o. w. Ik huk, hurk, huik; hukte, hurkte, huikte; heb gehukt, gehurkt, gehuikt.

Hukken, hurken, huiken, V. meerv. *Op de hukken zitten*.

Hul, V., hullen. *Hulletje. Huldigje. Een linnen kinderkapje*.

Hullen, b. w. Ik hul, hulde, heb gehuld.

Hulde, V.

Hulden, b. w. Ik huld, huldde, heb gehuld. *Hetzelfde als*

- Huldigen, b. w. Ik huldig, huldigde, heb gehuldigd. Zie *Bevochtigen*.
- Hulk, V. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.
- Hulp, hulpe, V. Hulpeloos.
- Hulsel, O. Zie *Aanhangsel*.
- Hulst, hulstboom, M. *Een heester, ook Steekpalm geheeten. Voor Hulstboom vindt men ook Hulzeboom. — Het oude stadje Hulst ontleent zijn naam aan den hulst.*
- Hulze, V. *De bast van peulvruchten.*
- Hunebed, hunnebed, O. — 't Woord betekent hoogstwaarschijnlijk reuzenbedden: reusachtige, reuzengroote bedden.
- Hupsch, b. n. en bijw. Hupscheid, V.
- Hut, V.
- Hutselen, b. w. *Door elkander schudden*. Ik hutsel, hutselde, heb gehutseld. Hutselbeker.
- Hutspot, V. *De samenstelling met pot, M. doet hier niets af, zoolang pot niet bepaaldelijk den zin van bijzondere kost of spijs heeft verkregen en dit is nog niet het geval. Wel zegt men overdrachtelijk, dat men van een stevigen, een Gelderschen pot houdt, doch dit zijn blijkbaar algemeene uitdrukkingen, waarin pot op de wijze van koken en bereiden ziet, zonder nog direct spijs te beteekenen.*
- Huur, V.
- Huurceël, V., huurceëlen.
- Huwelijk, O. Huwelijkszegen
- Huwen, b. en o. w. Ik huw. huwde, heb gehuwd.
- Hyacint, M. voor den steen, O. voor de stof, en V. voor de bloem.
- Hypotheek, V., hypotheken. Zie *Apotheek*.
- Hysop, V. *Eene plant.*

I.

- I, V., i's. Zie *A*.
- Idee, V. en O., ideeën.
- Iebeboom (taxis). Zie *IJf*.
- Iegelijk, onb. telw.
- Iemand, voorn. w.
- Iep. Zie *IJp*.
- Iepeboom. Zie *IJp*.
- Ievers, iewers, ieuwens, bijw. *Ergens*.
- IJdel, b. n. en bijw. IJdellijk. IJdeltuit, V.
- IJf, M., ijven. *Taxis*, ook *Iebeboom*, *IJveboom* geheeten.
- IJk, M. *Merkteeken op maten en gewichten. Het ijken.*
- IJken, b. w. Ik ijek, ijekte, heb geijekt.
- IJker, M.
- IJl, V. *Haast. Spoed. — In aller ijl.*
- IJl, b. n. en bijw., ijler, ijlst.
- IJlen, o. w. *Spoeden*. Ik ijel, ijelde, ben en heb geijeld. IJlings, bijw.
- IJlen, o. w. *Wartaal spreken in de koorts*. Ik ijel, ijelde, heb geijeld. IJlhoofdige.
- IJm, im, imme, iem, V. *Honingbij*.
- IJmker, M. *Bijenhouder*.
- IJp, M. *Olm*. IJpeboom. IJpenbosch. IJpenlaan. IJpenhout. IJpelooft. IJpenloof.
- IJs, O.
- IJselijk, b. n. en bijw.
- IJver, M.

IJveren, o. w. Ik ijver, ijverde, heb geijverd.
 IJzegrim, M., ijzegrimmen en ijzegrimms. IJzegrimmig.
 IJzel, M. *Fijne ijsregen.*
 IJzelen, onp. w. Het ijzelt, ijzelde, heeft geijzeld.
 IJzen, o. w. Ik ijs, ijsde, heb geijsd.
 IJzer, O. IJzeren, stoff. b. n.
 IJzeren-spoorweg, M. — *Men vindt ook ijzeren weg en ijzerbaan, die beide echter geene aanbeveling verdienen.*
 IJzig, b. n. en bijw.
 Ikker, M., ikkers. Zie *Nikker*.
 Ikkerij, V. Zie *Babbelarij*.
 Impost, M. *Belasting*.
 Inbeelden, terugw. w. Ik beeld mij in, beeldde mij in, heb mij ingebeeld. *Gij beelddet u* (3 n.) *dat* (4 n.) in.
 Inbijt, M. *Ontbijt*. Het woord is verouderd.
 Inbijten, b. w. *Invreten*. Het bijt in, beet in, heeft ingebeten.
 Inbijten, b. w. *Bijten hakken*. Ik bijt in, bijtte in, heb ingebijt.
 Inbitter, b. n. *Door en door bitter*. Zoo ook: *Indroog, inboos, ingoed, ingierig, inblijde, inzout* enz.
 Inblazer, M. Inblaasster, V.
 Inboedel, inboel, M., inboedels en inboelen.
 Inboorling, M. en V. Inboorlinge, V.
 Inborst, V.
 Inbraak, V.
 Inbreuk, V.
 Indachtig, b. n. en bijw.
 Inderdaad, indertijd, inderhaast, bijw.
 Indigo, V.
 Indracht, V. *Geweld*.
 Indrang, M.
 Indruk, M.

Ingang, M. Ingangetje.
 Ingebeeld, b. n. — *Een ingebeeld geluk: Een gewaand geluk. — Een ingebeelde ziekte: Iemand, die zich inbeeldt ziek te zijn. — Een ingebeelde zot: Iemand, die te hoog van zichzelf denkt.*
 Ingeborene, M. en V.
 Ingeland, ingelande, M. *Eigenaar van eenig land in een bedijkten polder.*
 Ingenomen, b. n.
 Ingetogen, b. n. en bijw. *Zedig*.
 Ingewand, O.
 Ingeweide, O.
 Ingezetene, M. en V.
 Ingloed, M.
 Ingreep, M., ingrepen.
 Inham, M. Inhammetje.
 Inheemsch, b. n.
 Inhoud, M.
 Inhout, O. *Scheepsribbe*.
 Ink, M. *De opening van een fuiknet*.
 Inkarnaat, O. *Hoogrood*, eig. vleeschkleurig.
 Inkarnaten, stoff. b. n. — *Men denkt bij inkarnaten niet alleen aan de kleur, maar tevens aan de stof, welke deze kleur heeft, en beschouwt het daarom als een stoff. b. n.*
 Inkeep, V., inkepen.
 Inkeer, M.
 Inkhoren. Zie *Eekhoren*.
 Inkomeling, M. en V. Inkomelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Inkomen, O.
 Inkomst, V. Inkomstenbelasting, V.
 Inkoop, M.
 Inkt, M.
 Inlaag, inlage, V.
 Inlander, M. Inlandsch.
 Inleg, M., inlagen.
 Inlegering, V.
 Inlijven, b. w. Ik lijf in, lijfde in, heb ingelijfd. Inlijving, V.

Inloop, M.
 Innen, b. w. *Invorderen*. Ik in,
 inde, heb geïnd.
 Inrit, M.
 Inrond, O. *Ronde opening van
 binnen*.
 Inschuld, V. *Eene schuld, die
 men te innen heeft*.
 Insgelijks, bijw. en voegw.
 Inslag, M.
 Inspraak, V.
 Instal, M. *Stal in een huis*.
 Instrument, O.
 Interdeel, O. *Nadeel, schade*.
 Eigenlijk: *hinderdeel, d. i.
 achterdeel, nadeel*.
 Intijds, bijw.
 Intocht, M.
 Intrede, intree, V.
 Intrek, M.

Inval, M.
 Invloed, M.
 Invoer, M.
 Inwaarts, bijw. *Inwaartsch, b. n.*
 Inwijk, V. *Inham, kreek*.
 Inwoner, M. *Inwoonster, V.*
 Inzaat, M. *Inzet, hoogste bod
 op goederen (bij eene veiling)*.
 Inzage, V.
 Inzet, M.
 Inzicht, O.
 Irias, V. *Lisch, lischbloem*.
 Iriaswortel.
 Israëliet, M.
 Israëlietisch, b. n.
 Itten, b. w. *Tot een huwelijk
 overhalen*. Ik it; itte, ittede,
 itt'e; heb geït.
 Ivoor, O. *Ivoren, stoff. b. n.*

J.

J, V., j's. Zie A.
 Jaarlijks, bijw. *Jaarlijksch, b. n.*
 Jacht, V. *Het jagen*.
 Jacht, O. *Een vaartuig*.
 Jacobus, M. *Een mansnaam*.
 Jadder, O. *De uiers van melk-
 beesten*.
 Jagen, b. en o. w. Ik jaag,
 jaagde of joeg, heb gejaagd.
 Jak, O.
 Jakhals, M., jakhalzen.
 Jakob, M. *Een mansnaam*.
 Jakobsladder, V. *In sommige
 streken hoort men ladderja-
 kobs: 't was eene heele lad-
 derjakobs*.
 Jaloersch, b. n. en bijw.
 Jaloezie, V. *IJverzucht*.
 Jaloezie, V., jaloezieën. *Zon-
 neblind*.
 Jammer, O., jammeren.
 Janhagel, V. *Eene soort van
 koek*.
 Janhagel, O. *Het gemeen*.
 Janhen, M., janhennen.

Jansalie, M., jansalies. *Jansa-
 liechtig*.
 Januari, M. Zie April.
 Japannees, M., Japanneezen.
 Japon, V., japons, japonnen.
 Jarenlang, bijw.
 Jas, V.
 Jas, M. *Troefboer*.
 Jasmijn, V.
 Jaspis, M. *voor den steen, O.
 voor de stof*. Zie Agaat.
 Javelijn, V. *Werpschicht*.
 Jenever, V.
 Jeneverneus, M. *voor den neus,
 M. en V. voor den persoon*.
 Jenoffel, jeroffel, M. *Kruidna-
 gel*. Fr. Girofiée.
 Jent, b. n. *Fraai, net, aardig,
 lief, bevallig*. Fr. gentil, Eng.
 genteel. Het komt nu en dan
 voor achter zijn zelfst. nw. als:
 En de nachtegaal jent
 Zong nooit zoo frisch,
 Hij verkondt dat de lent
 Verrezen is.

Jeugd, V.
 Jeuken, o. w. Ik jeuk, jeukte, heb gejeukt. Jeukerig.
 Jeukte, V. Jeuking, V.
 Jezufiet, M. Jezufetisch.
 Jicht, V.
 Jok, juk, O.
 Jok, M. Scherts. *Jokkernij*.
 Joken, o. w. Hetzelfde als *Jeuken*. Ik jook, jookte, heb gejoekt. Jokerig. Joking, V.
 Jokken, M. *Leugen*.
 Jol, V., jollen. *Eene soort van boot*. Zie *Aak*.
 Jong, O., jongen. Jonkje.
 Jongedochter, V.
 Jongeheer, jongenheer, M.
 Jongejuffrouw, V.
 Jongeling, M.
 Jongen, M. Jongetje, jongsken, jongske. Jongensstreek.
 Jongen, M. *Knecht*.
 Jonger, M., jongeren, iongers. *Leerlingen, volgelingen*.
 Jonggezel, M.
 Jongmensch, O., jongelieden en jongelui.
 Jonk, V. *Chineesch vaartuig*.
 Jonker, M.
 Jonkheer, M.
 Jonkman, M., jongelieden, jongelui.

Jonkvrouw, V.
 Jood, M., joden. Joodsch.
 Joodschap, V. *De Joden*. O. *Het jood zijn*.
 Jool, M., jolen. *Halve gek, zotskap*. Jolig.
 Jop, V., jopen. *Een hoogroode appel*.
 Jopenbier, O.
 Jouw, M. *Uitjouwving*.
 Jubel, M.
 Jucht, O. Juchtleer,
 Juffer, V. *Juffrouw*.
 Juffrouw, V.
 Juichen, o. w. Ik juich, juichte, heb gejuicht.
 Juin, M. *Ajuin*.
 Juist, b. n. en bijw., juister, juistst.
 Juk, jok, O.
 Juli, M. Zie *April*.
 Juni, M. Zie *April*.
 Jurk, V.
 Justitie, V.
 Jut, V. *voor de peer*, M. *voor den boom*.
 Juttepeer, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*. Zie *Abrikoos*.
 Juweel, O., juweelen.
 Juweelen, stoff. b. n.
 Juwelier, M. Juwelierswinkel.

K.

K, V., k's. Zie *A*.
 Kaag, V. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.
 Kaai (kade), V., kaaien. Kaaitje.
 Kaaiman, M., kaaimans, kaaimannen. *Groote krokodil in de Antillen*.
 Kaak, V. *Wang*. *Schandpaal*.
 Kaal, b. n. en bijw., kaler, kaalst.
 Kaam, V. *Schimmel, die zich als eene witte huid op ge-giste vloeistoffen, wijn, bier,*

azijn enz. zet. Kaamachtig.
 Kamig. Kaamsel.
 Kaan, V. *Zeker vaartuig*.— *Overblijvend stukje van uit-gesmolten vet*.
 Kaap, V. *Vorgebergte*.
 Kaap, V. in *Ter kaap varen, van kapen*: vrijbuiten.
 Kaapstander, M.
 Kaar, V. *Eene vischkaar, een beun*.
 Kaar, M. en V. *Vriend of*

vriendin.
Kaarde, V. *Distel, en inzonderheid eene distel met zeer scherpe punten, die men gebruikt om wol te hekelen; vandaar beteekent kaarde ook ijzeren wolkam: Getand ijzeren werktuig, om wol te kaarden. Kaardendistel.*
Kaars, V., kaarsen. Kaarsedief. Kaarsenbak, -katoen, -kist, -kooper, -maker, -winkel.
Kaart, V. Kaartenfabriek, -huis. Kaartlegster.
Kaarteblad, O. *Eene speelkaart.*
Kaartenblad, O. *Karton of papier om eene kaart op te teekenen.*
Kaarten, o. w. Ik kaart, kaartte, heb gekaart.
Kaas, V., kazen.
Kaats, V. *Plaats, waar de bal na den eersten stoot valt.*
Kaatsen, o. w. Ik kaats, kaats-te, heb gekaats. Kaatser. Kaatsster. Kaatsspel.
Kabaai, V., kabaaien. *Een lang Indisch mannenkleed.*
 't Woord is aan het Perzisch ontleend.
Kabas, V. *Een biezen korfje.*
Kabel, M. Kabels lengte.
Kabeljauw, M., kabeljauwen als voorwerpsnaam; V. als stofnaam. Kabeljauwsch.
Kabinet, O., kabinetten.
Kabout, M. Kabouterman-
 netje.
Kabuiz, V., kabuizen. *Scheeps-
 keuken.*
Kabuiskool, V., kabuiskoolen.
 Ook *Buiskool* geheeten.
Kachel, V.
Kacheltje, O. *Veulen in sommige streken. Kachelen beteekent daar veulenen, veulens werpen.*
Kade, ka, V., kaden. Kaaitje.
Kadet, V. *Een halfstuivers-*

broodje. Kadetje. — Cadet duidt een militairen kweekeling aan.
Kadraai, V. Zie *Aak*. Een zoetelaarsvaartuig.
Kadul, bijw. In de zegswijze: *Zijne tong slaat kadul, waarvoor men ook zegt: Zijne tong slaat dubbel, terwijl men vroeger ook zeide: Zijne tong slaat ijzer. In sommige streken voegt men bij: Zijne tong slaat kadul, nog: alle uren een boterham.*
Kaf, O.
Kaffa, O. *Zekere stof, ook Mokfluweel geheeten.*
Kajaputolie, V. *Welriekende en verhittende olie, welke door distillatie uit de bladeren van den Indischen kajaput- of kajapoetboom getrokken wordt.*
Kajuit, V. Kajuitsjongen.
Kak, M.
Kakebeen, O., kakebeenen.
Kakelen, o. w. Ik kakel, kakelde, heb gekakeld.
Kakkerlak, M.
Kakketoe, V., kakketoës. *Deze vogel wordt alzoö genoemd naar zijn bek, die door de Maleijers bij een nijptang [Maleisch: kaka toewah] wordt vergeleken.*
Kalamijnsteen, M.
Kalamink, kalmink, O.
Kalaminken, kalminken, stoff. b. n. Zie *Baaien*.
Kalander, V. *Korenworm. Glans, door persing veroorzaakt.*
Kalanderen, b. w. Ik kalander, kalanderde, heb gekalanderd.
Kalebas, kalbas, V.
Kalefaat, kalfaten, b. w. Ik kalfaat, kalfaatte, heb gekalfaat.
Kalefateren, kalfateren, b. w. Ik kalfater, kalfaterde, heb gekalfaterd.

- Kales, ook Calèche, V.
 Kalf, O., kalveren, kalvers, kalven. Zie *Dag*. Kalfschijf. Kalfssoep. Kalfszwezerik. Kalfsvleesch.
 Kaliber, O.
 Kalk, V.
 Kalkoen, M. Kalkoenenei.
 Kalmus, M. *De welriekende wortel van de lischplant.*
 Kalot, V., kalotten. *Een hoofdedksel.*
 Kalven, o. w. *Een kalf werpen.* Hij kalft, kalfde, heeft gekalfd.
 Kalveren, o. w. *Braken, overgeven.* Ik kalver, kalverde, heb gekalverd.
 Kam, M.
 Kameel (kemel), M., kameelen.
 Kameel, O. *Werktuig om schepen te lichten.*
 Kamelaar, M. *Intendant op een schip.*
 Kameleon, O.
 Kamelot, O. *Stof, geweven uit kemels- of geitenhaar.*
 Kamenier, V., kameniers en kamenieren.
 Kameraad, M. en V., kameraden, kamerads.
 Kamfer, V.
 Kamille, V. *Eene plant. Aftreksel van kamillebloemen.*
 Kamizool, O., kamizolen. *Wanneer een kort onderkleed, dat later door het vest werd vervangen.*
 Kammeling, V. *Korte uitgekamde wol.*
 Kamoosleer, kamuisleer, O.
 Kamp, M. *Strijd. Stuk land.* Kampplaats. Hertenkamp.
 Kamp, O. *Legerplaats.* Het kamp van Zeist.
 Kamp, bijw.
 Kampanje, V., kampanjes.
 Kampen, o. w. Ik kamp, kampte, heb gekampt.
 Kamperfoelie, V.
 Kampernoelie, V., kampernoelies. *Paddenstoelen.*
 Kampersteur, M. *Harde eieren met mosterd.*
 Kamuis, b. n. en bijw.
 Kamuisleer, kamoosleer, O. *Zwart geverfd geitenleer.*
 Kan, V.
 Kanaal, O., kanalen.
 Kanalje, ook Canaille, O. *Menigte, V. Persoon.*
 Kanarie, M.
 Kanaster. Zie *Knaster.*
 Kandeel, V.
 Kandelaar, M., kandelaars, kandelaren.
 Kandij, V.
 Kaneel, O. en V.
 Kanefas, O. *Eene soort van ruw lijnwaad.*
 Kanker, M.
 Kanon, O. Kanonnier. Kanonskogel.
 Kans, V., kansen.
 Kansel, M.
 Kanselarij, V. Zie *Babbelarij.*
 Kanselier, M., kanseliers en kanselieren.
 Kant, M. *Rand of zijde.*
 Kant, V. *Speldenwerk.* Kanten, stoff. b. n.
 Kant, b. n. *Kant en klaar.*
 Kanteel, M., kanteelen. *Borstwering.*
 Kantoer, O., kantoren.
 Kantshaak, M.
 Kanunnik, M., kanunniken.
 Kap, V.
 Kapel, V. *Heiligdom. Vlinder.*
 Kapelaan, M., kapelanen.
 Kaper, M. *Vrijbuiter.*
 Kaper, V. *Eene vrouwenmuts.*
 Kaphamer, M.
 Kapitaal, O.
 Kapiteel, O., kapiteelen. *Bovenste gedeelte eener zuil.*
 Kapitein, M.
 Kapitein-adjutant, M., kapiteins-adjutanten.

- Kapitein-luitenant, M., kapitein-luitenants.
- Kapittel, O., kapittels en kapitelen.
- Kaplaken, O. *Geschenk, dat de schipper van den koopman bekomt, boven de bedongene vracht.*
- Kapoen, M.
- Kapoets, karmoets, kapoetsmuts, karmoetsmuts. Zie *Kapuitsmus*.
- Kapot, V., kapotten. *Kapotjas*.
- Kapot, b. n. *Aan stukken, gebroken, gescheurd.*
- Kappelen, o. w. *Schiften, van de melk.* Zij kappelt, kappelde, is gekappeld.
- Kappen, b. w. *Hakken.* — o. w. *Het huur optooien.* Ik kap, kapte, heb gekapt.
- Kapper, M. *Haarkapper.*
- Kapper, V. *De geslotene bloesemknop van den kapperboom, die, ingelegd met azijn, in sausen enz. gebruikt wordt.*
- Kapertjeskool, kapperkool, V. *Sluitkool.*
- Kaproen (kapruin), V. *Eene muts.* De *Witte Kaproenen* van Gent zijn in de geschiedenis van Vlaanderen vermaard.
- Kapucijn, Kapucijner, M. *Een Franciscaner monnik.* Ook *Eene soort van smakelijke erwten.*
- Kapuitsmuts, kapoetsmus, V. *Eene ruige, gevoerde muts, tegen buig weer.* Ook *Karmoets.* Zij naaien zich bij 't vuur karmoetsen van het bont.
- Kar, karre, V.
- Karaak, kraak, V. *Een Portugeesch vaartuig.* Zie *Aak.*
- Karaat, O., karaten en karaats.
- Karabijn, V.
- Karaf, kraf, V.
- Karavaan, V.
- Karbats. Zie *Karwats.*
- Karbeel, M., karbeelen en karbeels. *Een ingekeepte balk, die dient om een anderen te steunen.*
- Karbonade, V., karbonades. *Karbonaadje.*
- Karbonkel, M. *voor den steen, O. voor de staf.* Zie *Agaat.*
- Kardeel, O. *Touwwerk ter opheijching der zeilen.*
- Kardemom, V. *Paradijszaad.* *Eene Oostindische plant, wier zaadkorrels, paradijskorrels, als specerij of geneesmiddel gebruikt worden.*
- Kardinaal, M.
- Kardoes, M. *Hond.*
- Kardoes, V., kardoezen. *Draagblokje of draagklamp.* — *Bij de artillerie heeft men scherpe en losse kardoezen.*
- Kareelsteen, M., kareelsteenen. *Tichelsteen.*
- Karel, kerel, M.
- Karkant, M. *Juweelen halsketen.*
- Karkas, V. *Geraamte.* *Inzonderheid koperdraad, met garen of zijde omwonden, dat ter bevordering der stevigheid in de kant eener vrouwenmuts bevestigd wordt.*
- Karmeliet, M. *Een monnik, die zijn naam ontleent aan den Karmel, waar in 1180 het eerste klooster van den heiligen Elia, den schutspatroon der Karmelieten, werd gesticht.*
- Karmozijn, O. *Eene soort van purperverf. Hoogroode kleur.*
- Karmozijnen, stoff. b. n. *Vergelijk inkarnaten.*
- Karn, kern, V.
- Karnemelk, V. *Karnemelkspap.*
- Karnoffel, V. *Genoffel. Zekere bloem.*
- Karnoffelen, b. w. *Hevig slaan.* Ik karnoffel, karnoffelde, heb gekarnoffeld.

- Karolijntje, karlijntje, O. *Eene soort van vrouwenmuts.*
- Karonje, V. *Beest. Krenng.*
- Karos, V. *Staatsiewagen.*
- Karot, V., karotten. *Rol gesponnen tabak, voor snuif.*
- Karper, M.
- Karpet, O.
- Karpoets, karpetsmuts, V. *Zie Kapuitsmuts.*
- Karrel, M. *Zekere visch: Zee-paling.*
- Karsaai, O. *Eene grove gekerde wollen stof. Karsaaien, stoff. b. n.*
- Karsteling, M. *Zeker lucht gebak, dat in sommige streken kranseling heet.*
- Kartel, M. *Kerf.*
- Kartets, V., kartetsen.
- Karton, O. *Licht bordpapier. Zie verder carton.*
- Kartouw, V. *Een stuk grof geschut.*
- Karveel, V. en O., karveels, karveelen. *Een klein Portugeesch vaartuig.*
- Karviel, O., karvielen en karviels. *Scheepswoord: Zeker blok.*
- Karwats, V. *Rijzweep.- 't Woord is aan het Turksch ontleend en beteekent in die taal bullepees of kameelpees.*
- Karwei, V. *Werk, arbeid.*
- Karwij, V. *Wilde komijn.*
- Kas, V. *Er is weinig geld in kas.*
- Kaskien, kaskijn, M., kaskiennen, kaskijnen. *Een pronkjak.*
- Kassei, V. *Straatsteen en Straatweg.* Dit woord wordt ook uitgesproken: *kalsij* of *kalsie*. Oudtijds schreef men: *cauchiede, calchiede.*
- Kasseien, b. w. *Met keisteenen bestraten.* Ik kassei, kasseide, heb gekasseid.
- Kassie, V. *Vrucht van den kassieboom. Zie Aalbezie.*
- Kassier, M., kassiers en kassieren.
- Kast, V.
- Kastanje, M. *voor den boom, V. voor de vrucht.*
- Kasteel, O., kasteelen.
- Kastelein, M. *Kasteleines, V.*
- Kastijden, b. w. *Ik kastijd, kastijdde, heb gekastijd.*
- Kastoor, O. *voor de stof, M. voor den hoed van beverhaar.*
- Kastoren, stoff. b. n. *Zie Baaien.*
- Kastrol, V. *IJzeren keukenpan.*
- Kat, V. *In alle beteekenissen.*
- Kateel, O., kateelen. *Meubelen.*
- Goederen. Dit woord is verouderd.
- Kater, M. *Het mannetje eener kat.*
- Kater, V. *Eene kleine boerderij.*
- Katersplaats, Katersstede.
- Katern, V. en O. *Een vierde van een boek papier.*
- Katheder, M. *Leerstoel, spreekstoel.*
- Katheter, M. *Buis.*
- Katholiek, catholiek, M.
- Katijf, O. [M. V. ?] (gewest.) *Kouwelijk mannelijk of vrouwelijk persoon.*
- Katijvig, b. n. en bijw.
- Katoen, V. *als handelswaar, O. als stof.*
- Katrol, V.
- Kauw, V. *Zekere vogel.*
- Kauwen, b. w. *Ik kauw, kauwde, heb gekauwd.*
- Kauwoerde, V. *Zeker gewas: pompoen, kalabas.*
- Kavalje, O. en V. *Een oud gebouw.*
- Kavel, M. *Lot, bij het verdeelen van goederen, landerijen.*
- Kaveling, V.
- Kaviaar, V. *Ingezouten kuit van den steur.*
- Kawaan, V. *Soort van schildpad.*
- Kazemat, V. *Gewelf onder den wal eener vesting. Hangende*

- slaapplaats (in kazernen en op schepen).*
- Kazuuris, M. *Zekere struisvogel.*
- Kazuifel, V., kazuifels en kazuifelen. *Misgwaad.*
- Keel, V., kelen. *Lichaamsdeel.*
- Keel, V., kelen. *Strook eener plank.*
- Keel, O. *Rood, in de wapenkunde.*
- Keen, V., kenen. *Kloof, spleet, Ook Zaad, kiem.*
- Keep, V., kepen.
- Keer, M., keeren.
- Keeraafsch, bijw. *Zie Aafsch. — Hij deed alles keeraafsch.*
- Keeren, o. en b. w. *Wenden.*
Ik keer, keerde, heb en ben gekeerd.
- Keren, b. w. *Vegen.* Ik keer, keerde, heb gekeerd.
- Keest, M. *Kern, pit.*
- Keet, V., keten.
- Keten, b. w. *Zout zuiveren.* Ik keet, keette, heb gekeet.
- Keg, kogge, V. *Eene wig. Zie Aanvraag.*
- Kegel, M., kegels en kegelen.
- Kei, M., keien. *Zie Aambei.*
- Keilen, o. en b. w. Ik keil, keilde, heb gekeild.
- Keizel, kiezel, O. *als stofnaam, M. als voorwerpsn., in de beteekenis van een kiezelsteen of keisteentje.*
- Keizer, M. *Keizerskroon.*
- Keker, V. *Eene soort van erwten.*
- Kelder, M.
- Kelen, b. w. Ik keel, keelde, heb gekeeld.
- Kelk, M.
- Kemel (kameel), M.
- Kemelshaar, O. *Het haar van zekere Angorische bokken.*
Kemelsharen, stoff. b. n.
- Kemphaan, M.
- Kenen, o. w. *Splijten.* Het keent, keende, is gekeend.
- Kennelijk, kenlijk, b. n. en bijw.
- Kennen, b. w. Ik ken, kende, heb gekend.
- Kennep, kennip. *Zie Hennep.*
- Kennewe, V., kennewen. *Een houten ring om den hals van weidende beesten.*
- Kennis, V. *Wetenschap. Een bekende. Zie Beduidenis.*
- Keper, V.
- Keperen, b. w. Ik keper, keperde, heb gekeperd.
- Kerel (karel), M.
- Kerf, V., kerven.
- Kerk, V. *Kerksch. Kerkschgezind. Kerkedienaar, -kamer, -kas, -raad, -zakje. Kerkenorde of kerkorde, kerkenordening.*
- Kerker, M.
- Kerkhof, O., kerkhoven.
- Kermis, V. *Dit woord luidde oorspronkelijk kerkmis.*
- Kern, V., kernen. *Pit.*
- Kern, karn, V., kernen, karnen. *Boterkern.*
- Kernen, karnen, b. w. Ik kern, kernde, heb gekernd.
- Kernemelk, karnemelk, V.
- Kers, V., kersen. *Kerseboom, -boomgaard, -pit, -steel. Kersenmand, -taart, -tijd.*
- Kers, V. *Zeker kruid.*
- Kerspel, O., kerspelen en kerspels.
- Kerspendoek, M. *Floers, lamfer.*
- Kerst, kersten, M. *Christen: verouderd. In Vlaanderen hoort men nog kerstenen voor doopen.*
- Kerstfeest, O. *Christusfeest: feest van Christus' geboorte.*
Kerstavond, -lied, -nacht, -tijd, -week.
- Kersversch, b. n. en bijw. *Kersversch is ontstaan uit kers en versch. Kers staat voor kars, door klankerplaatsing uit kras ontstaan.*

Kervel, V.
 Kerven, b. en o. w. Ik kerf, korf, heb en ben gekorven.
 Ketel, M. Ketelboeter, d. i. ketellapper, M. *Boeten* betee-kent *herstellen*.
 Ketelen. Zie *Kittelen*.
 Keten, V. *Ketting*. Ketenen: *Boeien*. Ketens: *Kettingen*.
 Ketter, M. Kettersch.
 Ketting, M. Kettinkje.
 Keu, V., keus, keuen. *Biljart-stok*.
 Keu, V. (gemest) *varken*. Keu is in sommige streken de algemeene eigennaam van 't varken: keu, keu.
 Keuken, V.
 Keule, V. *Een welriekend kruid: boonkruid*. In sommige streken Keune, Kuun *geheeten*.
 Keulenaar, M. *Zeker buitengewoon lang vaartuig*.
 Keur, V.
 Keurs, V., keurzen. Keurslijf.
 Keus, keuze, V.
 Keutel, V.
 Keuvel, V. *Een hoofddeksel van kloosterlingen*. Ook *Eene vrouwenmuts*.
 Kevel, M. *Het tandelooze tandvleesch*.
 Kever, M.
 Kevie, V. *Eene kouw, kooi*. Zie *Aalbezie*.
 Kevis, V., keviszen. *Bijwijf*. Keviskind.
 Kib, kibbe, V. *Het achterste van eene aalfuik*. Kibje, kibbetje. Zie *Aanvraag*.
 Kibbelen, o. w. Ik kibbel, kibbelde, heb gekibbelde.
 Kibbeling, V. *Afval van zoutvisch*.
 Kid, kidde, ked, kedde, V. *Een klein soort van paarden: Hit*.
 Kieken, kuiken, O.
 Kiel (keel), M., kielen (keelen).

Kleedingstuk. — 't Woord is eenesamentrekking van *Kedel*.
 Kiel, M. *Wig, keg*.
 Kiel, V. *De kiel van een vaartuig*.
 Kielhalen, b. w. Ik kielhaal, kielhaalde, heb gekielhaald.
 Kiem, V. *Kiempje*.
 Kienen, o. w. *Met het lotto-spel spelen*. Ik kien, kiende, heb gekiend.
 Kienspel, O. *Lottospel*.
 Kier, M. *Reet*. — *De deur staat op een kier*. In sommige streken luidt dit: *De deur staat op eene gar (garre)*.
 Kies, V., kiezen.
 Kiesch, b. n. en bijw., kiescher, meest kiesch.
 Kieuw, V., kieuwen.
 Kievit, M., kieviten. Kievitsei, O.
 Kiezel, O.
 Kiezen, b. w. Ik kies, koos, heb gekozen.
 Kif, O. *Gebruikte run*.
 Kijf, V. In de uitdrukking *Buitenkijf*.
 Kijken, o. w. Ik kijk, keek, heb gekeken.
 Kijk-in-de-pot, M. en V., kijk-in-de-potten.
 Kijt, *gewoonlijk kuit*, V. *De eieren van visschen*.
 Kijven, o. w. Ik kijf, keef, heb gekeven. *Kijvage*, V.
 Kikker, kikvorsch, M.
 Kil, b. n. en bijw.
 Kil, V., killen. *Eene diepte tus-schen twee droogten*.
 Kilogram, O. *Een Nederl. pond (= 1000 wichtjes of grammes)*.
 Kilometer, M. *Mijl (= 1000 Ned. ellen)*. *Een vierkante kilometer is gelijk 1000000 □ meters of een vierkante mijl*.
 Kim, V.
 Kin, V.
 Kind, O., kinders, kinderen. Kindje, kindjes; kindertjes. Zie *Dag*.

Kindsch, b. n. *Die grijsaard is kindsch. — Dat heugt mij nog uit mijne kindsche dagen* (kinderjaren).
 Kindscheit, V. *Toestand van een grijsaard, die kindsch is, die weer kind wordt.*
 Kindsheid, V. *Eerste jeugd.* Sommigen geven de voorkeur aan de vroegere spelling *Kindscheit*.
 Kina, V.
 Kinine, V.
 Kink, V. *Een draai in een touw.*
 Kinkel, M.
 Kinkhoest, M.
 Kinkhoorn, kinkhoren, M.
 Kinnebak, V., kinnebakken.
 Kinnebakken, O., kinnebakkens.
 Kinnetje, O. *Een achtste deel van een vat. Oudtijds schreef men kindeken.*
 Kip, M. *als scheepswoord. In alle overige beteekenissen V.*
 Kist, V.
 Kit, V. *Groote kruik. Bordeel.*
 Kits, V. *Een licht Engelsch vaartuig.*
 Kittelen (ketelen), o. en b. w. Ik kittel, kittelde, heb gekitteld. Kitteloorig.
 Klaar, b. n. en bijw., klaarder. Klaarlijk.
 Klaarblijkelijk, b. n. en bijw.
 Klaarkomen, o. w. Ik kom klaar, kwam klaar, ben klaargekomen.
 Klaarkrijgen, b. w. Ik krijg klaar, kreeg klaar, heb klaargekregen.
 Klacht, V. *Zie Aanvraag.*
 Klad (kladde), V. Kladderig. Kladpapier.
 Klad, O. *Ruw opstel.*
 Klage, V. *Zie Aanvraag.* Klaaglijk.
 Klak, V. Klakkeloos.
 Klamp, M.
 Klandizie, V. *Zie Aalbezie.*

Blank, M.
 Klap, M. *Slag. — Praat.*
 Klappmuts, V.
 Klappei, V., klappeien. *Babelachtig vrouwspersoon.* Klappei is ontstaan uit klappige. Klappen beteekent praten.
 Klapspaan, klikspaan, M. en V.
 Klapspaan, V. *Molenklapper.*
 Klaroen, V. *Een blaasinstrument. Zie Bazuin.*
 Klasse, V., klassen en klassen.
 Klater, V.
 Klauteren, o. w. Ik klauter, klauterde, heb en ben geklauterd.
 Klauw, M.
 Klauwier (klavier), O., klauwieren.
 Klavaatshamer, M. *Kalfaathamer. Breeuwshamer.*
 Klavecim, klavecimbaal, V. *Zie Bazuin.* Klavecimbel, V. *De piano is eene verbeterde klavecimbaal.*
 Klaver, V. In de beteekenis van *weideklaver* heeft dit woord in de schrijftaal geen meervoud. In sommige streken echter wordt het niet zelden in het meervoud gebruikt: *Dat is goede klaver. De klavers staan goed.* Op aanplakbiljetten vindt men daar dan ook vaak: *Verkoop van klavers te velde.*
 Klaveren, V. meerv. Klaverenaas, klaverenheer enz. Klaverenacht, klaverendrie enz.
 Klavier, O.
 Kleed, O., kleederen, kleeren. *Kledingstuk in het algemeen.* Manskleeren. Vrouwenkleeren
 Kleed, O., kleeden. *Dekkleed en Zeker vrouwenkledingstuk (japon). Tafelkleeden. Vrouwenkleeden. Vloerkleeden.*
 Kleeden, b. w. Ik kleed, kleedde, heb gekleed.

- Kleedermaker, kleermaker en kleerenmaker, M.
 Kleemen, b. w. *Doen kleven.*
 Ik kleem, kleemde, heb gekleemd.
 Kleemsch. *Kleverig, papperig.*
 Kleerage, V. *Zie Bagage.*
 Klei, V. *Zie Aambei.*
 Kleie, V., kleien. *Zemelen van boekweit.*
 Klein, kleen, b. n. en bijw. Kleiner, kleinere. Kleinte. Kleinheid. Kleinigheid.
 Kleinood, O., kleinooden, kleinoodiën. — *Kleinoodiën is het meerv. van een verouderd kleinoodie, ontstaan uit een Latijnsch clenodium.*
 Kleins, klens, V., kleinzen, klerzen. *Filtreerdoek, zeefdoek.*
 Kleinschrift, O.
 Kleinzen, klenzen, b. w. Ik kleins, klens; kleinsde, klensde; heb gekleinsd, heb geklensd.
 Klem, V.
 Klep, V.
 Klepel, M. *Zie Beitel.*
 Kleppel, M.
 Klerk, M.
 Klets, V., kletsen.
 Kletsen, o. en b. w. Ik klets, kletste, heb gekletst.
 Kletsnat, b. n.
 Kleur, V.
 Kleuter, V.
 Kleven, o. en b. w. Ik kleef, kleefde, heb gekleefd. Kleverig.
 Klibber, O. *Zekere gom. Elke kleefachtige stof.*
 Klief, V., klieven. (verouderd) *Kloof.*
 Kliek, V. *Overgeschoten spijs.*
 Kliekje. *Kliekjesdag.*
 Klier, V.
 Klieven, b. w. *Klooven.* Ik klief, kliefde, heb gekliefd.
- Klif, O. *Steile kant, afgang eener steilte.*
 Klifj, O. *Klimop.*
 Klik, M. *Het onderste ijzeren of koperen stuk eener kolf.*
 Klim, O. *Klimop.*
 Klim, M. *Het klimmen: een heele klim.*
 Klimaat, O.
 Klimop, O. *voor het loof, M. voor den boom.*
 Kling, V.
 Kling, V., klingen. *Duinen. Heuvelklingen.*
 Klink, M. *Klap.*
 Klink, V. *De klink eener deur.*
 Klinket, O. *Kleine deur in eene stadspoort enz.*
 Klip, V.
 Klis, V.
 Klisteer, V., klisteeën.
 Klisteeën, b. w. Ik klisteer, klisteerde, heb geklistoord.
 Klit, klitte, V. *Klis.*
 Klits, V. *Eene teef.*
 Kloek, b. n. en bijw. *Kloekaard. Kloekelijk.*
 Kloen, O. *Kluwen.*
 Kloet, M. *Schippersboom. Kalkklopper of kalkstok.*
 Kloek, M. *Teug. Zeker geluid onder het drinken.*
 Kloek, V. *Uurwerk.* — *Glazen stolp enz. — Kloekkenist, M. Kloekereep en kloekreep, M.*
 Kloek, V. *Kloekhen.* In sommige streken luidt dit *Kloek: Kloeke.*
 Kloeker, M. *Pijpewroeter.*
 Klommer, M. *Leugen, uitvlucht.*
 Klomp, M.
 Klongel. *Zie Klungel.*
 Klont, V., klonten.
 Klonter, M., klonters.
 Kloof, klove, V., kloven.
 Klooster, O.
 Kloosterling, M. en V. *Kloosterlinge, V. Zie Aanhangeling.*
 Kloot, M., klooten.

Klooven, b. w. *Doen splijten*. Ik kloof, kloofde, heb gekloofd.
 Klop, M. *Slag*.
 Klop, V. *Geestelijke dochter*.
 Klophengst, M.
 Klos, M.
 Klouwen. Zie *Kluwen*.
 Klovenier, kolvenier, M. *Kolfdrager*.
 Klucht, V. *Boert*.
 Klucht, V. *Mast*.
 Kluft, V. *Kloof, spleet*. Ook: *Wijk eener stad*.
 Kluij, M. *Het kluijen*.
 Kluij, V., kluijen. *Klaww*.
 Kluis, kluije, V., kluijen.
 Kluis, V.
 Kluit, V.
 Kluijen, b. w. Ik kluij, kloof, heb gekloven. *Voor kluijen hoort men in sommige streken knuiven. In meer woorden zijn l en n wisselletters: kluppel, knuppel*.
 Kluijen, o. w. Ik kluis, kluisde, heb gekluisd.
 Kluizenaar, M., kluizenaren en kluizenaars.
 Klungel, klongel, V.
 Kluppel, knuppel, kneppel, M.
 Kluts, V.
 Klutsen, b. w. Ik kluts, klutste, heb geklutst.
 Kluun (kluin, kleun, kloen), V. en O. *Zekere gebaggerde turf. Ook eene soort van bier*.
 Kluwen, kloen, O.
 Knaap, M., knapen.
 Knak, M., knakken.
 Knap, M. *Geluid*. Ook: *Spijs*.
 Knapkoek, M. *een koek, V. als stofnaam*.
 Knarsen, knarsen, o. w. Ik knars, knarste, heb geknarst.
 Knarsbeen of knarsebeen.
 Knarseta: den.
 Knaster, M. *Fijne soort van rooktabak*.
 Knecht, M., knechts, knecht-

ten. Knechtsch. Knechtelijk. Knechtje, knechtke, knechten.
 Kneden, b. w. Ik kneed, kneedde, heb gekneed.
 Kneep, V., knepen.
 Knekel. Zie *Kneukel*.
 Knel, V.
 Kneppel, M. *Knuppel, kluppel*.
 Knarsen. Zie *Knarsen*.
 Knetteren, knitteren, o. en b. w. Het knettert, knetterde, heeft geknetterd.
 Kneu, V., kneuën. *Zekere zangvogel, ook Kneuter* geheeten.
 Kneukel, knokkel, knokel, knekel, M. Knekelhuis.
 Kneuter, V. Zie *Kneu*.
 Knevel, M., knevels.
 Knevelen, b. w. Ik knevel, knevelde, heb gekneveld. Knevelarij.
 Knibbelen, o. w. Ik knibbel, knibbelde, heb geknibbeld.
 Knie, V., knieën. Zie *Aalbezie*.
 Kniesen, knijzen, o. w. Ik knies, kniesde, heb gekniesd. Kniezzer. Kniesoor.—*Knijzen wordt in sommige streken vervoegd: Ik knijs, knees, heb geknezen*.
 Knijf, O., knijven. *Knipmes*.
 Knijp, V. *Hij zit in de knijp*.
 Knijpen, b. w. Ik knijp, kneep, heb geknepen.—*Knijpen is hetzelfde als Nijpen, waarvan het door voorklamping der k gevormd is*.
 Knik, M.
 Knikkebollen, o. w. Ik knikkebol, knikkebolde, heb geknikkebold.
 Knikker, M.
 Knip, M. *Het knippen. Hij gaf hem een knip voor den neus*.
 Knip, V. *Werktuig*.
 Knobbel, M.
 Knod, knodde, V. *Een knoop, knobbel*.

Knoeien, b. en o. w. Ik knoei, knoeide, heb geknoeid.
 Knoest, M.
 Knoet, M.
 Knoffelen. Zie *Knuffelen*.
 Knoflook (knoplook, knooplook), O.
 Knok, M., knokken.
 Knokkel, M. *Kneukel*.
 Knol, M. *Eene raap*. Ook *Een slecht paard*.
 Knook, M., knoken.
 Knoop, M., knoopen.
 Knoopschaar, V. *Eene schaar om knoopen te poetsen*.
 Knoopschaar, V. *Eene schaar om te knoopen*.
 Knop, M., knoppen.
 Knor, M., knorren.
 Knorf, M., knorven. *Een hard lichaam, eene verharding*.
 Knorfbeen, d. i. *Kraakbeen*.
 Knorhaan, M.
 Knot, V., knotten. *Ineenge-draaid bosje gehegeld vlas*.
 Knots, V.
 Knuffelen, knoffelen, b. w. Ik knuffel, knuffelde, heb geknuffeld. *Ruw schudden, — drukken*.
 Knuist, knoest, M.
 Knuppel, kneppel, M.
 Knuren, o. w. *Talmen, leuteren*.
 Ik knuur, knuurde, heb geknuurd.
 Knutselen, b. w. Ik knutsel, knutselde, heb geknutseld.
 Kodde, V. *Snakerij*. Koddig.
 Koddebeier, M. *Oppasser der jacht en visscherij. Eigenlijk knotsdrager of knotszwaaijer*.
 Koddenaar, M. *Eene kneu*.
 Koe, V., koeien. Koetjes.
 Koeionneeren, b. w. *Bejegenen, plagen, zeer lastig vallen*. Ik koeionneer, koeionneerde, heb gekoeionneerd.
 Koek, V. *als stofnaam, M. als een gebak*. Geef mij van die

koek. Hij kocht ecnen peperkoek.
 Koekoek, M.
 Koelte, V. Zie *Aanstalte*.
 Koepel, M.
 Koer, M. *Toren:vachter*.
 Koers, M.
 Koest, tusschenw.
 Koet, V. *Kleine witte eend. Waterhoen*. Meerkoet. *Wulp*.
 Koets, V., koetsen. *Rijtuig. Bed*.
 Kof, V. Zie *Aak*. Kofschip.
 Koffer, M.
 Koffertorie, O., koffertoriën. *Om-slag van een boek*. Het is een Latijnsch basterdwoord.
 Koffie, V.
 Kog, kogge, V. *Een vaartuig*.
 Kogel, M.
 Kok, M., koks.
 Koken, o. en b. w. Ik kook, kookte, heb gekookt.
 Kokendheet, b. n.
 Koker, M. *Mannelijk persoon die kookt*.
 Koker, M. *Pennenkoker*.
 Koket, O. *Al wat gekookt is*.
 Kokinje, V., kokinjes.
 Kokosboom, M., kokosboomen.
 Kokosnoot, V., kokosnoten.
 Kol, M. *Slag voor het hoofd met een hamer of een bijl*.
 Kol, V. *Witte plek, bles of blesje geheeten, voor den kop van een paard*. Ook *Heks. Tooverkol*.
 Kolder, M. *Een lederen harnas, dat veleer borst en rug bedekte. — Eene ziekte onder de dieren*. Dat paard heet den kolder in den kop.
 Kolf, V.
 Kolibrie, M. *Kolibrietje*.
 Koliek, O.
 Kolk, V.
 Kollebloem, V. *Korenroos, klapproos, in sommige streken kankerbloem en rozewied geheeten*.

- Kolokwint, M. *Kwintappel: eene bittere vrucht.*
- Kolom, V., kolommen.
- Kolonel (kornel), M., kolonels.
- Kolonie, V., koloniën.
- Koloriet, O.
- Kolos, M. *Reuzenbeeld. Gevaarte.*
- Kolvenier. *Zie Klovenier.*
- Kom, V. Kommetje.
- Kombaars, V., kombaarzen. *Scheepsdeken.*
- Kombof, V., kombofs, komboffen. *Eene keuken of hok, waarin men kookt en stookt en allerlei ruw huiswerk verricht.*
- Kombuis, V., kombuizen. *Scheepskeuken.*
- Komediant, M.
- Komedie, V., komedies. *Schouwburg. Comedie* beteekent *blijspel.*
- Komeet, V., kometen.
- Komen, o. w. Ik kom, kwam, ben gekomen.
- Komfoor, O., komforen.
- Komijn, M. Komijnaas, komijnekaas, V.
- Komkommer, V.
- Kommer, M. *Zorg.*
- Kommer, V. *Hazendrek.*
- Kommies, M., kommiezen. *Ambtenaar bij de belastingen. — Commies is een ambtenaar aan een ministerie.*
- Kompas, O., kompassen.
- Komplot, O.
- Komst, V.
- Kond, b. n. Komt voor in *Kond* doen en in: *Een iegelijk zij kond.* Kondschap, V.
- Konfijt, O.
- Konfjten, b. w. Ik konfijt, konfjtte, heb gekonfijt.
- Konfilje, V. *Een welriekend kruid: citroenkruid, melisse.*
- Kongeraal, M. *Zeeaal.*
- Konijn, O. Konijnevel. Konijnenhol, -jacht, -pastei.
- Koning, M. Koninkie. Koninkrijk. Koninklijk.
- Koningin, V. Koninginnenkroon.
- Konkel, M. *Slag, stoot.*
- Konkel, V. *Eene luie en slordige vrouw. Oorspronkelijk beteekende konkel spinrokken: een werktuig, waarom men het vlas windt, dat men spinnen wil.*
- Konradijn, M.
- Konstabel, M. *Busschietter, kanonnier.*
- Konterfeiten, b. w. *Afbeelden.* Ik konterfeit, konterfeitte, heb gekonterfeit.
- Konterfeitsel, O. *Afbeeldsel.*
- Konvooi, O., konvooiën.
- Konzenielje, V. *De volksterm voor Cochenille.* *Zie dit woord.*
- Kooi, V., kooien.
- Kook, V. *Het water is aan de kook.*
- Kool, V., kolen. *Brandstof.* Houtskolen. Steenkolen. Bruinkolen.
- Kool, V., koolen. *Een bekend gewas.* Roode- en wittekoolen.
- Koomenschap, V. *Koomenschap doen, koophandel drijven. — Koomenschap staat voor koommanschap en dit weder voor koopmanschap. Het eerste deel van koomenschap treft men ook aan in*
- Koomenij, V. *Kruidenierswinkel. Dit woord is ontstaan uit koopmannij en daarom verdient de spelling met oo de voorkeur.* Koomenijswinkel.
- Koon, V., kooien.
- Koop, M., koopen.
- Koopen, b. w. Ik koop, kocht, heb gekocht. Kooper.
- Koopman, M., kooplieden en kooplui. Koopmansstijl.
- Koor, O., koren.
- Koord, O. en V. *Het wordt ook als voorwerpsnaam O. ge_*

bruikt. In enkele gevallen is het V., inz. van de koord eens koordedansers.
Koorde, V. *Eene lijn in den cirkel.*
Koorn. Zie *Koren.*
Koorts, V., koortsen. *Koortsig.*
Koot, V., kooten. *Bikkels. Pooten.*
Kooten, o. w. *Bikkelen.* Ik koot, kootte, heb gekoot.
Koozen, o. w. *Kouten.* Ik koos, koosde, heb gekoosd. *Liefkoozen, b. w.*
Kop, M.
Koper, O. *Koperen, stoff. b. n.*
Kopie, V., kopieën. *Nabootsing. Dit schilderstuk is eene kopie naar het oorspronkelijke.*
Kopij, V. *Handschrift voor de pers. Deze kopij is niet leesbaar.*
Koppel, M. *Koppelband, ook troep, hoop, menigte: een koppel zwanen.*
Koppel, O. *Paar. Een koppel duiven, een doffer en een wijfje.*
Koppermaandag, Koppertjesmaandag, M. *De tweede maandag in het nieuwe jaar.*
Koraal, M. *Koorjongen.*
Koraal, O. *Koorzang.*
Koraal, O. *voor de stof, V. voor het daaruit vervaardigde voorwerp.*
Korbeel, M., korbeelen. *Een vooruitstekende steen, waarop een balk rust.*
Kordaat, b. n., kordater, kordaatst.
Kordelier, M., kordelieren en kordeliers. *Een Minderbroeder, Franciscaan, aldus geheeten naar de koord [Fr. corde], die hij om het lijf draagt.*
Kordewagen, M. *Kruiwagen. Kordewagen is ontstaan uit*

krodewagen. Voor kordewagen hoort men niet zelden kortewagen.
Koren, koorn, O.
Koren, b. w. Ik koor, koorde, heb gekoord. *Braken, overgeven.*
Korf, M., korven.
Korhaan, M.
Korhoen, O., korhoenders, korhoenderen.
Koriander, M. *Eene plant.*
Korint, korent. Zie *Krent.*
Kornel, M. Zie *Kolonel.*
Kornel, V. *Fijne zemelen.*
Kornet, M. *Vaandrig te paard.*
Kornet, V. *Een kromme hoorn. Ook Eene vrouwenmuts.*
Kornis, V., kornissen. *Kroonlijst.*
Kornoelje, V. *Eene steenvrucht, die eenigszins naar eene kers gelijkt.*
Kornuit, M., kornuiten. *Makker.*
Korporaal, M., korporaaals, korporalen.
Korren, o. w. *Oesters of garnalen vangen. — Geluid geven (van duiven). Ik kor, korde, heb gekord.*
Korre, V. *Sleepnet.*
Korrel, V., korrels en korrelen.
Korset, O., korsetten.
Korst, V.
Kortage, V. Zie *Bagage.*
Kortegaard, V. *Wachthuis. — Verbasterd uit het Fransche Corps de garde.*
Kortelas, V. *Eene korte, breede sabel. Verbasterd uit het Fr. Coutelas.*
Kortelijk, bijw. *Kortelings, bijw. Kortswijl, V.*
Korzal, korzelig, b. n. en bijw.
Kossem, M. *Halskwab.*
Kost, M., kosten. *Onkosten. Kostelijk. Kosteloos.*
Kost, M., kosten. *Spijs. Kosthuis.*

- Koster, M. Kosterin, V. Kosteres.
- Kostuum, V., kostumen en kostumes.
- Kotelet, V., koteletten. *Ribbestukje.*
- Kot, O., kotten. *In sommige streken luidt het meervoud koten.*
- Koteren, b. w. *Uitstooten.* Ik koter, koterde, heb gekoterd.
- Kotter, M. *Een vaartuig.* Zie *Aak.*
- Koud, b. n. en bijw., kouder, koudst. Kouwelijk.
- Koude, kou, V. Kouwetje.
- Koukleum, M. on V.
- Kous, V., kousen. Kouseband.
- Kout, M.
- Kouter, M. *Prater.*
- Kouter, O. *Ploegijzer.*
- Kouw, V. *Kooi.*
- Kozijn, O. *Neef.* Fr. *Cousin.*
- Kraag, M., kragen.
- Kraai, V., kraaien. *Zeker vaartuig.* *Zekere vogel.* Kraaitje.
- Kraak, krak, M.
- Kraak (karaak), V. *Een Portugeesch vaartuig.* Zie *Aak.*
- Kraal (koraal), V.
- Kraal, V. *Gehucht.*
- Kraam, V. *In alle beteekenissen.*
't Wordt in sommige streken in de beteekenis van kermiskraam O. gebruikt.
- Kraam, V. *Bevalling.*
- Kraan, V. *Tap en Hyschtuig.*
- Kraan, M. *Kraanvogel.*
- Krab, V., krabben. *Krabje.*
Een krauw. Een schaalvisch.
- Krabbel, V.
- Krabben, b. w. Ik krab, krabde, heb gekrabd.
- Kracht, V. *Krachtelijk.* *Krachten.*
- Kraf, karaf, V.
- Krak, M., krakken.
- Krakeel, O., krakeelen.
- Krakeelen, o. w. Ik krakeel, krakeelde, heb gekrakeeld.
- Krakeling, M. *Krakelingetje.*
Een gebak.
- Kram, V. *Krammetje,* O.
- Kramer, M.
- Kramp, V.
- Krang, b. n. en bijw. *Verkeerd, het binnenste buiten.*
- Krangkant.
- Krankheid, krankte, V.
- Krans, M., kransen.
- Kransen, b. w. Ik krans, kranste, heb gekranst.
- Krant (courant), V.
- Krap, meekrap, V.
- Krap, V. *Kram, haak of slot a in een boek, om het dicht te houden.*
- Krap, V. *Varkensrib.*
- Krap, krapjes, bijw.
- Kras, V. *Schrap.*
- Krasgat, O. *Zakgat in een vrouwenrok.*
- Krassen, o. w. Ik kras, kraste, heb gekrast.
- Krat (kret), O., kratten. *Loshangend achterschot van een wagen.*
- Krauw, V.
- Krauwage, V. Zie *Bagage.*
- Krauwel, M. Zie *Beitel.*
- Kreatuur, O., kreaturen.
- Kreb. Zie *Krib.*
- Krediet, O. *Geloof, vertrouwen enz. Zie verder Credit.*
- Kreeft, M. *Kreeftsschaar.*
- Kreek, V., krekten.
- Kreel (kriel), V., kreenen. *Smal boordsel.*
- Kreet, M., kreten.
- Kregel, b. n. en bijw. *Ook Kriegel, krijgjel.*
- Kreits, M., kreitsen.
- Krekel, M.
- Kreng, O. *Krengetje.*
- Krenselen, b. w. *Het zuiveren van het zaad met de wan.* Ik krensel, krenselde, heb gekrenselde.

Krent (korent, korint), V. Krentenbrood, -koek. Krenteboom.
 Krepel. Zie *Kreupel*.
 Kret. Zie *Krat*.
 Kreuk, V.
 Kreukel, V.
 Kreupel, b. n. en bijw.
 Kreus, V. *Eene kerf in duigen*.
 Krevel, krieuwel, V.
 Krib, kribbe, V. Kribje, kribbetje, O.
 Krib, V., kribben. *Kijfzieke vrouw*.
 Kriek (krekel), V.
 Kriek, V. *Eene soort van kers*. Kriekeboom.
 Kriel, M. en V. *Klein mensch*.
 Kriel, V. *Mand*.
 Kriel, O. *Uitschot, klein goed*.
 Kriel, b. n. en bijw. *Dartel*.
 Kriepe (krippe), V. *Een kruip-hennetje*.
 Kriuwelen, o. w. Ook Kriebelen, krevelen. Het krieuwelt, krieuwelde, heeft gekrieuweld.
 Kriemel, V. *Klein afgescheurd stuk*. *Ik heb er geen kriezeltje* (griezeltje, brijzeltje) *van gehad*.
 Krijg, M.
 Krijgen, o. w. *Oorlogen, krijg voeren*. Ik krijg, krijgde, heb gekrijgd.
 Krijgen, b. w. *Ontvangen*. Ik krijg, kreeg, heb gekregen.
 Krijgshier, O., krijgshieren.
 Krijgzuchtig, b. n.
 Krijsch, M.
 Krijschen, o. w. Ik krijsch, krijachte of kreesch, heb gekrijscht of gekreschen.
 Krijt, O. *in alle betekenissen*. *Rood- en zwartkrijt*. — *De ridders verschenen geharnast in het krijt* (strijdperk).
 Krijten, o. w. Ik krijt, kreet, heb gekreten.
 Krijzelen, krijzeltanden, o. w.

Knarsen, knarsetanden. Ik krijzel, krijzede, heb gekrijzeld.
 Krikken:ik, V. *Zeker werktuig om zware balken, steenen enz. op te hijschen*.
 Krimp, V. *Zij geven nog geene krimp*.
 Krimpen, b. en o. w. Ik krimp, kromp, heb en ben gekrompen.
 Kring, M. Kringetje.
 Krinkel, M., krinkels. *Eene kronkelende bocht*.
 Krinsen, b. w. *Zuiveren*. Ik krins, krinste, heb gekrinst. Zie *Krenselen*.
 Krioelen, o. w. Het krioelt, krioelde, heeft gekrioeld.
 Krip, O. Krippen, stoff. b. n.
 Kris, V. *Dolk of ponjaard der Maleiers*.
 Kris. *Bij kris en kras*.
 Kristal, O., kristallen. Kristallen, stoff. b. n.
 Kristallijn, O.
 Kritiek, b. n., kritieker, kritiekst. *Hachelijk*.
 Kritis. Zie *Kreits*.
 Krocht (kroft), V. *Spelonk of hol*. *Schuilplaats van het woudgedierte*. — *Enkele kerken hebben onderaardsche kerken of kapellen, krochten* (crypten) *geheeten*. *In de dichtkunst beteekent krocht een ellendig huis*.
 Krodde, V. *Zeker onkruid, dat vooral onder de haver groeit*.
 Kroeg, V.
 Kroep, V. *Eene veelal doodelijke keelziekte*.
 Kroes, M., kroezen.
 Kroes, b. n. en bijw., kroezer, kroest. Kroeskop.
 Krok, V. *Zeker onkruid, wilde wikke geheeten*.
 Krokodil, M. Krokodillentranen, M. meerv.

- Krokus, M. *Eene bekende bloem.*
 Krol, O. *Een nietig huisje. Eene hut.*
 Krols, bijw. Krolsch, b. n.
 Krombeen, kromhals, kromneus, kromtong, kromvoet, M. en V.
 Kromhals, V. *Retort.*
 Kromte, V. *Zie Aanstalte.*
 Kromtrekken, o. w. *Trek krom, trok krom, is kromgetrokken. Deze plank is door de warmte kromgetrokken.*
 Kromtongen, o. w. *De taal radbraken.* Ik kromtong, kromtongde, heb gekromtongd.
 Kronen, b. w. Ik kroon, krōonde, heb gekroond.
 Kroniek, V. *Zie Fabriek.*
 Kronkel, M.
 Kroon, V., kronen. Kronengoud, O.
 Kroos, V., krozen. *Zie Kreus.*
 Kroos (kroost), O. *Eendekroos, eendengroen: water- of moeraslinzen: eene plant.*
 Kroos, kroost, O. *Het binnenste of de afval van eenden en ganzen.*
 Kroost, O. *Kinderen. De ouders beminnen hun kroost. — Nakroost. Nageslacht.*
 Kroosje, O. *Damascuspruim.*
 Kroot, V., krotten.
 Krop, M. *Voormaag. Gezwel.*
 Krop, V. *Eene krop sla.*
 Krop, O. *Ongebuid meel, in sommige streken Krop-uitden-zak geheeten.*
 Krot, O. *Nietig huisje. Hut. Zie Krol.*
 Kruchen, o. w. *Stenen. Ik kruch, kruchte, heb gekrucht. Krucherd. — In sommige streken zegt men Krukken voor Kruchen.*
 Kruid, O. *Kruidkenner. Kruidkunde. Kruidje-roer-mijniet.*
 Kruiden, b. w. Ik kruid, kruidde, heb gekruid. — *Gekruide wijn.*
 Kruidenier, M.
 Kruidrazijn, kruidenazijn, M.
 Kruiderkaas, kruidkaas, V.
 Kruiderwijn, M.
 Kruidery, V. *Zie Babbelarij.*
 Kruien, b. en o. w. Ik krui, kruide of krooi, heb gekruid of gekrooien. *Kruiing, V.*
 Krui, V.
 Kruil, V. *Komt voor in de uitdrukking Om de kruil, d. i. voor de grap.*
 Kruiing, M. *Eene soort van appel.*
 Krui, V. *Kruiimpje.*
 Kruiemel, V., kruiemels en kruiemelen.
 Krui, V.
 Kruien, o. w. Ik krui, kroop, heb en ben gekropen.
 Kruis, O., kruisen.
 Kruisbeeld (crucifix), O.
 Kruiselings, bijw.
 Kruisen, b. en o. w. Ik kruis, kruiste, heb gekruist.
 Kruisigen, b. w. Ik kruisig, kruisigde, heb gekruisigd.
 Kruisiging, V. *Zie de noot bij Bevochten.*
 Kruit, buskruit, O. *Rattenkruit, O.*
 Kruiwagen, M.
 Kruizeel, O., kruizeelen. *In sommige streken Hangzeel geheeten.*
 Kruizemunt, V. *Eene plant. De beteekenis is Kroeze munt, d. i. gekrulde munt. Zoo heeft men ook Pepermunt, Watermunt.*
 Kruk, M. *Een persoon.*
 Kruk, V. *Een voorwerp.*
 Krul, V.
 Krulbol, M. *Een platronde bol, waarvan het eene platte vlak grooter is dan het andere,*

en waarmee men, vooral in Vlaanderen, naar den staak bolt.

Krullebol, krulkop, krullekop, M. en V. *Een persoon met krulhaar.*

Kub, kubbe, V. Zie *Kib.*

Kuch, V.

Kuch, O. *Droog kommiesbrood.*

Kuchen, o. w. Ik kuch, kuchte, heb gekucht. Kucher.

Kudde, V. Kuddeetje, kuddeke, kuddeken, O.

Kuf, V. *Kit, vuile kroeg.*

Kuier, M.

Kuif, V., kuiven.

Kuiken. Zie *Kieken.*

Kuil, M.

Kuip, V.

Kuiper, M.

Kuis, V., kuizen. *Knots.*

Kuisch, b. n. en bijw., kuischer, meest kuisch.

Kuischen, b. w. *Reinigen, zuiveren.* Ik kuisch, kuischte, heb gekuischt. Kuischkalf: *Een jong kalf van het mannelijk geslacht.*

Kuit, V. *Lichaamsdeel.* Ook *Zaad van een visch.*

Kuiter, V. *Wijfesvisch.* — *In sommige streken hoort men in plaats van kuiter, kieter, evenals voor kuit, kiet.*

Kullekenskruid, O. 't Wordt o. a. ook *Hondekenskruid* en *Standelkruid* geheeten.

Kunde, V.

Kunne, V. *Geslacht.* Zie *Aanvraag.*

Kunnen, o. w. Ik kan; kon, konde; heb gekund 1). — *In plaats van kon hoort men in sommige streken niet zelden kost.*

Kunst, V. Kunstelijk. Kunste-loos.

Kurk, O. *voor de stof, M. voor het daaruit vervaardigde voorwerp.* *Het kurk komt van den bast van den Spaanschen kurkeik.* Geef mij dien kurk. Kurketrekker, kurketang. Kurkenmandje.

Kurkuma, V. *Geelwortel.* De wortel van de Indische saffraanplant.

Kus, M., kussen.

Kussen, b. w. Ik kus, kuste, heb gekust.

Kussen, O., kussens.

Kust, V. *Oever.*

Kust, V. *Verkiezing.* In de uitdrukking: *Te kust en te keur.*

Kusting, V. *Onderpand, hypotheek.*

Kuun, V. Zie *Keule.*

Kuur, V., kuren.

Kwaad, O. Het meervoud komt alleen voor in het gezegde: *Men moet van twee kwaden het beste kiezen.*

Kwaad, b. n. en bijw., kwader of erger, kwaadst of 'ergst.

Kwaal, V.

Kwaart, V. *In Groningen eene karnemelksmaat.*

Kwab (kwabaal), V.

Kwab, kwabbe, V. *Een lillende klomp vleesch.*

Kwak, M.

Kwaker, M.

Kwakkel, M. *Wachtel, kwartel: zekere vogel.* — *Domme kwakkel, domme kerel, ook bloot kwakkel* geheeten. In: *het is een doove kwakkel, schijnt doof, de beteekenis te hebben van dom; want een kwakkel is niet doof, maar uiterst fijn*

1) De deelwoorden *gekund, gemoeten, gemoogd, gedurfd* moeten zooveel mogelijk vermeden worden. Men schrijve liever *Hij heeft het durven, kunnen, mogen, moeten doen, dan Hij heeft (het) gedurfd, gekund, gemoogd, gemoeten.*

- van gehoor. *Een doove kwakkel en een domme kwakkel* zouden dus hetzelfde beteekenen.
- Kwakzalver**, M.
- Kwalie**, V., kwalïën en kwalies. *Eene vrouw, die kwaliet.*
- Kwaliën**, o. w. *Teemchtig met kinderen praten; teemchtig en gedurig hetzelfde zeggen.* Ik kwalic, kwaliede, heb gekwalied, Kwaliemoer. *Kwalieachtige best.*
- Kwalle**, V. *Een weekdier: Zee-netel.*
- Kwalm**, M. *Dikke damp, walm. Met voorklamping der k van walm gevormd.*
- Kwalster**, M. *Kwalsterboom, lijsterbesseboom. — Ook Rochel, fluim.*
- Kwanselen**, o. w. Ik kwansel, kwanselde, heb gekwanseld.
- Kwansuis**, kwanswijs, bijw. *In schijn, geveinsd.* Dit woord, ontleend aan het Latijn, wordt in verschillende streken verschillend uitgesproken, terwijl 't dan niet zelden voorafgegaan wordt door 't voorzetsel voor: *De kaars viel omver kwanswijs. Zij deden het (voor) kwansuis (konsuis).*
- Kwant**, M.
- Kwapsch**, b. n. *Ongesteld, onpasselijk. Ik ben zoo kwipsch en zoo kwapsch.*
- Kwarrel**, M. *Eene kleine, ineen-gegroeië vrucht.*
- Kwart**, O.
- Kwartaal**, O.
- Kwarteel**, O., kwarteelen. *Zeker vat voor natte waren.*
- Kwartel**, M. *Deze vogel wordt in sommige streken Kwakkel geheeten.*
- Kwartier**, O.
- Kwartijn**, M. *Een boek in quarto.*
- Kwarts**, O., kwartsen. *Eene steensoort.*
- Kwassiehout**, O. *Bitterhout: Het hout van den kwassiehoutboom uit Guiana (in Zuid-Amerika).*
- Kwast**, M. *Knoest. Ook Borstel.*
- Kwee**, V., kweeën. *Kweepeer.*
- Kweek**, V. *Puingras.*
- Kweekeling**, M. en V. *Kweeke-linge, V. Zie Aanhangeling.*
- Kweeken**, b. w. Ik kweek, kweekte, heb gekweekt.
- Kweelen**, o. w. *Eene samen-trekking van kwedelen, d. i. zingen. Hij kweelt, kweelde, heeft gekweeld.*
- Kween**, V., kwenen. *Eene onvruchtbare koe.*
- Kweern** (kweren), V. *Handmolen.*
- Kweesten**, o. w. *Vrijen (op Texel en Vlieland) en wel, terwijl deuren en vensters openstaan en de minnaar op de deken zit of ligt, waaronder zijne beminde rust. Ik kweest, kweestte, heb gekweest.*
- Kweken**, kwekken. *Zie Kwaken.*
- Kwel**, V. *Kwelling. Ook Wel.*
- Kwelwater**, d. i. *Welwater.*
- Kwelder**, V. *Land buitendijks.*
- Kweldergras**. *Kwelderboter.*
- Kwelen**, b. w. *Kwijnen. In sommige streken luidt het Kwellen: Dat kind kwelt. — Ik kweel, kweelde, heb gekweeld.*
- Kwendel**, V. *Wilde tijd.*
- Kwern**. *Zie Kweern.*
- Kwets**, V. *Eene langwerpige blauwe pruim. — Ook Kwetsing.*
- Kwetsuur**, V., kwetsuren.
- Kwetteren**, o. w. *Hij kwettert, kwetterde, heeft gekwetterd. Hoor de zualuwen eens kwetteren.*
- Kwezel**, V., kwezels.
- Kwibus**, M., kwibussen. *Een kwast, een zot*

Kwidam, M., kwidams. *Een zonderling mensch.*
 Kwijl, V.
 Kwijlen, o. w. Ik kwijl, kwijlde, heb gekwijld.
 Kwijn, M. *Kwijning.*
 Kwijnen, o. w. Ik kwijn, kwijnde, heb gekwijnd. *Kwijning*, V.
 Kwijt, bijw.
 Kwijten, terugw. w. Ik kwijt mij, kweet mij, heb mij gekweten. *Kwijting*, V.
 Kwijtraken, b. n. Ik raak kwijt, raakte kwijt, ben kwijtgeraakt.
 Kwijtschelden, b. w. Ik scheld kwijt, schold kwijt, heb kwijtscholden. *Kwijtschelding*, V.
 Kwik, V. *Beuzeling.*
 Kwik, b. n. *Levendig, vlug.* — *Kwikzand*, d. i. *drijfzand.*
 Kwik, O. en V. *Eene verkorting van kwikzilver*, d. i. *levend*

zilver.
 Kwikstaart, M. *Een vogeltje, ook Wipstaartje, bouwmees-tertje* geheeten.
 Kwinkeleeren, o. w. Ik kwinkeleer, kwinkeleerde, heb gekwinkeleerd. *Met een trillenden gorgel zingen, als de vogels.*
 Kwinkerd, M. *Iemand, die scheel ziet.*
 Kwinkslag, M.
 Kwint, V. *Eene looze streek.*
 Kwintappel, M. Zie *Kolokwint.*
 Kwipsch, b. n. Zie *Kwapsch.*
 Kwispedoof, O., kwispedoren.
 Kwispel, M.
 Kwispelstaarten, o. w. Ik kwispelstaart, kwispelstaarte, heb gekwispelstaart.
 Kwisten, b. w. *Verkwisten.* Ik kwist, kwistte, heb gekwist.
 Kwistpenning, M. en V.

L.

L, v. l's. Zie A.

Laag, lage, V.

Laai, laaie, V. *Vlam. Het kind stond in lichter laaie.* Niet zelden wordt, daar velen de bet. van laaie niet kennen, de uitdrukking *lichter laaie vlam* gehoord, in welke *vlam* natuurlijk overtollig is. In: *Het kind stond lichterlaai in brand* is *lichterlaai*, ontstaan uit *ter lichterlaai*, een bijwoord geworden. *Lichterlaai* komt enkele malen als *bijv. n.* voor: *lichterlaaie min.* In sommige streken hoort men het werkwoord *laaien* in de beteekenis van *vlammen*: *Hij laaide van kwaadheid*, d. i.: *Hij zag rood, vlamde van kwaadheid.* Zoo

ook: *Hij was laaiend of laaiende kwaad.*
 Laai, b. n. *'t Zijn kolken louter licht, waaruit een laaie brand van vlammeend purper stijgt en borlend diamant.*
 Laan, V.
 Laars, V., laarzen. *Laarzenmaker. Laarzeschacht* enz.
 Laarzentrekker, M. *Houten werktuig om de laarzen uit te trekken. Despelling Laarzetrekker zou echter ook in deze beteekenis de voorkeur verdienen, maar daar men gewoonlijk twee laarzen van 't lijf trekt, heeft de Redactie van het Woordenboek der Nederlandsche taal gemeend in deze beteekenis laarzen-trekker te moeten schrijven.*

Laarzetrekker, M. *Trekker aan de binnenzijde van de laars, gewoonlijk bloot trekker geheeten.*

Laat, b. n. en bijw., later, laatst of lest. *Laatst* is het tegenovergestelde van *eerst* en *vroegst*; *lest* is alleen het tegenovergestelde van *eerst*. 't Komt vooral bij de dichters voor. *Lest heugt brst. Ten langen leste. Lestmaals.* — *Lest* staat voor *letst*, gelijk *best* staat voor *betst*.

Laatdunkendheid, V.

Labbaar, V. *Groote linnen halsdoek.*

Labbei, V. *Eene klappei, eene snapster.*

Labbekak, M. en V., labbekaken.

Labben, o. w. *Snappen.* Ik lab, labde, heb gelabd.

Labberdaan, abberdaan, V. Zie *Abberdaan.*

Labberlot, M. *Nachtbraker. Straatschender. Lichtmis.*

Labberlot, V. *Sloep.*

Labyrint, O.

Lach, M.

Lachebek, M. en V.

Lachen, o. w. Ik lach, lachte of loeg, heb gelachen.

Lachter, M. *Laster, smaad.* Dit woord is verouderd.

Ladder, V. *In sommige streken Leer, eene samentrekking van Leeder.*

Lade, la, V., laden. Laatje.

Laden, b. w. Ik laad, laadde, heb geladen. *Voor laadde vindt men bij dichters soms loed.* — Lading, V.

Lafenis, V.

Lak, O. *Zegellak.*

Lak, M. *Lastering.*

Lak, O. *Een poel, een meer.* Fr. *lac.* In deze bet. is 't woord verouderd.

Lak, b. n. 't *Is al lak*: 't is niets waard, 't beteekent niets.

Lakei, M., lakeien.

Laken, O.

Lakensch, stoff. b. n.

Lakkeris, lakkris, V. In Groeningen *drop.* Dit woord is verouderd.

Lakooi, V. *Violier.* Lakooienbed.

Lam, O., lammeren. Lammetje, lammetjes, lammertjes. Zie *Dag.*

Lambrizeering, V.

Lamfer, M. en O. *Rouwsluier,* in sommige streken *Lamper* geheeten.

Lammeling, M. en V. *Lammeling,* V.

Lammertjesbaai, V. *Fijne baai, aldus geheeten, omdat zij oorspronkelijk van lamswol vervaardigd werd.*

Lammertsnoot, V. *Eigenlijk Lambertsnoot: eene soort van groote hazelnoot, die omstreeks Sint Lambert (17 September) rijp wordt.*

Lamoen. Zie *Lemoen.*

Larmoen, O. *Disselboom.*

Lamp, V. *Lampeglas, -kleed, -kousje. Lampenfabriek, -katoen.*

Lampet, O., lampetten. *Waschkom.* Lampetkan.

Lamprei, V. *Een visch, ook Prik of Negenooig geheeten.*

Lamprei, O. *Een jong konijn.*

Lancet, O., lancetten.

Land, O.

Landaard, M.

Landerijen, V. meerv.

Landgoed, O., landgoederen.

Landheer, M. *Landbezitter. Een heer, die op het land woont.*

Landsheer, M. *De heer, de vorst des lands.*

Landhuis, O. *Een huis op het land. Eene buitenplaats.*

Landshuis, O. *Een landsgebouw. Een huis, dat aan het land toebehoort.*

Landlied, O. *Een lied om op het land te zingen.*

Landslied, O. *Volkslied.*

Landman, M., landlieden. *Landbouwer. Boer.*

Landsman, M., landslieden. *Landgenoot.*

Landvrouw, V. *Landbouwster. Boerin.*

Landsvrouw, V. *De vrouw, de vorstin des lands.*

Landouw, V., landouwen. *Een vruchtbaar, welbesproeid veld of weiland. 't Woord is samengesteld uit land en ouwe, hetzelfde als uwe in Betuwe en Veluwe.*

Landschap, O. Landschapschrijver, M.

Landzaat, M., landzaten.

Langbeen, M. en V. *Een persoon met lange beenen.*

Langbeen, V. *Eene mug.*

Langet, V., langetten. *Langetmuts.*

Langhals, M. en V. *Een persoon met langen hals.*

Langhals, V. *Eene flesch.*

Laning, V. *Scheepswoord. Een loos dek.*

Lank, V. *Het weeke van den buik. Dit woord is verouderd.*

Lankmoedig, b. n. en bijw.

Lans, V., lansen.

Lans, M. en V. *Kameraad. Lans is geene verkorting van landsman, maar van lansknecht. 't Woord bet. dus eerst: krijgsknecht met de lans gewapend; late: krijger, kameraad, makker, vriend.*

Lantaarn, lantaren, V., lantaarnen, lantarens. *Lantaantje, lantarentje.*

Lanterfant, M.

Lanterlu, O. *Een kaartspel.*

Lap, M.

Lardeeren, b. w. *Ik lardeer, lardeerde, heb gelardeerd.*

Larie, V. *Gekkernij.*

Lariks, M. *Lariksboom, M. Lorckenboom.*

Larp (lerp), V. *Een zweepslag.*

Larpen (lerpen), b. w. *Slaan, dorschen. Ik larp, larpte, heb gelarpt.*

Lasch, V., lasschen.

Lasschen, b. w. *Ik lasch, laschte, heb gelascht.*

Last, M. *Lastage, V. Zie Bagage.*

Last, O. *Eene hoeveelheid van 30 mud.*

Laster, M.

Lat, V.

Latafel, V.

Laten, o. en b. w. *Ik laat, liet, heb gelaten.*

Latierboom, M. *In een stal de boom, die de paarden scheidt.*

Latiyn, O.

Latoen, O. *Geel koper. — Oudtijds Korinthisch koper, een zeer beroemd metaal, dat tegen goud werd opgewogen.*

Lats, latse, V. *Brede klep aan eene broek.*

Latuw (latouw), V. *Een kruid, dat als salade gegeten wordt.*

Laurier, M., laurieren.

Lauw, b. n. en bijw. *Lauwheid. Lauwte.*

Lauwdaat, V. *Een lui wijf.*

Lauwer, M., lauwers en lauweren.

Lava, V.

Lavas, V. *Eppekruid. Ook Een met brandewijn uit eppe overgehaalde drank.*

Laveeren, o. w. *Het tegen den wind opwerken van een schip. Ik laveer, laveerde, heb en ben gelaveerd.*

Lavei, V. *Verlof, vrijheid. Zie Aambei. — Men zegt, dat de dijkweikers laveisteken, wan-*

- neer ze het werk staken en met geweld doen staken, totdat ze een hooger arbeidsloon verworven hebben.*
- Laveien, o. w. *Ledigloopen.* Ik lavei, laveide, heb gelaveid.
- Lavendel, V. *Eene plant met welriekende bloemen.*
- Lavor, O., lavoreen. *Eene waschkom.* 't Woord is eene verbastering van 't Fransche *lavoir*.
- Lawine, V., lawinen en lawines. *Sneeuwval.*
- Lazaret, O. *Ziekenhuis voor hen, die door besmettelijke ziekten zijn aangetast.* Ook *Leprozenhuis: gasthuis voor melaatschen of lazarusen.*
- Lazuur, O. *voor de stof, M. voor den steen. Een fraaie hoogblauwe steen, met goudkleurige stippen.*
- Lazuren, stoff. b. n. *Zie Baaien.*
- Lazuur, O. *De lazuurkleur.*
- Lazuur, b. n. *Lazuurvervig, hoogblauw.*
- Leb, lebbe, V. *Stremsel. De vierde maag, ook lebmaag geheeten, van herkauwende dieren.*
- Lebaal, V., lebalen. *Zekere aal.*
- Ledebraak, leebraak, V. *Zwaar werk.*
- Ledebraken, leebraken, b. w. *Teisteren. Zwaar doen arbeiden.* Ook, en eigenlijk, *De leden breken.* Zoo zingt TOLLENS van JAN VAN SCHAFFELAAR:
- Hij stort, hij valt, hij ledebraakt, En stuiptrekt in den dood. Ik ledebraak, ledebraakte, heb geledebraakt.
- Ledebreken, leebreken, o. w. Dit werkwoord wordt alleen in de onbep. wijs en den teg. tijd gehoord: *Ga naar ur bed! Wat zit gij daar te leebreken, zieke jongen!*
- Ledebrekend, b. n. *Zwaar, moeielijk.*
- Ledekant, ledikant, O.
- Ledematen. *Zie Lidmaat.*
- Leder, leer, O. *Lederen, leeren, stoff. b. n. Zie Baaien.*
- Ledig, leeg, b. n. en bijw. *Ledigheid, V. Leegte, V.*
- Ledigen, leegen, b. w. *Ik ledig, ledigde, heb geledigd.*
- Lediggieten (leeggieten), ledigloopen (leegloopen), ledigmaaken (leegmaken), ledigpompen (leegpompen), ledigputten (leegputten), ledigscheppen (leegscheppen), ledigzitten (leegzitten). *Al deze werkwoorden als samenstellingen in één woord te schrijven.*
- Leed, O.
- Leed, leede, b. n. *Iets met leede oogen aanzien.*
- Leeftocht, M. *Levensmiddelen.*
- Leefwijs, leefwijze, V.
- Leek, M., leeken.
- Leelijk, b. n. en bijw. *Eigenlijk leedelijk van 't bn. leede.*
- Leelijkheid, M.
- Leem, O. *Leemen, stoff. b. n.*
- Leeman, ledeman, M., leemans, ledemans; leemannen, ledemannen.
- Leemen, b. w. *Met leem bestrijken.* Ik leem, leemde, heb geleemd.
- Leemte, V. *Zie Aanstalte.*
- Leen, V. *Leening. Ter leen of te leen vragen.*
- Leen, O, leenen. *Men had oudtijds zwaardleenen en konkelleenen of spilleenen, en evenzoo zwaardmagen en spilmagen, zwaarddeelen en spildeelen, eene zwaardzijde en eene spillezijde.* Holland was een zwaardleen; Vlaanderen en Henegouwen o. a. waren konkel- of spilleenen. Zwaardmagen waren de

magen of bloedverwanten van vaderszijde: konkel- of spilmagen die van moederszijde. De vaderszijde heette ook zwaardzijde; de moederszijde, konkel- of of spillezijde. Bij erfenissen was het deel der mann. erfgenamen een zwaardde- deel; dat der vrouwelijke een konkel- of spildeel. — De woorden *konkel* en *spil* zijn aan het spinnen, het aloude bedrijf der vrouw, ontleend. Gelijk het zwaard het zinnebeeld was van den Duitschen man, zoo was het spinrokken het kenteeken der Duitsche vrouw. Zie *Konkel*.

Leenen, b. w. Ik leen, leende, heb geleend.

Leep, b. n. en bijw., leeper, leepst. *Loos, doortrapt, slim. Leeperd, M.*

Leep, b. n., leper, leepst. *Druip-oogig. Leepoog, M. en V.*

Leep, V. *Van de leep krijgen, d. i. slagen krijgen.*

Leer, V., leeren. *Ladder. 't Woord is eene samentrekking van leeder.*

Leer, O. *Leder.*

Leer, V., leerirgen. *Waar zijt gij in de leer? Dat is eene gevaarlijke leer.*

Leeraar, M., leeraars, leeraren. In het spreekwoordelijk gezegde *Leeraars zijn geen kunstenaars* beteekent *leeraar* leerling.

Leeren, b. w. Ik leer, leerde, heb geleerd. — *Dit werkw. kan twee voorwerpen in den 4en n. bij zich hebben, wanneer het de beteekenis heeft van onderwijzen, doen leeren, doen kennen: Ik leer hem (4en n.) zijne les (4en n.). — Volgens sommigen staat het*

voorw., dat den persoon aanrijst, in soortgelijke volzinnen in den 3en naamv.

Leerling, M. en V. *Leerlinge, V. Zie Aanhangeling.*

Leerrede, V., leerredenen.

Leest, V. *Leestje, O.*

Leeuw, M.

Leeuwenbek, M. *Leeuwenmuil.*

Leeuwenbek, M. *Eene plant.*

Leeuwerik, leeuwrík (*in sommige streken leeuwerk*), M., leeuweriken. *Leeuweriksstaart, M. Leeuweriks-zang, M.*

Leeuwers, leuvers, M. *meerv. Scheepswoord.*

Leeze, V., leezen. *Spoor.*

Leg, M. *Het leggen.*

Leg, legge, V. *Eierstok der vogelen.*

Legaat, O.

Legaat, M. *Een kardinaal, door den Paus met eene bijzondere zending belast.*

Legende, V., legenden, legendes.

Leger, O.

Legeren, b. en o. w. Ik leger, legerde, heb gelegerd.

Leggen, b. w. *Doen liggen.* Ik leg; legde, leide, lei; heb gelegd, geleid.

Legioen, O.

Lei, V., leien. *Als sto. naam O.: Het lei is blauw. Leiendak, O., leiendaken. Leien, stoff. b. n.*

Leiden, b. w. *Doen lijden, d. i. doen gaan.* Ik leid, leidde, heb geleid. *Leiding. Leiband, lei-reep, leizeel. Leidraad.*

Leis, V., leisen. *Koppelsnoer, koppelriem der jagers. Eigenlijk: Leids.*

Leisel, leidsel, O. *Leireep, teugelreep, teugels. Het woord is ontstaan uit leizeel.*

Leist, V. *Leizeel.*

Lek, M. *Het lekken.*

Lek, O. *Lekgat.*

Lek, b. n.

- Leken, o. w. Het leekt, leekte, heeft geleekt.
- Lekkage, V. Zie *Bagage*.
- Lekken, o. w. *Druipen*. Het lekt, lekte, heeft gelekt.
- Lekken. Zie *Likken*.
- Lel, V. *Lelletje*.
- Lelie, V., lilies, liliën. Zie *Aalbezie*.
- Lemmer, O., lemmers en lemmeren. *De kling van een degen, een mes.*
- Lenmet, O., lemmeten. *Katoen in eene kaars of lamp.*
- Lemoen, lamoen, O. *Disselboom*.
- Lemte, V. *Lamheid*.
- Lende, V., lenden, lendenen.
- Lene, V. *Leuning*.
- Lenen. Zie *Leunen*.
- Leng, V. *Soort van kabeljauw*.
- Leng, O. *Touw*.
- Lengte, V. Zie *Aanstalte*.
- Lenig, b. n. en bijw.
- Lenigen, b. w. Ik lenig, lenigde, heb gelenigd.
- Lens, lins, V., lenzen, linzen. *In de brillen vond men tot voor weinige jaren slechts dubbelbolvormige of dubbel-holvormige lenzen of glazen — De lenzen der slingers hebben een scherpen rand.*
- Lens (lans), V., lensen. *Eene spiets, die bij de walvischvangst gebruikt wordt.*
- Lens, b. n. *Ledig*.
- Lensen, b. w. *Met eene lens (spiets) doorsteken*. Ik lens, lenste, heb gelenst.
- Lente, V.
- Lenzen, b. w. *Ledigmaken*. Ik lens, lensde, heb gelenst.
- Lenzen, o. w. *Vóór den wind zeilen*: Ik lens, lensde, heb en ben gelenst.
- Lep, M. *Schop van den bal met het voorste gedeelte van den voet in zeker spel*.
- Lepel, M. Zie *Beitel*.
- Lepelaar, M., lepelaars en lepelaren. *Een Zuidamerikaansche vogel met lepelvormigen bek.*
- Leproos, b. n. *Melaatsch*. Leprozenhuis.
- Les, V. *Lesboek, lessenboek*, O.
- Lesschen, b. w. Ik lesch, leschte, heb gelescht.
- Lessenaar, M.
- Letsel, O.
- Letter, V., letters (*schrijftkens*) en letteren (*brief, letterkunde*). *De woorden der Nederlandsche taal schrijft men met 26 letters. — Hij sprak mij over uwe jongste letteren. Hij bemint de fraaie letteren.*
- Lettergreep, V., lettergrepen.
- Letterkundige, M. en V.
- Leugen, logen, V. *Leugenaar, logenaar, M.*
- Leuk, b. n. en bijw. *Lauw. Onverschillig, koel.*
- Leunen (lenen), o. w. Ik leun, leunde, heb geleund.
- Leuning, V. *Leuninkje, O.*
- Leur, V. *Een drank, uit reeds gesterste druiven verkregen.*
- Leur, lor, V.
- Leuren, o. w. *Groenten en snuisterijen aan de deuren te koop aanbieden*. Ik leur, leurde, heb geleurd. — *Leurder. Leurster.*
- Leus, leuze, V.
- Leuver, leeuwer, M., leuvers, leeuwers. *Scheepswoord*.
- Leuzig, b. n. en bijw. *Lui, slap*.
- Levantijn, M. *Oosterling*.
- Levantijn, M. *Stormwind*.
- Levantijn, ook *Levantine, V.* *Eene oorspronkelijk Oostersche effene zijdenstof.*
- Leven, o. w. Ik leef, leefde, heb geleefd.
- Leven, O.
- Levend, b. n. *Iets dat leeft*.

- Levendig, b. n. *Vrolijk, lustig, vol beweging.*
- Levenswijs, levenswijze, ook leefwijze en leefwijs, V.
- Lever, V.
- Leveren, b. w. Ik lever, leverde, heb geleverd.
- Lezen, b. w. Ik lees, las, heb gelezen. Lezenswaardig.
- Lezenaar, M. *Boekstandaard.*
- Lichaam, O., lichamen. — *Lichaam is eigenlijk eene samenstelling van lic en haam. Dit lic treft men nog aan in likdoren. Haam komt van het oude hemen d. i. bedekken. Dit hemen leeft nog in hemd, hemel enz. Lichaamsstraf, V. Lichamelijk.*
- Licht, O.
- Licht, b. n. en bijw. *Helder.*
- Lichtbruin, lichtgeel enz.
- Licht, b. n. en bijw. *Niet zwaar. Gemakkelijk.*
- Lichtekooi, V., lichtekooien.
- Lichten, b. o. en onp. w. *Licht geven. Weerlichten.* Het licht, lichte, heeft gelicht.
- Lichten, b. w. *Opheffen, oplichten.* Ik licht, lichte, heb gelicht.
- Lichter, M.
- Lichterlaaie, lichtelaai, bijw. *Zie Laaie.*
- Lichtmis, V. *Vrouwendag.*
- Lichtmis, M. *Losbol.*
- Lid, O., leden.
- Lidgras, O.
- Lidmaat, M. en V., lidmaten. *Medeleiden. Lidmatencatechisatie, V.*
- Lidmaat, O., ledematen. *Lichaamsdeelen.*
- Liebaard, M., liebaards. *Leeuw.*
- Lied, O., liederen.
- Lieden, M. meerv. *In plaats van lieden, vond men vroeger ook luiden, dat nu verkort wordt tot lui: boerenlui, burgerlui, voor boerenliên, burgerliên. Als verkleinwoord van lieden geldt dat van luiden: Boerenluitjes, burgerluitjes.*
- Lief, b. n. en bijw., liever, liefst. *De vrije natuur was den Batavier liever. SIMON, zoon van JONAS, hebt gij mij liever dan deze? — Het was mij lief. — Dit bijv. n. staat niet zelden achter zijn zelfst. naamw. Meisjelief! Vaderlief! — Zoo zegt men ook nog bij het doen van den eed: God almachtig, en spreekt men steeds van de Staten-Generaal.*
- Lief, O. 's *Werelds lief en leed.*
- Lief, O., gelieven. *Beminde.*
- Liefde, V.
- Liefelijk, b. n. en bijw.
- Lief hebben, b. w. Ik heb lief, had lief, heb liefgehad.
- Liefkoozen, b. w. Ik liefkoos, liefkoosde, heb liefgekoosd.
- Liefste, M. en V.
- Lieftalig, b. n. *Lie, sprekend.*
- Lieftallig, b. n. *Bevallig.*
- Liegen, o. en b. w. Ik lieg, loog, heb gelogen.
- Lier, V. Liereman, M., lieremans, lieremannen.
- Lierlauw, b. n. *Een weinig lauw.*
- Lies, V., liezen.
- Lies, lieze, V. *Dun leer, vervaardigd vandat gedeelte der huid, dat den buik bedekt.*
- Liesch. *Zie Lisch.*
- Lievelling, M. en V. Lielvinge, V. Lielvingesschrijver.
- Lieverlede (van), bijw. *uitdrukking.*
- Lieve-vrouwen-bedstroo, O. *Welriekend ruwkruid.*
- Lieve-vrouwenkerk, V.
- Liggen, o. w. Ik lig, lag, heb gelegen.
- Liguster, M. *Een heestergewas,*

ook Mondhout, mondkruid. heekruid en rijnwilg geheeten.

Lij, V. *Lijden*. Hij zit in de lij.

Lij, V. *Scheepswoord*. Lijzijde. De lage zijde van het schip: de zijde tegenover die, van waar de wind waait.

Lijden, b. w. *Dulden*, smart gevoelen. Ik lijd, leed, heb geleden.

Lijden, onpers. w. *Duren*. Het lijdt, leed, is geleden. Het is drie weken geleden. Het lijdt lang, eer hij komt.

Lijdig, b. n. en bijw. *Deerlijk*. Dit woord wordt weinig meer gebruikt.

Lijf, O., lijven. Lijfelijk. Lijvig. Lijveloos: *levenloos*.

Lijftocht, M. *Vruchtgebruik*.

Lijk, O. *Touw*, dat rondom de zeilen genaaid is.

Lijk, O. *Dood lichaam*.

Lijken, b. w. *De zeilen op den wind brassen*. Een zeil met touwwerk omzoomen. Ik lijk, lijkte, heb gelijkt.

Lijken, o. w. *Schijnen*. Ik lijk, leek, heb geleken. *Hij lijkt een dronkaard* (1 n.). — *Uiterlijke of innerlijke overeenkomst hebben*: Zij gelijken of lijken elkander (3. n.) op een haar. — *Bevallen, aanstaan, passen*: Dat leek mij (3. n.) niet.

Lijkteeken. Zie *Litteeken*.

Lijm, V.

Lijmen, b. w. Ik lijm, lijmd, heb gelijmd.

Lijn, V. *Touw*. *Streep*.

Lijnwaad, O., lijnwaden. Lin-

nen. — *Soms vindt men, in overeenstemming met de uitspraak, lijwaad, waarvan men het stoff. b. n. lijwaden of lijwaten vormt. Eene lijwaden broek.*

Lijnzaad, O. *Vlaszaad*.

Lijns, M. en V., lijzen.

Lijns, V., lijzen. — *Lange lijzen. Zeer fijne ranke porseleinen vazen* 1).

Lijspond, O. *Vijftien pond*.

Lijst, V.

Lijster, V.

Likdoren, likdoorn, M. *Ekster-oog*. Eigenlijk: *Een doorn in het lijk*, d. i. in het vleesch.

Likken, lekken, o. w. Ik lik (lek), likte (lekte), heb gelikt (gelekt).

Likken, b. w. *Gladmaken*. Ik lik, likte, heb gelikt.

Likteeken. *Wanspelling voor Litteeken*.

Lil, O.

Limoen, M. *Limoensap*.

Lind, b. n. en bijw. *Zacht, lenig*.

Linde, V. *Lindeboom*. *Deze boom is aldus genoemd om zijn zacht hout*.

Liniaal, V. *Wordt niet zelden O. gebruikt*.

Linie, V., liniën en linies.

Linieeren, b. w. Ik lineeer, lineeerde, heb gelinieerd.

Link, V. *Striem*.

Linker, onverbuigbaar b. n. Eigenlijk de vergrootende trap van *link*, evenals *rechter* van *recht*. Het vormt gewoonlijk eene samenstelling met het zelfst. n. waar het bij behoort:

1) Mr. J. VAN LENNEP schrijft in *Een brief van een Nichtjen, dat buiten woont, aan haar Neef te Amsterdam*:

Laat Sacher met den beurtman morgen
Wat versche bloemen ons bezorgen,
En koop meteen, op 't Muiderplein,
Voor tante Saar wat Lange-Lijzen:
Gij kent haar smaak voor porselein.

- Linkerarm, linkerbeen, linkerhand* enz. 1)
- Links, bijw. Linksaf. Linksom.
- Linksch, b. n., linkscher, meest linksch.
- Linnen, O.
- Linnen, stoff. b. n. *Vroeger schreef men lijnen, van lijn, dat nog voorkomt in lijnzaad, lijnwaad, lijnolie en lijnkoek.*
- Lins. Zie *Lens*.
- Lint, O.
- Linze, V. *Eene platte bolronde peulvrucht.*
- Lip, V. Lippenpommade.
- Lis, lus, V. Liskoord.
- Lisch, O., lisschen. *Lischbloem, ook Pinksterbloem en Zwaard-
-*telie* geheeten.*
- List, V.
- Liter, M. *Inhoudsmaat: Nederl. kan (voor vochten). Nederl. kop (voor droge waren).*
- Litteen, O., litteekens en litteekenen. *Oorspronkelijk lijkteen, waarvoor men ook schreef licteen, litteeken 2).*
- Livrei, V., livreen.
- Lob, lub, lubbe, V. Handlobben. *Manchetten.*
- Lobbes, M., lobbesen. *Eenvoudig, goedaardig mensch.*
- Loboor, M., lobooren. *Een hond met lange hangende ooren.*
- Locaal, b. n. *plaatselijk.*
- Lodder, M. *Wellusteling.*
- Lodderig, b. n. *Kwijnend, sla-*
- perig. Vroeger Verliefd, teeder.*
- Lodderoog, M. en V., lodderoogen. *Iemand, die er ver-
-*liefd* uitziet.*
- Lodderoog, O. *Een lonkend, lachend oog.*
- Loef, V. *Het tegenovergestelde van lij. Zie Lij. Te loever, te loevert, bijw. uitdrukk.: aan de loefzijde.*
- Loegen, b. w. *Stouwen, vlijen: Turf loegen. Ik loeg, loegde, heb geloegd.*
- Loeien, o. w. Ik loei, loeide, heb geloeid.
- Loenie, V. *In sommige streken: Een kalfsbout, met het len-
-*destuk* vereenigd.*
- Loensch, b. n. en bijw. *Scheel.*
- Loer, M. *Lomperd, onnoozele.*
- Loer, V. *Het loeren. Hij staat op de loer. Hij zal u eene loer draaien.*
- Loeres, M., loeresen. *Onnoozele.*
- Loet, loete, V. *Lange ijzeren vuurpook.*
- Loeven, o. w. *Zeemanswoord. Tegen den wind inkrimpen. Ik loef, loefde, heb geloefd.*
- Lof, M., loftuitingen. Loffelijk. Loftuiging, V.
- Lof, O. *Vesper: Een deel van den eeredienst der Roomsch-Katholieken.*
- Lof, O. *Loof.*
- Log, b. n. en bijw.

1) Voorbeelden van het bijvoeglijk gebruik van *rechter* en *linker* vindt men o. a. in TOLLIENS' *Wilde Jager*, waaruit wij alleen het volgende vers aanhalen:

De rechter ruiter vat het woord,
En maant den graaf tot deernis aan;
De linker, die zijn moedwil spoort,
Hitat weer hem op om voort te gaan:
De graaf stopt voor den rechter de ooren,
En wil alleen den linker hooren.

2) *De eerste beteekenis van dit woord was teeken in het algemeen. Een lijkteen was zooveel als een kenteeken, waarteeken, dus eigenlijk een blijkteeken, een teeken tot blijk. Lijk in lijkteen komt af van het w. lijen, gelijken, waarvan ook blijk zelf gevormd is. Tegenvoerdig beteekent lijkteen alleen teeken in het vleesch. Licteen werd tot litteeken door den invloed der t van teeken.*

- Log, V. *Logplankje: een plat driekant plankje, dat, aan eene lijn bevestigd, in zee geworpen wordt, om de snelheid der vaart te bepalen.* Loglijn. Logboek.
- Logement, O.
- Logen (leugen), V., logeins, logenen. Logenaar. Logenachtig.
- Logger, M. *Een soort van platbodemd vaarttuig.*
- Lok (loch), O. *Opening.*
- Lok, V. *Haarlok.*
- Lokaal, O., lokalen. *Vertrek.*
- Lokaas, O., lokazen.
- Lol, V. *Grap, aardigheid. Pret.*
- Lombard, lomberd, lommerd, M., lombards, lomberds, lommerds, *Bank van leening.* De kooplieden, die het eerst deze banken in Europa oprichtten (in de 14e eeuw), waren Lombarden, d. i. Lombardijers, vandaar haar naam.
- Lommer, O. *Schaduw. In sommige streken is het woord vrouwelijk.* Hij zette zich neder in het lommer [niet: onder het lommer] van de boomen. — Lommerrijk, b. n.
- Lommeren, o. w. *In de lommer zitten.* Ik lommer, lommerde, heb gelommerd.
- Lomp, V. *Vod.*
- Lomperd, M., lomperds. *In sommige streken ook Lomperik.*
- Long, V., longen. Longetje.
- Lonk, M. Lonkje. Lonkaard.
- Lont, V.
- Loochenen, b. w. Ik loochen, loochende, heb geloochend.
- Lood, O. *Metaal. Een gewicht, ter zwaarte van een tiende ons, decagram.*
- Loods, M. *Een persoon, die de schepen veilig binnen of buiten de haven brengt.* Loodsboot. Loodsmansboot.
- Loods, V. *Een houten gebouw.*
- Loof, b. n. en bijw., loover. *Mat' moede.*
- Loof, lof, O. Loofhut. Loofwerk. lofwerk.
- Loofstil, b. n. *Hetzelfde als Bladstil, d. i. zoo stil, dat loof noch blad door den wind bewogen wordt. Het middel-nederlandsch loof beteekent blad. Voor Bladstil vindt men soms, verkeerdelijk, Blakstil.*
- Loog, V.
- Loogen, b. w. Ik loog, loogde, heb geloogd. Looging.
- Looi, V. *Run: gemalen eikenschors, dat de looiers gebruiken tot het bereiden van leer.*
- Look, O. Huislook. Knoflook.
- Loom, b. n. en bijw., loomer. Loomelijk.
- Loon, O. *Dit woord werd vroeger ook M. gebruikt.*
- Loop, M., loopen. *Geweerloop. — Wedloop.*
- Loop, ook lope, V., lopen. *Zekere Friesche maat. Ook Eene oude korenmaat.*
- Loopen, o. w. Ik loop, liep, heb en ben geloopen.
- Looper, M.
- Loopsch, b. n. *Ritsig.* Loopscheid, V.
- Loos, V., loczen. *Scheepswoord. Slaphangende bocht in een touw.*
- Loos, b. n. en bijw., loozer. *Lis-tig, doortrapt.* Looselijk.
- Loos, b. n. *Ledig. Valsch. Eene looze noot. — Looze mouwen: gemaakte mouwen; eene looze boodschap: eene gemaakte boodschap.*
- Loot, V., loten.
- Loover, O. *Groen loof.*
- Loovertje, O. *'Blaadje klatergoud e.z.*
- Loozen, b. w. Ik loos, loosde, heb geloosd. Loozing. Waterloozing.

Lor, V., lorren.
 Lording, V., lordings. *Schie-
 mansgaren: zwaar geteerd
 of bepikt touw, dat om ka-
 bels enz. wordt gewonden.*
 Lorkeboom (lariksboom), M.
 Lors, V. *Eene slordige vrouw.*
 Los, M., lossen. *Een verscheu-
 rend dier, ook Lynx geheeten.*
 Los, b. n. en bijw., lossen, lost.
 Losbarsten, losbeitelen, losbran-
 den, losbreken, losgooien, los-
 komen, loskopen, losscheu-
 ren, losspringen enz.
 Losbol, M.
 Lot, O., loten. Loteling. Lotje,
 lootje.
 Loten, o. w. Ik loot, lootte, heb
 geloot. — *Loten is een onzijdig
 werkw. in de beteekenis van
 Het lot trekken, het lot wer-
 pen. In de bet. van: Trekken
 uit de loterij wordt het bedrij-
 vend gebruikt: Hij heeft een
 gouden horloge geloot. Zij
 heeft nog nooit iets geloot.*
 Loterij, V. Zie *Babbelarij.*
 Lotto, O., lotto's.
 Louw, V. *Zekere visch, gewoon-
 lijk Zeelt geheeten.*
 Louwmaand, V.
 Loven, b. w. *Een prijs eischen:*
 Met loven en bieden wordt de
 koop gesloten. — *Prijzen,
 roemen, verheerlijken: GOD
 loven. Ik loof, loofde, heb
 geloofd.*
 Lub. Zie *Lob en Leb.*
 Lucht, V.
 Lucht, b. n. en bijw. *Open, licht,
 vroolijk. Luchthartig, lucht-
 zinnig.*
 Luchten, b. en o. w. Ik lucht,
 luchtte, heb gelucht.
 Luchtig, b. n. en bijw.
 Luiaard, M., luiaards.
 Luiden, luien, b. en o. w. Ik
 luid, lui; luidde, luide; heb
 geluid.

Luiden. Zie *Lieden.*
 Luidkeels, luidskeels, bijw.
 Luidruchtig, b. n.
 Luier, V., luiers. Luiertje. Zie
Luur.
 Luif, V., luifen. Zie *Luifel.*
 Luifel, V., luifels.
 Luik, O.
 Luiken, b. w. *Sluiten. Ik luik,
 look, heb geloken. — Hij
 heeft den ganschen nacht
 geen oog geloken.*
 Luim, V.
 Luip, M. *Luim, loer. Op zijne
 luipen liggen.*
 Luipaard, M., luipaarden. *Een
 grimmig Afrikaansch roof-
 dier van het kattengeslacht.*
 Luiperd, gluiperd, M. *Een valsch,
 huichelachtig mensch.*
 Luis, V., luizen. Luizenkam,
 -zalf.
 Luister, M.
 Luit, V.
 Luitenant, M. Luitenantstrakte-
 ment.
 Luitenant-adjudant, M.
 Luitenant-admiraal, M.
 Luiwagen, M.
 Luiwammes, M., luiwammesen.
 Luk, O. Lukje. *Geluk, fortuin.*
 Lumieren (aanbreken, kriecken),
 O. *Het lumieren van den dag.*
 Lumme, V. *Zeker achterstuk
 van een rund.*
 Lummel, M.
 Luns (lens), V., lunzen. *Spie,
 die het rad aan de as houdt.*
 Lurf, V., lurven. *Ingekeept houtje
 in eene vinkenbaan. Slip: Ie-
 mand bij de lurven pakken.*
 Lus. Zie *Lis.*
 Lust, M., lusten. Lusteloos.
 Lusten, onp. w. Het lust, lustte,
 heeft gelust.
 Lutje, O. *Een weinigje.*
 Luttel, b. n. en bijw. *Klein, ge-
 ring, weinig.*
 Luttel, O.

Luur, V., luren. Luurtje.
Luw, b. n. en bijw. *Zoel, schaduwrijk.*

Luwte, V. *Schaduw, windvrije plaats.*

M.

M, V., m's. *Zie A.*
Maag, V. *Lichaamsdeel.*
Maag, M. en V. *Bloedverwant.*
Maagd, V. Maagdeke, maagdeken. — *Maagdje is niet in gebruik. In sommige streken hoort men maagdetje, dat echter ook geene aanbeveling verdient. In proza verdient maagdeken of maagdeke, in poëzie maagdelijn de voorkeur.*
Maagdom, M. *Sommigen schrijven, ten onrechte, maagddom.*
Maagschap, V. *voor de magen, O. voor de vermaagschapping. Zie Bloedverwantschap.*
Maak, V.
Maaksel, O.
Maal, V. *Keer. O. in: dit maal, dat maal, ten tweeden male enz. Men schrijve viermaal, zesmaal enz. doch vier malen, zes malen enz.*
Maal, V. *Vlek. Moedermaal. — IJzermaal, dat men in sommige streken hoort voor roestvlek in gebleekt linnen, wordt O. gebruikt.*
Maal, V. *Kofferszak. Brievenmaal.*
Maal, O. *Maaltijd. Middagmaal. Avondmaal.*
Maalstroom, M., maalstroomen.
Maan, V. *Hemellichaam. Maneschijn, M. Maansverduistering.*
Maand, V. *Maandelijks, bijw. Maandelijksch, b. n.*
Maankop, V. *voor de plant, O. voor het slaapmiddel, M. voor*

den kop of het zaadhuisje. Heulplant, papaver, slaapbol.
Maar. *Zie Mare.*
Maarschalk, M. — *Oulings Stalknecht, van maar (merrie), paard en schalk, knecht; vervolgens stalmeester van een vorst; daarna een voornaam hofbeampte en nu de hoogste waardigheid in het leger. — Maarschalksstaf, M.*
Maart, M. *Zie Februari.*
Maartsch.
Maas, V., mazen. *Knoop van een net.*
Maat, M., maats. *Makker.*
Maat, mate, V., maten.
Maatschap, V. *Maatschappelijk.*
Maatschappij, V. *Zie Babbelarij.*
Maatstaf, M., maatstaven.
Maatstok, M., maatstokken.
Macht, V. *Machteloos.*
Machtig, b. n. en bijw.
Machtigen, b. w. *Ik machtig, machtigde, heb gemachtigd.*
Made (maai), V. *Een wormpje.*
Madclief, V., madelieven. *Eigenlijke beteekenis: Weidebloempje. Made beteekende oudtijds beemd, weide, grasland.*
Madig, b. n. *Vol maden.*
Maf, b. n. *Vadsig makend: 't Is maf weer. Vadsig, laf, flauw: 't Is een maffe kerel. Iemand voor het mafje houden: Iemand voor den gek houden.*
Maf, M. *Geldstuk.*
Magazijn, O.
Mager, b. n. en bijw., magerder.

Magistraat, V. voor de overheid.

M. voor een overheidspersoon.

Magneet, M., magneten.

Mahomedaan, M.

Mahoniehout, O.

Majoor, M., majoors. **Majoors-**sabel.

Mak, b. n. en bijw., makker.

Makelaar, M., makelaren en makelaars. — **Makelaarster**, makelares, V.

Makker, M.

Makreel, M., makreelen. *Een eetbare zeevisch.*

Makrol, V., makrollen. *Scheldwoord, dat koppelaars beteekent.*

Mal, M., mallen. *Vorm.*

Mal, b. n. en bijw. *Zot, kinderachtig.*

Malder, maller, M. *Een werkmán (bij den scheepsbouw).*

Malder, O. *Eene korenmaat.*

Malen, b. w. *Fijnmaken.* Ik maal, maalde, heb gemalen.

Malen, b. w. *Schilderen.* Ik maal, maalde, heb gemaald.

Malen, o. w. *Lastig zijn. Rond-draaien. Mijmeren.* Ik maal, maalde, heb gemaald. **Maling**, V. *Hij is in de maling.* — *Men heeft hem in de maling genomen.*

Malie, V., maliën, malies. *Ring en Nestel.* **Maliehemd**, maliënkolder: *een harnas, uit ineengevlochten ringetjes gevormd, dat borst en rug bedekt.* Hij schoot den kolder uit: *hij schoot-zijn lederen harnas uit.*

Malie, V., maliën, malies. *Kolf.* **Maliebaan.**

Malkander, wederk. pers. v. n., *vaak samengetrokken tot malkaar.* *Men breke af malkander, wijl het woord gevormd is uit malk voor mallic, manlic en ander. Het beteekent*

manlijk den ander, dat is: de eene man den ander. Even zoo is elkander gevormd uit ellic, eenlic en ander.

Malkruid, O. *Bilzenkruid.*

Mallemlolen, M.

Malloot, V., malloten. *Mal vrouwspersoon.* 't *Woord is eene samenstelling van mal en hoot (hoofd).*

Mallote, V. *Soort van steenkla-ver.*

Malsch, b. n. en bijw., malscher, malscht.

Maltentig, b. n. *Hoogst zindelijk.* 't *Woord is samengesteld uit mal en tentig (van tenten, tinten = peilen).*

Maluwe, malve, V. *Kaasjeskruid.*

Malvezij, V. *Zeer zoete wijn van 't eiland Chios.*

Mam, V.

Mama, V., mama's. **Mamaatje.**

Mamiering, V., mamierings, mamieringen. *Scheepswoord. Eene pijp van leder of geteerd zeildoek.*

Mammeluk, M. **Mammelukken.**

Mammon, M.

Man, M., mannen, mans. **Man-netje**, manneke, manneken. **Mannelijk** en manlijk.

Mand, V. **Mandewagen**, mandewerk. **Mandenmaker**, mandenwinkel.

Manen, V. meerv. *De manen van den leeuw, het paard enz.*

Mangel, M. *Zeker werktuig.*

Mangel, O. *Gebrek.*

Manier, V.

Manifest, O.

Manilla, V., manilla's. **Manilla-sigaar**, V.

Mankeeren, o. w. *Het mankeert, mankeerde, heeft gemankeerd.*

Mankement, O.

Mankop. *Zie Maankop.*

Manlief, M. — *Manlief staat voor lieve man.*

- Manna**, O.
- Mannetje**send, **mannetjes**vink enz. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*
- Mans**, b. n. In: *Hij is mans genoeg.*
- Mansch**ap, V. *Bemannig.*
- Mans**chappen, V. *meerv.*
- Mans**lag, M., *manslagen.*
- Mantel**, M. *Kleedingstuk.*
- Mantel**, M. *Takel.*
- Mare**, maar, V. *Tijding.*
- Mare**, V. *Merrie.* In sommige streken in de uitdrukking *Hij is van de mare bereden*, d. i.: *Hij heeft de nachtmerrie gehad.*
- Mare**chausee, M., *marechausees.*
- Mari**olein, **marj**olein, V. *Zeker kruid.*
- Marionet**, V., *marionetten.* *Poppen, die door draden bewogen worden.* *Marionettenspel.*
- Mark**, V. *Landstreek.* — *De Spaansche mark lag tusschen de Pyreneën en den Ebro.* — *Het gebied der Saksen in Nederland was in marken verdeeld.*
- Mark**, O. *Een gewicht van 16 oude looden.*
- Marketent**, V. *De veldtent van een zoeteljar.* **Marketenter**, M. **Marketentster**, V. *Marktentstervaatje.*
- Markgraaf** (markies), M., *markgraven* (markiezen). — *De eigenlijke bet. van het woord is grensgraaf.*
- Markt**, V. *Marktje.*
- Marlen**, b. w. *Scheepswoord: De zeilen met marling aan de lijken vastnaaien.* Ik *marl*, *marlde*, heb *genarld*. *Marlpriem*. *Marlreep*. *Marltouw.*
- Marling**, *meerling*, V. *Scheepswoord. Dun, sterk touw, ook marlijn geheeten, waarmee de zeilen worden gemarld.*
- Marmel**, M. *Knikker van marmer of als marmer, ook marmer en in sommige streken marbel (marbel) geheeten.*
- Marmelen**, *marbelen*; *marmeren*, o. w. *Met marmeren knikkers spelen.* Ik *marmel*, *marbel*, *marmere*; *marmelde*, *marbelde*, *marmerde*; heb *gemarmeld*, *gemarbeld*, *gemarmerd*.
- Marmelade**, V., *marmelades* en *marmeladen.* *Ingelegde vruchten.* *Kweemoes.*
- Marmeldier**, O. *Marmot.*
- Marmer**, O. *Marmeren*, *stoff.* b. n. **Marmeren**, b. w. *Schilderen als marmer.* Ik *marmer*, *marmerde*, heb *gemarmerd*.
- Marmot**, V., *marmotten.*
- Marokijn**, O. *Marokijnleder.* *Marokkaansch leder.*
- Marot**, V., *marotten.* *Speelpop.* *Elke zot heeft zijne marot.*
- Marz**, V., *marsen.* *Mastkorf.* *Eene ronde houten zoldering om den mast van groote schepen.* — *Mand, korf of kast van den marskramer.*
- Marsch**, M., *marschen.* *Optocht.*
- Marsepein**, O. *Suikergebak van amandeldeeg.* — *De oorsprong van het eerste deel des woords is onzeker. Men meent dat Marzo of de naam van den uitvinder is, of maza, een afkooksel van gort, den naam aan het brood heeft gegeven. Het tweede deel is het Fransche pain, dat brood beteekent.*
- Marsiliaan**, M. *Zeker vaarttuig.*
- Martelaar**, M., *martelaars* en *martelaren.* **Martelaarster**. **Martelares.**
- Marter**, M. *voor het dier*, O. *voor het bont.*
- Mask**, *maske*, V.
- Maskeeren**, b. w. *Verbergen.*

- Ik maskeer, maskeerde, heb gemaskeerd.
- Masker, O.
- Maskeren, b. w. *Vermommen*. Ik masker, maskeerde, heb gemaskeerd.
- Massief, b. n., massiever.
- Mast, M.
- Masteluin, O. *Een mengsel van gelijke deelen tarwe- en rogge-meel. Brood, van zulk meel gebakken.*
- Mastik, M. *Het welriekende hars van den mastikboom.*
- Mat, O. In sommige streken *Eene uitgestrektheid gronds.*
- Mat, M. *Een geldstuk: eene Spaansche mat: eene vroegere vierkante Spaansche zilveren munt, ter waarde van omstreeks f 2.*
- Mat, V. *Eene biezen of strooien mat. Vloermat. Bakermat. Stoelmat.* 't Woord is O. geworden in de uitdrukking *Op 't mat*. Hij kwam mij op 't mat: *hij verraste, overviel mij*. Op de mat (*op 't mat*) komen *bet. eigenlijk*: komen, als de tafel gedekt is; op het oogenblik, dat men aan 't eten zal gaan.
- Mat, b. n. en bijw. *Vermoeid, afgemat.*
- Mat, b. n. en bijw. Zie *Schaakmat*.
- Matador, M., matadors. *Zekere troefkaarten in het omberspel. — Iemand van grooten invloed. Een rijk, aanzienlijk of in zekere zaken uitmuntend man.*
- Matras, V.
- Matres, V.
- Matrijs, V. *Vorm, waarin men drukletters giet.*
- Matroos, M., matrozen.
- Matsen, b. w. *Doodslaan*. Ik mats, matste, heb gematst.
- Matshamer: *Strijdhamer.*
- Matsvot, M. *Zot, domoor, lafaard.*
- Mauwen, o. w. Zij mauwt, mauwde, heeft gemauwd. *Men schrijft ook mieuwen en miaauwen. Dit laatste woord is het eenige, waarin aau voorkomt.*
- Mazelen, V. meerv. 't Woord is een verkleinwoord van het verouderde maas = vlek, teeken.
- Mede, meo, V. *Een uit honing gegiste drank.*
- Mede, mee, V. *Meekrap.*
- Mede, mee, bijw. *Zoo ook in samenstellingen; als medearbeiden, mededingen, mededrinken, medegeven, medekiezen, medekomen, medekrijgen, medeleeren enz.*
- Mededooien.
- Medegenoot, M. *Medegenoot, V.*
- Medelijden, O.
- Meden, b. w. *Met mede of meekrap verven*. Ik meed, meedde, heb gemeed.
- Mediaan, O. *Verkorting van mediaanpapier: papier, dat het midden houdt tusschen het zeer groote en het gewone.*
- Medicament, O.
- Medicijn, V. *Medicineeren, o. w.*
- Meedoogend, b. n. *Meedoogendheid, V. Meedoogenloos, b. n.*
- Meekrap, V. *Eene plant, uit wier wortel eene fraaie roode verfstof bereid wordt.*
- Meel, O. *Melig.*
- Meenen, b. en o. w. Ik meen, meende, heb gemeend. *Mee-ning, V. — In sommige streken hoort men Het is meenens, voor: Het is gemeend, het is ernst, het is meenen.*
- Meepenning. Zie *Miedepenning*.
- Meep^{sch}, b. n., meepscher, meest

- meepsch. *Zwak, Ziekelyk.*
 Meepschheid, V.
- Meer, O., meren. *Een door alle zijden van land ingesloten water.*
- Meer, V. *Drooggemaakt meer.*
- Meerendeels, meestendeels, bijw.
- Meerder, b. n. en bijw. *De meerdere moeite. — Ook in den zin van beter, aanzienlijker:*
 Reeds komt Hij en nadert zijn uur,
 Die met *meerder* zal doopen dan nat:
 Met den Heiligen Geest en met vuur.
- Meerdere te gebruiken in den zin van vele of verscheidene verdient afkeuring. Men schryve dus niet: In den Rijn ontlasten zich meerdere rivieren.*
- Meerdere, M. en V., meerderen.
- Meerkol (meerkolf, meerkolt), M. *Een vogel, die tot het geslacht der raven behoort.*
- Meerle, merel, V., meerlen en merels. *Deze zangvogel wordt ook Gieteling, en in sommige streken Merlaar (M.) geheeten.*
- Meerlenei.
- Meerling. *Zie Marling.*
- Meerman, M., meermannen. *Een denkbeeldig zeemensch, evenals de god Dagon der Filistijnen half mensch en half visch.*
- Meermin, V. *Het wijfje van den meerman. In Zee-meermin is het eerste woord overtollig.*
- Mees, V., meezen. *Een kleine zangvogel.*
- Meesmuilen, o. w. *Glimlachen, den mond tot lachen zetten. — Met gesloten lippen eten. Ik meesmuil, meesmuilde, heb gemeesmuild.*
- Meester, M., meesters en meesteren. Meesteres, V.
- Meesttijds, meestentijds, bijw.
- Meet, V. *In Van meet aan.*
- Meeuw, V. Meeuwenei. Meeuwennest.
- Meewarig, b. n. en bijw.
- Mei, M. *Bloeimaand. Zie Februari.*
- Mei, M., meien. *Groene tak, meitak.*
- Meid, V.
- Meier, M. *Weleer Schout, drost, hofmeester enz.; nu in sommige oorden pachter. De hofmeiers der Frankische vorsten hebben zich beroemd gemaakt. — Meierij, V. De meierij van 's Hertogenbosch. — Meier leeft nog in 't Fransche maire en 't Engelsche mayor. De lord-mayor van Londen is een gewichtig persoon.*
- Meier, M. *Eene bloem, ook Hanekam geheeten.*
- Meineed, M. *Een valsche eed.*
- Mein van meineed komt in de verwante talen dikwijls voor in de beteekenis van slecht, valsch, boos, goddeloos.
- Meisje, O. Meisjesschool. Meisjesstem.
- Mejuffer, V., mejuffers.
- Mejuffrouw, V., mejuffrouwen.
- Melaatsch, b. n. en bijw.
- Melde, V. *Een plantengeslacht, waarvan een paar soorten als spinazie genuttigd worden. In sommige oorden heet men ze Mille.*
- Melis, V. *Broodsuiker.*
- Melis, melisse, V. *Eene lipbloemige plant, die in het zuiden van Frankrijk veelvuldig voorkomt en uit wier versche bladeren eene soort van olie (melissenolie) bereid wordt.*
- Melizoen, O. *Roodeloop. Dit woord is verouderd.*
- Melk, V.

- Melken, b. w. Ik melk, molk, heb 'gemolken.
- Melkmuil, M. *Lafbek*.
- Melodie, V., melodieën. Zie *Aalbezie*.
- Meloen, M., meloenen.
- Melter, M. *Moutmoker*. Meltbak, M. *Moutbak*.
- Memelig, b. n. *De kaas is memelig: hare korst is met eene soort van mijt bedekt*.
- Memorie, V. *Geheugen*.
- Memorie, V., memories, memoriën. *Geschrift*.
- Mengel, O., mengelen. *Vroeger eene maat voor natte waren*.
- Menie, V. *Eene roode verfstof* (loodoxyde).
- Menig, alg. telw. *Na menig staat het zelfst. n. steeds in het enkelvoud: Menigmaal, menigwerf. Menigte, V.*
- Menist, M., Menisten. *Menno-nieten. Menistenkerk*.
- Menizoen. Zie *Melizoen*.
- Mensch, M. en O. *Het O. geslacht heeft iets medelijdends of verachtelijks. — De mensch is van Gods geslachte. Zie den Mensch. — Het arme mensch is doodziek. 't Is een ongelukkig mensch. — Mensch is oorspronkelijk een bijv. n. w. door middel van sch van het stamwoord man gevormd. — Menschheid, V. Menschdom, O.*
- Mep, M., meppen. *Slag*.
- Merel. Zie *Meerle*.
- Meremin. Zie *Meermin*.
- Meren, b. w. Ik meer, meerde, heb gemeerd. *Een schip vastleggen. Meerpaal. Meertouw. Meerring*.
- Merg, O.
- Mergel, V. *Eene soort van vette aarde*.
- Meridiaan, M., meridianen.
- Merinos, O. *Eene stof, bereid uit de wol van het Spaansche merino- of merinosschaap. Merinossen, stoff. b. n.*
- Merk, O.
- Merrie, V., merries, merriën.
- Mes, O., messen. Messescheede, V. Messenwinkel, -lade, -mandje, -kraam. Messesko-ker, messenskoeker.
- Messing, O. *Geelkoper*.
- Mest, mist, M. *Meststof*.
- Mesten, b. w. Ik mest, mestte, heb gemest.
- Mesties, M. en V., mestiezen. *Personen, geboren van een blanken vader en eene Indiaansche moeder, of omgekeerd*.
- Met, O. *Gehakt varkensvleesch. Metworst*.
- Met, voorz.
- Met (mette), V. *Eene geit*.
- Metaal, O., metalen. Metalen, stoff. b. n.
- Meteen, bijw. *In sommige streken Medeene, medeentjes*.
- Metten, b. w. Ik meet, mat, heb gemeten.
- Meter, M. *El. Persoon, die meet. Meetster, V.*
- Meter, V. *Peet, doopmoeder*.
- Metgezel, M. *Metgezèllin, V.*
- Metselaar, M., metselaren en metselaars. *Metselaarsbaas*.
- Metten, V. *Morgengezang in de kloosters. Morgengodsdienst bij de Roomsche-Katholieken. — Iemand de metten lezen: Iemand berispen, doorhalen. Korte metten met iets maken: Iets kort en bondig afhandelen. In de twee laatste uitdrukkingen hoort men niet zelden, verkeerdelijk, wetten voor metten. — Het enkelvoud mette komt hoogst zelden voor. Men treft het aan in TOLLENS'. Het klooster te Rijnsburg*.

- Zoodra het uur der mette sloeg
En 't waslicht op de kronen
scheen,
Was in de kerk, des ochtends
vroeg,
Het gansch konvent getrouw
bijeën.
- Metterdaad, mettertijd, metter-
woon, bijw. *Samengetrokken*
uit met der daad enz.
- Meubel, O., meubels en meu-
belen.
- Meubileeren, b. w. Ik meubi-
leer, meubileerde, heb gemeu-
bileerd.
- Meug, V. In *Tegen heug en*
meug. Zie Heug.
- Meuk, V. *In de meuk*, d. i. in
de week *staan*.
- Miauwen. Zie *Mauwen*.
- Microscop, M., microscopen.
- Middag, M.
- Middel, V. en O., middels. *Mid-*
dellijf.
- Middel, O., middelen. *Dat, wat*
dient om een doel te bereiken.
— Hulpmiddel, geneesmiddel.
Geldmiddelen. — Middellijk.
- Middelaar, M.
- Middeldeur, V. Middelkamer, V.
- Middeleeuwen, V. meerv. *Niet:*
Middeneeuwen.
- Middelerwijl, bijw.
- Middellijn, V.
- Middelnederlandsch, b. n.
- Middelpunt, O.
- Middelschot, O., middelschotten.
- Middelsoort, V. en O.
- Midden, O.
- Middernacht, M. Middernachts-
uur, O.
- Midwinter, M. *Het midden van*
den winter.
- Miede, V. *Gift, geschenk. Mie-*
depenning, meepenning,
meedpenning: Godspenning,
huurpenning. — Miede bet.
ook Tijding, boodschap.
- Mier, V. *Zeker insect.*
- Mier, V. *Ik heb er eene mier*
(een hekel) aan.
- Mierik, M. Mierikwortel, mie-
rikswortel.
- Mijden, b. w. Ik mijd, meed,
heb gemeden.
- Mijl, V.
- Mijmeren, o. w. Ik mijmer, mij-
merde, heb gemijmerd. Mij-
mering, V. Mijmerij, V.
- Mijn, V.
- Mijne, V., mijnen. *Gebaar. Hij*
maakt mijnen: Hij trekt lee-
lijke gezichten.
- Mijnen, o. w. *Mijnen aanleggen.*
Ik mijn, mijnde, heb gemijnd.
- Mijnen, b. w. *Door mijn te*
roepen naasten (bij een ver-
koopning). Hij mijnde het
landgoed voor veertig dui-
zend gulden.
- Mijnent, v. n. In *Te mijnent*,
d. i. te mijnen huize.
- Mijnenthalve, mijnentwege, bijw.
- Mijt, V. *Munt. — Worm: kaas-*
mijt, in sommige streken mij-
ter geheeten. Hoop: hooimijt,
korenmyjt. — Brandstapel:
houtmyjt.
- Mijter, M. *Bisschopshoed.*
- Mik, M. *Het mikken.*
- Mik, V. *Fijne rogge- en tarwe-*
bloem. — Brood, van deze bloem
gebakken.
- Mik, V. *Halve galg, galgpaal. —*
Gaffelvormige schoor of stut.
- Mild (milde), b. n. en bijw.
- Millimeter, M. *streep (= dui-*
zendste deel van eene el).
- Millioen, O. — Wordt millioen
voorafgegaan door een hoofd-
en grondgetal, of door de wor-
den *zooveel* en *hoeveel*, dan
blijft het onveranderd: *zes*
millioen. Millioen is oorspron-
kelijk een benoemd getal en
beteekent 10 tonnen gouds of
schat, de ton berekend op
honderd duizend eenheden

- der landsmunt, zoodat met een millioen in verschillende landen verschillende geldsommen bedoeld worden.
- Milt, V.
- Milter, M. *Melker, mannetjes-visch.*
- Min, V. *Liefde.*
- Minijver, M. *Minnenijid.*
- Min, minne, V. *Eene verkorting van Minnemoeder of Minnemoer: Baker, zoogster.*
- Minderbroeder, M. *Franciscaner monnik.*
- Minister, M.
- Mink, M. *Eene kwetsing, verminking.*
- Minke, V. *Zie Mink. — Leemte.*
- Minlijk, minnelijk, b. n. en bijw.
- Minlijkheid en minnelijkheid, V.
- Minnegod, M. *Minnegodje, O., minnegoodjes.*
- Minstreef, M., minstreelen. *Vinder, spreker, vedelaar, minnezanger, troubadour, ook minstreef geheeten.*
- Minuut, minute, V. *Oorspronkelijk opstel van eene notariële akte.*
- Minuut, V. *Het zestigste deel van een uur; ook van een graad. In de bouwkunst het twaalfde, achttiende, of, het vaakst, het dertigste deel van den modul of modulus.*
- Mirakel, O., mirakelen, mirakels.
- Mirre, myrrhe, V. *Een bruinrood doorzichtig welriekend hars, bitter van smaak, van een boom in Gelukkig Arabië.*
- Mirt, M., mirten. *Een altijd groene heester.*
- Mis (misse), V. *Misdienst. Misdienaar. Misgewaad.*
- Mis, bijw. *Ook in samenstellingen: misbruiken, misdooopen, misdraaien, misgooien, misgrijpen, misgunnen, mishebben, mislezen, misplaatsen enz.*
- Misbaar, O.
- Misbak, O. — *Misbak staat voor misgebak, misbruik, voor misgebruik, misdrijf voor misbedrijf.*
- Misbruik, O.
- Misdaad, V.
- Misdrijf, O.
- Misdruk, O. *Misdruk is eene verkorting van misdruksel en is daarom onzijdig.*
- Misgreep, M., misgrepen.
- Miskwaam, O. *Ongeval. Het woord is verouderd.*
- Mismas, M. *Mengelmoes.*
- Mispas, M.
- Mispel, V. *voor de vrucht, M. voor den boom, mispels en mispelen. Zie Abrikoos.*
- Missaal, O., missalen. *Misboek.*
- Misschien, bijw. *'t Woord is ontstaan uit machschien, masschien, d. i. mag geschien, mag geschieden, d. i. 't kan geschieden, 't kan zijn.*
- Misselijk, b. n. en bijw.
- Missen, b. en o. w. *Ik mis, miste, heb gemist.*
- Misslag, M.
- Misstal, M. *Wanstaltigheid.*
- Misstand, M.
- Mist, M. *Nevel.*
- Mist, mest, M. *Meststof.*
- Misten, onp. w. *Het mist, mistte, heeft gemist.*
- Misval, M. *Miskraam.*
- Misval, O. *Ongeval.*
- Modde, V. *Morsebel, slordig vrouwensch.*
- Modden, b. w. *In de modder wroeten, om iets te zoeken. Ik mod, modde, heb gemod.*
- Modder, V.
- Mode, V., modes.
- Model, O., modellen. *Modelletje.*
- Moe, moede, b. n.
- Moed, M. *Moedeloos.*
- Moeder, V. *Samengetrokken tot*

- moer in moerkonijn, moerhaas, moervos.
- Moedwil, M.
- Moel, V., moeien.
- Moel, M. en V.
- Moel, b. n. en bijw. Moelijkheid, moelijkheid, V.
- Moel, V., moeien.
- Moel, V. *Steenen havenhoofd. De moelje van Genua.*
- Moer, V. *Droesem.*
- Moer, V. *Verkorting van moerschroef (moederschroef): bus, waarin de spil eener schroef loopt. Deze spil heet vaarschroef (vaderschroef).*
- Moer, O. *Moerassig land.*
- Moeras, O.
- Moerbe, moerbezie, V., moerbeien, moerbeziën. Moerbezieboom, moerbeiboom; moerbeingelei, -sap.
- Moes, O. Moesgroenten. Moeskruid. Moestuin.
- Moeskopen, o. w. *Stroopen, het land afloopen.* De vijand moeskopt, moeskopte, heeft gemoeskopt. Moeskopperij, V.
- Moesson, M., moessons. *Regelmatische wind bij de keerkringen.*
- Moet, O. *Moeten, waarvan 't eene verkorting is. Moet is een bitter kruid. 't Is een moet.*
- Moet, V. *Indrukkel.*
- Moete, V. *Gelegenheid, ledige tijd.*
- Moeten, o. w. *Verplicht zijn.* Ik moet, moest, heb gemoeten. Zie *Kunnen.*
- Moeten, b. w. (Scheepsw.) *Zachtjes voortduwen.* Ik moet, moette, heb gemoet.
- Moezel, M. *Doedelzak.*
- Mof, M. *Westfaling.* Moffin, V.
- Mof, V. *Armbekleedsel. Een voorwerp van bont, waarin men de handen steekt, om die te verwarmen. — Polsmof.*
- Moffel, V. *Mof, mouw.*
- Moffel, M. *Oven, waarin verlakt goed wordt gehard.*
- Mogen, o. w. Ik mag, mocht heb gemocht, gemogen, gemoogd. Zie *Kunnen.*
- Mogendheid, V., mogendheden.
- Moggel. Zie *Mokkel.*
- Moker, M. *Een zware hamer.*
- Mokkel, M. en V. *Een dik en vet kind. Inzonderheid een dik en vet vrouwspersoon.*
- Mol, M. Mol is eene verkorting van molworp, dat aardwerper beteekent. — Molshoop, molsgat. Mollenval. Mollepoot. Mollevel.
- Mol, V. *Eene soort van wit bier.*
- Molen, meulen, M.
- Molenaar, M., molenaars, molenaars.
- Molferd, M. *Iemand met een grooten mon^l. Een lomperd, een onbeschofte vlegel.*
- Molik, M., moliken. *Een vogelverschrikker.* 't Woord is eene verbastering van Moloch, den bekenden afgod.
- Molm, M. en O. *Turfnot, Turfmul. Vergaan hout.* Het onzijdig geslacht verdient als een stofnaam de voorkeur.
- Mollen, b. w. *Heimelijk dooden.* Ik mol, molde, heb gemoeld.
- Molos, M. *Bij onze oude dichters jachthond.*
- Molsem, M. *Molm.*
- Molton, O. Moltonnen, stoff. b. n.
- Mom, V. *Eene soort van zwaar Brunswijksch bier.*
- Mom, V. *Masker.*
- Mombakkes, O., mombakkesen.
- Momber. Zie *Momboor.*
- Momboor, momber, M., momboeren, mombers. *Voogd.* 't Woord is ontstaan uit mondboor, mondbaar. — Mond

- in mondboor *beteekende oudtijds hand, en in overdrachtelijke beteekenis* Hulp, bescherming. Baar en boor *stammen af van het verouderde werkw.* Beren, dat dragen *beteekent en nog in tal van woorden voortleeft.* — Wees- en momboorkamers. Momboorschap, O.
- Mompen, b. w. *Bedriegen.* Ik momp, mompte, heb gemompt.
- Monarch, M. Monarchaal.
- Monarchie, V., monarchieën.
- Mond, M. Mondelijk, mondeling, b. n. en bijw.
- Monden, o. w. *Smaken.* Het mondt, mondde, heeft gemond.
- Monnik, munnik, M., monniken, munniken. Monnikspij, V.
- Monster, O. *in alle beteekenissen.*
- Monteeren, b. w. *Optuigen, opstieren.* Ik monteer, monteerde, heb gemonteerd.
- Monteering, V.
- Moor, M., Mooren. *Een volksnaam.* Ock *Een zwarte.* Moorendans. Moorenland. Moorin.
- Moor, O., moren. *Zekere wollen stof.*
- Moord, M. Moorddadig, b. n. en bijw.
- Moot, V., mooten.
- Mop, M. *Een hond.*
- Mop, V. *Een steen.* Zeker *koekje.*
- Moreel, moreele, b. n.
- Morel, V. *voor de vrucht, M. voor den boom, morellen, Zie Abrikoos.* Morelleboom. Morellenbrandewijn.
- Morgen, M. *In de beteekenis van de toekomst O.: Reken niet op het onzekere morgen. God heeft het morgen in zijn hand.*
- Morgen, O., morgens. *Eene landmaat.*
- Moriaan, M., Morianen. *Het is den Moriaan geschuurd.*
- Mormeldier, O.
- Morrelen, o. w. *In het donker of op den tast iets verrichten.* Ik morrel, morrelde, heb gemorrelde.
- Morrig, b. n. *Gemelijk.*
- Mors, V., morsen. *Eene vuile vrouw.*
- Morsdood, b. n.
- Morsebel, V.
- Morsen, o. w. Ik mors, morste, heb gemorst.
- Morspot, M. en V.
- Mortel, V.
- Mortier, M.
- Morzel, M., morzels en morzelen. *Een stuk van een verbrijzeld of vermorzeld voorwerp.* Te morzel of te mortel slaan. *Men zegt zoowel iets te morzelen slaan, als te morzel slaan; iets te pletteren slaan, als te pletter slaan. Zoo ook iets te barsten slaan, d. i. iets slaan, tot het vermorzeld, verpletterd, gebarsten is.* Morzel, pletter schijnen *dus eigenlijk verkortingen te zijn van de Onbepaalde wijs. Nevens morzelen had men vroeger ook mortelen, met gelijke beteekenis, namelijk die van in stukken slaan.*
- Mos, O. *Eene plant.* IJslandsch mos. Mossig.
- Mosch (musch), V., mosschen, musschen.
- Moskee, V., moskeeën.
- Mossel, V., mossels, mosselen.
- Most, M. *Druivensap.*
- Mosterd, mostaard, M.
- Mot, V., motten. *Een insect.*
- Mot, V. *Motregen, fijne regen.*
- Mot, O. *Turfmot, turfmul, turfmolm.*
- Mot, motte, V. *Eene oude zeug.*
- Motie, V., moties, motiën.
- Motief, O., motieven. *Beweegreden.*

- Motiveeren, b. w. Ik motiveer, motiveerde, heb gemotiveerd.
- Mots, M., motsen. *Een paard, dat men de ooren heeft afgesneden.*
- Motse, V. *Schippersbroek.*
- Moud, mouw, V. *Een langwerpige houten bak. Melkmouden, melkmouwen.*
- Moude, molde, V. *Fijne aarde.*
- Mousseline, V. *Zekere lijnwaadachtige katoenen stof. Mouselinen, stoff. b. n.*
- Mout, O.
- Mouw, V. *De mouwen van een kleed enz.*
- Mud, V. en O.
- Mudde, V.
- Mudsje, O. *Zekere Maat. Eigenlijk Muddetje. Zie het thans gebruikelijke Mutsje.*
- Mudzak, M.
- Mug, V. Mugje. Muggebeet.
- Muggenziften, b. w. *Streng viten. Ik muggenzift, muggenzifte, heb gemuggenzift.*
- Muidehond, M. *Zeelt.*
- Muil, M. *Muilezel.*
- Muil, M. *Bek.*
- Muil, V. *Een schoeisel.*
- Muilezel, M.
- Muis, V., muizen. Muizennest, -val, -drek. Muizevel, -staart. Muizenhuid.
- Muit, multe, V. *Vogelkooi.*
- Muizenis, V. *Gepeins. Hij heeft altijd muizenissen (niet muizennesten) in het hoofd. 't Woord komt af van het verouderde werkw. muizen, verwant aan het Engelsche to muse, peinzen, mijmeren.*
- Muizenoor, O. *Eene plant.*
- Mul, V. Turfmul, zaagmul. *In sommige streken wordt mul in deze beteekenis O. gebruikt. — De schil der gedroogde meekrapwortels.*
- Mul, b. n. *Het mulle zand, d. i. het losse fijne en droge zand.*
- Mulheid, V.
- Mulder, M. *Molenaar.*
- Mummie, V., mummies, mumiën. *Een Egyptisch gebalsemd en gedroogd lijk.*
- Munt, V. *in alle beteekenissen.*
- Murf, V., murven. *Mond.*
- Murik, V. *Muur, vogelkruid.*
- Murmureeren, o. w. Ik murmureer, murmureerde, heb gemurmureerd. Murmureering, V.
- Murw, b. n. en bijw. *Week, zacht.*
- Musch. *Zie Mosch.*
- Museum, O., museums, musea, museën.
- Musk, V. *Musculus.*
- Muskaat, M. *Muskaatwijn.*
- Muskaat, V. *De vrucht van den muskaatboom, waarin de notemuskaat (V. of O.) of muskaatnoot (V.) bevat is.*
- Muskadel, V. *Eene druif, welke den muskaatwijn levert.*
- Muskeljaat, O. *Musculus.*
- Musket, O., musketten. *Eene soort van schietgeweer van weleer.*
- Musculus, V.
- Muts, V.
- Mutsaard, mutserd, M. *Takkenbos. Het zal wel uitkomen, waar Abraham den mutsaard haalt. Het riekt naar den takkenbos: naar den brandstapel, die van mutsaards werd opgebouwd. Tot den mutsaard veroordeelen beteekent tot den brandstapel veroordeelen. De zegswijze is afkomstig uit den tijd, toen eene uitdrukking, in strijd met de leer der Katholieke kerk, in Nederland genoegzaam was om iemand ten vure te doen doemen. Zoo*

zwaar moest men zijne onvoorzichtigheid of onverschrokkenheid boeten: op zulk een duren prijs kwam de uiting der overtuiging te staan. Vandaar dat *het riekt naar den mutsaard* langzamerhand toegepast werd op voorwerpen, die duur in prijs zijn. Het woord *mutserd* luidt in sommige streken *musterd*. In andere streken weer is het geheel onbekend. Daardoor kon *musterd* te lichter *mosterd* worden, zoodat men voor *het riekt naar den mutserd* niet zelden hoort *het riekt naar den mosterd*. — In sommige streken hoort men niet zelden *muster*.

Mutsje, O. *Zekere maat. Vroeger schreef men mudsje.*

Muur, M., muren.

Muur, V. *Murik.*

Muurpeper, V. *Eene soort van huislook.*

Muzelman, M., Muzelmannen.

Dit woord is ontstaan uit het Arabische moslem, dat geloovigen beteekent. Sommigen schrijven Muzelmanen.

Muziek, V. *Zie Fabriek. Muzikaal, b. n. en bijw.*

Muzikant, M.

Myriagram, O. *Tien duizend grammes of wichtjes (of 10 Nederl. ponden).*

Myriameter, M. *Tien duizend ellen (of 10 Nederl. mijlen).*

N.

N, V., n's. *Zie A.*

Na, voorz. *Achter.*

Na, b. n. en bijw., nader, naast.

Nababbelen, nabauwen, nabazuinen, nabrullen, naglijden, naklimmen, nastoomen, natrekken, navragen, nazitten, enz.

Naad, M., naden.

Naaf (nave), V., naven. *De speeken van een wiel zijn bevestigd in de naaf. Zij wrongen de deur uit hare naven.*

Naakt, b. n. *In sommige streken, verkeerdelijk, nakendig.*

Naald, V. Naaldenoog. Naaldenkoker enz.

Naam, M. Naampje, Naamloos: *zonder naam. Een naamlooze brief.*

Naamval, M.

Naar, voorz. *Tot, volgens.*

Naar, b. n., naarder, naarst.

Onaangenaam, ake'ig, laf.

Narigheid. Naarheid.

Naars. *Zie Aars.*

Naastbestaande, M. en V.

Nabestaande, M. en V.

Naaste, M, en V., naasten.

Nabetrachting, V. *Van betrachtingen in de betekenis van overwegen, overdenken: Leer ons, o Heer! uw lijden recht betrachtingen. De nabetrachting des avondmaals.*

Nabootsen, b. w. Ik boots na, bootste na, heb nagebootst.

Nabootser. Nabootster.

Nacht, M. *Dit woord was vroeger V.: middernacht.*

Nachtegaal, M., nachtegalen, nachtegaals. *'t Woord bet. nachtgalm: een vogel, die des avonds of des nachts zingt.*

Nachtegaalsstem. Nachtegaalsslag. Nachtegaalsgezang.

Nachtelijk, b. n. *Als in de nacht: Nachtelijk uur, een uur als in den nacht.*

Nachtmaal, O. *Nachtmaalganger. Nachtmaalsbrood, -tafel, -zang.*

- Nachtschade, V. *Een plantengeslacht, waartoe o. a. ook de aardappel behoort.*
- Nachtwacht, M. *in de beteekenis van wachter; V. in de bet. van het wachthouden en de gezamenlijke wachters.*
- Nadeel, O., nadeelen.
- Nademaal, voegw.
- Nagebuur, nabuur, M.
- Nagel, M., nagels en nagelen. *In alle beteekenissen.*
- Nafef, b. n., nafever, nafefst.
- Naïveteit, V.
- Najver, M.
- Nakomeling, M. en V. Nakomelinge, V. *Zie Aanhangeling.* — Nakomelingschap, V.
- Namaag, M. en V. Namaagschap, V. *voor namagen, O. voor de vermaagschapping. Zie Bloedverwantschap.*
- Nanking, O. *Eene soort van geel linnen, oorspronkelijk uit Nanking in China afkomstig.* Nankingsch, stoff. b. n.
- Nap, M.
- Naphtha, V. *Eene soort van olie.*
- Nar, M. Narreslee, V. *Zie Arreslede.*
- Narcis, V. *Eene bloem.*
- Nardus, V. *Eene grassoort in Oost-Indië, uit wier bitteren wortel eene welriekende olie verkregen wordt.*
- Narwal, M., narwals, narwallen. *Eene soort van walvisch, met een vooruitstekenden tand, die als een horen op de linkerzijde van het bovenste kakebeen staat: zeeëenhoorn.*
- Nasleep, M.
- Nasleepen, b. w. Ik sleep na, sleepte na, heb nagesleept.
- Naslepen, o. w. Het sleept na, sleepte na, heeft nagesleept.
- Nat, O. Natje.
- Nat, b. n., natter, natst.
- Nater, V. *Eene soort van slangen, met schilden onder den buik.*
- Natie, V., naties, natiën.
- Natuur, V., naturen. Natuurlijk.
- Nauw, b. n. en bijw.
- Nauwelijks, bijw.
- Navel, M.
- Navoer, M.
- Nawee, O., naweeën.
- Nazaat, M., nazaten.
- Nazicht, O.
- Nazook, O.
- Neb, nebbe, V. *Zie Ebbe.* Nebje en nebbetje.
- Nechtig, b. n. en bijw. *IJverig, naarstig.* Dit woord is verouderd.
- Nectar, M. *Godendrank.*
- Neder, neer, bijw. *Zoo ook in de meeste samenstellingen: Nederbliksemen, nederbrengen, nederbuigen, nederdrukken, nederhouwen, nederkrijgen, nederploffon, nederstroomen, enz.*
- Nederig, b. n. en bijw.
- Nederlaag, neerlaag, V.
- Nederwaarts, bijw.
- Nederwaartsch, b. n.
- Neef, M., neven.
- Neep, V., nepen.
- Neer, V. *Draaikolk.* Verouderd. *Hij is in de neer: zijne zaken zijn verlopen.* 1)
- Nerslchtig, b. n. en bijw.

1) Op het lederen foedraal van den fraai gedreven zilver vergulden kop met deksel, afkomstig van MAX. VAN EGMOND, en door MAXIMILIAAN VAN BOURGONDIË, eersten markgraaf van Veere, in 1551 aan deze stad gelegateerd, leest men:

**Bewaar o Heer, De Stadt Ter Veer,
Dat sij niet meer, Comt in de neer.**

- Neerslag, M. *Het neerslaan.*
 Neerslag, V. *Soort van rustbed.*
 Neerslag, O. *Bezinksel.*
 Neerstik, O. *Een met fraaie bloemen geborduurde of gestikte borstlap der vrouwen.*
 Neet, V., neten. *Luizenei.*
 Neet, niet, V., neeten, nieten.
Klinknageltje in eene schaar.
 Neetoor, M. en V.
 Neffens, nevens, voorz.
 Neg, negge, V. *Een klein paardje, een hit.*
 Negen, telw. Negenدهalf, negenhonderd.
 Negenooq, V. *Eene soort van smakelijken riviervis, die naar een aal gelijkt. — Een kwaadaardige bloedvin of zweer.*
 Neger, M. Negerin, V.
 Negotie, V., negoties, negotiën.
 Neigen, b. en o. w. Ik neig, neigde, heb en ben geneigd.
 Neiging, V. *Begeerte.*
 Neien, o. w. *Brieschen, hinniken.* Het paard neit, neide, heeft geneid. *Het Engelsch heeft nog to neigh, hinniken.*
 Nek, M.
 Nel, V. *De negen van troef in 't kaartspel.*
 Nemen, b. w. Ik neem, nam, heb genomen.
 Nepent, V. *Kannekenskruid: eene Indische plant. — O. als pijnstillend geneesmiddel.*
 Neppe, nippe, V. *Kattenkruid.*
 Nere, V. *Een dorschvloer. Ook voedsel.*
 Nerf, V.
 Nering, V.
 Nes, V., nessen. *Zaadveld. Ook laagland. Oudtijds ook schor, en dan niet zelden nisse: Ossensisse, Hontensisse, Mate- nesse.*
 Nesch (nesk), b. n. en bijw., nesscher. *Dwaas, onnoozel.*
- Neschheid, V.
 Nest, O.
 Nestel, M., nestels en nestelen.
Zie Beitel.
 Net, O. *Nettenbreier, M.*
 Net, O. *Netschrift.*
 Net, b. n., netter, netst.
 Net, bijw. *Net van pas.*
 Netel, V., netels en netelen.
 Brandnetel. Doovenetel.
 Neteldoek, O. *Neteldoeksch, stoff. b. n.*
 Netelig, b. n. en bijw.
 Netenkam, M. *Een fijne haarkam.*
 Netenkam, M. en V. *Neetoor.*
 Neulen, o. w. *Knorrig zijn. Ik neul, neulde, heb geneuld.*
 Neuriën, o. w. *Binnensmonds zingen. Ik neurie, neuriede, heb geneuried.*
 Neus, M., neuzen.
 Neut, V. *Gebruikelijk in de bouwkunst en als scheepswoord. De noot of neut van een gewelf: de ronde knop in het midden van een wulfsel. Uitstekende steen of stuk hout, waarop een balk rust.*
 Nevel, M., nevels, nevelen.
 Nevens, voorz. *Zie Neffens.*
 Nicht, V.
 Niemand, onb. voorn.
 Niemendal, onb. voorn. *Het woord is ontstaan uit niet met al. Met al (ook wel met allen) had vroeger de beteekenis van gansch en al, geheel en al. Niet (d. i. niets) met al beteekende dus gansch niets, geheel niets.*
 Nier, V.
 Niet, V., nieten. *Er waren in die loterij geene nieten.*
 Niet. *Zie Neet. — Klinknageltje.*
 Niet, O. *Niets. God heeft de wereld uit niet geschapen.*
 Niet, O. *Bloem van koper.*

- Nieuweling, M. en V. Nieuweling, V. Zie *Aanhangeling*.
 Nieuwemaan, V.
 Nieuwerwets, bijw.
 Nieuwerwetsch, b. n., nieuwerwetscher, meest nieuwerwetsch.
 Nieuwjaar, O. *De eerste dag van het nieuwe jaar*.
 Nieuwsgierig, b. n. en bijw.
 Niezen (fniezen), o. w. Ik nies, niesde, heb geniesd.
 Nij, M. Nijdig. Nijdigaard.
 Nijgen, o. w. *Buigend groeten*. Ik nijg, neeg, heb genegen.
 Nijging, V. *Buiging. De vrouwen groeten door te nijgen*.
 Nijnagel, nijdnagel, M.
 Nijpen, b. w. Ik nijp, neep, heb genepen.
 Nijver, b. n. en bijw., nijverder, nijverst. Nijverheid, V.
 Nik (knik), M. *Wenk, groet*. — *Snok. Hik*.
 Nikken (knikken), o. w. Ik nik, nikte, heb genikt.
 Nikkel, O. *Zeker metaal*.
 Nikker, M. *Wa'ergeest*.
 Nikker, nikkel, V. *Een onkruid, zwarte klaproos geheeten*.
 Nimf, V., nimfen. *Naam der onder- of halfgoden bij de Grieken en Romeinen, onder de gedaante van bevallige meisjes, die niet onsterfelijk waren, maar duizenden jaren leefden, de voorwerpen der natuur beheerschten en bezielden en daaraan hare bijzondere namen ontleenden*. In de beteekenis van *insectenpopje* schrijft men *nymph*.
 Nippe. Zie *Neppe*.
 Nis, V., nissen.
 Nis, b. n. *In sommige streken in de uitdrukking Een nis ei, voor: Een zacht (gekookt) ei*.
 Nobel, M., nobels, nobelen. *Eene voormalige gouden munt*. —
- Rozenobel.
 Nobel, b. n. en bijw., nobeler, nobelst. *Edelaardig*.
 Noch, voegw. *Ook niet*. — *Hij heeft noch geld, noch goed*, d. i.: Hij heeft geen geld en ook geen goed.
 Nochtans, voegw. *'t Woord is samengesteld uit nog en dan. Men wachte zich voor de wanspelling nochthans en nochthands*.
 Noen, M. *Middag*.
 Noest (oest, knoest), M.
 Noest, b. n. *Komt bijna alleen voor in de uitdrukking noeste vlijt*, d. i. *aanhoudende, onvermoeide vlijt*.
 Nog, bijw. *Daarenboven, tot nu toe*. *Hij heeft nog geld, nog goed*, d. i.: Hij had niet alleen vroeger, maar heeft ook nu geld en goed; hij heeft buitendien geld en goed.
 Nok, M. *Snik*.
 Nok, V. *Het bovenste of uiterste van eenig voorwerp. De nok van het dak, De nok van dera*.
 Nokken, o. w. *Snikkend weenen*. Ik nok, nokte, heb genokt.
 Nommer, nummer, O.
 Non, V., nonnen. Nonnetje, nonneke, nonneken, O.
 Nood, M., nooden.
 Nooddruft, V. *Door omzetting ontstaan uit nooddurft, van nood en derven, durven, d. i. behoeven. De beteekenis is dus dringende behoefte*.
 Noode. *In van noode hebben, van noode zijn*.
 Noode, noo, bijw. *Ongaarne*.
 Noodeloos, b. n. en bijw.
 Nooden, b. w. Ik nood, noodde, heb genood. *Zie de noot bij Bevochten*.
 Noodigen, b. w. Ik noodig, noodigde, heb genoodigd. *Noodiging, V.*

Noodhulp, M. en V.
 Noodig, b. n. en bijw.
 Noodlot, O.
 Noodweer, V. *Tegenweer*.
 Noodweer, noodweder, O. *Hevig onweder*.
 Noor, M., Noren. *Noorman*.
 Norin, V.
 Noord, bijw.
 Noord, noorden, O. Noordsch.
 Noordelijk, Noordzee. Noordenwind, d. i. *de wind, die van het noorden komt*.
 Noord, V. *De noordelijk gelegen landen. Barends en Heemskerck trachtten om de Noord Oost-Indië te bereiken*.
 Noorderbreedte, V.
 Noorman, M., Noormannen.
 Nooselijk, b. n. en bijw. *Schrikkelijk*.
 Noot, V., noten. *Muzieknoot. Aanteekening*.
 Noot, noten, V. *voor de vrucht, M. voor den boom. Noteboom, -dop. Notenkraker*.
 Nop, V., noppen. *Knoopje of plujsje op wollen stoffen*.
 Nopen, b. w. Ik noop, noopte, heb genoopt. Nopens, voorz.
 Norsch, b. n. en bijw. *Afkomstig van Noorsch*.
 Notaris, M., notarissen.
 Noteeren, b. w. *Aan-, opteeke-*

nen. Ik noteer, noteerde, heb genoteerd.
 Notemuskaat, V. *voor de noot, O. voor de stof*.
 Nuchter (nuchteren), b. n. en bijw.
 Nuf, V., nuffen. Nufje. *Onnoozel vrouwtje. Waanwijs, -ingebeeld meisje*.
 Nugger. Zie *Snugger*.
 Nuk, V. *Snik*.
 Nul, V.
 Nun, V. *Een zuigpopje voor kinderen*.
 Nurk (nork), M. *Een knorrig mensch. Kent ge neef Nurks uit HILDEBRANDS Camera Obscura?*
 Nusselaar, M. *Knutselaar*.
 Nut, O., nuttigheden. Nuttig. Nutteloos. — *Gaat gij mede naar het nut (de nutsvergadering)?*
 Nut, b. n., nutter, nutst.
 Nutten, b. w. *Van nut zijn*. Ik nut; nutte, nutt'e, nuttede; heb genut.
 Nuttigen, b. w. *Spijs en drank gebruiken*. Ik nuttig, nuttigde, heb genuttigd. Zie *de noot bij Bevochten*.
 Nuun, V. *Ledige zeeschelp voor de kalkbranders*.

O.

O, V., o's. Zie *A*.
 Oase, V. *Hij spreekt van de oase van de Sahara*.
 Oblie, V., oblieën. *Een zeer dun ijzerkoekje, ook prauwel geheeten*.
 Obligatie, V., obligaties, obligatiën.
 Obstakel, O. *Hindernis*.
 Oceaan, M., oceanen.
 Och, tusschenw.

Ochtend, uchtend, M.
 October, M. Zie *April*.
 Octrooi, O. Octrooieeren, b. w.
 Ode, V. *Een verheven zang, lierzang*.
 Oeconomie, V. *Staatshuishoudkunde. Zie economie*.
 Oefenen, b. w. Ik oefen, oefende, heb geoefend. Oefening, V.
 Oester, V., oesters en oesteren.

- Oever, M.
 Offer, O., offers en offeren.
 Offerande, V.
 Officie, O., officiën en officies.
 Officier, M., officiers en officieren. Officiërensociëteit. Officiërskleeding. Officiërsfloep.
 Ogief, O., ogieven. *In de bouwkunst: kruisboog.*
 Oir, O. *Iemands afstammelingen, zijn nakroost in de rechte lijn, als zijn erfgenaam in zijne rechten tredende. — Met het hedendaagsch taalgebruik in strijd is oir van één persoon gezegd en mannelijk genomen voor erfgenaam met het meerv. oiren.*
 • Ojief, ogief, O., ojieven en ogieven. *Ojiefschaaf, kraalschaaf, duiveljager. Ook een lijstje, dat met deze schaaft gemaakt wordt.*
 Oker, V. *Eene verfstof.*
 Okkernoot, okernoot, V. *voor de vrucht, M. voor den boom. Zie Abrikoos.*
 Okkernoteboom, M.
 Oksaal, O., oksalen.
 Oksel, M., oksels, okselen.
 Okshoofd, O.
 Oleander, M. *Zekere bloem, ook rozenlaurier geheeten.*
 Olie, V., oliën.
 Oliesel, O.
 Olifant, M. Olifantssnuit, M.
 Olijf, olijven, M. *voor den boom, V. voor de vrucht. Zie Abrikoos. Olijvenolie, olijfolie.*
 Olm, M. *Zie Aak.*
 Oma, V. *Grootman i.*
 Omberen, o. w. Ik omber, omberde, heb geomberd.
 Omboordsel, O., omboordsels en omboordselen. *Zie Aanhangsel.*
 Omdraai, M.
 Omdracht, V.
 Omgang, M.
- Omhaal, M.
 Omkeer, ommekeer, M.
 Omoog, O., omoogen. *Kantwerkstersterm: Oogje aan de buitenzijde eener kant.*
 Omrit, M.
 Omslag, M. *Omhaal, drukte, ook (in de belasting) enz.*
 Omslag, M. en O., omslagen. *Het omslag van een boek enz.*
 Omsleepen, b. w., omslepen, o. w. Ik sleep om, sleepte om, heb omgesleept.
 Omstander, M.
 Omstreek, V., omstreken.
 Omtocht, M.
 Omtrek, M.
 Omvang, M.
 Omzien, O. *Oogenblik: In een omzien (ommezien, ommezien-tje) ben ik terug.*
 Onabel, b. n. en bijw. *Onhandig. Dit woord is verouderd.*
 Onbaat, V. *Nadeel. Dit woord is verouderd.*
 Onbruik, O. *Onbruik staat voor Gebruik.*
 Once, V. *Medicinaal gewicht: het twaalfde deel van een med. pond.*
 Ondeeg. *In te ondeeg: niet deeg, niet zoo als 't wezen moet.*
 Onderbaas, M., onderbazen. *Meesterknecht.*
 Onderbaas, V., onderbazen. *Voetstuk van een pilaar.*
 Onderdaags, bijw. *Onlangs.*
 Onderdaan, M., onderdanen.
 Onderdanig, b. n.
 Onderdies, bijw.
 Ondergang, M.
 Onderhandsch, b. n.
 Onderhevig, b. n. en bijw.
 Onderhoorig, b. n. *Onderhoorigheid. Onderhoorigen.*
 Onderhoud, O.
 Onderjas, V.
 Onderlaag, V., onderlagen.

- Onderlegd, onderleid, b. n. *Voorzien. Die meid is goed onderlegd (onderleid) van kleeven. — Die knaap is goed onderlegd, d. i. goed wetenschappelijk voorbereid.*
- Onderricht, O.
- Onderrichten, b. w. Ik onderricht, onderrichtte, heb onderricht.
- Onderscheid, O.
- Ondershands, bijw.
- Onderstand, M.
- Ondersteek, O. *Ondersteekbekken. Ook Onderstek* geheeten.
- Onderstut, M.
- Ondertrouw, M.
- Onderweg, bijw.
- Onderwerp, O.
- Onderwerpen, b. w. Ik onderwerp, onderwierp, heb onderworpen.
- Onderwijl, bijw.
- Onderwijs, O., onderwijzingen.
- Onderwijzen, b. w. Ik onderwijs, onderwees, heb onderwezen.
- Onderzaak, M.
- Onderzoek, O., onderzoekingen.
- Ondeugd, V. *Gebrek.*
- Ondeugd, M. en V. *Een ondeugend persoon.*
- Ondicht, O. *Dicht en on dicht:* poëzie en proza.
- Ondicht, b. n. *Niet dicht.*
- Ongalijk, b. n. *Oorspronkelijk: ongedelijk. Moeielijk, lastig, onaangenaam; onbevallig. Zij ziet er niet ongalijk uit.*
- Ongansch, b. n. *Niet gezond, van schapen en varkens sprekende: de gans he kudde is ongansch.*
- Ongebeft, b. n. *Zonder bef.*
- Ongedaan, b. n. *Onverricht.*
- Ongedaan, b. n., ongedaner, ongedaanst. *Er slecht uitzierende.*
- Ongeglansd, b. n. *Zonder glans.*
- Ongel, V. *Gesmolten runder-, schapen-, bokken- en geiten-*
- vet, waarvan men voornamelijk kaarsen maakt.*
- Ongemak, O.
- Ongeneeslijk, ongeneselijk, b. n. Ongeneeslijkheid, V.
- Ongeneugte, V.
- Ongereede, O.
- Ongerief, O. Ongeriefelijk, b. n.
- Ongeval, O.
- Ongevoeglijk, b. n.
- Ongezeglijk, b. n.
- Onheuglijk, b. n.
- Onhuislijk, onhuiselijk, b. n. Onhuislijkheid, onhuiselijkheid, V.
- Onkosten, M. meerv. *'t Wordt soms ook in het enkelvoud gehoord: 't Is den onkost niet waard.*
- Onlede, V. *Bezigheid.* Onledig, b. n. *Bezig. — Onlede is verouderd.*
- Onlichamelijk, b. n. en bijw.
- Onlust, M. *Afkeerigheid.* Onlusten. *Woelingen.*
- Onmensch, O.
- Onmiddellijk, b. n. en bijw.
- Onnoozel, b. n. en bijw.
- Onraad, M.
- Ons, O. *Hectogram: zek. gewicht. Zie Once.*
- Onspoed, M.
- Ontberen, b. w. Ik ontbeer, ontbeerde, heb ontbeerd. Ontbering, V. *Zie Oorbaar.*
- Ontbieden, b. w. Ik ontbied, ontbood, heb ontboden.
- Ontbijt, O.
- Ontbijten, o. w. Ik ontbijt, ontbeet, heb ontbeten.
- Ontblooten, b. w. Ik ontbloot, ontblootte, heb ontbloot. Ontblooting, V.
- Ontbreken, o. w. Ik ontbreek, ontbrak, heb ontbroken.
- Ontfermen, terugw. w. Ik ontferm mij, ontfermde mij, heb mij (*uwer, zijner, hunner* enz.: pers. voorn. in den 2en

- n.) ontfermd. Ontferming, V.
 Ontginnen, b. w. Ik ontgin, ontgon, heb (*heidevelden, woeste gronden*) ontgonnen.
 Ontginning, V.
 Onthaal, O.
 Onthalzen, b. w. Ik onthals, onthalsde, heb onthalsd. Ontthalzing, V. Zie *Achting*.
 Ontheisteren, b. w. *Van helderheid, sieraad en glans berooven, verwoesten*. Hij ontheistert, ontheisterde, heeft ontheisterd. Ontheistering, V.
 Ontvangt mij dikwijls, dorre dreven,
 Ontheisterd veld, geplonderd hout.
 TOLLENS.
 Hoe heeft mij uw gelukkig huis Geborgen tegen lastig kruis,
 Dat mij bijwijlen drukt en teistert!
 Hoe vroolijk schafte uw rijke hof
 Mij levendige vreugdestof,
 Als 't lot mijn boezem had ontheisterd.
 H. K. POOT.
 Onthiet, O. *Bevel*.
 Ontprachen, b. w. *Afprachen, door prachen (bedelen) bekomen*. Ik ontprach, ontprachte, heb ontpracht.
 Ontrampeneerd, b. n. *Ontrederd*.
 Ontrieven, b. w. Ik ontrief, ontriefde, heb ontriefd. Ontrieving, V. Zie *Achting*.
 Ontrouw, V.
 Ontslag, O.
 Ontstentenis, V. *Afwezigheid, gemis, mangel, verzuim*.
 Onttogen, v. d. *van het oude* onttiegen, d. i. onttrekken.
 Onttronen, b. w. *Van den troon stooten*. Ik onttron, onttronde, heb onttroond.
 Onttroonen, b. w. *Aftroonen*. Ik onttron, onttronde, heb onttroond.
 Ontucht, V.
 Ontvang, M.
 Ontvangst, V.
 Ontvankelijk, b. n.
 Ontvleezen, b. w. Ik ontvlees, ontvleesde, heb ontvleesd.
 Ontwerp, O.
 Ontwerpen, b. w. Ik ontwerp, ontwerp, heb ontworpen.
 Ontwrichten, b. w. Ik ontwricht, ontwrichtte, heb ontwricht.
 Ontwrichting, V.
 Ontzag, O. Ontzaglijk, b. n. en bijw.
 Ontzet, O.
 Onverdrotten, b. n. en bijw. *Zonder verdriet, met genoeg, onverpoosd*.
 Onvergeeflijk, onvergefelijk, b. n. en bijw. Onvergeeflijkheid, V.
 Onverhoeds, bijw. Onverhoedsch, b. n.
 Onverkieslijk, onverkieselijk, b. n.
 Onverlaat, M., onverlaten.
 Onvertogen, b. n. *Geen onvertogen* (onbedachtzaam, ongepast) *woord ontsnapt zijn mond*.
 Onweder, onweer, O., onweders, onweeren.
 Onweeren, onpers. w. Het onweert, onweerde, heeft geonweerd.
 Onwijslijk, onwijselijk, b. n. en bijw.
 Onwinlijk, onwinnelijk, b. n.
 Onzijdig, b. n. en bijw.
 Ooft, O.
 Oog, O., oogen. Oogje, Oogelijn.
 Oogenblik, M. *in verheven stijl, O. in gewonen stijl en het dagelijksch gesprek*.
 Ooglijk, b. n. *Aangenaam voor het oog*.
 Oogmerk, O.

Oogst, M.
 Ooi, V., ooiën. Oilam.
 Ooievaar, M., ooievaars en ooievaaren.—Ooievaar is ontstaan uit Oodebaar. *Het eerste deel van dit woord is hetzelfde ood, dat wij nog in kleinnood aantreffen, en rijkdom, voorspoed, geluk beteekende. Baar is afkomstig van het oude beren, baren, dat o. a. ook brengen, dragen beteekende. Oodebaar, verbasterd tot ooievaar, eidebaar, eiber, beteekent dus Heilaanbrenger. Zie Heillover.*
 Oolijk, b. n. en bijw.
 Oom, M., ooms, oomen. Oompje.
 Oonen, o. w. *Lammeren en biggen werpen.* Het (*schaap, het varken*) oont, oonde, heeft geond.
 Oor, O., ooren.
 Oorbaar, O. *Nut, voordeel. Hij deed alles tot 's Lands oorbaar. Oorbaar is samengesteld uit oor en baar. Oor, dat o. a. ook voorkomt in oorlog, oorzaak, oorsprong, beteekent uit. Baar komt af van het oude beren (zie Momboor), dragen, voortbrengen. Oorbaar beteekent dus eigenlijk opbrengst. Woordelijk beteekent het het uitgebo-rene.*
 Oord, O., oorden. *Plaats, landstreek.*
 Oordeel, O., oordeelen.
 Oorkonde, V.
 Oorlam, O., oorlammen. *Borrel, den matrozen aan boord toegediend.*
 Oorlof, O. *Verlof, vrijheid.*
 Oorlog, M., oorlogen. Oorlog komt voor in alle drie de geslachten. Het V. verdiende eigenlijk de voorkeur; doch het gebruik van het M. is te-

genwoordig bijna algemeen.
 — Oorlog wordt o. a. O. gebruikt in het 176ste der *Evang. Gezangen, vers 8. De eigenlijke beteekenis van Oorlog is Uitlage.*
 Oorlogen, o. w. Ik oorloog, oorloogde, heb geoorloogd.
 Oort, O., oorten. Oortje. *Voorheen het vierde gedeelte van een stuiver, of twee duiten.* Oort beteekende in het algemeen een vierde van eene munt of maat: een oortgulden, een kwartgulden; een oort jenever, eene halve pint, een vierde kan jenever.
 Oorsprong, M.
 Oorspronkelijk, b. n. en bijw.
 Oorveeg, M., oorvegen. Oorvijg, V., oorvijgen. *Eigenlijk Oor-slag, van oor en vagen, vegen, dat oudtijds ook slaan beteekende.*
 Oorzaak, V., oorzaken.
 Oost (het oosten), O.
 Oost, V. *Nederlands Oostindische bezittingen.*
 Oosten, O. Oostersch. Oostenwind, M.
 Oosterling, M. en V. Oosterlinge, V.
 Oosterlucie, V. *Eene plant, ook holwortel geheeten.*
 Oost-Indië, Oostinje, O.
 Oostindievaarder, Oostinjevaarder, M.
 Ootmoed, M.
 Opaal, M. *voor den steen, O voor de stof. Zie Agaat.*
 Opbrengst, V.
 Opdisschen, b. w. Ik disch op, dischte op, heb opgedischt.
 Opracht, V.
 Open, b. n. en bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als: openbarsten, openbreken, openrukken, openscheuren, openspringen enz.*

- Openen, b. w. Ik open, opende, heb geopend.
 Opening, V. Openingetje.
 Openlijk, b. n. en bijw.
 Operment, O. *Eene verfstof, bestaande uit een mengsel van rattenkruit en zwavel, waarmee men geel verft.*
 Opgaaf, opgave, V.
 Opgang, M.
 Opgetogen, b. n. en bijw. Opgetogenheid, V.
 Ophaal, M.
 Ophef, M.
 Opium, O. *Heulsap.*
 Opkomst, V.
 Oplaag, oplage, V.
 Oplang, oplanger, M. *Scheepswoord. Een stuk hout, waarvan men zich bedient om een ander stuk te verlengen.*
 Oplichten, onp. w. *Helderder worden.* Het licht op, lichtte op, is opgelicht.
 Oplichten, b. w. *Opheffen, bedriegen* enz. Ik licht op enz.
 Oploop, M. *Opschudding.*
 Oploop, M. (scheepsw.) *De voortzetting van het zaadhout, die gewoonlijk voor, onder een dekband, en achter, met den achterstevan eindigt.*
 Opnieuw, bijw.
 Opper, M. *Hooistapel.*
 Opper, opperd, M. *Schuilplaats, luwte.*
 Opperman, M., opperlieden, opperlui.
 Oprecht, b. n. en bijw. Oprechtelijk.
 Oprichten, b. w. Ik richt op, richtte op, heb opgericht.
 April, V. *Het tegenovergestelde van april. Zie Afrij.*
 Opritsen, b. w. *Aanritsen.* Ik rits op, ritste op, heb opgeritst.
 Oproer, O. *Vroeger ook M.*
 Opruien, b. w. Ik rui op, ruide op, heb opgeruid. Opruiing, V.
- Opschik, M.
 Opsmuk, M.
 Opspraak, V.
 Opstal, M.
 Opstand, M.
 Opstanding, V.
 Opstel, O. Opstelletje, O.
 Optocht, M.
 Optrek, M.
 Opwaarts, bijw. Opwaartsch, b. n.
 Opzet, M. *Het opgezette.*
 Opzet, O. *Beraamd plan.*
 Opzicht, O. Opzichtig. Opzichtig.
 Orakel, O., orakels, orakelen.
 Oranje, M. *voor den oranjeboom, V. voor de vrucht. Zie Abrikoos.*
 Oranje, O. *Oranjekleur.*
 Oranje, b. n., *dat niet wordt verbogen, en vaak verbonden wordt aan het zelfstandig naamw., waar het bij behoort.*
 Oranjeklant, M. en V.
 Orberen, b. w. *Nuttigen.* Ik orber, orberde, heb georberd. *Het werkw. Orberen is gevormd van het b. n. Oorbaar. Zie aldaar.*
 Orde, V., orden. *Regelmaat. — Ridderorden. Geestelijke orden. Bouworde.*
 Ordenen, b. w. Ik orden, ordende, heb geordend.
 Ordelijk, b. n. en bijw.
 Ordentelijk, b. n. en bijw. *Fatsoenlijk.*
 Order, V., orders. *Bevel, last.*
 Orego, V. *Wilde mariolein.*
 Organist, orgelist, M.
 Orgel, O., orgels, orgelen.
 Orinbaar, M. *Het woord Orinbaar of Orembaar is eene verbastering van het Maleisch orang-baharoe, uitgesproken orang-baroe, dat nieuw mensch of nieuweling beteekent: een scheldnaam, dien men in le*

Oost geeft aan elk persoon, die pas uit Nederland is aangekomen om daar te verblijven, en aan wien de Oosterse zeden en gewoonten nog niet eigen zijn.

Orkaan, M.

Orleaan, O. *Eene geelachtig roode verfstof.*

Os, M. Ossegebraad, ossekop. Ossenheid, ossenkooper, ossenstal. Osseleer, ossenleer, ossemerg, ossenmerg.

Otter, M.

Oubollig, b. n. Oubollig is met den uitgang ig gevormd van het Middelnederlandsche *abolge*, dat gramschap beteekent. Men ziet, dat het woord zeer verbasterd is.

Oude, M. en V. Oudje.

Oude, V. *In sommige streken voor ouderdom. Bij dichters vindt men niet zelden Oudte.*

Oude-kleerkoop, M.

Oude-mannenhuis, O.

Ouderdom, M.

Onderling, M. Ouderlingenbank.

Ouders, ouderen, M. meerv. *Het enkelvoud komt in de spreektaal, in enkele spreekwijzen en spreekwoordelijke gezegden, en ook wel bij dichters voor: Van ouder tot ouder. Al is een ouder nog zoo arm, Toch dekt hij warm. Wat baat het u, verlaten weezen!*

Geen ouder, die uw klachten hoort.

TOLLENS.

Ouderwets, bijw.

Ouderwetsch, b. n.

Outaar, outer, O., outaren en outers.

Ouwel, M.

Ouwelijk, b. n.

Oven, M.

Overbodig, b. n. en bijw.

Overdaad, V. Overdadig.

Overdwaalsch, b. n. *Hoogmoedig.*

Overeind, overend, bijw.

Overhands, bijw. *Beurtelings. In sommige streken overshands.*

Overhandsch, b. n. In: *overhand-sche naad.*

Overhoeks, bijw. Overhoeksch, b. n.

Overhoop, bijw. *Dooreen, op een hoop. Met werkw. vormt het samenstellingen, als: overhoopgooiën, overhooppliggen, overhoopraken, overhoopschieten.*

Overkleed, O., overkleederen, overkleeren. *Kleedingstuk.*

Overkleed, O., overkleedeu. *Dekkleed.*

Overleg, O., overleggingen.

Overmast, b. n.

Overmatig, b. n., overmatiger, overmatigst. *De maat te boven gaande.*

Overmatig, b. n. *Te matig.*

Overreden, b. w. Ik overreed, overreedde, heb overreed.

Overschot, O., overschotten.

Oversloof, V., overslooven.

Overstaan, O. In: *ten overstaan.*

Overstaag, overstag, bijw. *Scheepswoord. Iemand overstaag helpen: iemand den voet lichten. Iemand overstaag werpen: iemand schrik aanjagen, den mond stoppen.*

Overste, M., oversten.

Overtrek, O.

Overval, M. *Aanval.*

Overval, O. *Toeval.*

Overvloed, M.

Overvoeren, overvoederen, b. w. Ik overvoer, overvoeder; overvoerde, overvoederde; heb overvoerd, overvoederd.

Overwelfen, overwulven, b. w. Ik overwelf, overwulf; over-

welfde, overwulfde; heb overwelfd, overwulfd.

Overzeesch, b. n. Overzeesche. Overzicht, O.

P.

P, V. p's. Zie A.
 Paai, M., paaien. *Een oud man. Oude vader. Oud zijt gij, paai Witbol!*
 Paai, V. *Termijn van betaling.*
 Paaien, b. w. *Tevredenstellen, vleien.* Ik paai, paaide, heb gepaaid.
 Paal, M., palen.
 Paander, V. *Een teenen korf, eigenlijk broodmand.* Fr. *panier.*
 Paap, M., papen. Paapsch. Paapschgezind.
 Paapje, O. *Zeker vogeltje. Het popje van een zijde worm.*
 Paar, O., paren.
 Paard, O., paarden. — Paardebek, -dek, -kleed, -kop, -poot, -staart, -toom, -vijg. Paardenarbeid, -arts, -haar, -hals, -handel, -hoef. Paardenbloem, -boer, -boon, -dief, -dokter, -kenner enz. Paardenharen, stoff. b. n. Paardeleer en paardenleer. Paardeleeren en paardenleeren, stoff. b. n. Paardevleesch en paardenvleesch.
 Paardekracht, V., paardekrachten. *De kracht van een paard, als maatstaf.*
 Paardenkracht, V. *Kracht als van een paard.: Eene machine met 20 paardenkracht (niet: paardenkrachten).*
 Paardenklauw, M. *Zekere plant, ook hoefblad geheeten.*
 Paardenwik, -wikke, V. *Eene soort van linzen.*
 Paarl. Zie Parel.
 Paarlemoer, parelmoer, O. Be-teekenis: *moeder van de parel.* Paarlemoeren, parelmoeren, stoff. b. n.

Paars, b. n., paarser, paarst. Paarsheid, V.
 Paatje. *Verkleinw. van pa.*
 Pacht, V.
 Pachten, b. w. Ik pacht, pachtte, heb gepacht. Pachter. Pachtster.
 Pad, O., paden. Paadje. *Vroeger werd ook pad M. gebruikt. In sommige streken nu nog in enkele woorden en uitdrukkingen V.: Hij was op de pad. De kerkpad. Voor paadje hoort men vaak padje.*
 Pad, padde, V., padden. Padje, paddetje. Paddenstoel, M.
 Paf, M., paffen. *Knal, slag.*
 Paf, b. n. *Opgeblazen, bol.*
 Pagaai, V. *Een roeispaan der wilden.*
 Pagadet, V., pagadetten. *Zekere soort van duiven.*
 Page, M. *Edelknaap.*
 Pais, peis, M. *Vrede.*
 Pak, O.
 Pakkage, V. Zie *Bagage.*
 Pakket, O., pakketteu. Paketboot.
 Pal, M., pallen. *De pal van een rad: het werktuig, dat een wiel belet terug te draaien.*
 Pal, bijw. *Hij stond pal, d. i. als een paal.*
 Paladijn, M. *Onderkoning van Hongarije. — KAREL DE GROOTE en zijne twaalf paladijnen.*
 Palankijn, M. *Draagstoel in Indië. Hij leest HAAFNERS Reis in een palankijn door Ceilon.*
 Palei, V., paleien. *Eene katrol.*
 Paleis, O., paleizen.

Palet, V. *Een kaatstuig.*

Palet, O. *Een schilderswoord.*

Een dun, min of meer ovaalvormig plankje, met een gat er in voor den duim, waarop de schilder zijne verven plaatst en mengt.

Paletot, V., paletots.

Paling, M. *voor een enkelen paling, V. voor paling in het algemeen.* Zie Aal. — Pa-linkje.

Palinuur, M., palinuren. *In de dichtkunst stuurman.* PALINURUS *was de naam van den stuurman van ENEAS, den doorluchtigen Trojaanschen vluchteling.*

Palissade, V. *Schanspaal.*

Paljas, M., paljassen.

Palklamp, M. *Scheepswoord.*

Pallas, M. *Ruiterssabel.* 'tWoord is verbasterd uit *Polakst.*

Palm (palmboom), M. Palmpje.

Palm (parmantak), M.

Palm (vlakke hand en lengtemaat), V.

Palm (kruid), V.

Palster, palsterstok, M. *Pelgrimsstaf.*

Paltrok, M. *Een lange wijde rok: pelgrimsrok.* Ook *eene soort van zaagmolen.*

Palts, V. De Opperpalts en de Rijnpalts. Paltsgraaf.

Pamflet, O., pamfletten.

Pampernoelje, V. *Paddenstoel, duivelsbrood.*

Pan, V., pannen. Pannetje. Pannendak, O.

Panaarzen, b. w. *Voor de broek geven, britsen.* Ik panaars, panaarsde, heb gepanaarsd.

Pand, O. *in alle beteekenissen.*

Paneel, O., paneelen.

Panharing, M. *Als voorwerpsnaam, V. als stofnaam.*

Paniek, V. *Panische schrik.*

Panlikken, pannelikken, o. w.

Op de klup loopen. Ik panlik, panlikte, heb gepanlikt.

Pannekoek, M.

Panser, pantser (pantsier), O. *Harnas.*

Pantalon, V.

Panter, M.

Pantoffel, V.

Pantomime, V., pantomimen en pantomims. *Gebarenspeel.*

Pantomimisch. Pantominist.

Pap, V.

Papa, pa, M., papa's, pa's. Pa-paatje, paatje.

Papaver, V.

Papegaai, M. Papegaaietong. Papegaaiennest. Papegaaiskooi.

Papegaaisbek, M. *Zekere tulp.*

Papenbloem, V. *Paardenbloem.*

Papier, O. Papieren, stoff. b. n.

Parade, V.

Paradijs, O.; paradijzen.

Paragraaf, V., paragrafen.

Parapluie, paraplu, V., parapluies, paraplu's.

Pardel, M. *Panter.* Kameelpardel. *Giraffe.*

Pardoen (perdoen), V. *Scheepswoord.* *Touw, waarmede de stengen worden verzekerd.*

Parel, paarl, V., parelen, parels, paarlen. Parelkje, paarltje.

Parfumeeren, b. w. Ik parfumeer, parfumeerde, heb geparfumeerd.

Park (perk), O.

Parket, O., parketten.

Parkiet, M., parkieten. *Eene soort van kleine papegaai.*

Parlement, O.

Parmantig, b. n. — 't Woord is ontleend aan 't Spaansche paramento, dat tooi, dos beteekent.

Parmezaan, M. *Iemand uit Parma.*

Parmezaan, V. *Eene in Parma vervaardigde kaas, die om*

*

- haar roortreffelijken smaak veroemd is.*
- Parnas, M. *Zangberg.*
- Parochie, V., parochiën. *Een kerspel.*
- Parool, O., parolen.
- Part, V. *Poets en streek.*
- Part, O. *Deel, aandeel.*
- Partij, V., partijen.
- Partuur, O. *Persoon, geschikt om met een ander een paar te vormen.*
- Paruik. *Zie Pruik.*
- Pas, M. *Tred. Doortocht. Vrijbrief.*
- Pas, O. *Tijdstip.*
- Pas, bijw.
- Pascha, O.
- Paschen, V.
- Paskwil, O.
- Paslood, O., paslooden.
- Paspoort, O.
- Passaat, M., passaten. *Passaatwind.*
- Passage, V. *Zie Bagage.*
- Passant, M. *Passantenhuis.*
- Passediesje, O. *Zeker dobbel-spel, waarbij men met drie dobbelsteenen boven tien en daarbij op twee steenen evenveel oogen moet werpen.*
- Passediezen, o. w. *Een passediesje spelen.* II: *passedies, passediesde, heb gepassediesd.*
- Passement, O.
- Passer, M. 1)
- Passie, V. *Het lijden en de lijdensweken.*
- Passie, V., passiên en passies. *Hartstocht.*
- Pastei, V., pasteien. *Zie Aambei.*
- Pastel, O. *Een van verfstof gevormde en daarna gedroogde stift, waarmede geteekend wordt.*
- Pastel, V. *Verversweede: Zek.*
- plant, welker bladeren eens schoone blauwe verfstof opleveren.*
- Pastinak, V., pastinaken. *Ook Pinksternakel, V. Witte peen, Pastinakenzaad. Pinksternakelzaad.*
- Pastoor, M., pastoors, pastoren.
- Pastorie, pastorij, V.
- Patákon, M. *Eene Spaansche zilveren munt (kruisdaalder), ter waarde van omstreeks f 2,50.*
- Patent, O.
- Patent, b. n. en bijw.
- Pater, M.
- Paternoster, O. *Het volmaakte gebed of Onze Vader. Een der groote balletjes van den rozenkrans. De rozenkrans zelf. — In de betekenis van Handboeien wordt het woord alleen in 't meervoud gebruikt.*
- Patiënt, M. en V. *Patiënte, V.*
- Patiëntie, V. *Geduld. Ook: Zeker gebak, en zeker kruid, dat ook Patik, O. wordt geheeten.*
- Patriarch, M. *Patriarchaal. Aartsvaderlijk, eenvoudig.*
- Patrijs, M., patrijzen.
- Patroon, M., patronen, patroons. *Beschermmer, Heer. Patrones.*
- Patroon, O., patronen. *Model.*
- Patroon, V., patronen. *Lading voor een schietgeweer.*
- Pauk, V., pauken. *Zie Bazuin. Keteltrom.*
- Paus, M., pausen. *Pauslijk, pauselijk.*
- Paus, pauze, V., pauzen. *Eene rust.*
- Pauseeren, o. w. *Ik pauseer, pauseerde, heb gepauseerd.*
- Pauw, M., pauwen. *Pauwin.*

1) Mannelijk zijn de z. n. op -er, die gevormd zijn van den stam van den onvolm. teg. tijd eens werkwoords, als: *stamper, gieter, snuiter, passer enz.*

- Pauwenei. Pauweveer, -staart.
 Paveien. Zie *Plaveien*.
 Paviljoen, O., paviljoenen.
 Peauter. Zie *Piauter*.
 Pedaal, O. *Voetklavier van een orgel*.
 Pedel, M., pedels, pedellen.
 Pedestal, O., pedestallen. Pedestalletje.
 Peel, V., pelen. *Haarband*.
 Peel, V., pelen. *Moerassig land*.
 Peen, V., penen. *Wortel*. Gele penen.
 Peer, peren, V. *voor de vrucht, M. voor den boom*. Zie *Abrikoos*. Pereboom, -schil, -pit. Perendrank, -sap, -taart.
 Pees, V., pezen.
 Peet, M. en V., peten.
 Pegel, M. *Een merk in vochtmaten, om de maat aan te wijzen*.
 Peil, O.
 Peilen, b. w. Ik peil, peilde, heb gepeild.
 Peinzen, o. w. Ik peins, peinsde, heb gepeinsd. Peinzing, V.
 Peis. Zie *Pais*.
 Peisteren. *Hetzelfde als Pleisteren, vertoeven*.
 Pek, pik, O. Pikdonker.
 Pekel, V. *Zilt vocht*; O., *zeewater, zee*.
 Pekelharing, M. *als voorwerpsnaam, V. als stofnaam*.
 Pekelharing, M. *Hansworst*.
 Pekelzonde, V. Dit woord is gevormd uit het Italiaansche *piccolo*, dat klein beteekent, en ons zonde. Pekelzondetje is derhalve een pleonasme.
 Pel, pelle, V., pellen.
 Pellen, b. w. Ik pel, pelde, heb gepeld. *Abrikozen, pruimen, gekookte aardappelen kan men pellen; rauwe appelen, peren, aardappelen moeten schillen*.
- Pelgrim, M., pelgrims. Pelgrimage, V. Pelgrimsstaf.
 Pelikaan, M., pelikanen. Pelikaanskrop.
 Pellen, O. Pellengoed, O. Pellenwever.
 Pellies, V., pelliezen. *Een met bont gevoerde vrouwenmantel*.
 Pels, M., pelzen.
 Pelterij, V.
 Peluw. Zie *Peul*.
 Pen, V. *Schrijfpennen*. *Houten nagel*. Pennemes, -schacht. Pennenbak, -koker. Pennestrijd.
 Penning, M. Zie *Achtentwintig*. Perninkje, penningsken, penningske, penninksken, penninkske.
 Penningswaarde, V. *Geldswaarde*.
 Pens, V., pensen. Penserij, V.
 Penseel, O., penseelen.
 Peper, V.
 Peperhuis, O.
 Pepermunt, peperment, V.
 Perceel, O., perceelen.
 Periode, V.
 Perk (park), O.
 Perkament, perkement, O.
 Pers, V., persen.
 Personage, O. Zie *Bosshage*, *dierage* en *bagage*.
 Persoon, M. en V., personen.
 Personeel, personeele, b. n. Persoonlijk.
 Perzik, V. *voor de vrucht, M. voor den boom*. Zie *Abrikoos*.
 Perzikeboom, perzikboom, M.
 Pest, V. Pestilentie, V.
 Pet, V.
 Petard, M. *Springbus*.
 Peter, M. *Doopvader*.
 Peterselie, pieterselie, V.
 Petroleum, V. *Aardolie, peterolie*.
 Peukel. Zie *Pukkel*.
 Peul, V. *Eene vrucht*. Peulerwten.

- Peul, peuluw, peluw, V.
 Peuren, o. w. Ook poeren: *Met wormen, in een bosje gebonden, op paling visschen.* Ik peur, peurde, heb gepeurd.
 Pezerik, M., pezeriken. *Bullepees.*
 Piano-forte, V., piano-fortes.
 Piaster, M. *De Spaansche piaster doet omstreeks f 2.50; de Turksche, iets minder dan f 1.*
 Piauter, peauter, O. *Een mengsel van lood en tin.*
 Piefpafoef, tusschenw.
 Piek, V. Piekenier, M.
 Piekeval, O. *Scheepswoord.*
 Piepen, o. w. Ik piep, piepte, heb gepiept.
 Piepjong, b. n.
 Pier, V. *Aardworm, regenworm. — Zoo dood als eene pier.*
 Pierewaaien, o. w. Ik pierewaai, pierewaaide, heb gepierewaaid.
 Pieterman. *Een zeevisch. M. als voorwerpsnaam, V. als stofnaam.*
 Pieterselie, peterselie, V.
 Pij, V., pijn. Monnikspij.
 Pijakker, M. *In sommige streken Pijjekker.*
 Pijl, M.
 Pijler, M. *Pilaar.*
 Pijn, M. *Pijnboom. Zie Aak.*
 Pijn, V. *Lichaamssmart.*
 Pijne, V. *'t Is de pijn niet waard.*
 Pijnen, b. w. *Uitpersen.* Ik pijn, pijnde, heb gepijnd. *De uit de raten geperste honing heet gepijnde honing, in tegenoverstelling van den maagdenhoning of lekhoning: honing, die uit de raten lekt of druipt.*
 Pijnigen, b. w. Ik pijnig, pijnigde, heb gepijnigd.
 Pijp, V. *in alle beteekenissen.*
- Pijpedop, -kop, -steel enz.
 Pijpenbakkerij, -rck, -lade, -mand.
 Pijpen, o. w. *Op de fluit spelen.* Ik pijp, peep, heb gepepen.
 Pijpen, o. w. *Eene pijp rooken.* Ik pijp; pijpte, heb gepijpt.
 Pik, M. *Haut, wrok.*
 Pik, pek, O. *Schoenmakerspik.*
 Piket, O.
 Pikkedillen, V. meerv. *Beuzelingen.*
 Pil, V., pillen. Pillendoos, pillendraaier.
 Pilaar, M., pilaren. *Pijler.*
 Pillegift, V. — *Een geschenk van doopheffers aan hun petekind.* Pil, pille beteekent petekind.
 Pilot, M., piloten. *Een loods.*
 Pimpel, M. *Pimpelmees.*
 Pimpelmees, V., pimpelmeezen.
 Pimpelpaars, b. n. *Donkerpaars.*
 Pimpernel, V. *Zekere plant.*
 Pimpernoot, V., pimpernoten. *Clappernoot.*
 Pin, V. *IJzeren of houten nagel. Ook kleine spiering.*
 Pinas, V. *Een vaartuig, eene sloep. Zie Aak.*
 Pingel, V., pingelen. *De kenen (kiemen, zaden) van den pijnappel.*
 Pingelen, o. w. *Dingen, afdingen.* Ik pingel, pingelde, heb gepingeld.
 Pink, M. *De kleinste vinger.*
 Pinkring, pinkering, M.
 Pink, M. en V. *Jong rund.*
 Pink, V. *Vaartuig. Zie Aak.*
 Pinkster, Pinksteren, V.
 Pinksternakel, V., pinksternakels.
 Pinsbek, spinsbek, O. *Een mengsel van koper, tin en ijzer.*
 Pint, V.
 Pioen, pioene, V. *Zekere bloem.*

- Pip, V. *Eene ziekte der vogelen.*
 Pipsch. Pipschheid, V.
 Pippeling, M. *Eene soort van appel.* Pippelinkje.
 Piramide, pyramide, V.
 Pis, V.
 Pisang, V. *als vrucht, M. als boom.* Zie *Abrikoos.*
 Pissebed, V. *Een insect. Ook de paardenbloem wordt aldus geheeten.*
 Pissebed, M. en V. *Een klein kind.*
 Pistool, V. *Eene gouden munt, 8 a 10 gulden waard.* Zie *Achtentwintig.*
 Pistool, O. en V. *Een schietgeweer.* Zakpistool, zadelpistool.
 Pit, V. *als pit van eene lamp.*
 Pit, V. *als kern van sommige vruchten.*
 Pit, O. *Merg.* Daar zit pit in.
 Pittig.
 Pitoor, putoor, M., pitoren. *Zekere vogel, ook roerdomp geheeten.*
 Pitse, V. *Zweep.*
 Plaag, V.
 Plaanboom, M. Zie *Plataanboom.*
 Plaat, V.
 Plaats, V. *Plaatselijk.*
 Pladijs, pladdijs, V., pladijzen, pladdijzen. *Platvisch, in 't bijzonder schol.*
 Plafond, O.
 Plag, plagge, V. *Afgestoken zode.* Heideplaggen.
 Plak, V.
 Plakkaat, O.
 Plammoten, b. w. *Bezoedelen.* Ik plammoot, plammootte, heb geplammoot.
 Plan, O.
 Planeet, V., planeten.
 Plank, V. *Plankenloods.* Plankenvloer. Plankier. Planket: *Schutting.*
 Plant V.
 Plantage, V. Zie *Bagage.*
 Plantsoen, O.
 Plas, M., plassen. Plasregen.
 Plasdankje, O.
 Plat, O.
 Plataanboom, plataan, M. Zie *Aak.*
 Platboderd, platboomd, b. n.
 Plateel, O., plateelen. *Aardewerk.* Schotels. Gatenplateel. O.
 Platina, O. *Een metaal.*
 Plating, V. *Plat hoven bekleedsel van een wal.*
 Platje, O. *Guitje.*
 Platschieten, b. w. Ik schiet plat, schoot plat, heb platgeschoten.
 Platteland, O. *Plattelandsheermeester.* Plattelandsschutterij.
 Platterd, M. *Een ongeletterde.*
 Plavei, V., plaveien.
 Plaveien, b. w. Ik plavei, plaveide, heb geplaveid. Plaveiing, V.
 Plecht, V. *Voorste of achterste halfdek.* Voorplecht en stuurplecht. Plechtanker. *Het voorste anker, dat men gereed houdt, om er in den uitersten nood gebruik van te maken.*
 Plecht, V. *Kusting, hypotheek.*
 Plechtig, b. n. en bijw.
 Pleet, O. *Zeker Engelsch metaal: koperen platen, bedekt met een blaadje zilver.* Pleten, stoff. b. n.
 Plegen, o. w. *Gewoon zijn.* Ik pleeg, placht, heb gepleegd.
 Plegen, b. w. *Bedrijven.* Ik pleeg, ploegde, heb gepleegd.
 Pleidooi, O.
 Plein, O.
 Pleister, V. *Trekpleister.* *Eene Engelsche pleister.*
 Pleister, O. *Gips.*
 Pleisteren, o. w. *in den zin van vertoeven,* b. w. *in de*

- bet. van gipsen, met pleister bedekken.* Ik pleister, pleisterde, heb gepleisterd.
- Pleit, V. *Een vaartuig.* Zie Aak.
- Pleit, O. *Een rechtsgeding.*
- Pleiten, o. w. Ik pleit, pleitte, heb gepleit.
- Pleizier, plezier, O. Pleizierig, piezierig.
- Plek, V.
- Plemp, plempe, V. *Eene soort van vischschiut.* Zie Aak.
- Plets, O. *Eene soort van grof laken.*
- Pletter, M. *In te pletter werpen.* Zie Morzel.
- Pleuris, V., pleurissen.
- Plicht, M. Plichtig. Plichtelijk. Plichtpleging, V. Plichtsbe-trachting.
- Plichtshalve, bijw.
- Plint, V.
- Ploeg, M. *Men heeft o. a. Duit-sche en Waalsche ploegen.*
- Ploeg, V. *De werklieden arbeid-den in ploegen.*
- Ploeg, ploegschaaf, V.
- Ploert, M.
- Plof, M.
- Plok, M. Pluk.
- Plombeeren, b. w. *Eene kleine opening (in kiezen b. v.) stop-pen met lood.* Ik plombeer, plombeerde, heb geplombeerd.
- Plomp, M. *Waterlelie.* Plompe-blad. — Ook het geluid, ver-oorzaakt door een in 't water vallend lichaam.
- Plomp, tusschenwerpsel.
- Plomp, b. n. en bijw.
- Plompaard, plomperd, M. *Lom-perd.*
- Plonzen, o. w. Ik plons, plonsde, heb en ben geplonsd.
- Plooi, V., plooiën.
- Plooiën, b. w. Ik plooi, plooide, heb geplooïd. Plooiing, V.
- Ploten, b. w. *Hetzelfde als blooten.* Schapevellen van wol ontblooten. Ik plood, ploodte, heb geplood.
- Plotsen, o. w. Ik plots, plotste, heb en ben geplotst. Plotse-ling, plotselijk, bijw., *die de-zelfde betekenis hebben.*
- Plug, V. *Bom of stop van een vat.*
- Plug, M. *Ploert, lichtmis.*
- Pluim, V. Pluimage, V. Pluim-loos, pluimeloos, b. n.
- Pluimenbed, O.
- Pluimstrijken, o. w. Ik pluim-strijk, pluimstrijkte, heb ge-pluimstrijkt.
- Pluis, V., pluizen. *Pluisje, vlokje.*
- Pluis, O. *Werk: geplouzen touw.*
- Pluis, b. n. 't Is er niet pluis.
- Pluizen, b. w. *Rafelen, plukken.* Ik pluis, ploos, heb geplouzen. *Touw pluizen.*
- Pluizen, o. w. *Pluizen, afgeven.* Het pluist, pluigde, heeft ge-pluisd.
- Pluk, M.
- Pluksel, O. Zie *Aanhangsel.*
- Plunje, V.
- Pluvier, V., pluvieren. *Regen-vogel: eene soort van snip, welke den regen aankondigt. Hij wordt ook Wulp geheeten.*
- Pochel, M. *Bochel.*
- Pochen, o. w. Ik poch, pochte, heb gepocht. *In sommige streken hoort men boffen in plaats van pochen.* Pocher, M.
- Pochhans, M., pochhanzen.
- Podagra, O. Podagreus. Poda-grist.
- Podding, pudding, M. Poddinkje.
- Poeder, poeier, O. *als stof.* — V., poeders en poeiers, *als fijnge-stampt geneesmiddel.*
- Poëet, M., poëten.
- Poel, M.
- Poelier, M.
- Poelje, V., poeljes, poeljen. *Een hoen.* Poelje is verbasterd uit het *Fransche Poule.*

- Poep, M., poepen.
 Poep, M. *Mof: scheldnaam: een Duitscher.*
 Poes, V., poesen.
 Poespas, M.
 Poesten, o. w. *Blazen.* Ik poest, peestte, heb gepoest. Poester, M. *Blaasbalg, inzonderheid om het vuur aan te blazen.*
 Poets, V., poetsen. Ook Pots. Poetsig.
 Poezel, poezelig, b. n. en bijw. Poëzie, poëzij, V.
 Pof, M.
 Poffer, M.
 Pofhans, M., pofhanzen. *Pochhans.*
 Pogen, b. w. Ik poog, poogde, heb gepoogd. Poging, V.
 Pok, V.
 Pokdaal (pokkel), V. *Overblijvend teeken van de pokken.* Pokdalig: *van de pokken geschonden.*
 Pokkel. Zie *Pukkel.*
 Pol, M., pollen. *Boel.*
 Polder, M.
 Polei, poleie, V. *Vlooi kruid.*
 Poliet, b. n., polieter, polietst.
 Polijsten, b. w. Ik polijst, polijstte, heb gepolijst.
 Politie, V.
 Politie-commissaris, M.
 Polis, V., polissen. *Bewijsschrift van deelgenootschap.*
 Politiek, V. *Staatkunde.*
 Politiek, O. *Burgerkleeding.*
 Pollepel, M. *De eigenlijke bet. is Stoklepel. Zie Pallas.*
 Pollevij, V., pollevijer. *De hiel van een schoen.*
 Pols, M. *Slagader.*
 Pols, polsstok, M. *Springstok.*
 Poltergeest, M.
 Pomerans, V., pomeransen. *De pommerans is van de keu (biljartstok) gesprongen.*
 Pommade, V.
 Pomp, V. *Pompenmaker.*
- Pompennikkel, M. *Zwart brood of grof roggebrood in Westfalen.*
 Pompoen, M. *Kalabas.*
 Pond, O.
 Pondspondsgewijs, pondspondsgewijze, bijw.
 Ponjaard, M.
 Pons, punch, V.
 Pont, ponte, V. *Eene schouw, een platboomd overzetvaartuig. Zie Aak.*
 Pontificaal, O.
 Pook, M., poken.
 Pool, M., polen. *Polak.*
 Pool, V., polen. *Aspunt.*
 Poort, V.
 Poorter, M. *Stedeling. Er poorter en burger (heer en meester) zijn.*
 Poos, V., poozen.
 Poot, M. pooten. *Been of voet van een dier, tafel enz.*
 Poot, V., poten. *Twijg. Spruit.*
 Pootje, O. *Jicht.*
 Poover, b. n. en bijw., pooverder. *Armoedig, kaal. Pooververtjes. Pooverheid, V.*
 Poozen, o. w. Ik pocs, poosde, heb gepoosd.
 Pop, V. *Poppejurk. Poppenspel. Popje en poppetje. Het meisje speelde met twee poppetjes. De zijcormen veranderen in popjes.*
 Popel, M. *Populier. In sommige streken ook Peppel. Zie Aak.*
 Popelen, o. w. *Beven, sidderen.* Ik popel, popelde, heb gepopeld. *Popeling, V.*
 Populier, M. *Populiereboom. Populierenhout, populierhout.*
 Poreus, b. n., poreuzer. *Poreusheid, V.*
 Porfier, O. *Eene soort van rooden jaspis, ook veel rood marmer geheeten. Porfieren, stoff. b. n.*

- Porie, V., poriën.
 Porselein, postelein, V. *Groente*.
 Porselein, O., porseleinen. *Aardewerk*. Porseleinen, stoff. b. n.
 Port, M. *Portwijn*: wijn van Oporto in Portugal.
 Port, O. *Vrachtlloon, briefport*.
 Portaal, O., portalen.
 Porte, V. *De sultan van Turkije met zijn hof; het Turkische rijk: De Ottomanische* Porte, de Verhevene Porte. *Porte bet. eigenlijk poort of deur. De deur of poort is het voornaamste deel eener woning in het Oosten; daarom wees men met de deur het geheele huis of paleis aan, terwijl men later er zelfs den bewoner van het paleis door verstond: in ons geval den Sultan, zijn hof, zijn rijk zelfs 1).*
 Portelbier, O. *Schuimbier*.
 Portelwei, V. *Wei van gewrongen kaas*.
 Portie, V., porties, portiën.
 Portier (poortier), M. *Deurwachter*.
 Portier, O. *Deur eener koets*.
 Portret, O.
 Portretteeren, b. w. Ik portretteer, portretteerde, heb portretteerd.
 Post, V. *in de beteekenis van Visch, en Posterij, postkantoor en postwagen of postkar*.
 Post, M. *in de beteekenis van Postbode, Standplaats en Ambt, Stijl of deurpost, en Posten eener rekening*.
 Postelein. Zie *Porselein*.
 Posterij, V.
 Postiljon, M. *Postiljonshoorn*.
 Postuur, O., posturen.
- Pot, M.
 Potage, V. Zie *Bagage*.
 Poten, b. w. *Planten*. Ik poot, pootte, heb gepoot.
 Poter, M. *Planter*. Ook *poot-aardappel*.
 Potlood, O., potlooden.
 Potlooden, b. w. Ik potlood, potloodde, heb gepotlood.
 Praal, V. *Praalhans, M., praalhanzen*.
 Praam, M. *Druk, dwang*.
 Praam, V., pramen. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.
 Praat, M.
 Praatal, praatgraag, M. en V.
 Prachen, b. en o. w. *Vleidend vragen, bedelen*. Ik prach, prachte, heb gepracht. *Pracher*. *Prachster*.
 Pracht, V. *Prachtig*.
 Practijk, V. *Het tegenovergestelde van theorie. Practisch*.
 Praepareeren, b. w. *Ontleden, in stukken snijden*. Ik praepareer, praepareerde, heb gepraepareerd.
 Praktijk, V. *Die dokter, notaris en advocaat hebben eene uitgebreide praktijk*.
 Praktijk, V., praktijken. *Handeling. Hij is een man van kwade praktijken*.
 Praktizeeren, b. w. Ik praktizeer, praktizeerde, heb gepraktizeerd.
 Praktizijn, M., praktizijns.
 Pram, V. *Vrouweworst*.
 Prang, V. *Drukking*.
 Prat, b. n., pratter, pratst. *Hoovaardig, trotsch*.
 Prauw, V. *Een vaartuig van de bewoners der Sunda-eilanden. Eene rooversprauw*.
 Prauwel, V. *Eene oblie, een dunne ijzerkoek*.

1) Den onderwijzer zal het terstond in 't oog valle., dat men hier eene merkwaardige rij van synecdochen heeft.

Predikant, M. Predikantenvereniging, predikantsplaats.
 Predikatie, V., predikatiën.
 Prediken (preeken), o. en b. w. Ik predik (preek), predikte (preekte), heb gepredikt (gepreekt).
 Preck, V., preeken.
 Prei, V., preien.
 Prelaat, M., prelaten.
 Prent, print, V., prenten. Prentenboek, -kraam, -winkel.
 Prepareren, b. w. *Voorbereiden*. Ik prepareer, prepareerde, heb geprepareerd.
 President, M. Presidentsstoel.
 Preutsch, b. n. *Trotsch, spijtig*. Fransch *preux*.
 Prevelen, o. en b. w. Ik prevel, prevelde, heb gepreveld.
 Priël, O., priëlen.
 Priegel, M. *Slaag, ransel*.
 Priem, M. Priempje.
 Priester, M., priesters en priesteren. Priesteres, V.
 Priesterschap, O. *wanneer men de priesterlijke waardigheid, V. wanneer men de gezamenlijke priesters bedoelt. Zie Bloedverwantschap*.
 Prij, V. *Dood aas, slecht of boosaardig vrouwmensch of paard*.
 Prijken, o. w. Ik prij, prijkte, heb geprijkt.
 Prijs, M., prijzen.
 Prijsgeven, b. w. Ik geef prijs, gaf prijs, heb prijsgegeven.
 Prijzen, b. w. Ik prijs, prees, heb geprezen. Prijslijk, prijselijk. Prijzenswaardig.
 Prik, M.
 Prikkel, M. Zie *Beitel*.
 Prikslee, V., priksleeën.
 Pril, b. n. *Dit woord komt bijna uitsluitend voor in: de prille jeugd*.
 Primaat, M.
 Prins, M., prinsen. Prinselijk.

Prinsenvlag.
 Prinses, V. Prinsessenboonen, V. meerv. Prinsessenbier.
 Print, V. Zie *Prent*.
 Prior, M., priors. Priores. Priorin.
 Preiseeren, b. w. *Schatten, waardeeren*. Ik priseer, priseerde, heb gepriseerd. Preiseering, V.
 Privaat, O., privaten. *Een secrete*.
 Privilege, V., privilegiën en privileges.
 Probeeren, b. w. Ik probeer, probeerde, heb geprobeerd.
 Proces, O., processen.
 Procureur, M.
 Proef, preeve, V., proeven. Zie *Aanvraag*.
 Proesten, o. w. Ik proest, proestte, heb geproest.
 Proeven, b. w. Ik proef, proefde, heb geproefd.
 Profeet, M., profeten. Profetes. Profetie, V.
 Professor, M., professors, professoren.
 Profeteeren, b. w. *Voorspellen*. Ik profeteer, profeteerde, heb geprofeteerd.
 Profijt, O. Profijtelijk.
 Profijtertje, O.
 Profiteeren, o. w. *Voordeel trekken*. Ik profiteer, profiteerde, heb geprofiteerd.
 Prol, V. *Appelprol. Juinprol*.
 Prompt, b. n. en bijw. *Juist*.
 Promptheid, V.
 Pronk, M.
 Pronkaard, pronkerd, M.
 Pronselen, o. w. Ik pronsel, pronselde, heb gepronseld. Pronselaar, M. *Knoeier*.
 Prooi, V., prooien.
 Proost, M. Proosdij.
 Prop, V. Proppenschietet. Propvol. *Niet zelden hoort men proppend vol*.
 Proponent, M. Proponentsplaats.
 Proseliet, M., proselieten.

- Prospectus, O.
 Protest, O.
 Protestant, M. Protestantsch.
 Prove, preuve, V., proven, preuven. *Onderhoud, dat iemand zijn gansche leven uit een gesticht trekt.*
 Proviand, V. *Leeftocht.*
 Provincie, V., provincies, provinciën.
 Provinciehout, O. *Eene soort van rood verfhout.*
 Provoost, M., provoosten.
 Pruik (paruijk), V. Pruikedoos. Pruikentijld, -winkel, -maker.
 Pruik, M. *Ouderwetsch man.*
 Pruijn, V. *voor de vrucht, M. voor den pruimeboom. Zie Abrikoos.*
 Pruijnmedant, V. *Eene uitmuntende gekonfijte pruimensoort.*
 Pruis, V. *Schuim. Zie Bruis.*
 Pruis, M., Pruisen. Pruisisch. Pruisen, O.
 Prul, V. *Vod, beuzeling.*
 Prulwerk, prullewerk, O.
 Prume., prunel, V. *Gekonfijte pruim van provence.*
 Prut, V. *Gestremde melk, wrongel.*
 Psalm, M.
 Psalter, O. *Verzameling van psalmen. Een tiensnarig speeltuig der ouden, waarmede men het gezang begeleidde.*
 Publiek, O.
- Pudding, podding, M.
 Puf, V. *Lust, trek.*
 Pui, puie, V., puien. Puitje.
 Puik, O.
 Puimsteen, M. *voor den steen, O. voor de stof. Zie Agaat.*
 Puin, O. en V.
 Puinhoop, M., puinhoopen.
 Puist, V.
 Puit, M. *Kikvorsch. Ook: Veenboer. Puitaal, M. Boerenaal, aal die in de venen gevonden wordt.*
 Pukkel, pokkel, peukel, V.
 Pul, V. *Pullebroer, M.*
 Pulver, O.
 Punch. *Zie Pons.*
 Punt V. *Spits en leesteeken.*
 Punt, O. *Onderwerp, tijdpoint, wiskundig punt.*
 Pupil, M. en V.
 Puren, b. w. *Zuiveren. Zuigen. De bij puurt, puurde honing uit de bloem.*
 Purgeeren, o. w. *Ik purgeer, purgeerde, heb gepurgeerd.*
 Purper, O. *Purperen, stoff. b. n. Men denkt bij purperen niet zoozeer aan de kleur, als wel aan eene stof, welke die kleur heeft, en daarom beschouwt men het als een stoffelijk bijvoegwoord.*
 Put, M.
 Puts, putse, V. *Puttemmer.*
 Putter, M. *Een distelvink.*

Q.

- Q, V, q's. *Zie A.*
 Quadraat, O., quadraten. *Een vierkant.*
 Quadrant, O., quadranten. *Een cirkelsector, wiens inhoud gelijk is aan een vierde gedeelte des cirkels.*
- Quadrille, V., quadrilles. *Een dans, die met vier personen uitgevoerd wordt, enz.*
 Quaestie, V., quaestiën, quaesties.
 Qualiteit, V. *Hoedanigheid.*
 Quantiteit, V. *Hoeveelheid.*

Quarantaine, V. *Dat schip moet quarantaine houden.*
 Quarto, O.
 Quatertemper, M. *Een van de vier strenge vastendagen in de R. kerk, welke gehouden worden op elken eersten Vrijdag van elk vierendeel jaars.*
 Quint, V. 1)
 Quintessence, Quintessens, V. *De geest, het pit uit eene of*

andere stof.
 Quitantie, V., quitanties, quitantiën.
 Quiteeren, b. w. Ik quiteer, quiteerde, heb gequiteerd.
 Quota, V., quota's. *Aandeel, dat in een omslag door iemand betaald moet worden.*
 Quotiënt, O., quotiënten. *De uitkomst eener deeling.*

R.

R, V., r's. *Zie A.*
 Ra, V., raas.
 Raad, M., raden.
 Raad-pensionaris, M., raad-pensionarissen.
 Raadsel, O., raadselen en raadsels. *Zie Aanhangsel.*
 Raadsman, M., raadslieden.
 Raadslag, M., raadslagen.
 Raaf, V., raven.
 Raagbol, M. *Zie Ragebol.*
 Raaghoofd, raagshoofd, O.
 Raak, V., raken.
 Raakgooien, b. w. Ik gooi raak, gooide raak, heb raakgegooid.
 Raam, M. *Raming.*
 Raam, O. *Venster.*
 Raap, V., rapen.
 Raat, V., raten. *Eene honing-raat.*
 Rabarber, V.
 Rabat, O., rabatten.
 Rabaut, M., rabauten. *Een quit. Een deugniet, schelm.*
 Rabautenstuk.
 Rabauw, V. *Eene soort van appelen, ook grauwe renet geheeten. Deze appel hangt aan een kort steeltje en heet daarom*

in 't Fransch courtpendu, dat in sommige streken het basterdwoord korpenduums opgeleverd heeft.
 Rabbijn, M. Rabbijnsch.
 Raboorden, O. meerv. *Eene plant, ook duizendknoop geheeten.*
 Rachel, *Zie Rochel.*
 Rad, O., raden, raderen. Radje, O., raadjes en radertjes.
 Radbraken (rabraken), b. w. Ik radbraak, radbraakte, heb geradbraakt.
 Raden, b. w. Ik raad, ried of raadde, heb geraden.
 Radijs, V., radijzen.
 Raf, V. *De diep uitgesneden rugvinnen van zekere soort van heilbot, welke ingezouten en daarna gedroogd worden.*
 Rafel, V. *Rafeldraad.*
 Rafeling, V. *Pluksel.*
 Raffineeren, b. w. Ik raffineer, raffineerde, heb geraffineerd.
 Rag, O. *Spinrag.*
 Ragebol, raagbol, M. *Een werktuig om de zolders enz. van spinrag te zuiveren.*

1) De namen der intervallen zijn in de muziek V.: *Eene groote tert, eene kleine quint* enz.

- Ragen, b. w. Ik raag, raagde, heb geraagd.
- Rail, V., rails. *Het ijzeren spoor van een spoorweg.*
- Rak, O.
- Rakel, M. *Een ijzeren werktuig om den oven aan te stoken.*
- Raket, V. *Zekere plant. Ook: een vuurpeil.*
- Raket, O. *Een kaatstuig.*
- Rakken, o. en b. w. Zie Ritten. Ik rak, rakte, heb gerakt. *Die jongen is een straatraker. Die jager heeft deze landen afgerakt.*
- Rakker, M. *Een dievenleider. Een deugniet.*
- Rakketalie, V., rakketalies. *Scheepswoord.*
- Ralle, V. *Een snapachtig wijf.*
- Raller, relle, o. w. *Babbelen, snappen, Ik ral, rel; ralde, relde; heb gerald, gereld. Relletje.*
- Ram, M.
- Rameuas (ramelas), V.
- Rammeien, b. w. Ik rammei, rammeide, heb gerammeid.
- Rammelaar, M. *Babbelaar. Het mannetje bij de konijnen. Een speeltuig voor zeer jonge kinderen, in sommige streken ratelaar geheeten.*
- Rammelkees, M., rammelkeezen. Rammeltuit, V.
- Ramp, V.
- Rampaard, O. *Ook Roopaard, rolpaard geheeten. Scheepsaf- fuit: een stel op wielen, waarop het scheepsgeschut rust.*
- Rampspoed, M.
- Rand, M.
- Rang, M.
- Rank, V. *List, streek, nuk. — Twijg: Wijngaardrank.*
- Ranonkel, V.
- Rans, ransig, b. n. *Bedorven: garstig, zuur, van vet, boter, spek enz.*
- Ransel, M. *Soldatentasch.*
- Ransel, M. *Slaug.*
- Ransuil, M. *Een soort van uil, ook lijkuil en kerkuil geheeten.*
- Rantsoen, ranscen, O. *Losgeld. Het Fransche rançon.*
- Rantsoen, O. *Eene bepaalde hoeveelheid spijs en drank. Het Fransche ration.*
- Rapalje, O.
- Rapé, V. *Tot snuif geraspte tabak.*
- Rapier, O. *Een zijdgeweer.*
- Rapport, O.
- Rarekiek, M., rarekieken.
- Rariteit, V. *Rariteitenkast.*
- Ras, O. *Geslacht. — Kleding- stof. — Draaikolk.*
- Ras, bijw. *Rasjes.*
- Rasch, b. n. *Raschheid, V.*
- Rasp, V.
- Rasterwerk, O.
- Rat, rot, V. *Rattestaart, M. Eene vijl. Rattenkruit.*
- Ratel, M.
- Ratijn, O. *Zekere kleedingstof. Ratijnen, stoff. b. n.*
- Ratjetoe, V.
- Rauw, b. n. *Niet gekookt, niet gaar. Niet rijp (van vruchten). Van de huid ontbloot: die wonde is al rauw vleesch. In de beteekenis van ruw schrijft men Rouw.*
- Ravelijn, O. *Zeker buitenwerk eener vesting: halvemaan.*
- Ravotten, o. w. Ik ravot, ravotte, heb geravot. Ravotter. Ravotster.
- Razijn. Zie Rozijn.
- Reaal, M. *Eene Spaansche munt: het twintigste deel van een pi- aster. Ook eene oude Holl. munt.*
- Rebel, M.
- Rebellie, V.
- Recensent, M.
- Recht, b. n. en bijw. *Rechtheid.*

Rechtmatig.
 Recht, O. Rechthuis. Rechtszaak.
 Rechtbank, V.
 Rechtbuigen, b. w. Ik buig recht, boog recht, heb rechtgebogen.
 Rechten, richten, b. w. *Het recht uitoefenen.* Ik recht, richt; rechtte, richtte; heb gerecht, gericht.
 Rechter, M.
 Rechter, b. n. *Zie Linker.* Rechterhand.
 Rechts, bijw.
 Rechtsch, b. n.
 Rechtuit, bijw. Met werkw. *vormt het samenstellingen, als rechtuitgaan, rechtuitrijden, rechtuitloopen.*
 Recruit, M., recruten.
 Rede, V., reden. *Toespraak.*
 Rede, V. *Denkvermogen.*
 Reden, V., redenen. *Oorzaak, drijfveer.*
 Reden, V., redens. *Verhouding.*
 Redenaar, M.
 Redeneeren, o. w. Ik redeneer, redeneerde, heb geredeneerd.
 Redeneering, V.
 Rederijker, M. Rederijkerskamer, V.
 Ree, V., reeën. *Een dier, dat tot het hertengeslacht behoort, doch kleiner is dan het hert.*
 Reet ok, reegait, reekalf. Reevleesch, reënvleesch, O.
 Ree, reede, V., reeën, reeden. *Eene veilige ligplaats voor schepen buiten de haven.*
 Ree, V., reeën. *Afwaterings-slootjes in ongedraineerde bouwlanden.*
 Reede, reed, ree, b. n., reeder, reedst. *Gereed.*
 Reeden, b. w. *Uitrusten, vervaardigen, gereedmaken.* Ik reed, reedde, heb gereed. *Voor dat geld moet zij zich*

kleeden en reeden. — Linnen reeden. Schepen reeden.
 Reeder, M. Reederij. Reederskantoor.
 Reeds, bijw.
 Reef, rif, O., reven. *Scheepswoord. — Een reef inbinden.*
 Reek, V., reken. *Eene kleine egge.*
 Reeks, V.
 Reep, M. *Eene smalle strook. Een hoepel. Een touw.*
 Reepen, b. w. Ik reep, reepte, heb gereept. *Boonen reepen.*
 Reesem, M. *Eigenlijk reegsem, van rijgen, gelijk deesem, deegsem, van dijgen. In sommige streken voor rist, dat aldaar niet gehoord wordt.*
 Reet, V., reten. *Scheur, spleet.*
 Reet, rete, V. *Een werktuig, ook braak geheeten, dat bij het bereiden van vlas en hennep gebruikt wordt.*
 Reet. *Zie Root.*
 Reetrekker, M. Ook Rooimeester, erscheider, rectmeester *geheeten.*
 Reeuw, O. *Doodschuim.*
 Reeuw, O. *In Friesland allerlei gereedschappen en huisraad.*
 Reeuwen, b. w. *Een doode afleggen.* Ik reeuw, reeuwde, heb gereeuwd. Reeuwer. Reeuwster.
 Reeuwroof, M. *Roof, aan dooden gepleegd.*
 Reeuwsch, b. n. *Wrang.*
 Referein, refrein, O. *Slotrijm: Regels, die in een lied aan het einde van elk vers herhaald worden.*
 Regeeren, b. en o. w. Ik regeer, regeerde, heb geregeerd. Regeering, V. Regeeringsvorm. Regeeringszaak. Regeerder. Regeerster.
 Regel, M., regels, regelen.

Regen, M.
 Regent, M. Regentes, V. Regentenkamer.
 Regiment, O.
 Register, O.
 Reglement, O.
 Rei, M., reien. *Koor.*
 Reien, o. w. *Dansen.* Ik rei, reide, heb gereid.
 Reiger, M.
 Reiken, b. en o. w. Ik reik, reikte, heb gereikt.
 Reikhalzen, o. w. Ik reikhals, reikhalsde, heb gereikhalsd.
 Reilen, onp. w. In: *Zooals het reilt en zeilt, waarvoor men niet zelden vindt: zooals het treilt en zeilt.* Zoo ook: *zeil en treil* voor: *zeilen en touwen.*
 Rein, b. n. en bijw. *Zuiver.*
 Reinette, O. *Een gewas, ook Geitebaard geheeten.*
 Reinigen, b. w. Ik reinig, reinigde, heb gereinigd. *Reiniging, V.*
 Reinvaar, V., reinvaren. *Wormkruid.*
 Reis, reize, V., reizen. *Zie Aanvraag.*
 Reizen, o. w. Ik reis, reisde, heb en ben gereisd.
 Rek, M. *Het rekken.*
 Rek, O. *Latwerk.* Eierrek, pijpenrek, droogrek.
 Rekel, M.
 Rekest. *Zie Request.*
 Rekenen, b. en o. w. Ik reken, rekende, heb gerekend. *Rekening, V.*
 Rekke, V. *Een lange stok.* *Zie Aanvraag.*
 Rekken, b. en o. w. Ik rek, rekte, heb en ben gerek. *Rekkelijk.*
 Rellen. *Zie Rallen.*
 Remedie, V. en O., remedies en remediën.
 Remmen, b. w. *Sterk spannen: een der wielen van een wagen*

met een ketting vastmaken, opdat het slepe. Ik rem, remde, heb geremd. *Remketting, M. Ketting, waarmede een wagen geremd wordt.*
 Remonstrant, M.
 Ren, M. *Een snelle loop.*
 Renet, V. *Eene soort van appelen.* Renetappel, M. *voor den boom en de vrucht.* Renetteboom, M.
 Renne, V. *Een kippenloop.*
 Rennen, o. w. Ik ren, rende, heb gerend. *Men vindt niet zelden het verl. deelw. geronnen: Nimmer moe geronnen tijd.*
 Rensch, b. n. *Rijnsch* in: *Rensche wijn.* — *Zuurachtig: Die peren hebben een renschen (rinschen) smaak.*
 Rente, V. *Rentenier.*
 Rep, M. *In de uitdrukking: In rep en roer.*
 Repel, M. *Een vlashamer.*
 Repelen, b. w. *Vlas beuken of schillen.* Ik repel, repelde, heb gerepeld.
 Repetent, O.
 Republiek, V., republiken.
 Republikein, M.
 Republikeinsch, b. n.
 Request, O., requesten.
 Reseda, V., reseda's.
 Residentie, V., residentiën, residentsies.
 Respijt, O. *Uitstel.*
 Rest, V.
 Reten, b. n. *Vlas weeken.* *Zie Roten.*
 Retour, V. *Terugvracht.*
 Retour, O. *Terugkeer.*
 Reu, M., reuen. *Mannetjeshond.*
 Reuk, M. *Reukeloos.*
 Reus, M., reuzen. *Reuzenbeeld, -werk, -slang enz.*
 Reutel, M. *Reuteling.*
 Reutel, M. en V. *Reutelaar en reutelaarster.* *Knorrepot, bab-belaar, babbelaarster.*

- Reuter, M. *Eene zeef.*
 Reuzel, M. *voor reuzelkoek, V. voor de stof.*
 Revelen, o. w. *Suffen.* Ik revel, revelde, heb gereveld.
 Reven, b. w. *Het zeil inbinden.* Ik reef, reefde, heb gereefd.
 Rib, ribbe, V. Ribje, ribbetje. Ribbreuk, -vlies. Ribbenkast.
 Richel, V. *Rand. Lat.*
 Richten, b. w. Ik richt, richtte, heb gericht.
 Ridder, M., ridders, ridderen. Ridderorde.
 Ridderschap, V. *voor de gezamenlijke ridders, O. voor de waardigheid.*
 Ridderspoor, V., riddersporen. *Eene bloem.*
 Rieken. Zie *Ruiken.*
 Riem, M. *in alle beteeekenissen.* Riempje.
 Riet, O. Rieten, stoff. b. n. *Rieten dak.*
 Rif, O., riffen. *Geraamte.—Klip.*
 Rif, O., reven. *Hetzelfde als reef.*
 Rij, V., rijen. *Reeks.* Rijtje. Rijenbouw. *In sommige streken, waar rij niet gehoord wordt, gebruikt men reek, reke, V.*
 Rijden, o. en b. w. Ik rijd, reed, heb en ben gereden. Rijlaars. Rijmantel. Rijpaard. Rijder. Rijdster.
 Rijf, V., rijven. *Rasp. Hark.*
 Rijfelaar, M. *Dobbelaar. Houder eener speelbank.*
 Rijfelen, o. w. Ik rijfel, rijfelde, heb gerijfeld.
 Rijgen, b. w. Ik rijg, reeg, heb geregen. Rijgdraad. Rijgveter.
 Rijk, b. n. Rijkelijk.
 Rijkaard, M.
 Rijk, O. Rijksbestuur. Rijksstaf. Rijksstad.
 Rijkdom, M.
 Rijkheid, V.
 Rijksdaalder, M. Zie *Achtentwintig.*
 Rijm, M. *Rijp.*
 Rijm, O. *Gelijkheid van eindklanken.* Rijmeloos. Rijmpje. Rijmelen, o. w. Ik rijmel, rijmelde, heb gerijmeld. Rijmelaar. Rijmelaarster. Rijmelarij.
 Rijmen, o. en b. w. Ik rijm, rijmde, heb gerijmd.
 Rijn, M.
 Rijnsch, b. n. en bijw. *Dit woord is in enkele uitdrukkingen tot Rinsch, rensch verzwakt.* Rijnsche wijn of Rensche wijn. *Eene rinsche peer.* Zie *Rensch.*
 Rijnsche-wijnflesch, V.
 Rijn-spoorweg, M.
 Rijp, M. *Rijm.*
 Rijp, V. *Rups.*
 Rijp, b. n. en bijw. Rijpelijk.
 Rijpen, o. en b. w. *Rijp maken en rijp worden.* Ik rijp, rijpte, heb en ben gerijpt.
 Rijpen, onp. w. *In geringen graad vriezen.* Het rijpt, rijpte, heeft gerijpt.
 Rijs, O., rijzen. Rijsje. Rijshout.
 Rijst, V. Rijstebrij, rijstemeel, rijstetaart enz.
 Rijten, b. en o. w. Ik rijt, reet, heb en ben gereten.
 Rijtuig, O.
 Rijven, b. w. Ik rijf, reef, heb gereven.
 Rijzen, o. w. Ik rijs, rees, ben gerezen. Rijzing, V.
 Rijzig, b. n. en bijw.
 Rikkikken, rikkekikken, o. w. Ik rikkik, rikkekik; rikkikte, rikkekikte; heb gerikkikt, gerikkekikt.
 Rimpel, M.
 Rinde, V. *Bast van eikeboomen.*
 Ring, M. Ringetje.
 Ringelooten, b. w. Ik ringeloor, ringeloorde, heb geringeloord.

- Rinkel, M.
 Rinkelbom, V. *Tamboerijn*.
 Rinket, O. *Luikje in een sluisdeur*.
 Rinsch, b. n., rinscher, meest rinsch. *Zie Rensch*. Rinschheid, V.
 Riool, O., riolen. *In sommige streken* V.
 Rist, V. *Zie Reesem*.
 Rit, M., ritten. Ritje. Ritmeester.
 Rits, tusschenw.
 Ritsch, b. n. *Zie Ritsig*.
 Ritsen, b. w. *Het merken der boomen enz. met het ritsijzer door de houthandelaars*. Ik rits, ritste, heb geritst.
 Ritselen, o. w. Het ritselt, ritselfe, heeft geritseld. Ritselfing, V.
 Ritsig, b. n. en bijw. *Wulpsch, wellustig, geil*.
 Ritten, b. en o. w. *Dartelend heen en weer loopen*. Ik rit, ritte, heb gerit. *Die jongens ritten zich de kleeren van het lijf*. *In sommige streken, waar ritten niet bekend is, gebruikt men rakken*.
 Rivier, V.
 Rob, M. *Een zoogdier, dat tot de orde der vischachtigen behoort*. *De meest bekende soort van robben is de zeehond of zeekalf*. Robbenjacht, -vangst. Robbenhuid. Robbevel. Robbevellen, stoff. b. n.
 Rob, V. *De maag der groote vissen*.
 Robijn, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*. *Zie Agaat*.
 Rochel, V.
 Rochelen, o. w. Ik rochel, rochelde, heb gerocheld.
 Roe, roede, V., roeden. Roetje.
 Roedrig, M. *Roedrager, gelijk vaandrig vaandrager betekent*.
 Roef, V., roeven.
- Roeidol, M. *Roepen*.
 Roeien, o. w. Ik roei, roeide, heb en ben geroeid. Roeispaan, roeriem. Roeier: *Die schippersknecht is een fel roeier*. — Wijnroeier: *Die ambtenaar is wijnroeier*.
 Roekeloos, b. n. en bijw. *'t Woord komt van het oude roeken, zorgen, ucht slaan op iets*.
 Roem, M. Roemwaardig. Roemenswaardig. Roemruchtig.
 Roemer, romer, M. *Een wijn-glas*.
 Roep, M.
 Roepen, b. en o. w. Ik roep, riep, heb en ben geroepen.
 Roer, M. in: *In rep en roer*. *Wat zijt gij vroeg in den roer*.
 Roer, O., roeren en roers. *Stuur*.
 Roer, O., roeren en roers. *Pijp of buis*. *Vuurroer*. *Pijperoer*.
 Roerdomp, M.
 Roerend, b. n. *Roerbaar, beweeglijk*. Roerend en onroerend goed.
 Roering, V.
 Roervink, M. *Lokvink der vogelaars*. — *Belhamel*.
 Roes, M., roezen. Roezig. Roezigheid, V.
 Roest, M. *voor het roesten*, O. *voor de stof, de roestigheid*.
 Roet, O.
 Roffel, M. *Tromslag*. — *Berisping*. — *Eene schaaaf, roffelschaaaf, waarmede het ruwste gedeelte der opperelakte van het hout weggenomen wordt*.
 Roffelen, b. w. *Met den roffel bewerken of schaven*. *Ergens los en vluchtig over heenloopen*. Ik roffel, roffelde, heb geroffeld.
 Roffeltuit, V. *Eene vrouw, die haar werk slordig verricht*.
 Roffiaan, M., roffianen. *Hocrenwaard*.

- Rog, M. *Zekere visch.* Rogje, roggetje. Roggenvangst. Roggevel.
- Rogge, V. Roggebloem, -brood, -meel, -stroo. Roggeglui, soms *bloot glui geheeten: fijn roggestroo.*
- Rok, M. *Een kleedingstuk.* Roksknoop. Rokszak. Roksmouw.
- Rokken, rok, O., rokkens, rokken. *Spinrokken: een werktuig, waarom het vlas gewonnen wordt, dat men spinnen wil.*
- Rol, M. *Aan den rol zijn, aan 't feestvieren zijn.*
- Rol, V.
- Rollaag, V., rollagen.
- Rollende, V., rollenden. *Een opgerold stuk rundvleesch, lendegebraad.*
- Rolleng, V. *Leng of stokvisch, in rollen.*
- Rolpens, V., rolpensen.
- Roman, M., romans. *Een in proza geschreven verhaal van eene verdichte geschiedenis.* Romannetje. Romanesk.
- Romance, V., romancen, romances. *Een dichtstukje in den volkstoan.*
- Romer. *Zie Roemer.*
- Rommelzoo, rommelzooi, V., rommelzooien. Rommelzootje.
- Romp, M.
- Rompslomp, M. *Een slordige boel.*
- Rond, O., ronden.
- Rondas, V., rondassen. *Een rond schild.*
- Rondbazuinen, rondbrengen, ronddraven, ronddrentelen, ronddwalen, rondgaan, rondkijken, rondkruisen, rondspringen enz. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*
- Ronde, V., ronden, rondes. *Een omgang.*
- Rondeel, O., rondeelen.
- Rondelijk, bijw.
- Rondheid, V.
- Ronds, V., rondsens. *Rad van eene drukpers.*
- Rondsel, O.
- Rondte, V.
- Ronselaar, M.
- Ronzebons, V., ronzebonzen. *Draagbare poppenkast. Marionettenspel.*
- Rood, b. n. en bijw., rooder.
- Roodekool, V., roodekoolen.
- Roodgrond, O. *Roodvonk.*
- Roodkrijt, O. *Teekenkrijt.*
- Roodzijden, stoff. b. n. *Roodzijden kleed.*
- Roof, M. *Het rooven. Het ge-roofde.*
- Roef, rove (reuf), V., roven. *Korst van eene zweer.*
- Rooi, V. *De daad van rooien, d. i. raken. Het komt in sommige streken nog voor in de bijwoordelijke uitdrukking: mee rooi, d. i. met rooi, woordelijk met raken. Hij kwam er mee rooi, d. i. Hij kwam er nauwelijks, te nauwer nood, met veel moeite: Hij kwam er ja, maar het was al. Mee rooi (nauwelijks) was hij gezeten, of hij begon over de zaak te spreken. Verder: Hij had rooi, d. i. veel moeite, om er te komen. — Rooi schieten: juist mikken, raak schieten.*
- Rooien, b. w. *Op een doel mikken en dat doel bereiken (raken). Ik rooi, rooide, heb gerooit. Ik kon den paal niet rooien. — Hij zal het wel rooien: hij zal het wel klaarspelen.*
- Rooien (roden, roeden, roeien), b. w. *Uitgraven, uittrekken. Zij rooien aardappels. Rooiing, V.*
- Rooimeester, M. *Z' e Reetrekker.*

- Rok, roke, V., roken. *Een hooistapel of hooivim.*
- Rook, M. *Damp.* Rookerig.
- Rooken, o. en b. w. Ik rook, rookte, heb gerookt. Rooker.
- Room, M. Roompje.
- Roomen, b. w. Ik room, roomde, heb geroomd.
- Roomschgezinde, M. en V.
- Roopaard, rolpaard, O. *Scheepsaffuit.* Zie *Rampaard.*
- Roos, V., rozen. Rozeblad, -boom, -bottel, -knop; -tak, -struik. Rozengaard, -honig of -honing, -krans, -water.
- Roos, V. *Eene ontsteking.* Rozig.
- Root, rote, V. Ook reet, rete, reute, ruit *geheeten: plaats waar men het vlas root.*
- Rooster, M.
- Rooven, b. w. *Stelen.* Ik roof, roofde, heb geroofd. Roover.
- Ros, O.
- Ros, b. n., rosser.
- Rosbaar, V., rosbaren. *Een draagzetel.*
- Rosbeier, M. *Eigenlijk: Ros Bayard: het paard der vier Heemskinderen. — Een wild en woest schepsel.*
- Roskam, M.
- Rosmarijn, rozemarijn, M.
- Rostuischer, M. *Paardenkooper.*
- Rot. Zie *Rat.*
- Rot, O. *Vereeniging van personen.*
- Rot, b. n., rotter, rotst.
- Roten, b. w. Ook reten, reuten, rotten. *Vlas of hennep rotten, dat is: te weeken liggen.* In stroomend water root de hennep niet naar behooren. Het root, rootte, heeft groot. Roting, V.
- Rots, V. Rotsig.
- Rotting, M. *Rietstok.* Rottinkje.
- Rouw, M.
- Rouw, b. n. *Ruw.*
- Rouwklagen, o. w. Ik rouw-
klaag, rouwklaagde, heb gerouwklaagd.
- Roven, b. w. *De korst afnemen (van eene wond).* Ik roof, roofde, heb geroofd.
- Rozelaar, M., rozelaars, rozela-
ren.
- Rozenhoed, M. *Rozenkrans, pa-
ternoster.*
- Rozenobel, M. *Eene voormalige
Engelsche gouden munt, ter
waarde van f 9.60.*
- Rozet, V., rozetten.
- Rozijn, razijn, V.
- Ruchtbaar, b. n. en bijw.
- Rug, M. Rugje, ruggetje. Rug-
gelings, bijw. Ruggelingsch,
b. n.
- Rui, M. *Ruitijd.*
- Ruien, o. w. *Van vederen ver-
wisselen.* Hij ruit, ruide, heeft
geruid.
- Ruif, V., ruiven. Ook Ruifel, V.
- Ruig, b. n. en bijw., ruiger.
- Ruigte, V. Zie *Aanstalte.*
- Ruiken, rieken, b. en o. w. Ik
ruik, riek; rook; heb geroken.
- Ruiker, M.
- Ruim, O.
- Ruimschoots, bijw. Ruim-
schootsch, b. n.
- Ruin, M. *Een gesneden hengst.*
- Ruïne, V., ruïnen, ruïnes.
Bouwval.
- Ruïneeren, b. w. Ik ruïneer,
ruïneerde, heb geruïneerd.
- Ruischen, o. w. Het ruischt,
ruischte, heeft geruischt.
- Ruischpijp, V. *Doedelzak.*
- Ruisvoren, ruisvoorn, M. *Riet-
voren: Zekere visch.*
- Ruit, V., ruiten. Glasruit. Ven-
sterruit.
- Ruit, V. *Schurft.*
- Ruit, V. *Wijnruit.*
- Ruit, O. *Uitgetrokken onkruid.
Eendenkroos.*
- Ruiten, V. meerv. *In het kaart-
spel.* Ruitenaas, ruitnboer,

-heer, -vrouw. Ruitenacht, ruitendrie enz.
 Ruiten, o. w. *Plunderen*, in ruiten en rooven. Hij ruit, ruitte, heeft geruit.
 Ruiters, M. Ruiterssabel. Ruitersstandbeeld.
 Ruitertij, V.
 Ruiting, V. *Degen*, *kling van een zwaard*.
 Ruiting, V. *Geklonterde melk*.
 Ruk, M.
 Rul, V. *Driftige toeloop van volk*. *Sterk vertier van sommige waren*. *Er is eene rul in de tabak*.
 Rul, b. n. *Hobbelig*.
 Rum, V. *Rummetje*, O.
 Rumoer, O.
 Run, V. *Eikenbast*.
 Rund, O., runderen, runders. Rundvee. Rundvleesch.
 Rune, V., runen. *Aloude Noordse letterteekens, gewoonlijk in steen gesneden*. Runisch.

Runenschrift.
 Runsel, O. *Stremsel*.
 Rups, V., rupsen. Rupsennest.
 Rusch, M., russchen. *Eene soort van bies*.
 Rusleder, rusleer, O. *Juchtleeder, juchtleer*.
 Rust, V. *Het rusten*.
 Rust, V., rusten. *Scheepswoord*.
 Rusting, V. *Wapenrusting, uitrusting*.
 Ruw, ook rouw, b. n. en bijw. Ruwelijk.
 Ruwaard, M., ruwaards, ruwaarden. *Gedurende de krankzinnigheid van WILLEM V was zijn broeder ALBRECHT Ruwaard*. De spelling *Rewaard* zou de voorkeur verdienen, als zijnde eene verbastering van 't Fransche *Regard*, dat oorspronkelijk *opzichter* beteekende in 't algemeen.
 Ruzie, V., ruzies.

S.

S, V., s's. *Zie A*.
 Saai, O. en V. Saaien, stoff. b. n.
 Sabbat, M., sabbatten. Sabbatschender.
 Sabberen, o. w. *Kladden, kladschilderen*. — *Snappen*. Ik sabber, sabberde, heb gesabberd.
 Sabel, O. *voor het bont*, M. *voor het dier*.
 Sabel, V. *Een zwaard*.
 Sabel, O. *Zwart*, in de wapenkunde.
 Sacrament, O.
 Sacristein, M.
 Sacristie, sacristij, V.
 Sadduceër, M., Sadduceës, Sadduceën. Sadduceesch.

Saffier, O. *voor de stof*, M. *voor den steen*. *Zie Agaat*.
 Saffloer, saffloers, O. *Wilde saffraan*.
 Saffraan, V.
 Sage, V., sagen. *Legende*.
 Sagen, o. w. *Vreezen*. Ik saag, saagde, heb gesaagd.
 Sajet, V. en O., sajetten. 't Woord wordt in sommige streken alleen V. gebruikt.
 Sajetten, stoff. b. n.
 Sak, M., sakken. *Een lang vrouwenkleed*.
 Sakerdaanhout, O. *Eene welriekende buitenlandsche houtsoort, bruin met zwarte strepen*.

- Sakkerloot, tusschenw.
 Saks, M., Saksen.
 Salade, sla, V., saladen. Slaatje.
 Salamander, M.
 Salet, O.
 Salie, V. Saliemelk.
 Salpeter, O.
 Saluut, O., saluten.
 Salvo, O., salvo's.
 Samaar, V., samaren. *Een oud deftig vrouwenkleed.* Trouw-samaar.
 Samen, te zamen, bijw. Samen vormt met werkw. samenstellingen, als:
 Samenbinden, samenblijven, samendoen, samendrukken, samenduwen, samenhechten, samenknopen enz.
 Samenhang, M.
 Samenscholing, V.
 Samenspraak, V.
 Samkijn, M. *Een Turksch koopvaardijship.*
 Sammelen, o. w. Ik sammel, sammelde, heb gesammelt.
 Samoreus, V., samoreuzen. *Een lang platboomd Rijnvaartuig.*
 Sandaal, V., sandalen. *Zeker schoeisel.*
 Sandelhout, O.
 Sandrak, O.
 Sanhedrin, O. *Groote Raad der Joden.*
 Sanskrit, O. Sanskritsch.
 Sant, M. *Een heilige.* Santje: *Prentje, waarop een heilige afgebeeld staat.* Santin.
 Santenkraam, V.
 Santorie, V. *Duizendguldenkruid.*
 Sap, O. Sappeloos, saploos.
 Sappe, V. *Loopgraaf.*
 Sappeur, M.
 Saraceen, M., Saracenen. Sara-ceensch.
 Sarazijnskruid, O. *Dunne holwortel.*
 Sardijn, V. *Zekere visch, die niet zoo lang is als de har-ring, waarmee hij veel over-eenkomst heeft, en die zijn naam draagt naar het eiland Sardinië.* Sardijnenvangst.
 Sardonyx, M. *voor den steen, O. voor de stof.* Zie Agaat.
 Sarge. Zie Serge.
 Sas, V. *Eene soort van buskruit.*
 Sas, O. *Sluiskolk.*
 Sassefras, O. *Eene welriekende Westindische houtsoort, welke in de geneeskunst gebruikt wordt.*
 Satan, M. Satansch. Satans-werk.
 Sater, M. *Een boschgod.*
 Satijn, O. Satijnen, stoff. b. n.
 Saucijs, V., saucijzen. Saucij-zebroodje.
 Saus, V., sausen.
 Sausen, b. w. Ik saus, sauste, heb gesaust.
 Savelboom, zevenboom, M.
 Savonet, V., savonetten. *Een zeepbal.*
 Savoyekool, V., savoyekoolen.
 Schaaf, V., schaven.
 Schaafsel, O.
 Schaekmat, b. n.
 Schaal, V. *in alle beteekenissen.*
 Schaamte, V. Zie Aanstalte.
 Schaap, O. Schaapskooi. Schaapsvacht. Schaapsvel. Schaapsleder, -leer.
 Schaar, V. *Eene menigte, schare.* Ook: *een werktuig.*
 Schoord, schaarde, V. *Breuk in het scherp van een of ander snijtuig.* Ook Scherf.
 Schaars, bijw.
 Schaarsch, b. n., schaarscher, meest schaarsch. Schaarschheid, V.
 Schaarslijp, M., schaarslijpen.
 Schaats, V., schaatsen. Schaatsenrijden.
 Schab, schabbe, V. *Lichte mantel of kleed. — Versleten klee-*

- dingstuk.* — *Blauwe kiel.*
 Schabel, V. *Voetbank.* Schabel-
 letje
 Schabouwelijk, b. n.
 Schabrak, V. en O., schabrak-
 ken.
 Schach, M., schachs. *De schach*
van Perzië.
 Schacheren, o. w. Ik schacher,
 schacherde, heb geschacherd.
 Schacheraar. Schacherij, V.
 Schacht, schaft, V. Schachten-
 leer.
 Schadde, V. *Eene groene zode.*
 Schade, V.
 Schadeloos, b. n. *Zonder schade.*
 Schadeloos, schaloos, b. n. *Le-
 dig, werkeloos.*
 Schadeloosstellen, b. w. Ik stel
 schadeloos, stelde schadeloos,
 heb schadeloosgesteld.
 Schaden, b. w. Ik schaad,
 schaadde, heb geschaad.
 Schadevergoeding, schavergoe-
 ding, V.
 Schaduw, ook schaâuw, V.
 Schaffen, schaften, b. w. Ik
 schaf, schaft; schafte, schaft-
 te; heb geschafft. Schaft-
 klok.
 Schakeeren, b. w. Ik schakeer,
 schakeerde, heb geschakeerd.
 Schakeering, V. Schakeersel.
 Schakel, V.
 Schaken, b. w. *Ontvoeren,* — o.
 w. *Spelen.* Ik schaak, schaak-
 te, heb geschaakt.
 Schaker, M.
 Schako, V., schako's.
 Schal, M. *Geluid, galm.*
 Schalie, V., schaliën, schalies.
Lei, deklei. Schaliedak, scha-
 liëndak.
 Schalk, M.
 Schalk, schalksch, b. n. *Loos.*
 Schalkheid. Schalkschheid.
 Schalks, bijw.
 Schallebijter. Zie *Scharrebijter.*
 Schalm, M. *Schakel.* Schalmpje.
- Schalmei, V. *Herdersfluit.*
 Schaloos. Zie *Schadeloos.*
 Schamel, b. n. Schamelheid.
 Schamp, M.
 Schampdek, O. *Scheepswoord.*
 Schampscheut, M. *Schamper ge-
 zegde.*
 Schampschot, O., schampscho-
 ten.
 Schandaal, O. Schandalig.
 Schandaliseeren.
 Schande, V. Schanddaad.
 Schandekoop, b. n. *Schandelijk,*
 d. i. *uiterst goedkoop.*
 Schans, V., schansen.
 Schapebout, M. Schapekop, M.
 Schapeleder, leer, O.
 Schapenboter, V. Schapenhok,
 O.
 Schapenmarkt, V.
 Schapevacht, V. Schapevel, O.
 Schapevleesch, schapenvleesch,
 O.
 Schaper, M. *Schaapherder.*
 Schappelijk, b. n. en bijw. *Ma-
 tig. Fatsoenlijk.*
 Schaprade, schapraai, V. *Etens-
 kast.*
 Schar, scharre, V. *Zekere plat-
 visch.*
 Scharlaken, O. Scharlakensch,
 stoff. b. n.
 Scharlei, scherlei, V. *Eene plant*
met scharlakenroodebladeren.
 Scharluin, scherluin, M. *Een*
schobbejak, schurk.
 Scharminkel, scherminkel, M.
*Een geraamte. Een zeer ma-
 ger mensch.*
 Scharnier, O.
 Scharrebier, scharbier, O. *Dun,*
gering bier.
 Scharrebijter, schallebijter, M.
Zekere kever, ook vliegend
hert geheeten.
 Scharren, o. w. *Krabben.* Ik
 schar, scharde, heb geschard.
De hoenders scharren met de
pooten achteruit.

- Scharrelen, o. w. Ik scharrel, scharrelde, heb gescharreld.
 Schat, M.
- Schaveelen, schavielen, o. en b. w. *Inschikken, plaats maken.*
 — Verder *sheepswoord: De wind begint te schaveelen, d. i.:* Het begint goed te waaien, de wind wordt gunstiger. *In sommige streken:* zijn best doen, voorstaan: *Hij schaveelde voor zijn broeder.* — Ik schaveel, schaveelde, heb geschaveeld.
- Schaveling, M.
- Schaverdebonk, V., in: *Hij loopt op schaverdebonk.* Zie *Schobberdebonk.*
- Schavot, O.
- Schavotteeren, b. w. Ik schavotteer, schavotteerde, heb geschavotteerd.
- Schavuit, M. Schavuitenstreek, -stuk.
- Schedel, M.
- Scheede, schie, schie, V., scheeden, scheeën, schieën. Scheetje, schietje.
- Scheef, V., scheeven. *Houtachtig stukje van den vlasstengel.*
- Scheef, b. n. en bijw., scheever. Scheefheid. Scheefte.
- Scheefbeen, M. en V., scheefbeenen.
- Scheel, O., scheelen. *Deksel.* Potscheel.
- Scheel, O., scheelen. *Scheiding in het haar, in sommige streken schei geheeten.*
- Scheel, b. n., scheler. Scheelheid. Scheelaard. Scheeloog, M. en V. Scheelzien, O.
- Scheelen, b. w. *Scheiden.* *Schoonmaken:* Het haar scheelen, Darmen scheelen. Ik scheel, scheelde, heb gescheeld.
- Scheen, V., schenen.
- Scheep. In: *te scheep. Die (te) scheep is, moet varen.*
- Scheepsstrijd, M.
- Scheer, V., scheren. *Zandbank.*
- Scheerde, M. Scheerderswinkel.
- Scheerling, V. *Dollekervel.*
- Scheet, M., scheten.
- Scheg, schegge, V. *Scheepswoord: Kromhout.*
- Schei, V. *Dwarshout.* — *Scheede.* — *Haarscheel.*
- Scheidboom, M. Scheidboor, -brief, -paal.
- Scheidsmuur, M. Scheidsman, -vrouw.
- Scheikunde, V. Scheikunst, -sloot, -nagel, -teeken, -vocht.
- Scheiden, b. en o. w. Ik scheid, scheidde, heb en ben gescheiden. Scheidbaar.
- Schel, V., schellen. *Bel.* Schelletje.
- Schel, b. n. en bijw., scheller.
- Schel. Zie *Schil.*
- Schelden, b. en o. w. Ik scheld, schold, heb gescholden.
- Schelen, onp. w. *Verschillen.* Het scheelt, scheelde, heeft gescheeld.
- Schelf, schelve, V., schelven. *Een afgescheiden hoop hooi.*
- Schellen, o. w. *Bellen.* Ik schel, schelde, heb gescheld.
- Schellen, b. w. Zie *Schillen.*
- Schelling, M. Schellinkje.
- Schelm, M. Schelmsch. Schelmpje.
- Schelp, sehulp, V. Schelpvisch. Oorschelp.
- Schemer, M.
- Schendbrok, M. en V. *Lasteraar, kwaadspreker. In sommige streken Schendemat, en gewoonlijk van eene vrouw gebezigd.*
- Schenden, b. w. Ik schend, schond, heb geschonden.
- Schendeventen, o. w. Ik schendevent, schendeventte, heb

- geschendevent. *Zoo goedkoop verkoopen, dat het schande is. Onder de markt verkoopen.*
- Schendig, b. n. en bijw.
- Schenkage, V. *Zie Bagage.*
- Schenkel, schinkel, M. *Scheen-been.*
- Schenken, b. w. Ik schenk, schonk, heb geschonken.
- Schennis, V. *Zie Beduidenis.*
- Schep, M.
- Schepel, O. Schepelsmand, -zak.
- Schepeling, M. en V. Schepeling, V. *Zie Aanhangeling.*
- Schepen, b. w. *Inschepen.* Ik scheep, scheepte, heb gescheept. In de bet. van vuren o. w.
- Schepen, M., schepenen.
- Scheppen, b. w. *Voortbrengen.* Ik schep, schiep, heb geschapen.
- Scheppen, b. w. *Pütten.* Ik schep, schepte, heb geschept.
- Schepsel, O., schepselen en schepsels.
- Schepter, M.
- Scheren, o. w. Ik scheer, schoor, heb geschoren.
- Scherf, V.
- Scherlei, V. *Zie Scharlei.*
- Scherluin, *Zie Scharluin.*
- Scherm, M. *Bescherming.*
- Scherm, O. Regenscherm. Tooneelscherm. Schermpje.
- Schermer, M. *Een persoon, die schermt.*
- Schermer, V. *Een droogge-maakt meer in N. Holland.*
- Scherminkel. *Zie Scharminkel.*
- Schermutselen, o. w. *Met kleine benden en ongeregeld vechten in den oorlog.* Ik schermut-sel, schermutselde, heb geschermut-seld.
- Schermutsen, o. w. Ik schermuts, schermutste, heb geschermutst.
- Scherp, O.
- Scherp, b. n. en bijw. Scherpelijck. Scherpheid, V. Scherp-te, V.
- Scherts, V.
- Schets, V., schetsen.
- Scheuk, V. *Eene gemeene slet.*
- Scheuken, o. w. *Schurken.* Ik scheuk, scheukte, heb gescheukt. Ook terugw.: *De koeien scheuken zich tegen (aan) den schuurpaal, scheukpaal.*
- Scheukpaal, M. *Wrijfpaal, schuurpaal.*
- Scheurbuik, V. *Zekere ziekte, eene verbastering van het Latijnsche Scorbut.*
- Scheut, M.
- Schicht, M. *Pijl.* Bliksemschicht, bliksemflits.
- Schichtig, b. n. en bijw.
- Schie. *Zie Scheede.*
- Schier, bijw. *Bijna.*
- Schier, b. n. *Bedorven, vuil.* Een schier ei: *een bedorven ei.*
- Schieten, o. en b. w. Ik schiet, schoot, ben en heb geschoten.
- Schietspoel, V.
- Schiften, b. w. *Scheiden.* Ik schift, schiftte, heb geschift.
- Schiften, o. w. *(van vochten)* schift, schiftte, is geschift.
- Schijf, V., schijven.
- Schijn, M.
- Schijnen, o. w. Ik schijn, scheen, heb geschonen.
- Schijnsel, O. *Zie Aanhangsel.*
- Schik, M. *Genoegen.* — *Schikking.* *Het meerv. komt alleen voor in de gewestelijke spreekwoordelijke zegswijze: Er gaan veel schikken in een zak. — Schikkelijk.*
- Schil (schel), V., schillen. Schillenmand. Schilletteje.
- Schild, O.
- Schilder, M.
- Schilderij, V. *in de bet. van een in eene lijst gevat schilder-*

- stuk, O. in de bet. van het geschilderde.*
- Schild:naap, M.
- Schildpad, V. *voor het dier, O. voor de stof.*
- Schildwacht, M. *voor den persoon, den wachter, V. voor de bewaking, het wachhouden, en de gezamenlijke wachters.*
- Schilfer (schelfer), V.
- Schilferen, o. w. Het schilfert, schilferde, is geschilferd.
- Schim, V. Schimmetje.
- Schimmel, M. *Een witachtig grauw paard.*
- Schimmel, V. *Uitslag.*
- Schimp, M.
- Schimpscheut, M., schimpscheuten.
- Schin, schinne, V. *Het vuil, de schilfers op de hoofden der kinderen.*
- Schink, M. *Ham.*
- Schinkel, M. *Zie Schenkel.*
- Schinkel, schenkel, M. *Scheepswoord.*
- Schip, O., schepen. Scheepje.
- Schipbreuk, V.
- Schipbreukeling, M. en V. *Schipbreukelinge, V. Zie Aanhangeling.*
- Schipperen, b. en o. w. *Schikken.* Ik schipper, schipperde, heb en ben geschipperd.
- Schippond, O. *Een gewicht van 300 oud' ponden.*
- Schob, schobbe. *Zie Schub.*
- Schobbejak, M. *Schavuit, nietswaardige schurk. De eigenlijke bet. van het woord is: Jak van (ijzeren) schobben of schubben, dat de geringere krijgslieden vroeger in den strijd droegen. Later duidde men er den krijgsman zelf door aan en kreeg het langzamerhand zijne tegenwoordige ongunstige betekenis.*
- Schobberd, M. *Schobbejak.*
- Schobberdebonk. *In: Hij loopt op schobberdebonk.*
- Schoef, V., schoeven. *Omslag van een mantel.*
- Schoeien, b. w. *Schoenen aandoen.* Ik schoei, schoeide, heb geschoeid. — *Iets op eene andere leest schoeien.* — *Beschoeien: den waterkant bekleeden met planken.*
- Schoeier, M. *Schoenmaker. Schoenaantrekker.*
- Schoeisel, O. *Zie Aanhangel.*
- Schoelje, M. *Deugniet, schelm.*
- Schoen (schoe), M., schoenen. Schoenlapper. Schoenmaker.
- Schoener. *Zie Schooner.*
- Schoer, M., schoeren. *Eene onweerslaag. Donderschoer. Hagelschoer.*
- Schoer. *Zie Schouder.*
- Schoerhaai, M. *Ook Zeeëngel geheeten: een visch, die in de Middellandsche Zee gevonden wordt.*
- Schof, O. *Zwerk: drijvende, voortschuivende wolken.*
- Schoffeerder, M.
- Schoffeeren, b. w. *Schenden.* Ik schoffeer, schoffeerde, heb geschoffeerd. Schoffeering, V.
- Schoffel, V.
- Schoft, M. *Schavuit. Lomperd.*
- Schoft, V. *Schouder.*
- Schoft, V. *Werktijd der ambachtslieden.*
- Schoften (schoven), o. w. Ik schoft, schofte, heb geschoft. Schofttijd.
- Schok, M. *Stoot, bons.*
- Schok, V. *Boonenpeul.*
- Schok, O. *Zestigtal.*
- Schol, V. *IJsschots.*
- Schol, V. *Een platte zeevisch.*
- Scholen, o. w. *Zich verzamelen bij troepen.* Ik school, schoolde, heb geschoold.

Scholier, M. Scholiere, scho-
lierster, V.
Schollebaar. Zie *Scholver*.
Scholver, scholverd, schollebaar,
M., scholvers, scholverds,
schollebaars. *Waterraaf*.
Scholvertje, scholverdje,
schollevaartje.
Schommel (schongel, schop), M.
Schommel, V. *Dik vrouwersper-
soon*.
Schongel, M.
Schonk, V. *Been, bonk, bot*.
Schoof, V., schooven. Koren-
schoof. Schoovenbinder
School, V. *in de bet. van leer-
school; V. en O. in de bet.
van schoolgebouw*.
School, V. *Eene menigte gelijk-
soortige visschen*.
Schoolblijven, schoolgaan,
schoolliggen. *Als samenstel-
lingen in één woord te schrij-
ven*.
Schoon, b. n. en bijw., schooner.
Schoon, O. *Het goddelijk schoon*.
Schoone, V. *Schoone vrouw of
meisje*.
Schoone, O. *Hetgeen schoon is*.
Schooner, schoener, M. *Zeker
vaartuig met twee masten*.
Zie *Aak*.
Schoonhouden, b. w. Ik houd
schoon, hield schoon, heb
schoongehouden.
Schoor, M., schoren. *Stut, steun*.
Schoorsteen, M., schoorsteenen.
Schoorvoetend, b. n. en bijw.
Hij deed het schoorvoetend,
d. i. langzaam en als met
vrees of tegenzin.
Schoot, M., schooten. *Scheeps-
woord. Zeker touw*.
Zij slaan de reven weg en
gaan de schooten vieren.
TOLLENS in zijn *Nova Zembla*.
Schoot, M., schooten. Schoot-
hondje. Schootsvel.
Schoot, M., schoten. *Hetzelfde*

*als scheut of schot. De bleek-
gele scheuten der aardappelen*.
Schootvrij, b. n.
Schooverzeil, O.
Schop, M. *Stoot met den voet*.
Schop, V. *Schommel*. — *Spade*.
Schoppen, V. meerv. *in het
kaartspel*. Schoppenaas, -boer,
-vrouw, -heer. Schoppenacht,
-drie, -vier enz.
Schoren, b. w. *Stutten*. Ik
schoor, schoorde, heb ge-
schoord.
Schorpioen, M.
Schor, schorre, V. *Aangeslibd
land, dat nog niet bedijkt is*.
Schorre wordt in sommige
streken O. gebruikt.
Schorremorrie, O. *Gepeupel, ge-
meen*.
Schors (schorse), V.
Schorsen, b. w. Ik schors,
schorste, heb geschorst.
Schorsing, V.
Schorseneer, V., schorseneren.
Schort, V. *Schorteldoek*, M.
Schot, M., Schotten. *Schotlander*.
Schot, O., schoten. Geweerschot.
Kanonschot.
Schot, O. *Betaling, schatting*.
Wij betalen schot en lot.
Schot, O., schotten. — *Een hou-
ten schot, beschot of schut*.
Schot, O. *De aardappels geven
van 't jaar een goed schot*.
Schot, O. *Voortgang. Er moet
wat meer schot (spoed) bij*.
Schotel, M. *Vaatwerk*. — *Bak-
kerswerktuig*.
Schotig, scheutig, b. n. en bijw.
Schots, V., schotsen. IJsschots:
ijsschol.
Schots, bijw.
Schotsch, b. n. *Scheef, lomp,
ruw*.
Schotsch, b. n. *Een Schotsche
mantel*.
Schotsch, O. *De Schotsche taal*.
Schotschrift, O.

Schouder, M., schouders, schou-
deren. Schoudermantel, M.:
wordt in sommige streken
Schouwmantel *geheeten*. —
Schouderblad, O., schouder-
bladen.

Schout, M.

Schout-bij-nacht, M., schouten-
bij-nacht, schout-bij-nachts.

Schouw, V. — *Schoorsteen*. —
Schuit. — *Toezicht*: Dijk-
schouw.

Schouwburg, M.

Schoven. Zie *Schoften*.

Schraag, V., schragen.

Schraag, bijw. *Schuins*. — *Nau-
welijks, niet ten volle*. Er is
schraag drie el.

Schrab, V., schrabben. Schrabje.

Schram, V. Schrammetje,
schrampje.

Schrank, V. *Schraag, slagboom*.

Schrank, V. *Eene schrank vlas*.
Bij het trekken van het vlas,
dat met beide handen gelijk
geschiedt, vormen twee hand-
vollen een leg, zes zulke leg-
gen worden tot eene schrank
samengebonden, en tien zulke
schranken in een stuik ge-
plaatst. Zie *Stuik*.

Schransen, o. w. *Sterk of met*
graagte eten. Ik schrans,
schranste, heb geschranst.

Schrap, V., schrappen.

Schrap, bijw. *Hij zette zich*
schrap.

Schraper, M.

Schred, M., schreden.

Schrede, V., schreden. Schreetje.

Schreef, V., schreven. Schreefje.

Schreeuw, M.

Schreeuwer, M. Schreeuwee-
lijk, M. en V.

Schreien, o. w. Ik schrei,
schreide, heb geschreid.
Schreier. Schreister.

Schrepel, b. n. *Mager, schraal*.
In sommige streken schreep:

*Ze is zoo schreep in het ge-
laat*.

Schriel, b. n. en bijw. *Schraal,*
karig.

Schrift, V. *De bijbelboeken*. De
Heilige Schrift.

Schrift, O. *Het geschrevene*.

Schriftuur, V.

Schrijdelings, schrijlings, bijw.
Schrijdelingsch, schrijlingsch,
b. n.

Schrijden, o. w. *Gaan*. Ik schrijd,
schreed, heb geschreden.

Schrijn, O. *Kast of kist*. Schrijn-
werker.

Schrijnen, o. w. *Door drukking*
of schuring ontvelen. Het
schrijnt, schrijnde, heeft ge-
schrijnd. *De laarzen schrij-*
nen mij de voeten open.

Schrijven, b. w. Ik schrijf,
schreef, heb geschreven.

Schrik, M.

Schrikkeldag, M. *De dag, welke*
in de maand Februari (de
schrikkelmaand) *van een*
schrikkeljaar tusschen den
23en en 24en wordt ingelascht.
Schrikkel komt van schrik-
kelen, een verouderd werk-
woord, dat echter in sommige
streken nog gehoord wordt in
de samenstelling overschrik-
kelen, d. i. overspringen. *Gij*
schrikkelt er één over
zegt men tot hem, die bij het
tellen een getal overslaat.
Schrikkelen komt van schrik-
ken: in oude wiskundige wer-
ken heeten de overstaande
hoeken schrikshoeken. In een
schrikkeljaar verspringt het
feest van Sint Matthijs van
den 24en Februari op den
25en, en de zondags. etter ver-
springt niet na den 28en Fe-
bruari, maar na den 24en,
zoodat niet de 29e Februari,
maar de 24e de ingevoegde

- dag is: men heeft in een schrikkel- of springjaar dus eigenlijk tweemaal den 24en Februari.*
- Schrikken, b. en o. w. Ik schrik, schrikte, ben en heb geschrikt.
- Schril, b. n. en bijw. *Schroomvallig, bedeesd*: Een schrille blik. — *Scherp, doordringend, schelkklkend*: Schrille tonen, schrille stem.
- Schrobbeering, V. *Berisping, doorhaling.*
- Schrobben, b. w. Ik schrob, schrobde, heb geschrobd.
- Schrobber, M.
- Schroef, V., schroeven. Schroevendraaier, M.
- Schrok, M. *Vraat. Gierigaard.*
- Schrokkig.
- Schroken, b. w. *Zegen, schroei-en.* Ik schrook, schrookte, heb geschrookt.
- Schrokker, M.
- Schrollen, o. w. *In eene verdriette luim zijn, grommen.* — *Schimpen, smalen.* Hij schrolt gedurig op de regeering.
- Schromen, o. en b. w. Ik schroom, schroomde, heb geschroomd.
- Schromeloos. Schromelijk.
- Schromig.
- Schrompel (schrompe), V. *Rimpel.*
- Schroom, M.
- Schroot, O.
- Schub, schubbe, V. Schubbetje, schubje.
- Schudde, M. *Deugniet, galgebok, schurk.*
- Schudding, V. Zie *Achting.*
- Schuif, V., schuiven.
- Schuifeljaar, M. *Een tafelschuimer.*
- Schuifelen, o. w. *Sijfelen, blazen.* De slang sijfelt. — In sommige streken: *Fluiten met den mond; het zingen der vogelen.* Hij schuifelt,
- schuifelde, heeft geschuifeld.
- Schuijer, M.
- Schuilen, o. w. Ik schuil; schulde, school; heb geschuld, gescholen.
- Schuilevinkje, O.
- Schuilhouden(zich), w. w. Ik houd mij schuil, hield mij schuil, heb mij schuilgehouden.
- Schuim, O.
- Schuimblad, O. *Schuimkruid, koekoeksbloem.*
- Schuimer, M.
- Schuimpje, O. *Zeker gebak.*
- Schuimspaan, V.
- Schuin, b. n. en bijw. Schuinheid, V.
- Schuins, bijw.
- Schuinsch, b. n. Schuinschheid, V.
- Schuinte, V.
- Schuit, V. Schuitemvoerder. Schuitemvrecht.
- Schuiven, b. en o. w. Ik schuif, schoof, heb en ben geschoven.
- Schuivuut, M., schuivuiten. *Een uil van de grootste soort.*
- Schuld, V.
- Schuldenaar, M., schuldenaars, schuldenaren. Schuldenares, V.
- Schulp. Zie *Schelp.*
- Schulper, M. *Pompboor.*
- Schurft, V. en O.
- Schuring, V. *Wrijving.*
- Schurk, M. Schurkenstreek, -stuk, -werk.
- Schut, O. *Geschut.*
- Schut, O. *Scherm, schot.*
- Schutsel, O.
- Schutter, M. Schuttersdoelen, M.
- Schutting, V. Schuttinkje.
- Schuur, V., schuren.
- Schuurpaal, M. *Wrijfpaal, scheukpaal.*
- Schuursel, O.
- Scorbut, O. Zie *Scheurbuik.*
- Scrupel, O.
- Seconde, secunde, V.

- Secreet, O., secreten. *Geheim.*
 Secretaris, M. Secretariae, V.
 Secretariëën. Secretariaat, O.
 Sedert, voorz.
 Seffens, bijw. *Terstond.*
 Segrijn, O. *Eene soort van dun en hard leder, gewoonlijk van ezelsvel of muilezelsvel bereid.*
 Segrijnen, stoff. b. n.
 Sein, O.
 Seinen, b. en o. w. Ik sein, seinde, heb geseind.
 Seizen, b. w. *Scheepswoord. Een kabel vastsjorren, vastzetten.*
 Ik seis, seide, heb geseid.
 Seizing, V. *Een kort gevlochten plat en spits uitlopend touw.*
 Seizoen, O., seizoenen. *Jaargetijde.*
 Sek, V. *Zware zoete wijn, die in Spanje en op de Canarische eilanden gewonnen wordt.*
 Sekreet, O., sekreten. *Gemak.*
 Sekse, V.
 Sekte, V. Sektegeest. Sektenhaat.
 Selderij, V.
 Seneblad, O., senebladen, senebladeren, seneblaren.
 Senilboom, M. *Linzeboom.*
 September, M. Zie *April.*
 Seraf, M., serafs.
 Serafijn, M., serafijnen.
 Serail, O., serails. *Het paleis van den sultan van Turkije.*
 Serge, sarge, V., serges, sarges. *Eene gekeperde wollen stof.*
 Sergeant, M., sergeanten, sergeants.
 Sergeant-majoor, M.
 Sergeantsstrepen, V. meerv.
 Sering, syring, V.
 Seringeboom, M.
 Serpent, O.
 Serpentijn, V. *Zeker stuk geschut.*
 Servet, O., servetten.
 Servies, O., serviezen.
- Servituut, O., servituten. *Eene erfdiensbaarheid.*
 Sibil, V., sibillen. Sibillijnsch. *De sibillijnsche boeken.*
 Sfeer, V., sferen.
 Sfinx, V., sfinxen.
 Sidderen, o. w. Ik sidder, sidderde, heb gesidderd. Siddering, V.
 Sier, V. *Dit woord beteekende oudtijds gelaat, gedaante. 't Is nog overgebleven in: Goede sier maken, aan een vroolijken maaltijd volop eten en drinken. Lekker en vroolijk leven.*
 Sieraad, O., sieraden, sieradiën.
 Sieren, b. w. Ik sier, sierde, heb gesierd. Siering, V.
 Sierlijk, b. n. en bijw.
 Sigaar, V., sigaren. Sigarenfabriek.
 Signet, O., signetten.
 Sijfelen, o. w. Zij sijfelt, sijfelde, heeft gesijfeld.
 Sijpen, zijpen, o. w. Het sijpt, sijpte, heeft gesijpt.
 Sijpelen, zijpelen, zijperen, o. w. Het sijpelt, sijpelde, heeft en is gesijpeld.
 Sijs, M., sijen. *Snaak, kwant. Een wonderlijke sijs.*
 Sijsje, O. *Zeker vogeltje.*
 Sik, V. *Kinbaard. Ook Geit.*
 Sikkel, M. *als munt, V. als maaiwerktuig.*
 Sim, V. *Aap. — Ook: Snoer eener hengelroede.*
 Sinaasappel, M. *Verkorting van Messinaasappel.*
 Sindel. Zie *Sintel.*
 Sinds, voorz.
 Singel, M.
 Sintel, M. *Schuim, afval van metaal. — Ook: Uitgebrande steenkolen, in sommige streken sinders geheeten.*
 Sinterklaas en Sint-Nicolaas, M. *Sinterklaas is ontstaan uit*

- Sint Heer Klaas. — Sinterklaasgoed.
- Sipperlippen, o. w. *Met het voorste der lippen proeven.* Ik sipperlip, sipperlipte, heb gesipperlipt.
- Sirene, V., sirenen.
- Siroop. Zie *Stroop*.
- Sisser, M.
- Sits, O., sitsen. Sitsenwinkel. Sitspapier.
- Sjaal (ook ch ale), V., sjaals (ch ales).
- Sjees (ook: chais), V., sjeezen.
- Sjeezen, b. en o. w. *Niet slagen bij het doen van examen. Afgewezen worden.* Hij sjeest, sjeesde, is gesjeesd.
- Sjerp, V.
- Sjouw, V.
- Sjouwen, o. w. Ik sjouw, sjouwde, heb gesjouwd.
- Sjouwer, M.
- Sla. Zie *Salade*
- Slaaf, M., slaven. Slavenhandel, -keten enz.
- Slaafs, bijw.
- Slaafsch, b. n., slaafsch, meest slaafsch.
- Slaag. In *Slaag krijgen* voor slage, slagen krijgen.
- Slaags. In: *Slaags raken.*
- Slaak, O., slaken.
- Slaap, M. *Rust. De slaap is het beeld van den dood.* Slapeloos.
- Slaap, M., slapen. *Judith dreef Holophernes den nagel in den slaap zijns hoofds.*
- Slab, slabbe, V. *Slabbedoek.*
- Slabbe, V. *Versche haring, die in de Zuiderzee gevangen wordt.*
- Slabbakken en slaphakken, o. w. Ik slabbak, slaphak; slabbakte, slaphakte; heb geslabbakt, geslaphakt. — *De echte vorm van 't woord is slaphakken, met slappe hakken loopen, en dus kwalijk voort-*
- gaan, strompelen of sukkelen. Toen het volk het woord niet meer verstond werd slaphakken met wegsmelting der vluchtige h tot slappakken verminkt en ontstond daarmede weldra de vorm slabbakken.*
- Slacht, V. *Het slachten.*
- Slachten, o. w. *Gelijken, evenaren.* Ik slacht, slachtte, heb geslacht.
- Slachten, b. w. *Dooden.* Slachter. Slachterij, V.
- Slachtbank.
- Sladood. Lange sladood, M. en V. *Heel lang en mager mensch.*
- Slag, M., slagen. *Klap.* Slagje; slagjes, slaagjes.
- Slag, O. *Soort.* Slagje.
- Slag, O., slagen. *Knip.*
- Slagel (slegel), M. *Een groote houten hamer.*
- Slagen, o. w. *Zijn doel bereiken.* Ik slaag, slaagde, ben geslaagd.
- Slager, M. *Slachter.*
- Slagtand, M.
- Slak (slek), V. Slakkengang. Slakkenhuisje.
- Slang, V. Slangetje. Slangbeet, -kop, -tong, -vel. Slangenbloem, -gif, -hol, -kruid, -wortel. Slangenei. Slangenhuid.
- Slaphakken. Zie *Slabbakken.*
- Slavernij, V.
- Slecht, b. n. en bijw.
- Slechten, b. w. *Sloopen. Effen maken.* In sommige streken *Eygen.* — Ik slecht, slechtte, heb geslecht.
- Slechts, bijw.
- Slede, slee, V., sleden, slee n. Sleetje.
- Slee, V., slee n. *Eene wilde pruim.*
- Slee, sleeuw, b. n. *Zuur, scherp. Stomp: van de tanden sprekende.*

Sleep, M., slepcn.
 Sleepen, b. w. *Voorttrekken*. Ik sleep, sleepte, heb geslept.
 Sleeper, M. Sleeperspaard. Sieeperswerk.
 Sleet, slete, V.
 Sleeuw. Zie *Slee*. Sleeuwigheid, V.
 Slegel. Zie *Slagel*.
 Slei, sleg, slegge, V., sleien, sleggen. Zie *Slagel*.
 Slemp, M. *Brasserij*.
 Slomp, V. *Zekere melkdrank*.
 Slendriaan, M.
 Slenk, V. *Moddergat in den weg*.
 Slenter, M. *Trage gang*. *Gewoonte, sleur*. *Streek*.
 Slenter, M. *Lap, lomp*. In sommige streken *Flenter*.
 Slenteren, o. w. Ik slenter, slenterde, heb geslenterd.
 Sleen, o. w. *Gesleept worden*. Het sleept, sleepte, heeft gesleept.
 Slet, V., sletten. Sletvink, M.
 Sleter, M. *Lap, vod*.
 Sleuf, V., sleuven.
 Sleur, V.
 Sleuren, b. w. Ik sleur, sleurde, heb gesleurd.
 Sleutel, M., sleutels, sleutelen. *In sommige streken met niet ongewone verwisseling van l. met r: sleuter*.
 Slib, slibbe, slibber, V.
 Slier, M.
 Slieren, o. w. *Glijden*. Ik slier, slierde, heb geslierd. Slierbaan.
 Sliet, V., slicten.
 Slij, V., slijen. *Eene zeelt*.
 Slijk, slik, O. Slik *is in sommige streken V.* — Slijkerig, slikkerig.
 Slijm, O. Slijmig, slijmerig.
 Slijp, O. *Schuurzand, slijpzand*.
 Slijpen, b. w. Ik slijp, sleep, heb geslepen.
 Slijper, M.

Slijplank, V.
 Slijtage, V. Zie *Bagage*.
 Slijten, b. en o. w. Ik slijt, sleet, heb en ben gesleten.
 Slijter, M. Slijterij.
 Slik. Zie *Slijk*.
 Slimmerd, M.
 Slinger, M.
 Slinken (slenken), o. w. *Inkrimpen*. Het slinkt, slonk, is geslonken.
 Slinks, bijw., slinkser, slinkst. Slinksch, b. n., slinkscher, meest slinksch.
 Slip, V. Slippedrager, M.
 Slobbe, V. *Slabbe, morsdoek*. Slobbetje.
 Slobberdoes, M. en V., slobberdoezen.
 Slobkous, V., slobkousen.
 Slodde, V. *Eene slordige, onzindelijke vrouw*. *Sloddervos*. *Slodderkous*.
 Slodder, M. *Een slordig manspersoon*.
 Slodderkous, V.
 Sloddervos, M. en V.
 Sloep, V. Zie *Aak*.
 Sloerie, V., sloeries. *Eene slons*.
 Sloester, M. *Bolster*. In sommige streken *Slos, V., slossen*.
 Slof, V.
 Slof, b. n.
 Slok, M.
 Slokker, M. Slokop, M. en V., slokopen.
 Slommer, M. *Beslommering*.
 Slomp, M. *Warklomp*.
 Slomp, V. *Eene morsige vrouw*.
 Slond, slonde, V. *Slindkolk*. Ook *Stokdarm*.
 Slons, V., slonsen. *Havelooze vrouw, sloerie*.
 Slonsje, O. *Dieventarentje*.
 Slonzen, o. w. Ik slons, slonsde, heb geslonsd.
 Sloof, V., sloven. *Sukkelaarster*.
 Sloof, V., slooven. *Voorschoot*.
 Sloop, V., sloopen. *Kussensloop*.

Sloopen, b. w. Ik sloop, sloopte, heb gesloopt. Slooping, V.
 Sloor, V., sloren. *Eene onnoozele vrouw.*
 Sloom, V., slooten.
 Slop, O. *Een straatje, dat van achteren toeloopt.* Ook: *eene opening.*
 Slordig, b. n. en bijw.
 Sloren. Zie *Sleuren.*
 Slorp, slurp, M.
 Slorpen, slurpen, b. w. Ik slorp, slurp; slorppte, slurppte; heb geslorpt, geslurpt.
 Slot, O., sloten. Slotje, slootje; slootjes. Deursloten. Hangsloten. Slotenmaker.
 Slot, O., sloten. *Een kasteel.*
 Slot, O. *Einde.*
 Slot, O., sloten. *Saldo.*
 Sloven, o. w. *Zwoegen.* Ik sloof, sloofde, heb gesloofd.
 Sluier, M.
 Sluik, V. In *Ter sluik.*
 Sluik, b. n. *Recht neerhangend:* Sluik haar.
 Sluiken, b. w. *Smokkelen.* Ik sluik, slook, heb gesloken.
 Sluimer, M.
 Sluip, V. In *Ter sluip.*
 Sluipen, o. w. Ik sluip, sloop, ben gesloopen.
 Sluiper, M.
 Sluis, V., sluizen.
 Sluiten, b. en o. w. Ik sluit, sloot, heb en ben gesloten.
 Slungel, M.
 Slurf, V., slurven. *De snuit van een olifant.*
 Smaad, M.
 Smaak, M., smaken. Smakelijk.
 Smaakloos, b. n. *in eigenlijken zin: zonder smak.*
 Smacht, V. *De afgesneden buik van een haring.*
 Smachten, o. w. Ik smacht, smachtte, heb gesmacht.
 Smak, M. *Het smakken.* — *Een worp, bons, val.* Eigenlijk het

geluid, dat worp, bons of val veroorzaakt.
 Smak, V. *Zeker koopvaardij-schip.*
 Smak. *Zeker gewas.* Zie *Sumak.*
 Smakeloos, b. n.: *eene smake-looze (niet nette) kleeding.*
 Smakken, b. w. *Werpen.* Ik smak, smakte, heb gesmakt
 Smakken, o. w. — *Gij moet bij het eten zoo niet smakken.*
 In sommige streken *Smakken.*
 Smaldeel, O., smaldeelen.
 Smalen, o. w. Ik smaal, smaalde, heb gesmaald. In sommige streken *Smeelen.*
 Smalt, V. *Zekere blauwe verf, welke door smelting uit kobalt verkregen wordt.*
 Smalte, V. Smalheid, V.
 Smaragd, M. *voor den steen, O. voor de stof.* Zie *Agaat.*
 Smart, smarte (smert, smerte), V. Smartelijk. Smarteloos.
 Smeden, b. w. Ik smeed, smeede, heb gesmeed. Smeedkunst. Smeedwerk. Smeedbaar.
 Smedig. Zie *Smijdig*
 Smeegruijs, O. Smeekolen, V. meerv.
 Smeeken, b. w. Ik smeek, smeekte, heb gesmeekt.
 Smeeker. Smeekeling, M. en V. Smeekeling, V. Zie *Aanhangeling.*
 Smeer, O. Smerig.
 Smeerlap, M.
 Smeet, M., smeten.
 Smelt, V. *Zeker vischje, dat in het strand van het eiland Walcheren, tusschen Domburg en Westkappel, gevonden wordt.*
 Smeren, b. w. Ik smeer, smeerde, heb gesmeerd.
 Smergel, V. *Eene soort van ijzererts, ook amaril geheeten.*

- Smerlijn, M. *De dwerg- of leeuweriksvalk.*
- Smet, V., smetten.
- Smetsen, o. w. *Slempen, brassen.* Ik smets, smetste, heb gesmetst.
- Smetten, b. en o. w. Ik smet; smette, smettede, smett'e; heb gesmet. Smetteloo.
- Smid, M., smeden. Smidshamer. Smidskolen.
- Smidse, V., smidsen. *Smederij.*
- Smient, V. *Eene soort van eendvogel.*
- Smijdig, smedig, b. n. *Lenig, buigzaam, smeedbaar.*
- Smijt, V. *Scheepstouw.*
- Smijten, b. w. Ik smijt, smeeit, heb gesmeten.
- Smocl, M.
- Smoken, b. en o. w. Ik smook, smookte, heb gesmookt. Smoker.
- Smook, M.
- Smoren, b. en o. w. Ik smoor, smoorde, heb en ben gesmoord. Smoring, V.
- Smots, V. *Slons.* Smotsig.
- Smous, M., smousen. Smousentaal, -winst.
- Smousen, o. w. *Schacheren.* Ik smous, smouste, heb gesmoust.
- Smout, O.
- Smuigen, o. w. *Iets in 't geheim doen. Zich in 't geheim te goed doen.* Ik smuig, smuigde, heb gesmuigd.
- Smuik, V. *In Ter smuik, d. i. ter sluik.*
- Smuk, M. *Opschik, tooi.*
- Smul, V.
- Snaak, M., snaken. Snaaksch, b. n. Snaaks, bijw. Snaakscheid, V.
- Snaar, V., snaren. *Koord, riem.* Snarenspeel.
- Snaar, V., snaren. *Schoonzuster.*
- Snak, M., snakken.
- Snakerij, V.
- Snap, M.
- Snaphaan, M.
- Snapper, M.
- Snaps, M., snapsen. *Van het Hoogd. Schnapps: een borrel.*
- Snar, b. n. *Bits, vinnig.* Snar-rig. Snarheid, V.
- Snars, sners, V., snarsen, sner-sen. *Een grauw of snauw.* Ook: *Een beetje: Ik heb er geen sners van gehad.*
- Snauw, M. *Een grauw, een bits woord.*
- Snauw, V. *Een vaartuig.* Zie *Aak.*
- Snauwen, o. w. Ik snauw, snauwde, heb gesnauwd.
- Snavel, M.
- Sneb, snebbe, V. Snebje, snebetje.
- Snebbig. Zie *Snibbig.*
- Snede, snee, V., sneden, sneeën. Sneetje.
- Snedeling, M. en V. *Snedelinge, V.*
- Snedig, sneeg, b. n. en bijw., snediger, sneeger.
- Snees, M., sneezen. *Listige bedrieger, schacheraar.* 't Woord is eene verbastering van *Sinees.*
- Snees, O., sneezen. *Twintigtal.*
- Sneeuw, V. *Wordt het woord overdrachtelijk gebezigd in den zin van blankheid, dan is 't O.: het sneeuw der kaken.*
- Snek, V. *Het rad, waarom de ketting van het horloge gewonden wordt bij het opwinden.*
- Snel, V. *Eene kan.*
- Snerken, b. en o. w. *Een klanknabootsend woord, aan het braden van sommige voorwerpen ontleend.* Het snerkt, snerkte, heeft gesnerkt. *De boter snerkt te hard. — Een hoen snerken in de boter.*
- Snerpen, o. en b. w. Het snerpt, snerpte, heeft gesnerpt. *De*

wonde snerpt. In sommige streken: *de wonde snerkt.*
 Snerpend, b. n. *Eene snerpende koude.*
 Sners. Zie Snars.
 Snert, V. *Ervtensoeop.*
 Sneukeren, o. w. *Smullen, lekker eten.* Ik sneuker, sneukerde, heb gesneukerd.
 Sneven, o. w. Ik sneef, sneefde, ben gesneefd.
 Snibbig, snebbig, b. n. en bijw.
 Snijden, b. w. Ik snijd, sneed, heb gesneden. Snijdsel, O. Snijboon, snijbord enz.
 Snijder, M.
 Snik, M. *Het snikken.*
 Snik, V. *Eene soort van trekschuit.* Zie Aak.
 Snip, snep, V. Snippenei. Snippennet.
 Snippel. Zie Snipper.
 Snipper, V. Snipperkoek.
 Snirsen, o. w. *Snerpen, snerken, sissen.* Het snirst, snirste, heeft gesnirst.
 Snit, M., snitten.
 Snoeilingen, M. meerv. *Snoei-hout.*
 Snoek, M. *als voorwerpsnaam* (zek. visch); V. *als stofnaam.*
 Snoep, M.
 Snoer, O.
 Snoeshaan, M. *Ontstaan uit snoefshaan.*
 Snoet, (snuit), M.
 Snof (snuf), V. *Verkoudheid. — Het snoffen of snuffen.*
 Snol, V. *Eene ontuchtige vrouw.*
 Snood, b. n. en bijw., snooder. Snoodelijk.
 Snoodaard, M., snoodaards.
 Snor, M. *Roes. — Snorrend geluid.* Snorretje.
 Snor, V. *Knevelbaard.* Snorbaard, M.
 Snork, M.
 Snorken, snurken, o. w. Ik snork, snurk; snorkte, snurk-

te; heb gesnorkt, gesnurkt.
 Snot, O.
 Snotolf, M., snotolven. *Eene slijmige soort van elft.*
 Snuf, V. *Reuk. Mode.* Zie ook Snof.
 Snugger, b. n. en bijw., snuggerder. *Schrande, wakker, levendig.*
 Snuif, V., snuiven.
 Snuisterij, V.
 Snuit, snoet, M.
 Snuit, V. en O. *Grof vlas.*
 Snuiten, b. w. (*den neus, de kaars*). Ik snuit, snoot, heb gesnoten.
 Snuiten, b. w. (*een stuk hout*). Ik snuit, snuitte, heb gesnuit.
 Snuiter, M. Zie Passer.
 Snuitsel, O. Zie *Aanhangsel.*
 Snuiven, b. w. Ik snuif, snoof, heb gesnoven.
 Snurken. Zie Snorken.
 Sober, b. n. en bijw. Sobertjes, bijw.
 Sociëteit, V., sociëteiten.
 Soda, V.
 Soebatten, o. w. Ik soebat; soebatte, soebattede, soebatt'e; heb gesoebat. Soebatster.
 Soep, V.
 Soes, V., soezen. *Zeker gebak.*
 Soes, M., soezen. *Dommel.*
 Soezen, o. w. Ik soes, soesde, heb gesoesd.
 Soja, V. *Zekere prikkelende saus, aan de Japannezen ontleend.*
 Sok, V., sokken. Sokkerig.
 Sold, O. *Bezoldiging.*
 Soldaat, M., soldaten. Soldatenkind, -kleeding enz.
 Soldeer, soldeersel, O.
 Soldeeren, b. w. Ik soldeer, soldeerde, heb gesoldeerd. Soldeering. Soldeerder.
 Soldij, V., soldijen.
 Solfer, sulfer, O. en V. *Zwavel.*

- *In sommige streken zegt men sulfer in plaats van sulferstok, d. i. zwavelstok.*
- Sollen, b. w. Ik sol, solde, heb gesold.
- Som, somme, V. Sommetje.
- Sommige, alg. telw.
- Soemp, V. *Poel, moeras.* Sompvogel.
- Soms, somtijds, somwijlen, somtemets, bijw.
- Sondeeren, b. w. *Peilen, tenten.* Ik sondeer, sondeerde, heb gesondeerd. Sondeering, V.
- Sonnet, O., sonnetten.
- Soort, V. en O. Soortelijk: *Soortelijk of specifiek gewicht.* Soortgelijk: *Soortgelijke menschen.*
- Sop, O. en V.
- Soppedoppen, o. w. Ik soppedop, soppedopte, heb gesoppedopt.
- Sorbe, V. *De vrucht van den sorbeboom.*
- Sorbet, O. *Een Oostersche drank.*
- Sorteeren, b. w. Ik sorteer, sorteerde, heb gesorteerd. Sorteering, V.
- Souverein, M. Souvereiniteit, V.
- Spa, spade, bijw., spader, spaadst. *Laat. Men loov' God vroeg en spa.*
- Spade, b. n. *Laat. De vroege en spade regen.*
- Spa, spade, V., spaden.
- Spaak, V., spaken. *Handboom.*
- Spaak, bijw. in: *Spaak loopen.*
- Spaan, V., spanen. Spanen, stoff. b. n. Schuimspaan. Roeispaan, d. i. riem.
- Spaander, M., spaanders.
- Spaansch-groen, O.
- Spaarder, M. Spaarster, V.
- Spaarpot, M.
- Spaath, O., spathen. *Vloei-spaath, kalkspaath, gips-spaath enz. Delfstoffen.*
- Spaathachtig. Spathig
- Spadeling, M. *Eene late vrucht.*
- Spalier, O. *Latwerk, waartegen de leiboomen geleid worden.*
- Spalk, V.
- Spalt, V. *Spleet.* — Tweespalt.
- Span, spanne, V. *Eene lengtemaat.*
- Span, O. *Gespan.* — *Een span paarden enz.*
- Spang, V. *Eene gesp.*
- Spanjaard, M., Spanjaarden, Spanjaards.
- Spanning, V.
- Spant, V. *Het spanwerk van een dak.* — *Scheepswoord: Het model, waarnaar een schip wordt gebouwd.*
- Spar, sparreboom, M.
- Spar, V., sparren. — *Lange, dunne lat.*
- Spark, V. *Vonk.*
- Spat, V. *Vlek, smet.* *In sommige streken, waar men voor spatten spetteren zegt, spetter geheeten.* — *Spark.*
- Spat, V. *Aderspat: een gezwel, ontstaan door de uitzetting van eene ader.*
- Spatel, V., spatels. *Een apothekerswerktuig: eene zalfspaan.*
- Specerij, V., specerijen.
- Specie, V., species, speciën.
- Specht, M. *Zekere vogel.* Spechtenei.
- Speek, V., speeken. *Staaft in een wiel.*
- Speek, b. n. *Ploertig, onbeschoft.*
- Speeken, o. w. *Spuwen.* Ik speek, speekte, heb gespeekt.
- Speekelen, o. w. *Zie Speeken.*
- Speeksel, O. *Zie Aanhangsel.*
- Speelgenoot, M. *Speelgenootte, V.*
- Speelnoot, M. *Speelnootte, V.*
- Speelsch, b. n. en bijw., speelscher, meest speelsch.
- Speen, V., spenen. *Tepel van zoogdieren.* — *Speenvarken.*
- Speer, V., speren.
- Speet, V., speten. *Een werktuig*

om te spitten: eene boterspaan.
 Spek, O.
 Spektakel, O. *Rumoer, opschudding. Wat maakte me die kerel een spektakel.*
 Spel, O., spellen, spelen. Beestenspellen. Apenspellen. De Olympische spelen. Blij- en treurspelen. Drie spellen kaarten.
 Speld, V., spelden. Speldje. Speldernieuw. Speldekop, -knop. Speldenkussen, -koker, -fabriek, -werk.
 Spelden, b. w. *Vaststeken met eene speld. Ik speld, speldde, heb gespeld.*
 Spelemeien, o. w. Ik spelemei, spelemeide, heb gespelemeid.
 Spelen, b. en o. w. Ik speel, speelde, heb gespeeld. Speler. Speelster. Speling, V.
 Spellen, b. w. Ik spel, spelde, heb gespeld. Spelling, V. Spelboek.
 Spelonk, V.
 Spelt, V. *Eene soort van tarwe.*
 Spendeeren (spandeeren), o. w. *Ten koste leggen. Ik spendeer, spendeerde, heb gespendeerd.*
 Spenen (spanen), b. w. Ik speen, speende, heb gespeend.
 Spergelkruid, O. *Wilde asperges.*
 Sperwer, M.
 Speuren, b. w. *Bespeuren, merken. Ik speur, speurde, heb gespeurd.*
 Spiauter. Zie *Piauter*.
 Spichtig, b. n. en bijw.
 Spie, M., spieën. *Spion.*
 Spie, spij, V., spieën, spijen. *Bout of wig.*
 Spiegel, M.
 Spier, V. *De spierzwaluw, ook kerk-, muur-, steenzwaluw geheeten.*

Spier, V. *Lichaamsdeel.*
 Spiering, M., als stofnaam V. Zie *Aal. Spierinkje.*
 Spiesglans, O. *Antimonium. Een metaal, dat uit kleine glanzige spiesen bestaat.*
 Spiets, spies, V., spietsen, spiesen. *Lans, speer.*
 Spijbelen, o. w. Ik spijbel, spijbelde, heb gespijbelde. *Geheimelijk de school verzuimen.*
 Spijk, V. *Zekere plant, ook Grootte lavendel heeten.*
 Spijkbalsem. Zie *spijkerbalsem.*
 Spijker, M. *Nagel. Ook: Pakhuis.*
 Spijkerbalsem, spijkbalsem, M. *Eene soort van zalf, alzoo genoemd naar den fabrikant JAN SPIJKER.*
 Spijkeren, b. w. Ik spijker, spijkerde, heb gespijkerd.
 Spijl, V. *StAAF. Dwarshout.*
 Spijs, spijze, V., spijzen.
 Spijt, V. *Spijtig. Spijtigheid, V.*
 Spijten, onp. w. Het spijt, speet, heeft gespeten.
 Spijzen, b. en o. w. Ik spijs, spijsde, heb gespijsd. Spijzing, V.
 Spijzigen, b. w. *Spijzen. Ik spijzig, spijzigde, heb gespijzigd. Spijziging, V. Zie de noot op Bevochtigen.*
 Spikkel, M.
 Spikspeldernieuw, spiksplinternieuw, b. n. *In sommige streken hoort men voor dit laatste Spliksplinternieuw. De beteekenis der woorden is: zoo nieuw, dat de spijkers, spelden en splinters nog zichtbaar zijn.*
 Spil, V. en O. *Spillemaag, M. en V.*
 Spin, V. *Eene verkorting van Spinnekobbe, waarvoor men nu schrijft Spinnekop, en dat in sommige streken luidt Koppespin. Een dergelijke omzet-*

- ting merkt men op in licht-
klaar en klaarlicht, wagewijd
en wijdewaag.*
- Spinaal, O. *Schoenmakersgaren.*
- Spinazie, V.
- Spinde, V. *Eene spijskast.*
- Spinet, O. *Een snarenspeeltuig,
dat naar een klavier gelijkt.*
- Spinnekop, V. Zie *Spin.*
- Spinnen, b. w. Ik spin, spon,
heb gesponnen.
- Spinneweb, O. Spinnewebje.
- Spinnewiel, O.
- Spinrag, O. Zie *Rag.* In *Spin-
rag* is het eerste woord ei-
genlijk overtollig.
- Spinrokken, O.
- Spinsbek. Zie *Pinsbek.*
- Spint, O. *Het vierde deel van
een oud schepel. — Het lichte
en zachte hout, dat in den
stam tusschen de eigenlijke
houtlaag en den bast ligt en
allengs tot de houtlaag over-
gaat.*
- Spion, M., spions, spionnen.
- Spionnetje.
- Spit, O., speten, spitten. Speetje
spitje. Braadspit, braadspe-
ten. — *Zij groeven drie spit
of drie spitten diep.*
- Spits, V. *Punt.*
- Spits, O. in: *Het spits afbijten.*
- Spits, b. n. en bijw., spitsen,
spitst. Spitsheid, V.
- Spitsvondig, b. n. en bijw.
- Spitsvondigheid, V. Spitsvon-
dig *verdient de voorkeur bo-
ven spitsvinnig en spitsvindig.*
- Spitten, b. w. Ik spit; spitte,
spittede, spitt'e; heb gespit.
- Spleet, V., spleten.
- Splijten, b. en o. w. Ik splijt,
spleet, heb en ben gespleten.
- Splint, O. *Geld.*
- Splinter, M. Splinternieuw, b. n.
- Split, O., splitten.
- Splits, V. *Eene veerspie, spleet-
veer.*
- Splitsen, b. w. Ik splits, splitste,
heb gesplitst.
- Splitten, b. w. *Splitsen, splij-
ten.* Ik split; splitte, split-
tede, splitt'e; heb gesplit.
- Spoed, M.
- Spoel, V. *Een weverswerktuig.*
- Spoeling, V.
- Spog, O.
- Spoken, o. w. Ik spook, spookte,
heb gespookt. Spokerij, V.
- Spon, V. *Bom, bommel of stop
van een rat.* Spongat.
- Sponde, V. *Eene beveegbare
plank voor aan het bed of
de bedstede. Overdrachtelijk:
het bed of de bedstede zelf. Hu-
welijksponde. Doodssponde.*
- Sponning, V., sponningen. *Groef,
sleuf, keep.* Sponninkje.
- Spons, V., sponsen.
- Spook, O., spoken.
- Spooksel, O.
- Spoor, V. *Prikkel.*
- Spoor, O. *Voetstap. Wagenspoor.*
- Spoorslag, M.
- Spoorslags, bijw.
- Sporen, b. w. *Aansporen.* Ik
spoor, spoorde, heb gespoord.
- Sporen, o. w. *Met den spoorwa-
gen rijden.* Ik spoor, spoorde,
heb en ben gespoord.
- Sporen. Zie *Speuren.*
- Sporreling, V. *Krakeel, tegen-
stribbeling.*
- Sport, V.
- Spot, M.
- Spotter, M. Spotster, V.
- Spotternij, V.
- Spoud, spouw, V. *Spleet.*
- Spouwen, b. w. *Splijten, spal-
ten.* Ik spouw, spouwde, heb
en ben gespouwen.
- Spouwertje, O. *Een beschuitje,
dat zich gemakkelijk laat
spouwen.*
- Spouwen. Zie *Spuwen.*
- Spraak, sprake, V. Sprakeloos.
- Sprank, V. *Vonk.*

- Sprankel, V. *Sprank.*
 Spreeuw, V. Spreeuwenei.
 Spreeuwennest.
 Sprei, V., spreien. Beddesprei.
 Spreiden (spreien), b. w. Ik spreid, spreidde, heb gespreid.
 Spreidsel, O.
 Spreken, b. en o. w. Ik spreek, sprak, heb gesproken.
 Sprengel (sprankel), V. *Vonk. Vlekje, spatje.*
 Sprengel, M. *Rottenval.*
 Spreuk, V.
 Spriet, M. Boegspriet. Voelspriet. Jachtspriet.
 Spring, M. *Eene fontein.*
 Springen, o. w. Ik spring, sprong, heb en ben gesprongen.
 Spring-in-'t-veld, M. en V.
 Sprinkhaai, M.
 Sprinkhaan, M.
 Sprits, V. *Zeker gebak.*
 Sproet, V. *Zomervlek, ook Sproetel geheeten.*
 Sprok, b. n. *Broos.* Dit hout is zoo sprok.
 Sprokkel, M. *Een afgebroken takje.*
 Sprokkel, V. *Een heester.*
 Sprong, M. Sprongetje.
 Sprookje, O.
 Spros, b. n. *Bros, broos.*
 Sprot, V. *Eene soort van kleine haring.*
 Sprouw. Zie *Spruw.*
 Spruchtel, M. *Een tak of arm van eene rivier.*
 Spruit, V. Spruitjes. *Uitspruit-sel van kool.*
 Spruit, V. *Van een gieter.*
 Spruit, O. *Touw.*
 Spruw, V. *Eene ziekte in den mond, van jonge kinderen vooral, die zich kenmerkt door witte zweertjes. In sommige streken Sproe.*
 Spugen, o. w. *Spuwen.* Ik spuug, spooog, heb gespogen.
 Spuugsel, O.
- Spui, O. *Eene soort van sluis.*
 Spuikom. Spuidok.
 Spuien, o. w. Ik spui, spuide, heb gespuid. Spuiing, V.
 Spuit, V. Spuitenhuus.
 Spuiten, b. en o. w. Ik spuit, spoot, heb gespoten.
 Spurrie, V. *Een voedergewas.*
 Spurrieboter.
 Spuug, spuugsel, spog, O.
 Spuwen, b. en o. w. Ik spuw, spuwde, heb gespuid. Spuwing, V. Bloedspuwing.
 Staaf, V., staven.
 Staag, staagjes, bijw. *Stadig.*
 Staak, M., staken.
 Staal, O. *in alle beteekenissen.*
 Staan, o. w. Ik sta, stond, heb gestaan.
 Staandevoets, staandsvoets, bijw.
 Staangeld, stageld, O.
 Staanplaats, V.
 Staar, V. *Eene oogkwaal.*
 Staarlings, bijw. *Strak. Iemand staarlings in de oogen zien.*
 Staart, M. Staarteloos.
 Staat, M. Staatsdame. Staatsman. Staatsschuld. Staatszaak. Staatzucht.
 Staatsie, V. *Pracht, praal.*
 Stad, V., steden. Stedendwinger, M. Stadsschool. Stadszegel. — Stadje.
 Stadhouder, stedehouder, M. *Plaatsbekleeder.*
 Stade, sta, in: *Te stade, te sta komen.*
 Stadhuis, O. *Raadhuus, gemeentehuis.*
 Stadshuis, O. *Een huis, dat het eigendom der stad is.*
 Stadië, V., stadiën. *Eene Romeinsche lengtemaat van ongeveer 134 meters.*
 Staf, M., staven. Stafje.
 Staffier, M., staffieren. *In Italië een gewapend bediende, die een mantel draagt. Lijfsstaffier.*
 Stag (staag), O., stagen. *Een*

zwaar scheepstouw.
 Stageld. Zie *Staangeld.*
 Staket, O., staketten.
 Staketsel, O., staketsels.
 Stakker, stakkerd, M., stakkers, stakkerds.
 Stal, M. Stalletje.
 Stam, M. Stammetje.
 Stamelen (stameren), o. w. Ik stamel, stamelde, heb gestameld.
 Stamelkees, M., stamelkeezen. *Een stotterbaard.*
 Stamet, O., stametten. *Fijne sajete.* Stametten, stoff. b. n.
 Stamijn, V. *Zeefdoek: een haren weefsel. Ook de zeef zelve. In sommige streken geeft men den naam van stamijn, stramijn, stremijn, O., aan een aarden, met gaten doorboorden schotel.* Stamijnen, stoff. b. n.
 Stampeien, o. w. *Stampvoeten.* Ik stampeï, stampeïde, heb gestampeïd.
 Stamper, M.
 Stand, M.
 Standaard, standerd, M., standaarden, standaards, standerds.
 Standbeeld, O.
 Stander, M.
 Standje, O. *Ruzie.*
 Standplaats, V.
 Stang (steng), V. Stangetje.
 Stank, M.
 Stap, M.
 Stapel, M.
 Star. Zie *Ster.*
 Star, b. n. *Stijf*, nog over in *halsstarrig* en in *Staroogen*, o. w. *Staren.* Ik staroog, staroogde, heb gestaroogd.
 Statie, V., statiën.
 Stede en stee, in: *In stede of in stee van.*
 Stede, stee, V. Hofstede, hofstee.
 Stee, V., steeën. *Plekje.*

Stedeling, M. en V. Stedeling, V. Zie *Aanhangeling.*
 Steeds, bijw. *Gestadig.*
 Steedsch, b. n.
 Steeg, V., stegen.
 Steeg, b. n., steeger. *Eene samentrekking van stedig. Onverzettelijk, stug. Steil. Steegheid, V.*
 Steek, M., steken.
 Steekknief, V., steekkniefen. *Scheepswoord.*
 Steel, M., stelen.
 Steelieden, steeliën, steelui, M. meerv.
 Steelswijze, steelswijs, bijw.
 Steen, M., steenen. Steenig. *Ziet steen niet op een enkelen steen, maar komt het voor als verzameldwoord, dan is het V.: Dat is goede steen en toch is zij niet duur. Als stofnaam is steen O.: Het steen is harder dan het kurk.*
 Steenbok, M.
 Steenbalk, M. *Zekere visch.*
 Steenbreek, V. *Zekere plant.*
 Steenigen, b. w. Ik steenig, steenigde, heb gesteeningd.
 Steeninging, V.
 Steg, M. In: *Weg noch steg weten.*
 Stegel, M. *Stijgbeugel.* Stegelreep.
 Steiger, M. *Een toestel om te stijgen.* Steiger komt af van het verouderde werkwoord steigen, dat doen stijgen beteekent. *'t Leeft nog in*
 Steigeren, o. w. Het steigert, steigerde, heeft gesteigerd.
 Steigering, V.
 Steil, b. n. en bijw., steiler.
 Steilte, V. Steilheid, V.
 Steiloor, M. en V., steilooren.
 Steiloorig. Steiloorigheid, V.
 Stek, V., stekken. *Spruit.*
 Stek, O. *Bergplaats. — Staketsel.*

- Stekade, V. *Een steekdegen uit een degenstok.*
- Stekeblind, b. n.
- Stekel, M. Stekelig.
- Stekeling, M. *Zekere visch, ook grondeling geheeten.*
- Steken, b. en o. w. Ik steek, stak, heb gestoken.
- Steking, V.
- Stel, M. *Het stellen.* O. in de bet. van *bijengepaste verzameling*: een stel porselein; een stel maten en gewichten.
- Stelen, b. w. Ik steel, stal, heb gestolen. Steler. Steelster.
- Stellage, V. Zie *Bayage*.
- Stelling, V. Stellinkje.
- Stelsel, O.
- Stelt, V. Steltenlooper, M. *Een persoon, die op stelten loopt.*
- Steltlooper, M. *Zekere vogel.*
- Stem, V. Stemmetje. Stemmeloos.
- Stemmig, b. n. en bijw. *Eenvoudig, bescheiden.*
- Stempel, M.
- Stempen, b. w. *Stelpen, stuiten.* Ik stemp, stempte, heb gestemp.
- Stenen (steunen), o. w. Ik steen, steende, heb gesteend.
- Steng (stang), V. Stengetje.
- Stengel, M.
- Stenograaf, M., stenografen. *Snelschrijver.*
- Ster, star, V., sterren, starren. Sterretje, starretje. Sterrebloem. Sterrekers. Sterreschot. Sterrenbeeld, -hemel, -kunde, -wichelaar enz.
- Sterfelijk, b. n.
- Sterfte, V.
- Sterfgeval, O.
- Sterfval, M. *Onverwachte erfenis.*
- Sterkte, V.
- Sterveling, M. en V. Stervelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
- Sterven, o. w. Ik sterf, stierf, ben gestorven.
- Steun, M.
- Steunder, M.
- Steunsel, O.
- Steunen, o. w. *Rusten, stutten.* Ik steun, steunde, heb gesteund.
- Steunen. Zie *Stenen*.
- Steur, M. *Een visch.* Kampersteur: *Harde eieren met mosterd.*
- Stevel, M. *Laars.*
- Steven, M. Voorsteven. Achtersteven.
- Stevenen, o. w. Ik steven, stevende, ben gestevend.
- Stevig, b. n. en bijw.
- Sticht, stift, O. *Eene landstreek, onder een abt, bisschop of aartsbisschop staande*: Het Sticht van Utrecht. Overijsel of het Oversticht. Stichtenaar. Stichtsch.
- Stichtelijk, b. n. en tjjw.
- Stichten, b. w. Ik sticht; stichtte, stichtede, stichtt'e; heb gesticht. Stichter. Stichtster. Stichting, V.
- Stiefbroeder, M. Stiefzuster, V. Enz.
- Stieg. Zie *Stijg*.
- Stier, M. Stierekop. Stierenhuid. Stierengevecht. *Wordt Stierekop als scheldnaam gebezigd, dan luidt het in sommige streken* Stierkop. Stierevleesch, stierenvleesch, O.
- Stieren. Zie *Sturen*.
- Stift, V. *Puntig voorwerp.* Grafeerstift.
- Stift, O. Zie *Sticht*.
- Stijf, b. n. en bijw., stijver. Stijfheid, V.
- Stijfsel, V. *In sommige streken luidt dit* Stijfsel.
- Stijfte, V.
- Stijg, V. en O. *Twintigtal.*
- Stijgbeugel, M.
- Stijgen, o. w. Ik stijg, steeg, ben gestegen.

- Stijl, M. *Schrijf-, schilde- en bouwtrant.*
- Stijl, M. *Stut.*
- Stijven, b. w. *Stijf maken.* Ik stijf, steef, heb gesteven. Stijving, V.
- Stijven, b. w. *Sterken.* Ik stijf, stijfde, heb gestijfd.
- Stijvigheid, V.
- Stikken, b. en o. w. *Verstikken.* Ik stik, stikte, heb en ben gestikt.
- Stikken, b. w. *Steken, borduren.* Ik stik, stikte, heb gestikt.
- Stilheid, V.
- Stilhouden, stilliggen, stilstaan, stilzitten, stilzwijgen. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*
- Stilte, V.
- Stilstand, M.
- Stinken, o. w. Ik stink, stonk, heb gestonken.
- Stinkerd, M.
- Stip, V.
- Stippel, V.
- Stobbe, V. *Een boomstomp.*
Ook: *eene turfmaat.*
- Stoel, M. *Stoelenmatter,- maker.*
- Stoep, V.
- Stoepje, O. *Stadssoldaat.*
- Stoet, M. *Gevolg, optocht.*
- Stoet, V. *Een langwerpige broodje, in sommige streken Stuit geheeten.*
- Stoeterij, V. *Eene paardenfokkerij.*
- Stof, O. *Stuifzand enz.*
- Stof, stoffe, V. *Stoffage en Onderwerp.*
- Stoffage, V. *Zie Bagage.*
- Stoffeeren, b. w. Ik stoffeer, stoffeerde, heb gestoffeerd.
- Stoffelijk, b. n.
- Stoffen, o. w. *Pochen.* Ik stof, stoffe, heb gestoft.
- Stoffen, b. w. *Van stof reinigen.* Ik stof, stoffe, heb gestoft.
- Stoffer, M. *Zie Passer.*
- Stok, M. *Stokkenknecht.*
- Stoken, b. w. Ik stook, stookte, heb gestookt. Stoker.
- Stokerij, V. *Zie Babelarij.*
- Stokken, b. w. *Bijen stokken. Ankers stokken.* Ik stok, stokte, heb gestokt.
- Stokken, o. w. *Blijven steken.* Ik stok, stokte, ben gestokt.
- Stollen, o. w. Het stolt, stolde, is gestold.
- Stolp (stulp), V. *Deksel, klok.*
- Stommerik, M., stommeriken.
- Stomp, M. *Stoot.*
- Stomp, V. *Een overgebleven eind. Romp.*
- Stond, M. *Stonde, V.*
- Stoof, V., stoven. *Stovenzester, V.*
- Stool, V., stolon. *Een breede band of strook, die een deel uitmaakt van het plechtgewaad eens priesters. De stoel herinnert aan de smarten door Christus geleden, inz. aan de banden, waarmede hij aan den geeselpaal werd vastgehecht.*
- Stoom, M.
- Stoomen, o. w. Ik stoom, stoomde, heb en ben gestoomd.
- Stoomsleeper, M.
- Stoop, V., stoopen. *Eene vochtmaat, die vier pinten of twee kan inhoudt.*
- Stoorloos, storeloos, b. n.
- Stoornis, V. *Zie Beduidenis.*
- Stoot, M., stooten.
- Stooten, b. w. Ik stoot, stootte, of stiet, heb gestooten.
- Stooter, M. *Eene munt, ter waarde van een achtste gulden. Zie Achtentwintig.*
- Stootsch, b. n. *Stootig.* *Stootschheid, V.*
- Stop, V.
- Stoppel, M., stoppels, stoppelen.
- Stopsel, O.

Stopverf, V.
 Storen, b. w. Ik stoor, stoorde, heb gestoord. Storing, V. Zie *Achting*.
 Stork, M. *Een ooievaar*. Hetzelfde als het Hoogd. *Storch*.
 Storm, M. Zie *Adem*. Stormpje. Stormenderhand, bijw.
 Stormloopen, o. w. Ik loop storm, liep storm, heb stormgelopen.
 Storting, V.
 Stoutelijk, bijw.
 Stouterd, M.
 Stouwen, b. w. *Stuwen*. Ook: *veel eten en drinken*. Hij kan wat stouwen: hij kan wat bergen. Ik stouw, stouwde, heb gestouwd.
 Stoven, b. en o. w. Ik stoof, stoofde, heb en ben gestoofd.
 Stoving, V. Zie *Achting*.
 Straal, M., stralen. Stralenkrans, -kroon.
 Straam (striem), V.
 Straat, V.
 Straf, straffe, V.
 Straks, strakjes, bijw.
 Stramijn. Zie *Stamijn*.
 Strand, O.
 Strandjut, strandjutter, M. *Stranddief*.
 Strandvond, M.
 Strandvonder, M. Strandvonderij, V. Zie *Babbelarij*.
 Strang, strange, O. *Het strand*. — *Een zeeboezem met zijn strand*.
 Streek, M. *List*.
 Streek, V. *Landstreek*, *Strijking*, *Windstreek*, *Streep*.
 Streel, V., strelen. *Roskam*.
 Streelen, b. w. Ik streel, streeelde, heb gestreeld. Streeling, V. Zie *Achting*.
 Stroom. Zie *Striem*.
 Streng, V., strenen. *Eene streng garen*.
 Streep, V., strepen.

Stremsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Streng, V., strengen. Strengetje.
 Strengel, M. *De streng eener vlecht*.
 Strepen, b. w. Ik streep, streepte, heb gestreept.
 Streven, o. w. Ik streef, streefde, heb gestreefd. Streving, V.
 Stribbelen, o. w. *Kibbelen*. Ik stribbel, stribbelde, heb gestribbeld.
 Stribbeling, V. Stribbelingetje.
 Striem (stream, straam), V. *Striempje*.
 Strijd, M., strijden.
 Strijden, o. w. Ik strijd, streed, heb gestreden. Strijdig.
 Strijder, M.
 Strijken, b. en o. w. Ik strijk, streek, heb gestreken. Strijking, V. Strijkijzer.
 Strijkel, M. *Strijkstok bij het meten*. Zie *Beitel*.
 Strijkelings, bijw. *Rakelings*.
 Strijkgeld, O. *Trekgeld*.
 Strijkweer, V., strijkweren. *Eene borstwering, een bolwerk*.
 Strik, M.
 Striklis, V., striklissen.
 Striktelijk, bijw.
 Strippeling, V. *Gestripte tabak*.
 Strippen, b. w. *Van de stelen afstroopen*. Ik strip, stripte, heb gestript.
 Strips, V. in: strips krijgen: *S'laag krijgen*.
 Strobbe, strubbe, V. *Een struikgewas*.
 Strobbelen, strubbelen, o. w. *Struikelen*. Ik strobbel, strobbelde, heb gestrobbed. Strobbeling, strubbeling, V.
 Stroef, b. n. en bijw., stroever.
 Stronk, M.
 Stront, V.
 Stroo, O. Stroetje. Strooien, stoff. b. n. *Strooien hoed*.
 Strooioedenfabriek, V.
 Strook, V., strooken.

- Strooken, b. w. *Streelen*. Ik strook, strookte, heb gestrookt.
- Strooken, o. w. *Overeenstemmen*. Het strookt, enz.
- Stroom, M., stroomen. Stroompje. Stroomling, stroomeling, M. *Eene soort van haring in de Bothnische golf*.
- Stroomen, o. w. Hij stroomt, stroomde, heeft gestroomd. Strooming, V.
- Stroop, M. *Het stroopen*.
- Stroop, siroop, V., stropen, siropen. Stroopje. Stroperig.
- Stroopen, b. en o. w. Ik stroop, stroopte, heb gestroopt. Strooping, V. Strooperij, V.
- Strooper, M.
- Stroowisch, V., stroowisschen. Strop, M.
- Strot, M. Strottenhoofd, O.
- Strubbe (strobbe), V. *Struik*.
- Strubbelen. Zie *Strobbelen*.
- Struif, V., struiven. *Eieren, in de pan tot een koek gebakken*.
- Struik, M.
- Struikwinde, V. *Zekere plant, ook stekende winde geheeten*.
- Struis, M., struisen. *Struisvogel*.
- Struis, V. *Loodwit*.
- Struisch, b. n.
- Struweel (struwel), O. *Struikgewas, heestergewas*.
- Studeeren, o. w. Ik studeer, studeerde, heb gestudeerd.
- Student, M. Studentenfeest, -lied, -grap, -leven enz.
- Studie, V., studiën en studies. Hij heeft zijne studiën voltooid aan de hoogeschool van Leiden. — Dat zijn twee studies van Raphaël.
- Stuik, M. *Het stuiken*.
- Stuik, M. *Een tien- of twaalf-tal schooven of bossen koren, paardenboonen of vlas, welke op het veld naast en tegenover elkander worden geplaatst*.
- Stuiken, b. w. *In stuiken zetten*. Ik stuik, stuikte, heb gestuikt.
- Stuiken, b. w. *Stooten*. Ik stuik enz.
- Stuiken, o. w. *Zeker jongensspel, waarbij de spelers de stuiters, marbels of knoopen enz. in een kuiltje laten vallen*. Ik stuik enz.
- Stuip, V.
- Stuit, M. *Het stuiten*.
- Stuit, V. *Zeker lichaamsdeel: het onderste deel van de ruggegraat*.
- Stuit, suite, V. *Eene boterham*. Zie ook *Stoet*.
- Stuiter, M.
- Stuiveling, V. *Bevroren turf*.
- Stuiven, o. w. Het stuift, stoof, heeft en is gestoven.
- Stuiver, M.
- Stuk, O., stuks, stukken. *Zes stuks borden. Het bord viel in zes stukken*.
- Stukadoor, M., stukadoors. *Een plafonneur*.
- Stukadoren, b. en o. w. Ik stukadoor, stukadoorde, heb gestukadoord.
- Stulp, V. *Stolp*. — *Hut*.
- Stumper, stumperd, M.
- Sturen, stieren, b. w. Ik stuur, stuurde, heb gestuurd.
- Stut, M., stutten.
- Stuur, O.
- Stuursch, b. n. en bijw. *Stuurscheid*, V.
- Stuw, V., stuwen.
- Stuwage, V. Zie *Bagage*.
- Stuwen, b. w. Ik stuw, stuwde, heb gestuwd.
- Suiker, V.
- Suikerij (cichorei), V.
- Suilen, b. en o. w. *Met een sleepnet visschen*. — *Leuteren, talmen*. Ik suil, suilde, heb gesuild.
- Suizebollen, o. w. Ik suizebol, suizebolde, heb gesuizebold.

Suizelen, o. w. Ik suizel, suizelde, heb gesuizeld. Suizing, V.
 Suizen, o. w. Het suist, suisde, heeft gesuisd. Suizing, V.
 Sukade, V. Sukadekoek.
 Sukkel, M. *Het sukkelen.*
 Sukkel, M. *Sukkelaar.*
 Sukkelaar, M.
 Sul, M., sullen. Sulletje.
 Sulfer, solfer, O. en V.
 Sullen, b. en o. w. Ik sul, sulde, heb gesuld. Sullebaan.
 Sultan, M. Sultane, V.

Sumak, smak, V. *Een heester-gewas in Zuid-Europa.*
 Sussen, b. w. Ik sus, suste, heb gesuat.
 Swisent, M. *Eenē soort van Virginia-tabak.*
 Syllabe, V.
 Sympathie, V., sympathieën.
 Synagoge, V.
 Synode, V.
 Synoniem, O., synoniemen.
 Syring. Zie *Sering.*
 Systeem, systema, O., systemen, systema's.

T.

T, V., t's. Zie *A.*
 'T. *Verkorting van Het.*
 T'. *Verkorting van Te.*
 Taai-taai, O. *Eene soort van Friesche koek.*
 Taak, V., taken.
 Taal, V., talen.
 Taan, V. *Gemalen eikenschors.*
 Tanig: *taankleurig, geelkleurig.*
 Taart, V. Taartepan. Taarten-deeg.
 Taats, V. *Kopspijker. — IJzeren of stalen pin in een tol.*
 Taatstol.
 Tabak, V., tabakken. Tabaksasch. Tabakssteel. Tabaksstank. Tabakszak.
 Tabbaard, tabberd, M., tabbaarden, tabberden. Getabbaard, getabberd.
 Tabernakel, M. en O.
 Tabijn, O. *Eene dichte gewaterde zijden stof.* Tabijnen, stoff. b. n.
 Tachtig, hoofdgetal.
 Taf, V., taffen. Taffen, stoff. b. n.
 Tafel, V., tafels, tafelen. *Mahoniehouten tafe's. De tafelen der wet.*

Tafelet, O. *Een schrijftafeltje.*
 Tafereel, O., tafereelen.
 Tagent. Zie *Tangent.*
 Taille, V., tailles. *Gestalte.*
 Tak, M., takken.
 Takel, M.
 Takelage, V. Zie *Bagage.*
 Takkeling, M. *Een jonge vogel, die nog maar van tak tot tak kan vliegen.*
 Takkenbos, M., takkenbossen.
 Taks, M. *Dashond.*
 Taks, V. *Taak.*
 Tal, O.
 Talent, O.
 Talhout, O.
 Talie, V., talies. *Scheepswoord.*
 Talie, V. *Het vierde deel eener oude el.*
 Taling (teling), M., talingen. *Eene soort van kleinen eendvogel.* Talinkje.
 Talk, V.
 Talm, M. en V. *Een talmachtig mensch.*
 Talmud, M. *Joodsch wetboek.*
 Talmudisch.
 Tamarinde, V. Tamarindeboom.
 Tamarindhout. Zie *Aak.*
 Tamarisk, V. *Een heesterge-*

- was, met specerijachtigen bast en wo.tel.*
- Tamboer, V. *Trommel.*
- Tamboer, M. *Trommelslager.*
- Tamboerijn, V. *Rinkelbom.*
- Tand, M. Tandeloos. Tandен-
borstel, -stoker, -trekker.
- Tanen, b. en o. w. *Met taan bereiden, loogen.* — *Verdonkeren, verduisteren.* Hij taant, taande, heeft en is getaand.
- Taning, V. Zie *Achting.*
- Tang, V. *Tangetje.*
- Tangens, V., tangenten. *Raaklijn.*
- Tangent, V., tangenten. *Klavierpennetje.*
- Tap, M.
- Tapijt, tapeet, O., tapijten, tapeten.
- Tappelings, bijw.
- Tapper, M. *Tapster, V.*
- Tapperij, V. Zie *Babbelarij.*
- Taptoe, V. *Het woord schijnt afgeleid te zijn van een gebruik uit vroegere tijden, toen de politie op een bepaald uur des avonds in de herbergen rondging om den tap der vaten te sluiten.*
- Tarantula, V., tarantula's. *Eene soort van spin.*
- Tarbot, V.
- Tarief, O., tarieven.
- Tarnen (tornen), b. w. Ik tarn, tarnde, heb getarnd.
- Tarra, V.
- Tartaan, V. *Zeker vaartuig in de Middellandsche Zee.*
- Tarwe, V. *Tarwemeel, -brood.*
- Tarwenoogst.
- Tas, M., tassen. *Een hoop.*
- Tas, V., tassen. *Vrouwspersoon.*
- Tasch, V., tasschen. *Een buidel of zak.*
- Taschkruid, taschjeskruid, O.
- Tassen, b. w. *Ophoopen.* Ik tas, taste, heb getast.
- Tast, M. *Hij deed het op den*
- tast, bij den tasi, d. i. al tastende.*
- Tasten, b. w. *Vatten. Voelen.* Ik tast, taste, heb getast.
- Tatewalen, b. en o. w. *Krom praten, stamelen.* Ik tatewaal, tatewaalde, heb getatewaald.
- Taxeeren, b. w. *Schatten.* Ik taxeer, taxeerde, heb getaxeerd.
- Taxis, M., taxissen. *Een heestergevas.*
- Te, voorz. *Het wordt verbonden met de bijcoorden, welke op s eindigen: Tegoeds, doch te goed; tevergeefs, doch te geef. Zoo ook terloops, tersluiks, doch ter sluik, ten onrechte, ter leen, enz.*
- Teeder, teer, b. n. en bijw., teederder, teederst. Teederheid, teerheid, V.
- Teedergevoelig, teergevoelig, b. n.
- Teef, V., teven. *Een wijfjes-hond.*
- Teek, tiek, V., teken, tieken. *Een insect.*
- Teeken, O., teekens, teekenen. *Teekens wordt gebruikt in gewonen, teekenen in verheven zin: leesteekens; wonderen en teekenen, de teekenen der tijden.*
- Teekenaar, M.
- Teekenen, b. w. Ik teeken, teekende, heb geteekend. Teekening, V.
- Teel, teil, V., teelon, teilen. *Een aarden vat.*
- Teelt, V.
- Teem, M. *Het temen: vervelend, langzaam praten.*
- Teems, V., teemsen.
- Teen, toon, M., teenen, toonen.
- Teen, V., teenen. *Twijg.* Teenen, stoff. b. n.
- Teer, O. *Terig.*

Teerling, M. Teerlinkje.
 Teezen, b. w. *Pluizen*. Ik tees, teesde, heb geteesd. Teezing, V.
 Teffens, tevens, bijw.
 Tegel, M. *Vloersteen*.
 Tegen, voorz. *Tegen vormt met werke. samenstellingen*, als: Tegenademen, tegenbieden, tegenbulken, tegendraaien, tegendrijven, tegengapen, tegengijlen, tegenkomen, tegenloopen, tegenrennen enz.
 Tegenkanting, V.
 Tegenspoed, M.
 Tegenstand, M.
 Tegenweer, V.
 Tegenwrijten, o. w. *Tegenstreven, tegenworstelen*. Ik wrijt tegen; wreet of wrijtte tegen; heb tegengewreten of tegengewrijt.
 Tegoeds, te goed, bijw.
 Teil. Zie *Teel*.
 Teisteren, b. w. Ik teister, teisterde, heb geteisterd. Teistering, V.
 Tekst, M.
 Tel, M. *Telgang*.
 Tel, M. *Het tellen*.
 Tel, telle, V. *Zeker paard, om zijn gang ook telganger en pasganger geheeten*.
 Telegraaf, V., telegrafien.
 Telegram, O., telegrammen.
 Telen, b. w. Ik teel, teelde, heb geteeld. Teler. Teling, V.
 Teleurstellen, b. w. Ik stel teleur, stelde teleur, heb teleurgesteld.
 Telg, V. *Spruit*.
 Telg, M. en V. *Afstammeling*.
 Teljaar, O., teljoren. *Een tafelbord*.
 Telkenmale, bijw.
 Telling, V.
 Teloorgaan, b. w. Gaat teloor, ging teloor, is teloorgegaan.
 Temen, o. w. Ik teem, teemde,

heb geteemd. Temer. Temerig. Temet, bijw.
 Tempeest, O., tempeesten. *Onweder, orkaan*.
 Tempel, M., tempels, tempelen.
 Tempelier, M., Tempeliers en Tempelieren.
 Temper, M. *Tempering, getemperdheid*. — *Gesteldheid*.
 Temperament, O.
 Tempering, V.
 Tempteeren, b. w. *Kwellen*. Ik tempteer, tempteerde, heb getempteerd.
 Têms. Zie *Teems*.
 Tenor, M., tenors, tenoren.
 Tent, V.
 Tenteeren, b. w. *Ondervragen*. Ik tenteer, tenteerde, heb getenteerd.
 Tenten (tinten), b. w. *Eene wonde peilen*. Ik teut, tentte, heb getent. Tentijzer.
 Tenware, tenzij, voegw.
 Tenzelfden, voorn.
 Teorbe, V. *Eene soort van luit*.
 Tepel, M.
 Tepronkstelling, V.
 Terdege, terdeeg, bijw.
 Terechtbrengen, terechthelpen, terechtstellen, terechtwijzen. *Als samenstellingen in één woord te schrijven*.
 Teren, b. w. *Met teer bestrijken*. Ik teer, teerde, heb geteerd.
 Teren, b. en o. w. *Verteren*. Ik teer enz. Tering, V.
 Terloops, bijw.
 Term, M. Zie *Adem*.
 Termijn, M.
 Ternauwernood, bijw.
 Ternerdeliggen, ternederschrijven, ternederwerpen, ternederzinken *in één woord te schrijven*.
 Terp, V.
 Terpentijn, V.
 Terras, O., terrassen.

Terrein, O.
 Tersluiks, ter sluik, bijw.
 Terts, V.
 Terug, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als: Terugbrengen, terugdrijven, terugjagen, terugreizen, terugspringen, terugvaren enz. Terzelfder, voorn.*
 Test, V.
 Testament, O.
 Tets, b. n. *Deegachtig, niet doorbakken.*
 Teug, V.
 Teugel, M. Teugelloos.
 Tevens, teffens, bijw.
 Tevergeefs, vergeefs, bijw.
 Thans, bijw. *Dit woord is samengetrokken uit te hande; daarom wordt het met h gespeld evenals althans. Nochtans daarentegen, dat gevormd is uit nog en dan, mist daarom de h.*
 Theater, O.
 Thee, V., theeën.
 Theologie, V. Theologisch. Theologant.
 Theoloog, M., theologen.
 Theriakel, triakel, V. *Eene artsenij.*
 Thesaurie, V.
 Thyrs, M., thyrzen. *De met wijngaardranken omslingerde staf der priesters van Bacchus.*
 Tichel, M., tichels, tichelen. Ticheloven. Tichelsteen.
 Tiek. Zie *Teek*.
 Tiend, .O., tienden. Tiendboek. Tiendplichtig.
 Tiendehalf, telw.
 Tier, V.
 Tierelantijntje, tierlantijntje, V.
 Tij, O., tijen. *Verkorting van Getij.*
 Tijd, M. Tijdelijk: *voor zekeren tijd.* Tijdig: *in tijds, op zijn tijd.*

Tijding, V. Tijdinkje.
 Tijdsverloop, O.
 Tijdvak, O.
 Tijdverlies.
 Tijen, tijgen, o. w. Ik tij, tijde, heb getijd. *Zij tijgen (tijgen) weer aan 't werk.*
 Tijgen (aantijgen), b. w. *Beschuldigen.* Ik tijg, tijgde, teeg, heb getijgd, getegen.
 Tijgen (*eigenlijk* tiegen), o. w. *Trekken.* Ik tijg, tieg; toog; ben getogen.
 Tijger, M., tijgers en tijgeren. Tijgerin, V.
 Tijk, O. *voor de stof, V. voor het voorwerp (een overtrek), dat er van vervaardigd wordt.* Beddetijk. Kussentijk.
 Tijloos, tijdeloos, V., tijloozen. *Zekere bloem.*
 Tijm, M. *Eene welriekende plant.*
 Tijne, V. *Een watervat.*
 Tijns, tins, M., tijnzen, tinzen. *Cijns, schatting, tol.*
 Tik, M.
 Tiktak, O. *Zeker spel.*
 Til, M. *Het tillen.*
 Til, tille, V. *Ophaalbrug. — Duiventil.*
 Timber, M. *Stempel. Hetzelfde als het Fransche timbre.*
 Timmer, O. *Vertrek. Komt alleen voor in Vrouwentimmer, hetzelfde als het Hoogd. Frauenzimmer.*
 Timmer, M. *De gebouwen op eene pachthoeve.*
 Timmerage, V. Zie *Bagage*.
 Timpaan, O. *Boekdruckerswoord.*
 Tin, O. Tinnen, stoff. b. n.
 Tinne, V. *Het uitgetande bovenste gedeelte van oude stadsmuren enz. De tinne van den Jeruzalemschen tempel. — Top, spits.*
 Tins, M. Zie *Tijns*.

- Tint, M. *Tintwijn. De beste en beroemdste roode wijn van Andalusië (Spanje).*
- Tint, V. *Kleur.*
- Tintel, V. *Ook: Tondel, tonder, O.*
- Tip, M.
- Tiran, tyran, M. Tiranniek. Tiranniseeren.
- Tirannie, tirannij, V.
- Tiras, V., tirassen. *Zeker net om patrijzen, leeuweriken enz. te vangen.*
- Tiras. *Eene soort van cement. Zie Tras.*
- Tiretein, O. *Eene half linnen, half wollen stof. Tireteinen, stoff. b. n.*
- Titel, M.
- Tittel, M.
- Tjalk, V. *Zeker vaarttuig. Zie Aak.*
- Tjerk, M. *Eene soort van Amerikaanse snip.*
- Tobbe, V. Tobbetje.
- Toch, voegw.
- Tocht, M. Veldtocht. Tochtgenoot, M. Tochtgenoot, V. — Tochtgat. Tochtig.
- Tochten, o. w. Het tocht, tochtte, heeft getocht.
- Tod, todde, V. Toddetje, todje.
- Toe, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als: Toebakeren, tobedelen, toebrengeen, toegaan, toegeven, toegieten, toegommen, toeknijpen, toekomen enz.*
- Toedoen, O.
- Toedracht, V.
- Toegang, M. Toegankelijk.
- Toegeeflijk, toefefelijk, b. n. Toegeeflijkheid, V.
- Toekomst, V.
- Toelaag, toelage, V. *Zie Aanvraag.*
- Toeleg, M.
- Toepasselijk, b. n.
- Toepassing, V. *Zie Achtig.*
- Toer, M.
- Toeslag, M.
- Toestand, M.
- Toestel, M. en O.
- Toeten, o. w. Ik toet, toette, heb getoet. Toethoorn of toethoren.
- Toets, M.
- Toetssteen, M, *voor den steen, O. voor de stof.*
- Toeval, M. *Bijval.*
- Toeval, O. *Onverwacht geval.*
- Toeverlaat, M.
- Toevloed, M.
- Toevlucht, V.
- Toevoer, M.
- Toevoorzicht, O.
- Toezege, M. Toezegging, V.
- Toezicht, O.
- Toffel, V. *Pantoffel.*
- Tol, M. *Schatting. — Een kinderspeeltuig: priktol, bromtol enz.*
- Tolk, M. in alle beteekenissen.
- Tollenaar, M., tollenaars, tollenaaren.
- Tombe, V., tombes. *Grafteeken. In Graftombe is eigenlijk het eerste woord overtollig, maar daar tombe in de gewone taal niet duidelijk genoeg is, zou het woord evenwel eenige aanbeveling verdienen.*
- Ton, V. Tonnetje. Tonneboei. Tonnengeld.
- Tondel, tonder, O.
- Tong, V. *Zeker lichaamsdeel. — Zekere visch. Tongetje.*
- Tonijn, M. *Zekere visch.*
- Tontine, V. *Lijfrente.*
- Toog, V., togen. *Teug.*
- Toog, M., togen. *Een woord uit de bouwkunde.*
- Toog, M., toogen. *Toonbank.*
- Toogen, b. w. *Toonen, aanwijzen. Ik toog, toogde, heb getoogd.*
- Tooi, M.
- Toom, M., toomen. Toompje.
- Toomeloos.

- Toomen, b. w. Ik toom, toomde, heb getoond. Tooming, V.
- Toon, M., toonen. *Teen.*
- Toon, M., tonen. *Geluid.*
- Toon, M. in Ten toon.
- Toonbank, V.
- Toonder, M.
- Tooneel, O., tooneelen.
- Tooneelist, M. *Een tooneelspeler.*
- Tooneellist, V. *Eene list op het tooneel.*
- Toonen, b. en o. w. Ik toon, toonde, heb getoond.
- Toorn, M.
- Toorts, V., toortsen.
- Toost, M. *Feestdrank.*
- Toot, V., toten. *Aangezicht.* — *Een zijden strik op een vrouwenhoofddeksel.* — 't Woord is in deze beteekenissen verouderd. — *Eene soort van horens, ook kegelschelp geheeten.*
- Toovenaar, M., toovenaars en toovenaren.
- Toovenaarster, toovenares, tooveres, V.
- Tooveren, b. en o. w. Ik toover, tooverde, heb getooverd.
- Tooverheks, V.
- Tooverrij, V. Zie *Babbelaarij.*
- Tooverkol, V., tooverkollen. *Tooverheks.*
- Top, M.
- Top, M. Zie *Tol*, 2de beteekenis.
- Topaas, M. *voor den steen*, O. *voor de stof.* Topazen, stoff. b. n.
- Toppenend, O., toppenenden. *Ook toppenant*, V., toppenanten. *Scheepswoord.*
- Toppunt, O.
- Tor, V., torren. *Torretje.*
- Torbok, M. *Een insect.*
- Toren, M., torens.
- Torenwacht, M. *voor een wachter*; V. *voor de gezamenlijke wachters.*
- Tornen, b. en o. w. Ik torn, tornde, heb getornd. *Tornmesje.*
- Tornooien, o. w. Ik tornooi, tornooide, heb getornooïd. *Tornooïspel.*
- Torsen, b. w. Ik tors, torste, heb getorst.
- Tort, O. *Ongelijk, hartzeer.*
- Tortel, M. en V.
- Totebel, V., totebellen. *Eene soort van kruisnet.* — *Een slordig en haveloos vrouwensch.*
- Touter, M. *Een schommel.*
- Touw, O.
- Traan, M. *Oogvocht.*
- Traan, V. *Vischolie.*
- Traanbuis, V., traanbuizen.
- Trachten, o. w. Ik tracht, trachtte, heb getracht.
- Tractaat, O. *Verdrag.*
- Tracteeeren, b. w. *Behandelen.* Ik tracteer, tracteerde, heb getraceerd.
- Traktaatje, O. *Vertoogje, geschriftje.*
- Traktant, M.
- Traktante, V.
- Traktatie, V. Zie *Aalbezie.*
- Trakteeren, b. w. *Onthalen.* Ik trakteeer, trakteeerde, heb getrakteeerd.
- Traktement, O.
- Tralie, V., tralies, traliën.
- Trans, M., transen. *Omgang. Galerij.* Torentans.
- Trant, M.
- Trap, M. *Schop.*
- Trap, V., trappen. *Al de treden te zamen.* Wenteltrap.
- Trap, M. *Trede.* *Hij stond op den eersten trap van de wenteltrap.*
- Tras, O. *Trasmolen.*
- Travalje, V. *Hoefstal, noodstal.* *Hetzelfde als het Franse travail.*
- Trawant, M. *Lijfwachter.*

Trechter, M.
 Tred, M., treden. Tredje.
 Trede, V., treden. Treetje.
 Treden, b. en o. w. Ik treed, trad, heb en ben getreden.
 Treder, M.
 Treeft V. *IJzeren drievoet.*
 Treek (trek), M., trekken. *List.*
 Tref, M.
 Treffelijk, b. n. en bijw.
 Treffen, b. w. Ik tref, trof, heb getroffen.
 Treil, M. *Koord, touw. Zeil en treil: zeilen en touwen.*
 Trein, M.
 Trek, M. *Pennetrekken, gelaats-trekken. Trekken van heldenmoed. — Zucht, begeerte. — Het trekken. Trek heeft soms de betekenis van treek: looze streek, list.*
 Trekken, b. en o. w. Ik trek, trok, heb en ben getrokken.
 Tremel, M. *De trechter van een molen.*
 Trems, V., trenzen. *Een toom, welks mondstuk geene stang heeft. — Eene lis of lus.*
 Trenzen, b. w. *Vlechten. Ik trens, trensde, heb getrensd.*
 Trepaan, M. *Eene schedelboor.*
 Trepaneeren, b. w. *Den schedel doorboren, den schedel lichten. Ik trepaneer, trepaneerde, heb getrepaneerd.*
 Treuzel, M. en V. *Sukkelaar, talmer; sukkelaarster, talmster.*
 Trezoor, O., trezoren. *Schat.*
 Trezorie. Trezorier.
 Triakel. *Zie Theriakel.*
 Triangel, M. *Driehoek. — Een muziekinstrument.*
 Tribune, V., tribunes. *Eene verhevene plaats.*
 Tricot, O. *Zekere grove stof.*
 Tribuun, M., tribunen. *De Romeinen hadden krijgtribunen en volkstribunen.*

Trielje, V. *Eene soort van linnen. Trieljen, stoff. b. n.*
 Trijp, O. *Trijpen, stoff. b. n.*
 Trijzel, V. *Eene korenzeef.*
 Tril, M. — *Hij gaat op den tril (dril).*
 Triljoen, O.
 Trimester, O. *Een kwartaal, drie maanden.*
 Triomf, triumf, M. *Zegepraal.*
 Triomfeeren, o. w. Ik triomfeer, triomfeerde, heb getriomfeerd.
 Trip, V. *Eene soort van vrouwenmuil met houten zool.*
 Tripel, O. *Polijstpoeder, aldus geheeten naar de stad Tripoli.*
 Trits, V. *Drietal.*
 Tritsen, o. w. *Een spel, dat met vier teerlingen gespeeld wordt en waarbij vooral het werpen van drie gelijke oogen-tallen: drie eenen, tweeën enz. in aanmerking komt.*
 Troebel, b. n.
 Troef, V., troeven.
 Troep, M.
 Troffel, M.
 Trog, M.
 Troggelen, o. w. Ik troggel, troggelde, heb getroggeld.
 Troggelaar. Troggelaarster.
 Troggelarij, V.
 Trom, V., trommen.
 Trommel, V., trommels, trommelen.
 Tromp, V.
 Trompet, V.
 Trompetter, M.
 Tronen, o. w. *Zetelen. Ik troon, troonde, heb getroond.*
 Tronie, V., tronies. *Gezicht.*
 Tronk, M.
 Troon, M., tronen. *Troonopvolger.*
 Troonen, b. w. *Lokken. Ik troon, troonde, heb getroond.*
 Troop, M., tropen.
 Troost, M. *Troostelijk. Troosteloos.*

- Tropee, V., tropeeën. *Zegezuil. zegeteeken.* Velen schrijven verkeerdelijk *trofee* of *trophee*.
- Trots, M. — *Het komt, evenals spijt, in verkorte uitdrukkingen als voorzetsel voor: Hij deed het, trots (of spijt) den beste.*
- Trots, bijw.
- Trotsch, b. n. Trotschaard. Trotschheid, V.
- Trotsen (trotseeren), b. w. Ik trots, trotste, heb getrotst.
- Trouw, V. Trouwelijk, trouwe-loos.
- Trouwens, bijw.
- Trunt, truntel, O. *Iets kleins van geringe waarde.*
- Truweel, O., truweelen. *Troffel.*
- Tuberoos, V., tuberozen. *Eene bloem.*
- Tucht, V. Tuchteling, M. en V. Tuchteling, V. Zie *Aanhangeling*. Tuchteloos. Tuchthuis. Tuchtigen.
- Tufsteen, dufsteen, M. *voor den steen, O. voor de stof.*
- Tui, V. *Een scheepstouw.*
- Tuig, O. Tuighuis.
- Tuigage, V. Zie *Bagage*.
- Tuil, M. *Jokkernij, scherts.* — Bloemtuil: *ruiker.*
- Tuiltje, O. *Ruiker.*
- Tuin, M. Tuinier, M.
- Tuischen, b. w. *Ruilen.* — *Spelen, dobbelen.* — Ik tuisch, tuischte, heb getuischt.
- Tuit, V.
- Tuk, M. *Aard, geslacht.* — *List, treek.*
- Tuk, b. n. *Begeerig.* Tuk op moord, tuk op roof zijn.
- Tukje, O. *Dutje: Eentukje doen.*
- Tul, V. *Eene pul.*
- Tul, M. en V. *Iemand die van de tul houdt.*
- Tulband, M. *Turksch hoofdeksel.* — *Zeker gebak.* Tulbandsvorm.
- Tulp, V. Tulpebol, tulpeboom. Tulpenbed. Tulpenkweeker.
- Tureluur, M., tureluurs en tureluren. *Zekere vogel.* — *Luim.*
- Turf, M. *als het een enkelen turf, O. als het de stof aanduidt, en V. als verzamelende stofnaam: Hij viel over eenen turf.* Het turf is zachter dan het steen. Hij verkocht mij dure en tevens slechte turf.
- Turkoois, M. *voor den steen, O. voor de stof.* Turkooizen, stoff. b. n.
- Tusschen, voorz.
- Tusschenbeide, bijw. *Tusschenbeide komen.*
- Twaalf, telw. Twaalfdehalf. Twaalfderhande. Twaalfderlei. Twaalfhonderd. — De twaalven.
- Twee, telw. Tweemaal. Twee malen. Tweehonderd. Twee duizend.
- Twee, V., tweeën.
- Tweedracht, V. Tweedrachtig.
- Tweeërhande, tweeërlei, soortgetallen.
- Tweeling, M. en V. Tweeling, V. Zie *Aanhangeling*.
- Tweern, M. Zie *Twijn*.
- Tweespalt, V.
- Twente, O. *Niet: Twenthe.*
- Twentenaar, M.
- Twijfel, M. Twijfelingen, V. meerv.
- Twijfelen, o. w. Ik twijfel, twijfelde, heb getwijfeld. Twijfeling, V. Twijfelaar.
- Twijg, V. *Eene loot.*
- Twijn, M. *Gedubbeld garen: Garen, dat uit twee (of meer) ineengedraaide draden bestaat.*
- Twijnen (tweernen), b. w. Ik twijn, twijnde, heb getwijnd.
- Twijnderij, V. Twijnder, M.

Twintig, telw. Twintigerlei.
Twintigerhande.
Twist, M. Twistig. Twister.

Type, V. *Drukletter*.
Type, O. *Uitgedrukt beeld*.
Tyran. Zie *Tiran*.

U.

U, voorn. *Derde en vierde naamval van Gij*.
Uchtend. Zie *Ochtend*.
Ui, M., uien. *Ajuin*. Uieplant, -schil. Uienbed, -loof, -reuk, -salade enz.
Uier, M. *In sommige streken elder geheeten: de melkvaten van sommige zoogdieren*.
Uil, M. Uilebek, -klauw, -kop, -veer. Uilennest, -vlucht. Uilenoog.
Uilskop, M. *Domoor*.
Uilskuiken, O.
Uit, voorz. *Met werkw. vormt uit samenstellingen, als:*
Uitbaggeren, uitbarsten, uitbeelden, uitbesteden, uitblaren, uitbranden, uitdoen, uitgraven, uithollen, uitloopen, uitweiden, enz.
Uitbundig, b. n. en bijw.
Uiteen, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als:*
Uiteenbarsten, uiteengooien, uiteenslaan, uiteenspringen, uiteenvallen.
Uitermate, bijw. *Samentrekking van uit der mate*.
Uitgaaf, uitgave, V., uitgaven. Zie *Aanvraag*.
Uitgelezen, b. n. *Uitgezocht: een uitgelezen gezelschap*.
Uitgang, M.
Uitgift, uitgifte, V. Zie *Aanvraag*.

Uitham, M.
Uitheensch, b. n. Uitheemschheid, V.
Uitkijk, M. *Uitkijker*. — *Uitzicht*.
Uitkomst, V.
Uitleg, M.
Uitroep, M.
Uitschot, O., uitschotten.
Uitschraapsel, O.
Uitschrapsel, O.
Uitschrapstel, O.
Uitslag, M.
Uitspansel, O.
Uitspraak, V.
Uitstek, O., uitstekken.
Uitstel, O.
Uitval, M.
Uitverkoren, b. n.
Uitvlucht, V.
Uitvoer, M.
Uitwateringssluis, V.
Uitzet, M. *Het uitzetten*.
Uitzet, O. *Goederen, welke een kind mede ten huwelijk krijgt*.
Uitzicht, O.
Ukaze, V. *Keizerlijk: bevelschrift in Rusland*.
Ulevel, V. *Ulevellepapiertje*.
Universiteit, V.
Unster, V. *Zeker weegtuig*.
Ure, V., uren.
Uur, O., uren.
Uwenthalve, uwentwege, bijw.

V.

V, V., v's. Zie *A*.
Vaag, V. *Vettigheid van den grond*. — *Jeugd, bloei*. *Hij stierf in de vaag des levens*.

Vaag, b. n. *Onbepaald*. — *Onbebouwd: de akker ligt vaag*.
Vaagsel, O. *Veegsel*. *Uitvaagsel*.
Vaak, bijw., vaker. *Dikwijls*.

Vaak, M. Vakerig.
 Vaalt, vaalte, V., vaalter. *Mest-vaalt.*
 Vaam, M. *Vadem, als houtmaat.*
 Vaan, V., vanen.
 Vaandel, vendel, O.
 Vaandrig, M. *Vaandrager.*
 Vaar, M. *Angst. Hij kent vaar noch vreeze.*
 Vaardig, b. n. en bijw.
 Vaarkoe, V., vaarkoeien.
 Vaars, V., vaarzen. *Eene jonge koe.*
 Vaarschroef, V.
 Vaart, V.
 Vaarwelzeggen, o. w. Ik zeg vaarwel; zeide vaarwel; heb vaarwelgezegd, vaarwelgezeid.
 Vaas, V., vazen.
 Vaatdoek, M.
 Vaatsch, b. n. en bijw. *Verschaald, laf.* Vaatschheid, V.
 Vacant, b. n.
 Vacantie, V., vacaties, vacantiën.
 Vacatie, V., vacaties, vacatiën. *Eene zitting van rechtbanken enz.*
 Vacht, V.
 Vadem, M. Zie *Vaam.*
 Vader, M., vaders, in *gewonen zin*; vaderen, in *de beteekenis van voorvaders, voorouders.*
 Vadse, M. en V. *Een vadsig mensch.*
 Vadsig, b. n. en bijw.
 Vagebond, M.
 Vagevuur, O.
 Vak, O.
 Val, M. *Het vallen.*
 Val (valle), V. *Vangknip.* Mui-zenval enz.
 Val, O. *Scheepswoord: zeker touw.*
 Val, O. In: *Het val van Urk.*
 Valies, O., valiezen.
 Valk, M. Valkenei, -oog. Val-kenjacht, -vlucht. Valkeveer.

Valkenet, O. *Een licht stuk geschut, eene veldslang.*
 Vallei, V., valleien.
 Valling, V. *Zeewoord: De val-ling (ligging, strekking) eener kust.*
 Valveep, M., valreepen. *Scheeps-woord.*
 Valsch, b. n. en bijw. Valsche-lijk. Valschheid, V.
 Valschaard, M., valschaards.
 Van, M. *Geslachtsnaam.*
 Vandaag, bijw.
 Vandaar, voegw.
 Vandehandsch, vanderhandsch, b. n.
 Vanding, V. *Kraambezoek.* Van- den, o. w. Vandbeker.
 Vaneen, bijw. *Met werkw. is het samengesteld:*
 Vaneenbarsten, vaneenrukken, vaneenscheiden, vaneensplij-ten, vaneenspringen, enz.
 Vang, V.
 Vanger, M.
 Vangst, V.
 Vanhier, voegw.
 Vannieuws, vanouds, bijw.
 Var, M., varren. *Stier.*
 Varen, V., varens. *Een plant-gewas.* Varenbed. Varenkus-sen.
 Varen, b. en o. w. Ik vaar, voer, heb en ben gevaren.
 Varken, O. Varkentje.
 Varkenskot, O., varkenskotten. *In sommige streken: var-kenstkoten.*
 Varkensschot, O., varkens-schotten. *Varkenskot.*
 Vast, b. n. en bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als:*
 Vastbinden, vastblijven, vast-groeien, vastknellen, vast-knevelen, vastnaaien enz.
 Vastdag, M. *Dag, waarop men vast.*
 Vasteland, O. — De twee groote vastelanden der aarde.

- Vasten, V.
 Vastendag. M. *Een door de kerk ingestelde vastendag.*
 Vat, M. *Greep.*
 Vat, O. Botervat. Zoutvat. Wierookvat enz. Vaatje.
 Vat, O., vatten. *Handvat.* Vatje.
 Vazal, M., vazallen.
 Vechten, o. w. Ik vecht, vocht, heb gevochten. Vechter. Vechterij, V.
 Vedel, veel, V., vedels, vedelen, veelen. *Viool.*
 Veder, veer, V., veders, vederen, veeren.
 Vederbos, M.
 Vee, O.
 Veede. Zie *Veete.*
 Veeg, M. *Het vegen.* — *Een slag.*
 Veeg, V. *Eene feeks.* Helleveeg.
 Veeg, b. n., veeger. Veegheid, V.
 Veehonger, M. *Geeuwghonger.*
 Veelszins, bijw.
 Veelvraat, M., veelvraten.
 Veem, V. en O., veemen. *Gilde, vereeniging.* Veemgericht.
 Veen, O., venen. Venig.
 Veer, V. Zie *Veder: eene pluim van een vogel.*
 Veer, V. *Springveer.*
 Veer, O., veren. *Overvaart.*
 Veerenbed, O.
 Veertien, telw.
 Veertienderhande, veertienderlei, soortgetallen. Veertienhonderd.
 Veertigerhande, veertigerlei, soortgetallen.
 Veest, M.
 Veete, V., veeten. *Haat, wrok.*
 Vegen (vagen), b. w. Ik veeg, veegde, heb geveegd
 Vei, b. n. *Vettig.* De grond is vei.
 Veil, O. *Klimop.* Aardveil.
 Veil, b. n. *Te koop.*
 Veilen, b. w. *Te koop aanbieden.* Ik veil, veilde, heb geveild. Veiling, V.
 Veilig, b. n. en bijw.
- Veinzen, b. en o. w. Ik veins veinsde, heb geveinsd. Veinzer. Veinzeres. Veinzaard.
 Vel, O. Velletje.
 Veld, O. Veldeling, M. en V. Veldelinge, V. Zie *Aanhangeling.*
 Velen, b. w. *Dulden, verdragen.* Alleen gebruikelijk in de onbepaalde wijs.
 Velg, V. *Een der gebogen stukken, welke den omtrek van een wiel vormen.*
 Ven, V. *Moeras.*
 Venijn, O. Venijnig.
 Venizoen, O. *Allerlei wildbraad.* Hetzelfde als het Fransche *venaison.*
 Venkel, V. *Een plantgewas.*
 Vennoot, M., vennooten. Vennootschap, V.
 Venster, O., vensters en vensteren. Vensterbank, V. Vensterblind, O.
 Vent, M., venten. *In sommige streken* venters.
 Ver, b. n., verdor, verst.
 Verband, O.
 Verbeiden, b. w. Ik verbeid, verbeidde, heb verbeid. Verbeiding, V.
 Verbintenis, V. Zie *Beduidenis.*
 Verbleeken, o. w. Ik verbleek, verbleekte, ben verbleekt. Verbleeking, V.
 Verblijf, O., verblijven.
 Verbod, O. Verbodsstelsel.
 Verbolgen, b. n. *Vertoorn, gebelgd.*
 Verbond, O.
 Verbouwereerd, b. n. Verbouwereerdheid, V.
 Verbrijzelen, b. w. Ik verbrijzel, verbrijzelde, heb verbrijzeld. Verbrijzeling, V.
 Verdedigen, b. w. Ik verdedig, verdedigde, heb verdedigd. Verdediging, V.
 Verdek, O., verdekken.

- Verderf, O.
 Verderven, b. en o. w. Ik verderf, verdierf, heb en ben verdorven. Verderving, V. Verderfelijk.
 Verdichten, b. w. Ik verdicht, verdichte, heb verdicht. *Dichter maken.* — *Uitdenken.*
 Verdichting, V. Verdichtsel, O.
 Verdienste, V.
 Verdieping, V.
 Verdijd, b. n.
 Verdijen, b. w. Ik verdij, verdijde, heb verdijd.
 Verding, O. *Beving, verdrag.*
 Verdonkeremanen, b. w. Ik verdonkeremaan, verdonkeremaande, heb verdonkeremaand.
 Verdooren, o. w. *Zot of dwaas zijn of worden.* Ik verdoor, verdoorde, ben verdoord.
 Verdord, bijw.
 Verdraaglijk, b. n.
 Verdrag, O., verdragen.
 Verdriet, O. Verdrietelijkheden, V. meerv.
 Verdrieten, b. w. Het verdriet, verdroot, heeft verdrotten.
 Verdrogen, b. en o. w. Het verdroogt, verdroogde, heeft en is verdroogd.
 Verdwijnen, o. w. Ik verdwijn, verdween, ben verdwenen. Verdwijning, V.
 Vereisch. In: *Naar vereisch van.*
 Vereichte, O.
 Verf, V., verven. Verveloos.
 Verflensen, o. w. Zij verflenst, verflenste, is verflenst.
 Verfomfaaien, verfomfooien, b. w. *Verkreukelen.* Ik verfomfaai, verfomfaaide, heb verfomfaaid.
 Vergeeflijk, vergefelijk, b. n.
 Vergeeflijkheid, V.
 Vergeefs, bijw. Tevergeefs.
 Vergeefsch, b. n.
 Vergelden, b. w. Ik vergold, vergold, heb vergolden. Vergelding, V.
 Vergelijk, O.
 Vergetelheid, V.
 Vergeten, b. w. Ik vergeet, vergat, heb en ben vergeten. *Ik heb mijn boek vergeten. Ik ben mijne les vergeten.*
 Vergiffenis, V. Zie *Beduidenis.*
 Vergif, vergift, O.
 Verglaassel, O. Zie *Aanhangsel.*
 Vergoden, b. w. Ik vergood, vergoodde, heb vergood. Vergodding, V.
 Vergrijp, O.
 Vergroven, b. w. Het vergrooft, vergroofde, heeft vergroofd.
 Verguldsel, O.
 Verhaal, O. *Bericht.* — *Herstel.*
 Verhabbezakken, b. w. Ik verhabbezak, verhabbezakte, heb verhabbezakt.
 Verhanselen, b. w. *Verstellen, opknappen.* — *Verronselen, verkwanselen.* — Ik verhansel, verhanselde, heb verhanseld.
 Verheelen, b. en o. w. *Heel maken en worden.* Ik verheel, verheelde, heb en ben verheeld.
 Verhelen, b. w. *Verbergen.* Ik verheel, verheelde, heb verheeld.
 Verhemelte, O.
 Verheveling, V.
 Verhoetelen, b. w. *Verbroddelen, verknoeien.* Ik verhoetel, verhoetelde, heb verhoeteld.
 Verholen, b. n. *Verborgen.*
 Verhoor, O., verhooren.
 Verkeerdelijk, bijw.
 Verkeeren, b. en o. w. Ik verkeer, verkeerde, heb en ben verkeerd. Verkeering, V.
 Verkieslijk, verkieselijk, b. n.
 Verklaard, b. n. *Verheerlijkt.*
 Eens zullen wij aan U gelijk, Verklaard, onsterflijk wezen.

Verknieszen, verknijzen, terugw. w. Ik verknies mij, verkniesde mij, heb mij verkniesd.

Verkoop, M.

Verkouden, b. n. Verkoudheid, V.

Verlaat, O., verlaten.

Verlakken, b. w. Ik verlak, verlake, heb verlakt. *Met verlak bekleeden.* — *Bedriegen.*

Verlangen, O.

Verlangst, V.

Verleden, voorleden, verl. deelw. *van het oude verlijden, voorbijgaan.*

Verlegen, b. n. en bijw. Verlegenheid, V.

Verlei, O. *Beleening.*

Verleiden, b. w. Ik verleid, verleidde, heb verleid. Verleiding, V.

Verlet, O.

Verlichten, b. w. Ik verlicht, verlichtte, heb verlicht. *Verhelderen. Minder zwaar maken.*

Verlies, O., verliezen.

Verliezen, b. w. Ik verlies, verloor, heb verloren.

Verlof, O.

Verloop, O.

Verlosser, M. Verlosster, V.

Verloven, b. w. Ik verloof, verloofde, heb verloofd. Verloving, V.

Vermaak, O.

Vermaan, O.

Vermast, b. n. *Overladen, overstelpt.*

Welhaast bezwijkt, van leed vermast,

Holoogig, bleek en uitgevast,

't Wanhopig volk, in Leidens uiterste uur,

Op d' afgestreden muur.

Vermeien, vermeiden (zich), terugw. w. *Zich verlustigen.* Ik vermei, vermeid mij; vermeide,

vermeidde mij; heb mij vermeid.

Vermeten (zich), terugw. w. Ik vermeet mij, vermat mij, heb mij vermeten. Vermetel.

Vermiljoen, O.

Vermogen, O.

Vermogen, b. w. Ik vermag, vermocht, heb vermocht.

Vermorzelen, b. w. Ik vermorzel, vermorzelde, heb vermorzeld.

Vernissen, b. w. Ik vernis, verniste, heb vernist.

Vernuft, O.

Veroorloven, b. w. Ik veroorloof, veroorloofde, heb veroorloofd.

Verorberen, b. w. *Gebruiken, nuttigen.* Ik verorber, verorberde, heb verorberd. Zie *Orberen.*

Verpoozen, b. w. Ik verpoos, verpoosde, heb verpoosd. Verpoozing, V.

Verraad, O.

Verraderlijk, verradersch, b. n.

Verrassen, b. w. Ik verras, verraste, heb verrast. Verrassing, V.

Verrichten, b. w. Ik verricht, verrichtte, heb verricht.

Verrukkelijk, b. n.

Vers, O., verzen. Verzenboek, -maker.

Versaagd, b. n. en bijw. *Bevreesd.* Versaagdheid, V.

Versagen, o. w. Ik versaaag, versaaigde, ben versaaagd.

Versch, b. n., verscher, verscht. Verschheid, V.

Verscheiden, b. n. en telw. Verscheidenlijk, bijw.

Verscheiden, O. *Overlijden.*

Verschet. Zie *Frisket.*

Verschie, O.

Verschil, O.

Verschoonlijk, b. n.

Verschot, O., verschotten.

- Verschoveling, M. en V. Verschoveling, V. Zie *Aanhangeling*.
- Verschrikkelijk, b. n.
- Verschrikken. o. w. *Zelf schrikken*. Ik verschrik, verschrikte, ben verschrokken.
- Verschrikken, b. w. *Doen schrikken*. Ik verschrik, verschrikte, heb verschrikt.
- Verschrompelen, b. en o. w. *Rimpelig maken of worden*. Hij verschrompelt, verschrompelde, heeft verschrompeld.
- Verschronkelen, o. w. *Omkrullen*. Het verschronkelt, verschronkelde, is verschronkeld.
- Versieren, b. w. *Opschikken*. Ik versier, versierde, heb versierd. Versiering, V. Versiersel, O. Versierder. Versierster.
- Verslag, O., verslagen.
- Verlensen, o. w. Hij verslenst, verslenste, is verslenst.
- Versnapering, V. Versnaperingetje.
- Verstand, O. Verstandelijk. Verstandeloos.
- Verstek, O.
- Versterf, O. Versterfenis, V.
- Verstooteling, M. en V. Verstooteling, V.
- Vertier, O.
- Vertogen, v. deelw. van *het verouderde* vertiegen, *nog overig in* onvertogen. *Hij sprak geen onvertogen woord*.
- Vertoog, O., vertoogen.
- Vertoogen, b. w. *Aantoonen*. Ik vertoog, vertoogde, heb vertoogd.
- Vertrek, O. *Kamer*. — *Afreis*.
- Verval, O. *Voordeel*. — *Vermindering*.
- Vervalschen, b. w. Ik vervalsch, vervalschte, heb vervalscht.
- Vervaren, b. w. *Vervaard, bevreest maken*. Ik vervaar, vervaarde, heb vervaard.
- Vervaren, b. en o. w. *Vervoeren* enz. Ik vervaard, vervoer, heb en ben vervaren.
- Vervelen, b. w. Ik verveel, veeelde, heb veeeld. Verveling, V. Vervelend. Vervelendheid, V.
- Verven, b. w. Ik verf, verfde, heb geverfd. Verver.
- Ververschen, b. w. Ik verversch, ververschte, heb ververscht.
- Vervolg, O.
- Vervroolijken, b. w. Ik vervroolijk, vervroolijkte, heb vervroolijkt. Vervroolijking, V.
- Verwante, M. en V.
- Verwantschap, V.
- Verwaten, b. n. *Dit woord beteekende oorspronkelijk in den kerkelijken ban, vandaar* vervloekt. *In oneigenlijken zin: trotsch, opgeblazen, verwaand*.
- Verweeren, o. w. *Bederven door het weer*. Het verweert, verweerde, is verweerd.
- Verwelf, verwulf, O.
- Verwelfsel, verwulfsel, O.
- Verwelkomen, b. w. Ik verwelkom, verwelkomde, heb verwelkomd. Verwelkoming, V.
- Verworen, b. w. *Verdedigen*. Ik verweer, verweerde, heb verweerd. Verwering, V.
- Verwerven, b. w. Ik verwerf, verwierf, heb verworven.
- Verwijfd, b. n.
- Verwijl, O.
- Verwijt, O., verwijten.
- Verwijten, b. w. Ik verwijt, verweet, heb verweten.
- Verworgen, verwurgen, b. w. Ik verworg, verwurg, verworgde, verwurgde, heb verworgd, verwurgd.
- Verzaden, b. w. Ik verzaad, verzaadde, heb verzaad. Verzading, V.

- Verzadigen, b. w. Ik verzadig, verzadigde, heb verzadigd. Verzadiging, V. Zie *Bevochtigen*.
- Verzamelen, b. w. Ik verzamel, verzamelde, heb verzameld. Verzameling, V.
- Verzamen, b. w. Ik verzaam, verzaamde, heb en ben verzaamd.
- Verzenen, V. meerv. *Hielen*. — Het zaad der slang zal u de verzenen vermorzelen. — Het zal u hard vallen, de verzenen tegen de prikkels te slaan.
- Verzet, O.
- Verzieren, b. w. *Verdichten*. Ik verzier, verzierde, heb verzierd. Verziering, V. Verziersel, O.
- Verzinlijken, b. w. Ik verzinlijk, verzinlijkte, heb verzinlijkt. Verzinlijking, V.
- Verzoek, O.
- Verzuim, O.
- Verzweren, b. w. *Zwerende verzeggen, vervloeken*. Ik ver zweer, verzwoor, heb verzworen.
- Verzweren, o. w. *Veretteren*. Het verzweert, verzwoor, is verzworen.
- Vesper, V. *Avondgodsdienst bij de Roomsch-Katholieken, gewoonlijk lof geheten*.
- Vest, V. *Schans, wal, gracht*. — *Vesting, stad*.
- Vest, O. *Kledingstuk*.
- Vesting, V.
- Vet, V. *Vetsalade: veldsla*.
- Vet, O.
- Veter, M.
- Veulen, O.
- Vezel, V., vezelen, vezels. *Ve zelig*.
- Vicaris, M., vicarissen. *Een kerkelijk stedehouder*. Vicariaat, O.
- Vice-admiraal, M.
- Victualie, victalie, V., victualiën, victaliën. *Levensmiddelen, eetwaren*.
- Vier, O. *Dichterlijk voor vuur*.
- Vier, telw.
- Vier, V., vieren.
- Vierdendaagsch, b. n.
- Vierderhande, vierderlei, soortgetallen. Vierhonderd.
- Vierkant, vierkantig, b. n.
- Vierkant, O.
- Vierling, M. en V. Vierlinge, V.
- Vierschaar, V. *Rechtbank*. 't Woord is samengesteld uit vier en *schren*, d. i. *banken*.
- Viervoet, M. in: *Te viervoet*.
- Vies, b. n. en bijw., viezer, viest.
- Viezevazen, V. meerv. *Grillen, kuren*.
- Vijand, M. 't Woord is eigenlijk een tegenwoordig deelwoord van *vijen* == *haten*.
- Vijandin, V. Vijandschap, V.
- Vijandelijk.
- Vijf, V., vijven.
- Vijf, telw. Vijfdehalf. Vijfderhande, -lei. Vijfhonderd.
- Vijfwouter, wiewouter, M. *Een uiltje, witje*.
- Vijg, V. *voor de vrucht, M. voor den boom*. Vijgeblad, -boom, -touw. Vijgenmand, -mat, -korf.
- Vijgenboot, V., vijgenbooten. *Vijgenkorf*.
- Vijl, V., vijlen. Vijlsel, O.
- Vijlen, b. w. *Met eene vijl gladmaken*. Ik vijl, vijlde, heb gevijld.
- Vijver, M.
- Vijzel, M. *Stampvat*.
- Vijzel, V. *Schroef*.
- Vilder, M.
- Vilt, O. *Vilten, stoff. b. n.*
- Vim, V. *Eene hoeveelheid van 104 bossen rogge, stroo enz.*
- Vimmen. Vimmetje. *Houtvim: houtstapel*. *Hooivim: hooiberg*.

- Vimmen, b. w. *In vimmen zetten.* Ik vim, vimde, heb gevimd. *In Vlaanderen laat men het koolzaad vimmen.*
- Vin, V., vinnen. Vinnetje.
- Vinger, M., vingers en vingeren.
- Vingerbreed, O.
- Vingerhoed, M.
- Vingerling, M. *Bekleedsel van een vinger.* Een zeemleeren vingerling.
- Vink, M. Vinkekooi. Vinkenei. Vinkenhuisje. Vinkenbaan, -net, -tijd, -vangst.
- Vinkenslag, O. *Knip.*
- Vinkeslag, M. *Zang.*
- Violier, V. *Eene bloem.*
- Viool, V. *Eene bloem.* Violened, -stroop.
- Viool, V., violen. *Vedel.* Violist.
- Visch, M. *als vooruerpsnaam, V. als stofnaam.* Visschen.
- Visscher, M. Visschersschuit, V.
- Visscherman, M., visscherlui.
- Vitriool, O. en V.
- Vitse, M. *Wikke. Zekere peulvrucht.*
- Vizier, M., vizieren en viziers. *Turksch minister.*
- Vizier, O., vizieren. *Een deel van een geweer, van een helm, enz.*
- Vla. Zie *Vlade.*
- Vlaag, V., vlagen.
- Vlaak, V., vlaken. *Eene horde, waarop men wol slaat, om ze los te maken.*
- Vlade, vla, V., vladen, vlaas. Vlaatje.
- Vlag, V., vlaggen. Vlagje, vlaggetje. Vlaggejonker, -kapitein, -koord, -lijn, -schip en vlagschip, -stok, -touw. Vlaggenboek, -kaart, -kist.
- Vlag, O. *Een vezelig plantgewas, dat 's zomers de binnenwateren bedekt.*
- Vlak, V. *Vlek, smet.*
- Vlak, O. *Vlakte.*
- Vlak, b. n., vlakker, vlakst.
- Vlakken, b. en o. w. Ik vlak, vlakte, heb en ben gevlaakt.
- Vlakken, b. w. *Effen maken.* Ik vlak, vlakte, heb gevlaakt.
- Vlakte, V., vlakten.
- Vlam, V., vlammen. Vlammetje.
- Vlas, O., vlassen.
- Vlasdotter, V. *Zekere plant, ook huttenut geheeten.*
- Vlecht, V.
- Vlechten, b. w. Ik vlecht, vlocht, heb gevlochten.
- Vledermuis, vleermuis, V., vledermuizen, vleermuizen.
- Vleesch, O., vleezen. Vleezig. Vleezigheid, V. Vleeschachtig. Vleeschelijk.
- Vleet, V., vleten. *Een groot net. — Menigte.*
- Vlegel, M.
- Vleien, b. w. *Mooi praten.* Ik vlei, vleiide, heb gevleid.
- Vleier. Vleister. Vleierij.
- Vlek, V. *Vlak, smet.* Vlekkeloos. Vlekkenwater.
- Vlek, O. *Gehucht.*
- Vlerk, V.
- Vleug, V. *Vlam, stikking.*
- Vleugel, M., vleugelen, vleugels.
- Vleugelen, b. w. *De armen binden.* Ik vleugel, vleugelde, heb gevleugeld.
- Vlieden, b. w. Ik vlied, vlood, ben gevlood.
- Vlieg, V. Vliegепoot, -kop. Vliegenei. Vliegenkast, -net enz.
- Vliegen, o. w. Ik vlieg, vloog, ben en heb gevlogen.
- Vliegens, bijw.
- Vliegensvlug, bijw.
- Vlieger, M.
- Vlier, V.
- Vliering, V. Vlierinkje.
- Vlies, O., vliezen. Vliezig.
- Vliet, M.
- Vlieten, o. w. Het vliet, vloot, is gevloten.

- Vlijen, b. w. *Schikken, voegen*.
Ik vlij, vlijde, heb gevlijd.
Vlijing, V.
- Vlijm, V. *Laatijzer. De uitspraak is in sommige streken*
Vliem. Vlijmpje.
- Vlijmen, b. w. *Opensnijden met eene vlijm*. Ik vlijm, vlijmde, heb gevlijmd.
- Vlijt, V. Vlijtig. Vlijtiglijk.
- Vloed, M.
- Vloek, M.
- Vloer, M.
- Vloghaver, V.
- Vlok, V.
- Vlonder, vonder, vondel, M. *Een bruggetje*.
- Vloo, V., vlooiën. Vlooiachtig.
- Vloot, V., vloten. Vlootje.
- Vloot, b. n., vloter. *Ondiep*.
- Vlootje, O. *Een ondiepe houten schotel; een porseleinen schaalte*. Melkvlootje. Azijnvlootje. Botervlootje.
- Vlossig, b. n.
- Vloszijde, V. *Ongetweerde zijde*.
- Vlot, O., vlotten.
- Flouw, V. *Een snippennet*.
- Vlucht, V. Vluchtig. Vluchtigjes.
- Vluchten, o. w. Ik vlucht, vluchtte, bengevlucht. Vluchteling, M. en V. Vluchtelingen, V. *Zie Aanhangeling*.
- Vlug, b. n. en bijw.
- Vocaaal, V., vocalen.
- Vocaaal, b. n.
- Vocht, O.
- Vochtel, M. *Rapier, zwaard*.
- Vod, vodde, V. *'t Wordt niet zelden O. gebruikt*. Voddenkooper, -kraam, -markt. Voddeperk. Vodderij, V.
- Voeder, M. Voedster, V.
- Voeder, voer, O. *Voedsel*. Beestenvoeder.
- Voedsel, O.
- Voeg, V. Voegje.
- Voegje, V. In: *In dier roege*.
- Voer, O. *Voedsel*.
- Voer, O. *Wagenvracht*. Een voer hooi, graan enz.
- Voerage, V. *Beestenvoeder*. *Zie Bagage*.
- Voeren, b. w. *Vervoeren, brengen* enz. Ik voer, voerde, heb gevoerd.
- Voeren, b. w. *Van binnen bekleeden*. Ik voer, voerde, heb gevoerd.
- Voering, V. Voerinkje, O.
- Voet, M. Voeteneinde, O. *Zie Been, in de aantekening*.
- Voetecren, o. w. Ik voeteer, voeteerde, heb en ben gevoeteerd.
- Voetstoots, bijw.
- Vogel, M., vogels, vogelen. Vogelgetje. Vogelijn. Vogelken.
- Vogelaar, M., vogelaars, vogelaren. *Vogelvangere*.
- Volbrengen, b. w. Ik volbreng, volbracht, heb volbracht.
- Voldingen, b. w. Ik volding, voldong, heb voldongen.
- Voldoen, o. w. *Vervullen*. Ik voldoe, voldeed, heb voldaan.
- Voldoen, b. w. Ik doe vol, deed vol, heb volgedaan. *Ik heb uw glas volgegaan*.
- Volgieten, b. w. Ik giet vol, goot vol, heb volgegooten.
- Volgens, voorz.
- Volheid, V.
- Volhouden, b. w. Ik houd vol, hield vol, heb volgehouden.
- Volk, O., volkeren, volken. Volksschool, -sprookje, -stam, -stem.
- Volkenrecht, O. *Recht tusschen de volken*.
- Volledig, b. n. en bijw.
- Volmacht, V.
- Volte, V. *Volheid*.
- Volte, V., voltes. *In de rij-kunst: wending, zwenking*.
- Vond, M. Vondst, V.
- Vondeling, M. en V. Vonde-

- linge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Vondelingshuis, O.
 Vonk, V.
 Vonkelen, o. w. *Vonkelen in den eigenlijken zin: vonken schieten*. Het vonkelt, vonkelde, heeft gevonkeld. Zie *Fonkelen*.
 Vonnis, O. Zie *Beduidenis*.
 Vonnissen, b. w. Ik vonnis, vonniste, heb gevonnist.
 Vont, vonte, V. *Een doopvat*.
 Voogd, M. Voogdes, V. Voogdij, V.
 Voor, vore, V. *Eene groef. Eene ploegsnede*.
 Voorbaat, V.
 Voorbij, voorz. en bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen*, als:
 Voorbijdragen, voorbijdraven, voorbijgaan, voorbijkomen, voorbijrijden, voorbijzeilen.
 Voordacht, V.
 Voordeel, O., voordeelen. Voordeelig.
 Voordewind, M. Voordewind, bijw.
 Voordezen, bijw.
 Voorgoed, bijw.
 Voorhang, M.
 Voorkómen, b. w. *Beletten*. Ik voorkom, voorkwam, heb voorkomen. Men schrijft zowel: *Om alle ongelukken te voorkomen*, als: *voor te komen*. Het eerste verdient de voorkeur.
 Vóorkomen, o. w. Het komt voor, kwam voor, is voorgekomen.
 Voorlijk, O., voorlijken. *Scheepswoord*.
 Voorlijk, b. n. *Overtreffend, vroeg ontwikkeld*. Voorlijk is het tegenovergestelde van Achterlijk.
 Voorloop, M. *Wat eerst of voor loopt*. Ik kwam met den voorloop in de kerk.
 Voorloop, V. *Eerste of sterkste brandewijn of wijn*.
 Voornemen, O.
 Voornoen, M. *Voormiddag*.
 Vooronderstellen, b. w. Ik vooronderstel, vooronderstelde, heb voorondersteld.
 Vooroordeel, O., vooroordeelen.
 Voorraad, M.
 Voorshands, bijw.
 Voorslag, M. *Voorstel*.
 Voorslag, O. — *Daar slaat het voorslag*.
 Voorspellen, b. w. *De letters voorzeggén*. Ik spel voor, spelde voor, heb voorgespeeld.
 Voorspellen, b. w. *Voorzeggen*. Ik voorspeld, voorspelde, heb voorspeld.
 Voorspoed, M.
 Voorspraak, V. *Het voorspreken*.
 Voorspraak, M. en V. *De voorspreker of voorspreekster*.
 Voorstel, O.
 Voortaan, bijw.
 Voorval, O. Voorvalletje.
 Voorwaarde, V.
 Voorwaarts, bijw. Voorwaartsch, b. n.
 Voorwendsel, O., -wendsels en -wendselen.
 Voorwerp, O.
 Voorzaat, M., voorzaten.
 Voos, b. n. en bijw., vooser, voost.
 Vorderen, b. w. *Eischen*. Ik vorder, vorderde, heb gevorderd.
 Vorderen, o. w. *Voortkomen*. Ik vorder, vorderde, ben gevorderd.
 Vore. Zie *Voor*.
 Voren, voorn, M., vorens, voorns. Vorentje, voortntje. *Zekere visch*.
 Voren. In: Te voren, bijw. uit lr.

- Vork, V.
 Vorm, M., vormen. Vormpje.
 Vormen, b. w. *Den vorm geven.*
Het vormsel toedienen. Ik vorm, vormde, heb gevormd.
 Vorsch, M., vorsch. *Kik-vorsch.*
 Vorst, M. Vorstin, V. Vorstenkroon, -telg, -zoon enz.
 Vorst, V. *Het vriezen.* Ontstaan, door letterwisseling, uit *vrost.*
 Vorst, V. *Het bovenste van een dak.*
 Vorster, M. *Boschwachter.*
 Vos, M. Vossekop, -staart, -vel. Vossenhaar, -hol. Vossenjacht, -jong, -val enz. Vosgebont en vossenbont.
 Vouw, V.
 Vraag, V. Vragenboek.
 Vraat, M.
 Vracht, V. *Last, vervoerloon.*
 Vragen, b. w. Ik vraag, vraagde of vroeg, heb gevraagd.
 Vrank, ook Frank, b. n. en bijw. *Vrij, onbedwongen.*
 Vrede, M. Vredig. Vreedzaam.
 Vreemdeling, M. en V. Vreemdelinge, V. *Zie Aanhangeling.*
 Vrees, vreeze, V. Vreeselijk en vreeslijk. Vreeselijkheid.
 Vreezen, b. en o. w. Ik vrees, vreesde, heb gevreesd.
 Vrek, M.
 Vrek, vrekkelig, b. n.
 Vreten, o. en b. w. Ik vreet, vrat, heb gevreten.
 Vreugd, vreugde, V.
 Vriend, vrind, M., vrienden, vrinden.—*Vriend is eigenlijk het tegenwoordig deelw. van vrijen, dat oudtijds liefhebben beteekende.* Vriendje, vrindje. Vriendschap, V.
 Vriezen, onp. w. Het vriest, vroor, heeft gevrozen, gevrozen. *Voor vroor hoort men in sommige streken vros.*
 Vrij, b. n. en bijw. Vrijelijk. Vrijheid, V. Vrijheidszucht.
 Vrijblijven, vrijdingen, vrijdobelen, vrijgeven, vrijhouden, vrijkomen, vrijkopen, vrijmaken, vrijpleiten, vrijspreken, vrijstaan, vrijstellen, vrijvechten, vrijverklaren, vrijzetten. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*
 Vrijage, V. *Zie Bagage.*
 Vrijden, vrijen, b. w. *Vrijmaken, bevrijden.* Ik vrijd, vrij; vrijdde, vrijde; heb gevrijd.
 Vrijdom, M.
 Vrijen, o. w. *Liefde betoonen.* Ik vrij, vrijde (vree), heb gevrijd, gevreeën. — Vrijer. Vrijster.
 Vrijgevig, b. n. en bijw. *Mild.*
 Vroed, b. n. en bijw. *Wijs, voorzichtig.*
 Voedschap, V. *voor de vergadering, M. voor een lid der vergadering.*
 Vroolijk, b. n. en bijw.
 Vroom, b. n. en bijw., vromer. Vronelijk.
 Vroon, O., vroonen.
 Vrouw, V. Vrouwelijk. Vrouwenhoed, -muts enz. Vrouwenkerk. Vrouwebeeld. Vrouwspersoon, O.
 Vrouwensch, O., vrouwlieden, vrouwlui.
 Vrouwlijk, V. Vrouwtelief, O.
 Vrucht, V. Vruchtbaar. Vruchteloos.
 Vuig, b. n. *Laag.*
 Vuilik, M., vuiliken.
 Vuilmaken, b. w. Ik maak vuil, maakte vuil, heb vuilgemaakt.
 Vuilnis, V. *Verbasterd tot*
 Vullis, O.
 Vuist, V.
 Vulkaan, M. Vulkanisch, b. n.
 Vuns, b. n., vunzer, vunst. *Muf.* Vunsheid, V.

Vunzig, b. n. Vunzigheid, V. stoff. b. n.
 Vuren, stoff. b. n. *Vurenhouten.* | Vuur, O., vuren.
 Vurenhout, O. Vurenhouten, Vuurslag, O.

W.

W, V., w's. *Zie A.*
 Waag, V.
 Waaien, b., o. en onp. w. Het waait; woei, waaide, heeft gewaaid.
 Waaier, M.
 Waak, wake, V. *Wacht.* Nachtwak.
 Waal, M. *Een Luikerwaal.*
 Waal, V. *Eene rivier.*
 Waal, V. *Scheepswoord: Met palen omgeven kant, waar in eene zeehaven de schepen veilig kunnen liggen.—Dok. Kolk.*
 Waal, V. *Geulen of poelen, ter plaatse, waar dijkbreuken hebben plaats gehad, in sommige streken weelen geheeten.*
 Waan, M.
 Waar, V., waren. Eetwaar. Koopwaar. Warenkennis.
 Waarborg, M.
 Waard, woord, woerd, M. *Man-netjeseend, in sommige streken wertel geheeten.*
 Waard, M. *Kastelein.*
 Waard, V. *Ingedijkt land.*
 Waarde, V.
 Waardeeren, b. w. Ik waardeer, waardeerde, heb gewaardeerd. Waardeering, V.
 Waardij, V. *Zie Babbelarij.*
 Waardijn, M., waardijnen, waardijns. *Geldproever.*
 Waardschap, O. *Gastmaal.*
 Waarheid, V., waarheden. Waarheidsliefde. Waarheidszin.
 . Waarheidszucht. Waarheid-lievend.

Waarmaken, b. w. Ik maak waar, maakte waar, heb waargemaakt.
 Waarts. *Uitging in de bijv. derwaarts, herwaarts, zuidwaarts enz.*
 Waarzeggen, o. w. Ik zeg waar, zeide waar, heb waargezegd en waargezeid.
 Waas, O.
 Wacht, M. *Een wachter.*
 Hij hoort en ziet den vromen wacht,
 Die lag te worstlen in een wak.
 Wacht, V. *Het wachthouden. De gezamenlijke wachters. Er was zes man op de wacht. De wacht presenteerde het geweer.*
 Wachtel (kwartel, kwakkel), M.
 Wachten, b. en o. w. Ik wacht, wachtte, heb gewacht. Wachtsch.
 Wad, O., wadden. *Eene ondiepe plaats in het water, die men doorwaden kan.*
 Wadde, V., wadden. *Wad.*
 Wade (waaie), V. *De knieschijf.*
 Waden, o. w. *Door het water gaan.* Ik waad, waadde, heb en ben gewaad.
 Waden, b. w. *Een lijkgewaad aandoen.* Ik waad, waadde, heb gewaad.
 Wafel, V., wafels en wafelen.
 Wagen, M.
 Wagenschot, O. Wagenschotten, stoff. b. n.
 Waggon, M.
 Wak, O. *Eene opene plek in 't ijs.*

- Wak, b. n. *Vochtig*.
 Wal, M. *Walletje*.
 Waldhoren, waldhoorn, M.
 Waldhoornist, M.
 Walg, V. *Walgljik. Walgljikheid, V.*
 Walm, M. *Zie Adem. Walmpje*.
 Walnoot, M. *voor den boom, V. voor de vrucht*.
 Walnoteboom, M.
 Walros, walrus, M. *Eigenlijk walvischros (walvischpaard). Walrossenvangst, V.*
 Wals, V., walsen.
 Walvisch, M.
 Wam, V. *Halskwab der runderen. Opengesneden buik van een visch*.
 Wambuis, O., wambuizen.
 Wammes, O. *Wambuis*.
 Wan, V. *Wanmand*.
 Wan, O. *Scheepswoord: Lek, lekkage*.
 Wand, M., wanden. *Wandkaart. Wandluis*.
 Wandel, M.
 Wandelen, o. w. *Ik wandel, wandelde, heb en ben gewandeld*.
 Wang, V. *Wangetje*.
 Wanhoop, V. *Wanhopig*.
 Wanstal, M. *Misstal, leelijkheid. Wanstallig, liever Wanstaltig*.
 Want, V. *Handschoen*.
 Want, O. *Visch- en scheeps- tuig*.
 Want, voegw.
 Wantrouwen, O.
 Wantrouwen, b. w. *Ik wantrouw, wantrouwde, heb gewantrouwd*.
 Wapen, O., wapens, wapenen. *Strijdtuig*.
 Wapen, O., wapens. *Familie- teeken. Geslachtswapen en geslachtswapen*.
 Wapper, M. *Wip eener ophaal- brug*.
 War, V. *In de war, uit de war*.
- Warande, V. *Park. Dierygaarde. — Lustwarande*.
 Waren, o. w. *Ik waar, waarde, heb gewaard*.
 Waring, V. *Scheepswoord*.
 Warmoes, O. *Warmoezier, M.*
 Warmte, V. *Zie Aanstalte*.
 Warrel, M. *In den warrel*.
 Wars, b. n.
 Was, O. *Eene door de bijen uit bloemstof bereide zelfstandig- heid. Wassen, stoff. b. n. Wassenbeeldenspel*.
 Was, M. *Groei*.
 Wasch, V. *Te wasschen of ge- wasschen kleedingstukken enz. In sommige streken waschte geheeten*.
 Wasdom, M.
 Wasem, M. *Zie Adem. Wase- men, o. w. Waseming, V.*
 Wasschen, b. w. *Reinigen. Ik wasch, waschte, wiesch, heb gewasschen*.
 Wasscher, M. *Waschster, V.*
 Wassen, b. w. *Met was bestrijken. Ik was, waste, heb gewast*.
 Wassen, o. w. *Groeien. Ik was, wies, ben gewassen*.
 Water, O., waters, wateren.
 Waterandoorn (watermalrouw), M. *Zekere plant*.
 Waterlanders, M. meerv. *Tran- nen. — De waterlanders kwa- men al spoedig voor den dag*.
 Watersnood, M.
 Wateranden, o. w. *Ik water- tand, watertandde, heb gewa- tertand*.
 Watten, V. meerv. *Watten, stoff. b. n. Wattenfabriek. Wattee- ren, b. w.*
 Wauwelen, o. w. *Ik wauwel, wauwelde, heb gewauweld*.
 Web, O., webbe, O. en V. *Web- betje*.
 Wed, O., wedden. *Paardenwed*.
 Wed, V. *Weddenschap. Wed- strijd. Wedloop. Wedijver*.

- Wedder, M. Wedster, V.
 Weder, weer, M. *Ram*.
 Weder, weer, O. *Luchtgesteldheid*.
 Weder, weer, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen*, als: wederantwoorden, wederbrengen, wedergeven, wederkrijgen, weder noodigen, weder spreken, weder vinden, weder zien.
 Wederga, weerga, wedergade, V.
 Wederhoorig, b. n. *Weerbarstig*. Gij zaagt Uw strijd bekronen Met gaven, tot der menschen troost,
 Opdat zelfs 't wederhoorig kroost
 Altijd bij U zou wonen.
 Wederspalt, V. *Muiterij, weerspanningheid*.
 Wederspanning, M. en V. Wederspanninge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Wederspoed, M.
 Wederstand, M.
 Wederzijds, bijw. Wederzijdsch, b. n.
 Wedewaal, wiedewaal, weduwaal. Zie *Wielewaal*.
 Weduw, weduwe, weeuw, V. Weduwgeld, weduwgift, weduwjaar, weduwschap, weduwstaat, weduwvrouw. Weduwendracht, weduwenkas, weduwenfonds, weduwfonds.
 Weduwnaar, M., weduwnaars, weduwnaren.
 Wee, O., weeen.
 Weed, V. *Eene soort van potasch, getrokken uit de weedeplant*.
 Weede, V. *Eene plant*.
 Weedom, M.
 Weeg, V., weegen. *Wand, Het houten schot, dat in eene schuur den dorschvloer begrenst*. Weegluis.
 Weegbree, V. *Zekere plant*.
 Week, V. *Het weeken*.
 Week, V., weken. *Een tijdperk van zeven dagen*.
 Week, O. *Week gedeelte*.
 Week, b. n. en bijw., weeker.
 Weeken, b. w. Ik week, weekte, heb geweekt.
 Weekmaken, b. w. Ik maak week, maakte week, heb weekgemaakt.
 Weelde, V.
 Weemoed, M.
 Weenen, o. w. Ik ween, weende, heb geweend. Weening, V.
 Weepsch, b. n. en bijw. *Smaakeloos, laf*.
 Weer, weder, M., weeren. *Ram, hamel*.
 Weer, V. *Het weren: de verdediging. — Drukte, beweging*.
 Weer, O. *Eelt*.
 Weer. *Luchtgesteldheid*. Zie *Weder*. Weersverandering, V.
 Weer, bijw. Zie *Weder*.
 Wees, M. en V., weezen. Weeze, V. Zie *Aanhangeling*.
 Weesje, O. *Priëltje*.
 Weeuwte, O. *Verkleinwoord van weduwe*.
 Weet, V.
 Weg, M., wegen. Wegje, wegjes. *Omweg*.
 Weg, wegge, V., weggen. Weggetje. *Een wittebrood*.
 Weg, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen*:
 Wegbergen, wegborstelen, weg cijferen, weg dartelen, weg dribbelen, weggaan, weg jagen, weg rooven, wegsleepen, wegsnijden enz.
 Wege, *achtervoegsel in achterwege, van stadswegen, mijnentwegen* enz.
 Wegedoren, wegedoorn, V.
 Wegen, b. en o. w. Ik weeg, woog, heb gewogen.
 Wegens, voorz.
 Wegge, Zie *Weg*.

- Wei (hui), V. *Het waterachtige deel van gewone melk.*
 Wei, weide, V. *Grasland.*
 Weide, O. *Ingewand.*
 Weiden, b. en o. w. *Grazen, hoeden.* Ik weid, weidde; heb geweid.
 Weidmes, weimes, O. *Jachtmes.*
 Weidsch, b. n. en bijw. *Prachtig, grootsch.* Weidschheid, V.
 Weifelen, o. w. Ik weifel, weifelde, heb geweifeld. Weifelaar. Weifeling, V.
 Weigeren, b. en o. w. Ik weiger, weigerde, heb geweigerd. Weigeraar. Weigering, V.
 Weigerig, b. n.
 Weiman, M., weilieden, weilui. *Een jager.*
 Weinig, telw. en bijw.
 Weit, V. *Tarwe.* Weitebrood, -koek, -meel.
 Weitasch, V.
 Wekelijks, bijw. Wekelijksch, b. n.
 Wel, V. *Bron.*
 Weledel, weledelgeboren, weledelgestreng, weleerwaard, b. n.
 Welfsel, O., welfsels, welfselen.
 Welgaan, o. w. Het gaat wel, ging wel, heeft welgegaan.
 Welig, b. n. en bijw.
 Welkomst, V.
 Welkomthuis, O. *Een geschenk, dat men bij zijne tehuiskomst van eene reis aan een der huisgenooten geeft.*
 Wellust, M.
 Welp (wulp), O. *Jong van een verscheurend dier; in het bijzonder leuwenjong.*
 Welstand, M.
 Welvaart, V.
 Welvoeglijk, b. n. Welvoeglijkheid, V.
 Wem, M., wemmen. *Ankerhand.*
 Wemelen, o. w. Het wemel, wemelde, heeft gewemeld.
- Wen, V., wennen. *Een gezuwel of uitwas.* Wennetje.
 Wen, voegw. *Wanneer.*
 Wenk, M.
 Wenkbrauw, V.
 Wensch, M.
 Wenschen, b. w. Ik wensch, wenschte, heb gewenscht. Wenschelijk.
 Wereld, V., werelden. Wereldlijk. Wereldschgezind.
 Werelds, bijw.
 Wereldsch, b. n.
 Weren, b. w. Ik weer, weerde, heb geweerd. Wering, V.
 Werf, V., werven.
 Werk, O. *Arbeid. Gewrocht.*
 Werkelijk, b. n. *Werkelijk bestaande, en veel werkverischende.* Werkzaam, b. n. *Geneigd tot werken, onledig met werken, en: veel werk vereischende.*
 Werk, O. *Ongesponnen vlas.*
 Werken, stoff. b. n. *Een werken deken.*
 Werken, b. w. Ik werk, werkte, heb gewerkt. Ook: ik wrocht, heb gewrocht.
 Werpel, worpel, M. *Dobbelsteen.* Zie *Beitel.*
 Werpen, b. w. Ik werp, wierp, heb geworpen.
 Werpspiets, werpspies, V.
 Werpte, V. *De inslag, die door de schering geworpen wordt.*
 Wervel, M., wervels en wervelen.
 Werven, b. w. Ik werf, wierf, heb geworven.
 Wesp, V. Wespennest. Wespesteek.
 West, westen, O. Westenwind, M. *
 West, V. *Nederlands Westindische bezittingen.*
 West, bijw.
 West-Indië, Westinje, O.

- Westindievaarder, Westinje-vaarder, M.
- Westindisch, b. n.
- Weswege, bijw.
- Wet, V. Wettelijk. Wetsartikel.
- Weten, b. w. Ik weet, wist, heb geweten.
- Wetring, V. *Watering, waterloop.*
- Wethouder, M., wethouders en wethouderen.
- Wethouderschap, V. *voor de gezamenlijke wethouders*, O. *voor de waardigheid van wethouder.*
- Wetten, b. w. Ik wet; wette, wettede, wett'e; heb gewet.
- Wetsteen. Wetplank.
- Wevel, M. *De inslag van een web.*
- Weveling, V. *Weeflijn, touwladder op de schepen.*
- Weven, b. w. Ik weef, weefde, heb geweven. Wever. Weverspoel. Weefsel, O.
- Wezel, V.
- Wezen, o. w. Ik —, ik was, ik ben geweest. *Vergelijk* Zijn.
- Wezen, O. Opperwezen.
- Wezen, O. *Gelaat, aangezicht.*
- Wezenstrek.
- Wezenlijk, wezenloos, b. n.
- Wichelaar, M. Wichelaarster, V. Wichelarij, V. Wichelroede, V. *'t Werkw. wichelen zelf is verouderd.*
- Wicht, O. *Een klein kind.* — *Mensch*: Booswicht. Hellewicht.
- Wicht, O. *Gewicht.*
- Wiede, O. *Onkruid.*
- Wiedemaand, V. *Juni.*
- Wieg, V. Wiegekleed, -koord, -touw, -zang.
- Wiegelen, o. w. Ik wiegel, wiegelde, heb gewiegeld.
- Wiel, O.
- Wieler, M. *De nederlandsche benaming van wat men met een vreemd woord vélocipède noemt.*
- Wieleren, o. w. *Met den wieler rijden.* Ik wieler, wielerde, heb en ben gewielerd. Wielenaar, M.
- Wielewaal, M. *Zekere vogel.*
- Wieling, V. *Een draaikolk.*
- Wieme, V. *Een rookhok.*
- Wier, O.
- Wierook, M. *Eigenlijk*: Wierook, d. i. heilige rook.
- Wierooken, b. w. Ik wierook, wierookte, heb gewierookt.
- Wiewauwen, o. w. *Zich heen en weer bewegen.* Hij wiewauwt, wiewauwde, heeft gewiewauwd.
- Wiewouter. Zie *Vijfwouter.*
- Wig, wigge, V. Wigje, wiggetje. *In sommige streken* keg, kegge.
- Wiggelen, b. en o. w. *Doen bewegen, wankelen.* Ik wiggel, wiggelde, heb gewiggeld.
- Wijd, b. n. en bijw., wijder.
- Wijden, b. w. *Wijder maken.* *Toeheiligen, toeëigenen.* *Inzegenen.* — Ik wijd, wijdde, heb gewijd. Wijding, V. Wijwater.
- Wijkwast, M.
- Wijdje, O. *Een heel klein korfje, gevlochten van wilgen teenen.* De aardbeziën en moerbeziën worden bij het wijdje verkocht.
- Wijdte, V. *Uitgestrektheid.*
- Wijf, O., wijven. Wijvenbeul. Wijvenpraat.
- Wijfje, O. *De diernamen, met wijfjes verbonden, als samenstellingen aaneen te schrijven, b. v. wijfjesvink, wijfjesvos enz.*
- Wijk, V. *Vlucht.*
- Wijk, V. *Afdeeling eener gemeente.*
- Wijken, o. w. Ik wijk, week, ben geweken. Wijkplaats.
- Wijl, wijle (soms wiele), V. *Sluier.*

Wijl, wijle, V. *Eene poos:*
 Wijl, voegw. *Verkorting van*
dewijl.
 Wijlen, bijw. *Overleden.* *Wij-*
len koning Willem I. 't Bij-
 woord *wijlen* staat voor *in*
wijlen. *Wijlen* is het bekende
 zelfst. naamw. dat hier in
 den 3en naamv. meerv. staat.
 In het Middelnederlandsch
 wisselde *wijlen* met *weleer*,
 of liever, *wilen* met *wilen*
ere. Later werd *wijlen* *wij-*
lend, met paragogische *d*, die
 't woord echter niet heeft
 mogen behouden. Eene en-
 kele maal komt, bij dichters,
 wijlen nu nog voor in de be-
 teekenis van *weleer*, *vroeger.*
 Wijn, M.
 Wijnacht, M. *Kerstnacht.* Het
 Hoogd. *Weihnachten.*
 Wijngaard, wingerd, M.
 Wijs, wijze, V.
 Wijs, b. n. en bijw., wijzer,
 wijst. Wijselijk. *De wijste*
mensch.
 Wijsgeer, M., wijsgeeren. Wijs-
 geerig. Wijsbegeerte, V.
 Wijsmaken, b. w. Ik maak wijs,
 maakte wijs, heb wijsgemaakt.
 Wijte, V. *Verwijt.*
 Wijten, b. w. Ik wijt, weet, heb
 geweten.
 Wijting, M. *voor een enkelen*
visch, V. als stofnaam.
 Wijze, M. *Een wijs man.*
 Wijze, wijs, V. *Manier* enz.
 Wijzen, b. en o. w. Ik wijs,
 wees, heb gewezen. Wijzer,
 M. *Zie Passer.*
 Wijzigen, b. w. Ik wijzig, wij-
 zigde, heb gewijzigd. Wijzi-
 ging, V.
 Wik, V. *Het wegen.*
 Wik, wikke, V. *Eene peul-*
vrucht, in sommige streken
Vitse geheeten. Wikkenstroo,
 O.

Wikken, b. w. *Wegen op de*
hand. Ik wik, wikte, heb ge-
 wikt. — *Eene zaak wikken*
en wegen: van alle zijden
beschouwen. De mensch wikt,
 God beschikt.
 Wil, M. Willetje.
 Wild, O.
 Wildbraad, O.
 Wildeman, M., wildemannen.
 Wildeman, M., wildemans. *In*
de wapenkunde.
 Wildernis, V. *Zie Beduidenis.*
 Wildschut, M., wildschutten.
Een jager.
 Wildzang, M. *Gezang van een*
vogel in de vrije natuur.
 Wildzang, M. en V. *Een wild*
en roekeloos mensch.
 Wilg, M. Wilgeboom, -blad,
 tak. Wilgenhout, -bloesem,
 -laan enz.
 Willekeur, V.
 Willeloos, b. n.
 Wimpel, M.
 Wind, M. *Luchtstroom.* —
Windhond.
 Windas, O., windassen.
 Winde, V. *Zekere plant.*
 Windel, M., windels en win-
 delen. *Luier.* — *Zwachtel.*
 Winden, b. w. Ik wind, wond,
 heb gewonden.
 Windsel, O., windsels en wind-
 selen.
 Winkel, M.
 Winket, O., winketten. *Een*
klinket.
 Winnen, b. w. Ik win, won,
 heb gewonnen.
 Winst, V.
 Winter, M. Wintersch, b. n.
 Winterling, V. *Pijpkruid,*
scheerling, dollekervel.
 Wip, V. *Werktuig.*
 Wip, tusschenw.
 Wip, M. *In een wip.*
 Wisch, V. *Wischdoek, vaatdoek,*
wischlap.

- Wisch, V. *Twijg, teen.*
 Wischdoek, M.
 Wisjewaasje, wissewaasje, O.
 Wisschen, b. w. Ik wisch, wischte, heb gewischt.
 Wisse, V.
 Wissel, M. Wisselaar.
 Witgeld, O.
 Wittebrood, O.
 Wittekool, V., wittekoolen.
 Witzijden, b. n. *Een witzijden kleed.*
 Woede, V.
 Woeker, M.
 Woensdag, M. Woensdagsch, b. n.
 Woerd. *Mannetjeseend.* Zie *Waard.*
 Woerd, V. *Waard, land.*
 Woesteni, V.
 Woestijn, V.
 Wol, V. Wollen, stoff. b. n. Wollenaaster, V.
 Woldrig, M. *Woldrager, d. i. een schaaip.*
 Wolf, M., wolven. Wolvin. Wolvenaard. Wolfenjacht.
 Wolfsklauw, M. *De klauw van een wolf.*
 Woltsklauw, V. *Eene plant.*
 Wolk, V.
 Wolvebeet, M., wolvebeten.
 Wolfespoor, O., wolfesparen.
 Wond, wonde, V. Wondheeler, M.
 Wonder, O., wonderen.
 Wonen, o. w. Ik woon, woonde, heb gewoond. Woning, V. Woninkje.
 Woon. Zie *Metterwoon.*
 Woonst, woonste, V. *Woning.*
 Woord. *Mannetjeseend.* Zie *Waard.*
 Woord, O. Woordenboek, -lijst, -schat, -spel enz.
 Worden, o. w. Ik word; werd of wierd; ben geworden. Wording, V.
 Worg, M. *Benauwdheid in de keel.*
 Worgen, wurgen, b. w. Ik worg, worgde, heb geworgd.
 Work, M. *Kikvorsch.*
 Worm, wurm, M. *Zeker kruipend diertje.* Wormpje, wurmpje. Regenworm.
 Worp, M. *Het werpen.*
 Worpel, M. *Dobbelsteen.* Ook: Werpel.
 Worst, V.
 Wortel, M., wortels, wortelen. *In de beteekenis van penen, geeft men aan den laatsten meervoudsvorm de voorkeur.*
 Woud, O.
 Wouterman, M., woutermans. *Draaglijstje, draagklos.*
 Wouw, M. *Zekere roofvogel, ook kuiken- of kiekendief geheeten.*
 Wouw, V. *Eene wilde plant, welke eene gele verfstof oplevert.*
 Wraak, wrake, V. Zie *Aanvraag.*
 Wraddel, M. *Halskwab, kossem.*
 Wrak, O., wrakken.
 Wraken, b. w. *Veroordeelen.* Ik wrak, wraakte, heb gewraakt.
 Wratt, V. *Wrattenkruid.*
 Wreed, b. n. en bijw., wreeder. Wreedaard.
 Wreef, wrijf, V., wreven, wrijven. *Het bovenste gedeelte van den voet.*
 Wreken, b. w. Ik wreek, wreekte, heb gewroken. Wreker. Wreekster.
 Wrevel, M.
 Wriemelen, wremelen, o. w. Het wriemelt, wriemelde, heeft gewriemeld.
 Wrijten, o. w. *Twisten.* Ik wrijt, wrijtte, heb gewrijt.
 Wrijven, b. en o. w. Ik wrijf, wreef, heb gewreven. Wrijving, V.

Wrikken, b. en o. w. Ik wrik, wrikte, heb gewrikt.
 Wrikkelen, b. en o. w. Ik wrikkel, wrikkelde, heb gewrikkeld.
 Wringen, b. w. Ik wring, wrong, heb gewrongen.
 Wrocht. Zie *Werken*.
 Wroegen, b. w. *Knagen, beschuldigen, folteren*. Het wroegt, wroegde, heeft gewroegd. Wroeging, V.
 Wrok, M.
 Wrokken, o. w. *Haat, wrok*

koesteren. Ik wrok, wrokte, heb gewrokt,
 Wrong, V. Wrongetje.
 Wrongel, V. *Gestremde melk*.
 Wui, wuit, V. *Een werktuig om schiemansgaren op te winden*.
 Wulp, M. *Een loszinnig mensch*. Wulpsch.
 Wulp, M. *Zekere vogel*.
 Wurm, M. Zie *Worm*.
 Wurm, M. *Stumper, sukkel*.
 Wurmen, o. w. *Moeite doen*. Ik wurm, wurmd, heb gewurmd.

Z.

Z, V., z's.
 Zaad, O., zaden. Zaadje.
 Zaag, V., zagen. Zaagje.
 Zaagmolm, M. en O. *In sommige streken* Zaagmul.
 Zaailling, M. *Zaaiplant*.
 Zaailling, V. *Hennep*.
 Zaak, V., zaken. Zaakje. Zake-lijk.
 Zaal, V. *Eene ruime kamer*. Eetzaal. Slaapzaal. Raadzaal.
 Zaal (zadel), O., zalen.
 Zaan, V. *Geronnen melk*.
 Zacht, b. n. en bijw., zachter.
 Zachts, bijw. *Lichtelijk, ten minste*
 Zadel, M. en O. Vergelijk *Zaal*.
 Zagen, b. w. Ik zaag, zaagde, heb gezaagd. Zaagsel, O.
 Zak, M. Zakkendrager, -roller. Zakkenlinnen.
 Zalf, zalve, V., zalven.
 Zalm, M. *voor een enkelen visch, V. als stofnaam*. Zie *Aal*. Zalmpje.
 Zaluw, b. n. *Vuil, geel, tanig, morsig*.
 Zamen, bijw. Te zamen en samen. *Als eerste lid eener sa-*

menstelling altijd samen of saam.
 Zand, O.
 Zang, M.
 Zanger, M. Zangster, V. — Zangeres. V. *JENNY LIND, de Zweedsche Nachtegaal, is eene beroemde zangeres. Vele dichters wijden een lied aan hunne Zangster of Muze*.
 Zanik, M. en V., zaniken. Zaniker, M. Zanikster, V.
 Zaniken, o. w. Ik zanik, zankte, heb gezanikt.
 Zat, b. n.
 Zaterdag, M. Zaterdagsch.
 Zavel, O. *Zand*. — *Steengruis*.
 Zavelboom, zevenboom, M.
 Zebra, M., zebra's.
 Zede, V., zeden. Zedenkunde, -leer, -preek. Zedelijk, -loos. *Zede komt tegenwoordig zelden of nooit in het enkelvoud voor*.
 Zee, V., zeeën.
 Zeebeer, M., zeebeeren. *Waterkeering*.
 Zeebeer, M., zeeberen. *Een roofdier*.

- Zeedrift, V. *Strandvond*, *zee-vond*.
 Zeef, V., zeven.
 Zeeg, V. (*Scheepswoord*) *Rondte*, *kromming*.
 Zeel, O., zelen. Leizeel. Draagzeel.
 Zeelt, V. *Zekere visch*.
 Zeem, O. *Zeemleer*. — Ook: een lap zeemleer, en dan in het meerv. zeemen. Zeemen, stoff. b. n.
 Zeem, O. in *Honingzeem*, dat eigenlijk een pleonasme is, daar zeem ook honing be-teekent.
 Zeeman, M., zeelieden, zeelui.
 Zeep, V., zeepen.
 Zeepen, b. w. Ik zeep, zepte, heb gezeept. Zeeperij, V. Zeepzieder, M.
 Zeer, O. Zeerig. Zeerigheid, V. Hoofdzeer.
 Zeer, b. n., zeerder, zeerst. *Pijnlijk*.
 Zeer, bijw.
 Zeerui, O. *Een zeegewas*, ook wier en zeeëik *geheeten*.
 Zeescheede, V. *Zeker zeedier*.
 Zeet, zete, V., zeten. *Zitplaats*.
 Zeetje.
 Zeever, V.
 Zeeveren, o. w. *Kwijlen*. Ik zeever, zeeverde, heb gezeeverd.
 Zefiér en zéfir, M., zefiéren en zéfirs.
 Zege, V. *Overwinning*. Zegepraal, V. Zegevieren, o. w. Zeeghaftig, b. n.: *Zegevierend*, *zegepralend*.
 Zegel, O.
 Zegelen, b. w. Ik zegel, zegelde, heb gezegeld.
 Zegen, V. *Zeker vischnet*, soms *samengetrokken tot Zein*.
 Zegen, M. *Heil*, *voorspoed*. Zegenrijk.
 Zegenen, b. w. Ik zegen, zegen-
 gende, heb gezegend. Zegening, V. Zegenaar.
 Zeggen, b. w. Ik zeg; zeide, zei; heb gezegd, gezeid. Zeg-gingskracht, V. Zegsman. Zegsvrouw.
 Zeil, O. Zeilage, V. *Zie Bagage*. Zeilmaker, zeilenmaker.
 Zeilen, o. w. Ik zeil, zeilde, heb en ben gezeild.
 Zeilsteen, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*.
 Zein. *Zie Zeis*.
 Zeis, V., zeisen. *Hetzelfde als Zeisen*, V., zeisenen, zeisens.
 Zeker, b. n., bijw. en onb. telw.
 Zelden, bijw.
 Zeldzaam, b. n. — *Men wachte zich wel dit woord als bijwoord te gebruiken*.
 Zelf, pers. voorn. Zelfverloochening. Zelfliefde.
 Zelfkant, M. Zelfkanten, stoff. b. n.
 Zelfde, voorn. Dezelfde. Hetzelfde. Een zelfde. Die zelfde.
 Zelfs, bijw.
 Zelk, V. *Vuilnishoop*.
 Zelling, V. *De plaats, waar een schip of anker vastgezeten heeft. In sommige streken de met riet omgroeide plaats in eene rivier, waaruit men de klei voor de steenbakkerijen haalt*.
 Zemelen, V. meerv. *In sommige streken gruis geheeten*.
 Zemelknoopen, o. w. Ik zemelknoop, zemelknoopte, heb gezemelknoopt.
 Zemelknooper, M.
 Zenden, b. w. Ik zend, zond, heb gezonden.
 Zendeling, M. en V. Zendinge, V. *Zie Aanhangeling*.
 Zeneblad. *Zie Seneblad*.
 Zenuw, V.
 Zerk, V. Zerkje.
 Zerp, b. n. en bijw. *Zuur*, *wrang*.

Zes, V., zessen.
 Zes, telw. Zestig. Zesderlei, zesderhande, soortget. Zesdehalf. Zeshonderd. Zes duizend.
 Zesthalf, M. Zie *Achtentwintig*.
 Zet, M.
 Zetel, M.
 Zetelen, b. en o. w. Ik zetel, zetelde, heb gezeteld.
 Zeug, zeuge, zog, V.
 Zeunie, V. *Een varkenstrog*.
 Zeur, V. *Lap, vod, leur*.
 Zeur, M. en V. *Zeurder, zeurster*.
 Zeuren, o. w. *Laxtig vallen, zaniken. Dwingen*. Ik zeur, zeurde, heb gezeurd.
 Zeven, V., zevens.
 Zeven, telw. Zeventig. Zevendehalf, zevendehalf, zevendehalfje. Zevenderlei, -hande, soortget.
 Zevenoog, V. *Eene bloedvin*.
 Zich, terugw. pers. voorn. *De onderwijzers geven zich* (3 n.) *moeite. Zij wasschen zich* (4 n.)
 Zicht, V. *Eene zeis*.
 Zicht, O. *Vertoon. Veldzicht. Zichtbaar*.
 Zieden, b. en o. w. *Koken*. Ik zied, zood, heb gezoden. Zeepzieder. Zoutzieder. *Hij begeert het altijd gezoden en gebraden. In ziedenden toorn*.
 Ziek, b. n.
 Ziekbed, O.
 Ziekenoppasser, ziekenvader, ziekentrooster, M.
 Ziekestoel, M.
 Ziekte, V.
 Ziel, ziele, V. Zielesmart, zielsmart. Zielevreugd, zielsvreugd. Zielsangst, -kracht, -strijd, -ziekte enz.
 Zieltoegen, o. w. Ik zieltoog, zieltoogde, heb gezieltoogd.
 Zieltoeging, V.
 Zien, b. w. Ik zie, zag, heb gezien.

Zier, V. *Een wormpje, en vandaar eene kleinigheid*. Ziertje.
 Zift, V. *Zeef. — In sommige streken O. gebruikt*.
 Ziften; o. w. Ik zift, ziftte, heb gezift.
 Zijd, bijw. *in* Wijd en zijd.
 Zijde, zij, V., zijden. *Kant. Zijtje*.
 Zijde, zij, V. Zijden, stoff. b. n.
 Zijdelings, bijw. Zijdelingsch, b. n.
 Zijdeworm, zijworm, M.
 Zijdgeweel, O.
 Zijgang, M. *Het gaan*.
 Zijgang, V. *Gaanderij*.
 Zijgen, b. en o. w. Ik zijg, zeeg, heb en ben gezegen. Zijging, V. *Zijgdoek*.
 Zijl, V. *Eene waterloozing*.
 Zijn, o. w. Wij zijn, —, zijn geweest.
 Zijpen, zijpelen, o. w. Ik zijp, zijpte, heb gezijpt. Ik zijpel, zijpelde, heb gezijpeld. Ook sijpelen. Zijpnat: *druipnat*.
 Zijse, O. *Zeker vogeltje. Beter: Sijse*.
 Zilver, O. Zilveren, stoff. b. n.
 Zilverling, M. Zie *Achtentwintig*.
 Zin, M. Zinloos, b. n. *Zonder zin. Zinneloos, b. n. Zonder verstand. Zinnelijk, zinlijk, b. n.*
 Zinking, V.
 Zit, M.
 Zitten, o. w. Ik zit, zat, heb gezeten. Zitting, V.
 Zode. Zie *Zoo*.
 Zode, V. *Graszode. Zodensnijder*.
 Zodiak, M. *Dierenriem*.
 Zoek, bijw. *Te zoek, te zoeken: verloren*.
 Zoekbrengen, zoekmaken, zoekraken, *als samenstellingen aaneen te schrijven*.
 Zoeken, b. w. Ik zoek, zocht, heb gezocht.

- Zoen, M. *Kus. Verzoening.*
 Zoetelaar, M., zoetelaars, zoetelaren. *Marketenter.*
 Zoetemelk, V.
 Zoetwater, O. *Rivierwauer.*
 Zog, O. *Moedermelk.*
 Zolder, M.
 Zomer, M. *Zomersch, b. n.*
 Zon, V. *Zonnetje. Zonlicht, zonnelicht. Zonshoogte, -ondergang, -opgang, -verduistering. Zonnebioem, -scherm, -straal enz.*
 Zondaar, M., zondaars, zondaren. *Zondares, V.*
 Zondag, M. *Zondagsschool.*
 Zonde, V. *Zondenboek, -register.*
 Zondvloed, M. *Eigenlijke be-teekenis: Groote vloed.*
 Zone, V. *Aardgordel.*
 Zoo, zoi, zode, V., zoiën. *Kook-sel. Zootje, zootje.*
 Zoo, bijw. en voegw. *Zoals. Zoodanig. Zoodat. Zodoende. Zoogenaamd. Zoogenoemd. Zoogezegd. Zoogoed als.*
 Zoogen, b. w. *Doen zuigen. Ik zoog, zoogde, heb gezoogd.*
 Zoi, V. *Menigte.*
 Zool, V., zolen.
 Zoom, M., zoomen. *Zoompje.*
 Zoomen, b. w. *Ik zoom, zoomde, heb gezoomd.*
 Zoon, M., zonen, zoons.
 Zoop, M., zopen. *Zoopje.*
 Zoor, b. n. en bijw. *Dor, ver-droogd. Een zore tak.*
 Zorg, V. *Zorglijk. Zorgeloos.*
 Zot, M.
 Zotskap, M. en V. *Iemand, die zich zot aanstelt.*
 Zotskap, V. *Kap met narrebel-len: narrenkap.*
 Zout, O. *Zoutevisch, V. Zout-keet, V. Zoutwater, O. Zout-zieder, M.*
 Zucht, M. *Ademhaling.*
 Zucht, V. *Zwelling, ziekte, be-geerte. Zuchtig. Hij is altijd*
ziek of zuchtig.
 Zuchten, o. w. *Ik zucht, zuchtte, heb gezucht.*
 Zuid, zuiden, O. *Zuid, V. De zuidelijke streken. Zuiden-wind. Zuiderzee. Zuidzee.*
 Zuigen, b. en o. w. *Ik zuig, zoog, heb gezogen. Zuigeling, M. en V. Zuigeling, V. Zie Aanhangeling.*
 Zuil, V. *Zuilengang, -rij.*
 Zuinigje, O. *Gewoonlijk Pro-fijtertje geheeten.*
 Zuip, V.
 Zuipen, b. en o. w. *Ik zuip, zoop, heb gezopen.*
 Zuivel, O. *Al wat uit de melk bereid wordt.*
 Zuiver, b. n. en bijw., zuiverder.
 Zult, O. *Hoofdkaas, ook wel Hoofdviak geheeten. In som-mige streken Zulte, V.*
 Zundgat, O.
 Zuring, V.
 Zus, bijw. *Doe het zus of zoo.*
 Zus, zuster, V., zussen, zusters.
 Zusterschap, O. *voor de betrek-king, V. voor de vereeniging van zusters.*
 Zuurdeeg, O.
 Zuurdeesem, M. *Zie Adem.*
 Zuurtoot, M. en V., zuurtoten.
 Zwaai, M.
 Zwaan, M. *Zwanepen, -schacht, -zang. Zwanedons, zwanen-dons. Zwanenbloem, -drift. Zwanenei, -hals, -nest.*
 Zwaneborst, V. *Borst van een zwaan.*
 Zwaneborst, V. *Hoog opste-kende borst.*
 Zwaard, O.
 Zwaarte, V.
 Zwabber, M. *Een Scheepsdweil.*
 Zwachtel, M. *Zwachtelen, b. w.*
 Zwadder, M. *Slangenspog.*
 Zwade, zwad, V. *Afgemaaide grasregel.*
 Zwager, M.

Zwalp, M.
 Zwaluw, V. Zwaluwenkruid,
 -nest. Zwaluwetong. Zwaluw-
 staart.
 Zwam, V. *voor de plant*, O.
voor het tonder.
 Zwang, M. In: *in zwang*.
 Zwans, V., zwansen. *Staat*.
 Het Hoogd. *Schwanz*.
 Zwartkrijt, O. *Teekenkrijt*.
 Zwartlakensch, b. n. *Eene*
zwartlakensche jas.
 Zwartsel, O. *Zie Aanhangsel*.
 Zwavel, V.
 Zweem, M. *Zweempje*.
 Zweemen, o. w. Ik zweem,
 zweemde, heb gezweemd.
 Zweemsel, O.
 Zweep, V., zweepen.
 Zweepen, b. w. Ik zweep,
 zweepte, heb gezweept.
 Zweer, M. *Behuwdvader*.
 Zweer, V., zweren. *De zweer*
is rijp.
 Zweet, O. *Zweeterig*, b. n.
 Zweeten, b. en o. w. Ik zweet,
 zweette, heb gezweet.
 Zwei, V., zweien. *Een beweeg-*
lijke winkelhaak om hoeken
te meten.
 Zwelen, b. w. *Met een vork*
of gaffel het hooi omkeeren.
 Ik zweel, zweelde, heb ge-
 zweeld. Zweler.
 Zwelg, M.
 Zwelgen, o. en b. w. Ik zwelg,
 zwolg, heb gezwolgen.
 Zwendelen, o. w. Ik zwendel,
 zwendelde, heb gezwendeld.
 Zwengel, M.
 Zwenk, M. *Zwaai*.
 Zweren, b. w. *Een eed doen*.
 Ik zweer, zwoer, heb ge-
 zwoeren.
 Zweren, o. w. *Etteren*. Het
 zweert, zwoor, heeft gezwoeren.

Zwerk, O.
 Zwerm, M. *Zwermpje*.
 Zwerven, o. w. Ik zwerf, zwierf,
 heb gezworven.
 Zweven, o. w. Ik zweef, zweef-
 de, heb gezweefd.
 Zwezerik, M., zwezeriken.
 Zwichten, b. en o. w. Ik zwicht,
 zwichtte, heb en ben gezwicht.
 Zwiepen, b. w. Ik zwiep, zwiepte,
 heb gezwiept.
 Zwier, M.
 Zwijgen, b. en o. w. Ik zwijg,
 zweeg, heb gezwegen.
 Zwijm, V.
 Zwijmel, M.
 Zwijmelen, o. w. Ik zwijmel,
 zwijmelde, heb gezwijmeld.
 Zwijmeling, V.
 Zwijmen, o. w. Ik zwijm,
 zwijmde, heb gezwijmd.
 Zwijn, O. *Zwijnshoofd*, -kop.
Zwijnaard, -kot enz. *Zwij-*
nevleesch, *zwijnevleesch*, O.
 Zwik, M. *Knak*, *verdraaiing*,
verstuijing.
 Zwikje, O. *Houten pennetje*
voor het luchtgat van een rat.
 Zwik, O. *Een weefsel, met dub-*
bele draden gewerkt. Ook *Tijk*,
beddetijk. 't *Woord is eene*
verbastering van het Hoogd.
 Zwillich. — *Zwilken*, stoff.
 b. n.
 Zwin, O., zwinnen. *Eene kreek*,
kil of geul. *Het Zwin vormde*
weleer de haven van Sluis.
 Zwingel, M. *Een werktuig, ter*
bereiding van het vlas.
 Zwinksel, O. *Zweemsel, gelijke-*
nis.
 Zwoel, b. n., *zwoeler*.
 Zwoerd, O. *De dikke huid van*
spek of ham, ook zwaard en
zwoerd geheeten.

VERBETERINGEN.

Kakketoe. *Hier staat: Maleijers. Lees: Maleiers.*

Lees krab. aldus:

Krab, V., krabben. *Een krauw. Krabje.*

Krab, krabbe, V., krabben. *Een schaaldier. Krabbetje.*

Leen. *Schrap in dit art. pag. 101, regel 6 van boven, het woordje of.*

Lommeren. *Hier staat: de lommer. Lees: het lommer.*

Pluizen, 2e art. *Hier schrappé men de komma tusschen pluizen en afgeven.*

Teloorgaan, b. w. *Lees: o. w.*

Vervaren, 2e art., *Hier staat: Ik vervaard. Lees: Ik vervaar.*

Ontzuurd met

